

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМ. В.І. ВЕРНАДСЬКОГО

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СФЕРІ**

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Актуальні проблеми інтелектуальної власності в інформаційній сфері

Інформаційно-аналітичний дайджест

№ 12 (грудень)

Київ 2025

Заснований Відділом з охорони інтелектуальної власності Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського у 2016 р. Видається щомісяця. Відповідальний редактор Л. Литвинова. Упорядник: Л. Литвинова. Дизайн обкладинки О. Саприкін. Адреса редакції: НБУВ, просп. Голосіївський, 3, Київ, 03039, Україна. Тел. (044) 524-19-92. E-mail: nbuvdpi@ukr.net.

Аналітичний дайджест є спеціалізованим інформаційним ресурсом, який покликаний надати актуальну та систематизовану інформацію про ключові проблеми інтелектуальної власності, особливо в контексті інтеграції України до Європейського Союзу. У зв'язку з глобалізацією економічних та правових процесів, а також зростанням значення інновацій та креативних індустрій, питання захисту інтелектуальної власності набувають особливої ваги. Основне призначення дайджесту полягає в ознайомленні широкого кола фахівців – юристів, патентних повірених, науковців, викладачів, студентів, а також усіх зацікавлених користувачів – з найновішими інформаційними джерелами, що висвітлюють сучасні тенденції та виклики у сфері інтелектуальної власності.

Публікується на умовах ліцензії Creative Commons «Attribution» («Атрибуція – Із Зазначенням Авторства») 4.0.

ЗМІСТ

Інтелектуальна власність за кордоном	2
Всесвітня організація інтелектуальної власності.....	74
Інтелектуальна власність в Україні	82
Інтелектуальна власність в мережі Інтернет	85
Інтелектуальна власність в епоху штучного інтелекту.....	101
Наука у сфері інтелектуальної власності.....	135
Законодавство з інтелектуальної власності.....	149
Спори та судові розгляди щодо порушення прав інтелектуальної власності.....	179
Сучасний стан авторського права в Україні та світі.....	217

Інтелектуальна власність за кордоном

«...Засновники стартапів часто розглядають інтелектуальну власність як завдання на пізній стадії, але таке мислення може призвести до катастрофічних помилок. Передчасне оприлюднення інформації до подання заявки може знищити патентні права в усьому світі, слабкі угоди про нерозголошення інформації можуть розкрити конфіденційну інформацію, а нескоординовані патентні заявки створюють прогалини, які відлякують інвесторів і надають перевагу конкурентам. Перед поданням заявки засновники повинні підтвердити чітке право власності шляхом належного передання прав, узгодити стратегію інтелектуальної власності з етапами фінансування та забезпечити широкий захист для майбутніх заявок, а не тільки для першого продукту...

Час має вирішальне значення: подавайте заявки якомога раніше відповідно до правил «перший подає — перший отримує», але не раніше, ніж винахід буде повністю готовий і описаний. Стратегічно використовуйте попередні заявки, щоб забезпечити пріоритетні дати, але переконайтеся, що вони достатньо детальні, щоб підтримати майбутні претензії. Міжнародна співпраця та подача заявок за кордоном вимагають дотримання місцевих нормативних вимог, таких як отримання ліцензій на подачу заявок за кордоном та використання юридично обов'язкових угод про нерозголошення інформації, що відповідають юрисдикції. Заздалегідь забезпечте передачу прав інтелектуальної власності від усіх винахідників, співробітників та підрядників — відсутність таких передач може залишити винахідникам незалежні права на ліцензування або продаж технології, що буде сприйнято інвесторами як тривожний сигнал. Продумана, проактивна стратегія інтелектуальної власності — це не лише захист, це позиціонування, важелі впливу та основа для масштабування, партнерства та довгострокової цінності...» (*Kimberlynn B. Davis. The Cost of Waiting: Why Timing and Strategy Matter for Pharma Startup IP* // *Kilpatrick Townsend & Stockton LLP* (<https://ktslaw.com/Blog/kilpatrick%20ip%20rx/2025/12/the%20cost>). 02.12.2025).

«Міжнародний день людей з інвалідністю, який відзначається щорічно 3 грудня, привертає увагу до прав і добробуту людей з інвалідністю. Багато технологій, спочатку розроблених для людей з інвалідністю, в кінцевому підсумку приносять користь усім — це явище відоме як «ефект бордюру», названий на честь пандусів для інвалідних візків, що з'явилися в 1970-х роках і також допомагали людям з дитячими колясками та багажем. Цей принцип став рушійною силою численних інновацій, якими ми користуємося сьогодні...

- Пишуча машинка → клавіатура: на початку 19 століття італійські винахідники створили машини для письма для сліпих користувачів; пізніше Шолос та інші вдосконалили їх, створивши розкладку QWERTY, яка зараз переважає на клавіатурах комп'ютерів.
- Електрична зубна щітка: доктор Філіп-Гай Ву створив Broxodent (1954) для пацієнтів з обмеженою рухливістю рук; бездротові, перезаряджувані версії 1960-х років стали основою для сучасних щіток Oral-B і Sonicare.
- Гнучка соломинка: гофрована соломинка Джозефа Фрідмана 1930-х років, натхненна труднощами його дочки з використанням прямої соломинки, стала незамінним предметом у лікарнях та побуті, допомагаючи дітям, пацієнтам та людям з обмеженою рухливістю...
- Аудіокниги: запущені в 1932 році як «розмовні книги» для сліпих читачів і ветеранів війни, аудіокниги еволюціонували разом з новими аудіомедіа і зараз є основним форматом, в якому домінують такі сервіси, як Audible.
- Автоматичні розсувні двері: спочатку розроблені для полегшення доступу для користувачів інвалідних візків, ці двері з низьким опором і широким відкриванням зараз є стандартом у лікарнях, торгових центрах і аеропортах.
- Тактильне моцнення: жовті «тенджі-блоки» з рельєфними крапками/смушками, розроблені японським інженером Сейічі Міяке в 1960-х роках, допомагають сліпим пішоходам орієнтуватися; їхні варіанти поширилися по всьому світу на вулицях, станціях і автобусних зупинках...

Кожен винахід спочатку був рішенням для забезпечення доступності, а потім виявився корисним для всіх, продемонструвавши, як інклюзивний дизайн сприяє розширенню соціальної та комерційної цінності. Це явище підкреслює одну з причин існування патентів: публічне розкриття інформації та обмежена монополія стимулюють інновації, які інші можуть вдосконалювати та розширювати, сприяючи розвитку технологій для всіх» (*Victoria Jones, Marianne Privett. Exploring the curb cut effect and how it applies to inventions // Venner Shipley (<https://www.vennershipley.com/insights-events/exploring-the-curb-cut-effect-and-how-it-applies-to-inventions/>). 03.12.2025*).

«...Боротьба з підробками передбачає вирішення питань порушення прав інтелектуальної власності (ІВ) за допомогою різних стратегій, які можуть застосовувати власники брендів. Підроблені товари часто мають ідентичні або дуже схожі торговельні марки, що дає можливість оскаржувати їх через процедури порушення прав на торговельну марку, хоча через складність ланцюгів постачання виявити підробників буває складно. Власники брендів також можуть використовувати митні заявки, що дозволяє органам влади вилучати підробки на кордонах після відповідного повідомлення. Крім того, внутрішні органи влади можуть вживати заходів проти підроблених товарів, часто швидше, ніж суди, хоча їх повноваження щодо забезпечення виконання рішень різняться... Платформи електронної комерції зазвичай надають

власникам брендів можливість повідомляти про підроблені товари, а «блокування замовлень» може обмежити доступ до продажу підробок на веб-сайтах. Кримінальне переслідування є ще одним способом боротьби, що передбачає співпрацю з органами влади з метою застосування кримінальних санкцій...

І навпаки, боротьба з підробками — продуктами, які зазвичай не копіюють оригінальні торговельні марки — представляє більший виклик для правоохоронних органів. Власники брендів можуть покладатися на репутаційні претензії щодо торговельних марок, закони про недобросовісну конкуренцію та закони про недобросовісну конкуренцію. Права на дизайн можуть захищати характерні дизайни продуктів, а нетрадиційні знаки можуть захищати унікальні характеристики продуктів. Авторське право може бути актуальним у випадках імітації художніх елементів, як це було у відомій справі за участю Шарлотти Тілбері та Aldi. Споживче право надає можливості для звернення до суду, коли підробки вводять споживачів в оману, хоча довести факт обману може бути складно...

Також застосовуються правила порівняльної реклами, що дозволяють брендам стверджувати, що їхні продукти подібні до продуктів конкурентів, за умови, що ці твердження не вводять в оману. У різних юрисдикціях з'являються тенденції у відповідь на культуру підробки. В Італії судова система негативно ставиться до схожих продуктів, які використовують репутацію відомих брендів. Недавні рішення в Китаї показують, що суди все більш серйозно ставляться до захисту прав на торговельні марки та покарання зловмисних намірів. У Гонконзі посилюються адміністративні заходи для боротьби з підробками та захисту цілісності брендів...

У Великобританії зміни в судовій практиці забезпечують кращий захист оригінальної упаковки, надаючи брендам більше повноважень у боротьбі з підробками. Захист прав споживачів в Австралії історично відігравав значну роль у судових спорах щодо підробок, тоді як судові рішення в Німеччині вдосконалили захист від підробок, наголошуючи на індивідуальній оцінці потенційної плутанини на основі дизайну упаковки...

Загальний висновок полягає в тому, що, хоча власники брендів зараз мають більше інструментів для боротьби з підробками та копіями, ніж раніше, складність забезпечення дотримання прав вимагає стратегічного використання прав інтелектуальної власності поряд із законодавством про захист прав споживачів та рекламу, а також здатності адаптуватися до різних правових систем у різних країнах світу...» **(Elena Varese, Dr. Burkhard Führmeyer, Eike Bodo Matthes, Marisa Machacek, Ruth Hoy, Julia King, Edward Chatterton, Elizabeth Wong, Jessie Buchan, Liam Blackford. The legal framework for fighting copycats, lookalikes and dupes: what can brand owners do to protect themselves? // DLA Piper**
([4](https://www.dlapiper.com/en/insights/publications/2025/11/a-practical-approach-</p></div><div data-bbox=)

to-dealing-with-lookalikes/the-legal-framework-for-fighting-copycats-lookalikes-and-dupes-what). 03.12.2025).

«Великі компанії використовують патенти різними способами, з яких можуть повчитися менші фірми. У галузях з високим рівнем досліджень і розробок, які легко копіювати, таких як фармацевтика, біотехнології, напівпровідники та медичні пристрої, ексклюзивність є основою преміальних цін і частки ринку (наприклад, Pfizer, Merck, Medtronic, NVIDIA). У сфері технологій та програмного забезпечення патенти більше стосуються зменшення ризиків, використання перехресного ліцензування, свободи діяльності та підвищення вартості злиттів і поглинань (Google, Apple, Microsoft, Amazon), ніж блокування окремого продукту...»

Виробники та автовиробники (Ford, GM, Toyota, Tesla) використовують портфелі для диференціації функцій, посилення переговорів з постачальниками, отримання доходів від ліцензування та демонстрації технологічного лідерства інвесторам. Надійні портфелі часто корелюють з вищими ринковими коефіцієнтами, дозволяють фінансування на основі інтелектуальної власності, знижують витрати на позики та зміцнюють довіру інвесторів; навіть неактивні активи можуть бути монетизовані пізніше. Але патенти не гарантують прибуток: вони не приносять очікуваних результатів, коли технологія не має комерційної значущості, її захист є слабким або конкуренти розробляють свої продукти з урахуванням патентних вимог; неналежне обслуговування перетворює портфелі на центри витрат. Розбіжність у чистих маржах серед компаній з великою кількістю патентів, таких як Apple, Microsoft, IBM, Pfizer і Toyota ($\approx 9\%$ – 36%), показує, що патенти є лише однією зі складових конкурентної переваги — важливу роль відіграють також динаміка галузі, стратегія та її реалізація...

Висновок: патенти створюють цінність, коли вони узгоджені з бізнес-цілями — забезпечення ексклюзивності та преміальних цін, отримання доходу від ліцензування, поліпшення переговорної позиції, запобігання судовим спорам та зміцнення репутації компанії — поряд із торговими марками, комерційною таємницею, брендом та дистрибуцією. Малим та середнім підприємствам слід інвестувати в патенти, коли вони захищають комерційно значущі технології та відповідають вашій стратегії зростання та захисту, використовуючи досвід більших конкурентів, щоб вирішити, де і коли інтелектуальна власність приносить найвищий прибуток» **(Mikhail Murshak. Patent Protection and Profitability: What Can Large Companies Teach Small Businesses? // Foster Swift Collins & Smith PC (<https://www.fosterswift-ipblog.com/patent-protection-profitability-large-companies-teach-small-businesses>). 08.12.2025).**

«Адитивне виробництво (АМ) перейшло від швидкого прототипування до повномасштабного виробництва в аерокосмічній, автомобільній, медичній та споживчій галузях, що дозволяє створювати складні геометрії, легші збірки, інструменти на замовлення та значно прискорити цикли виробництва. Ті самі риси, які роблять АМ трансформаційним — цифрові файли дизайну, децентралізоване та розподілене виробництво, швидка ітерація — також збільшують ризик порушення інтелектуальної власності (ІВ). Як тільки CAD-файл (Computer-Aided Design) залишає безпечне середовище, його можна копіювати, змінювати та поширювати по всьому світу, що демократизує порушення прав серед постачальників, сервісних бюро та любителів і створює «розрив в ІВ» між швидкозмінними технологіями та повільнішими, централізованими правовими рамками. Ефективний захист зараз вимагає багаторівневих гібридних стратегій, що поєднують юридичні права з договірними та технічними засобами контролю...

Патенти залишаються основоположними, але їх необхідно переосмислити для АМ: портфелі повинні захищати не тільки вироби, але й методи та особливості, характерні для АМ, передбачаючи розподілене виробництво та цифрові робочі процеси. Подвійне заявлення (метод і виріб) покращує можливість забезпечення дотримання прав у всьому ланцюжку поставок, тоді як забезпечення дотримання прав повинно зосереджуватися на комерційних порушниках і платформах, а не на окремих просумарах. Авторське право може захистити CAD-файли як творчі роботи, забезпечуючи швидке видалення та економічне виконання через передбачені законом збитки. Торгові марки та зовнішній вигляд продукції захищають ідентичність бренду та довіру споживачів, пропонуючи судові заборони та підвищені збитки проти підроблених або неправильно маркованих продуктів АМ — що є критично важливим, коли йдеться про безпеку. Певне ноу-хау (параметри процесів, формули матеріалів, алгоритми) найкраще зберігати як комерційну таємницю, підкріплену угодами про нерозголошення, контролем доступу та протоколами безпеки...

Контракти є практичною основою для комерції в галузі АМ: ліцензійні угоди та угоди про спільну розробку можуть визначати використання дизайну, матеріалів та методів, обмежувати поширення, встановлювати роялті та стандарти якості, а також узгоджувати інтелектуальну власність з бізнес-цілями; смарт-контракти можуть автоматизувати дотримання вимог та платежі в цифрових ланцюгах постачання. Технології повинні бути частиною набору інструментів: блокчейн для підтвердження походження та передачі, DRM для контролю перегляду/друку та водяні знаки для відстеження витоків. Найбільш стійкий підхід інтегрує ці елементи — правовий захист, договірне управління та технічні заходи безпеки — надаючи пріоритет випадкам із значним впливом, автоматизуючи видалення та використовуючи цифрові засоби контролю для обмеження витрат. Окрім зменшення ризиків, видиме, проактивне управління

інтелектуальною власністю зміцнює репутацію серед клієнтів, інвесторів та партнерів. У міру того, як АМ переформатує глобальне виробництво, компанії, які впроваджують стратегію інтелектуальної власності в дизайн, виробництво та доставку, будуть мати найкращі можливості для захисту вартості та масштабування зростання» (***Rick Taché. Protecting Your IP Needs to Keep Pace With Additive Manufacturing // Bloomberg Industry Group, Inc. (<https://news.bloomberglaw.com/us-law-week/protecting-your-ip-needs-to-keep-pace-with-additive-manufacturing>). 09.12.2025***).

«Відносини між США та Китаєм характеризуються інтенсивною, взаємозалежною складністю, а тривала торговельна війна виходить за межі мит і торговельних дефіцитів і перетворюється на важливе, відносно непомітне юридичне поле битви, зосереджене на інтелектуальній власності (ІВ). Спочатку США ввели мита, щоб виправити торговельні дисбаланси та обмежити неналежні торговельні практики, що було викликано розслідуваннями USTR, які виявили системне порушення прав інтелектуальної власності, примусовий трансфер технологій та слабкі механізми правозастосування в Китаї. З іншого боку, Китай звинуватив США у використанні обмежувальної торговельної політики для перешкоджання доступу країн, що розвиваються, до важливих винаходів...

Незважаючи на початкові невдачі в переговорах і взаємну протекціоністську політику, обидві країни доклали зусиль для вирішення спорів щодо інтелектуальної власності. Угода про економічне та торговельне співробітництво між США і Китаєм (перша фаза) встановила взаємні зобов'язання щодо захисту патентів, торговельних марок, авторських прав і конфіденційної інформації, регулюючи сферу відповідальності та покарання за порушення, а також зобов'язуючи обидві сторони боротися з порушеннями в Інтернеті. Крім того, в рамках двосторонніх переговорів, таких як Стратегічний та економічний діалог, було зроблено спробу гармонізувати системи захисту інтелектуальної власності та ліцензування. Китай відреагував на скаргу США в Світову організацію торгівлі реформою свого законодавства, оновивши Закон про іноземні інвестиції (2020) з метою скасування обов'язкового передавання технологій та запровадження адміністративної відповідальності за захист конфіденційності...

Цей конфлікт особливо помітний у секторі товарів класу «люкс», де споживчий попит на підробки від китайських виробників спричиняє поширені проблеми з порушенням прав на торговельні марки. Хоча суди, наприклад у спорі Burberry проти Vaneberry, винесли судові заборони та присудили штрафні збитки китайським компаніям, які використовують оманливо схожі знаки, китайська система торговельних марок «перший, хто подав заявку» продовжує створювати лазівки для «захоплення бренду», що робить великі бренди вразливими, як це видно на прикладі Manolo Blahnik. Ця вразливість

підкреслює необхідність глобальних правил інтелектуальної власності, які не тільки суворо дотримуються, але й є інклюзивними, забезпечуючи баланс між інноваціями та правом доступу для країн, що розвиваються. Зрештою, хоча обидві країни діяли оборонно, конфлікт підкреслює, що цілісність інтелектуальної власності є спільним глобальним інтересом, що вимагає справедливості та міжнародного забезпечення цілісності» (*Bhakti Savith Salian. Beyond Tariffs – The Intellectual Property Rights Dimension of the US-China Trade War // Khurana & Khurana (<https://www.khuranaandkhurana.com/beyond-tariffs-the-intellectual-property-rights-dimension-of-the-us-china-trade-war>). 11.12.2025*).

«...В угодах щодо інтелектуальної власності «виключні» та «ексклюзивні» ліцензії обмежують коло осіб, які можуть використовувати захищену технологію, бренд або твір, але розподіляють контроль між ними по-різному...

Виключна ліцензія надає одній сторонній стороні право на використання інтелектуальної власності, тоді як власник зберігає за собою це право. Жодні інші треті сторони не можуть бути уповноважені, проте ліцензіар може продовжувати паралельно виробляти, продавати або розвивати винахід. Ця модель підходить власнику інтелектуальної власності, який хоче винагородити конкретного партнера, не відмовляючись від своєї свободи діяти або займатися іншими територіями та застосуваннями...

Ексклюзивна ліцензія має ширший діапазон дії: тільки ліцензіат може використовувати та комерціалізувати інтелектуальну власність, і навіть власник не має права це робити протягом терміну дії та в межах дії угоди. Оскільки ця форма забезпечує контроль, близький до права власності, її обирають у випадках, коли ліцензіат повинен інвестувати значні кошти в розробку продукту, маркетинг або отримання дозволу від регуляторних органів і потребує гарантій відсутності конкуренції...

Стратегічні компроміси є очевидними. Виключні ліцензії зберігають гнучкість для ліцензіара і все ж захищають ліцензіата від конкурентів-третіх осіб, але залишають відкритим ризик прямої конкуренції з боку власника. Ексклюзивні ліцензії надають ліцензіату сильніший захист на ринку і можуть вимагати вищих роялті або більших авансових платежів, але вони блокують власника від його власних активів до закінчення терміну дії ліцензії.

Незалежно від обраного шляху, у договорі повинні бути чітко визначені територія, сфера використання, термін дії, зобов'язання щодо виконання, структура роялті та обов'язки щодо забезпечення виконання, щоб уникнути конфліктів у майбутньому. Відповідно до ступеня ексклюзивності комерційних цілей — спільне використання проти домінування однієї сторони — новатори та партнери можуть захистити інтелектуальну власність, залучити інвестиції та досягти максимального успіху на ринку...» (*Amrita Pradhan. Understanding*

«...У сфері злиттів і поглинань у технологічному секторі «стандартні» запевнення та гарантії щодо інтелектуальної власності — заяви про те, що об'єкт поглинання володіє або має повні права на свою інтелектуальну власність і що не існує жодних проблем із порушенням прав — несуть надмірний ризик, оскільки часто формулюються надто широко. Якщо визначення «інтелектуальної власності» або «бізнесу» не тісно пов'язане з активами, що фактично продаються, запевнення можуть ненавмисно охоплювати спільні бібліотеки коду, корпоративне програмне забезпечення, торговельні марки, компоненти з відкритим кодом або технології інших підрозділів, залишаючи продавця незахищеним, а покупця — невпевненим щодо того, що він придбав... Тому кожна угода потребує індивідуального формулювання обсягу, графіків, що містять перелік патентів, авторських прав, комерційних таємниць та ліцензій, що підпадають під дію угоди, а також винятків або ліцензій після закриття угоди для активів, що залишаються у продавця. Після визначення обсягу представники повинні бути збалансовані з кваліфікаторами: обмежуючи їх питаннями, що мають «істотне значення» для бізнесу, фактами, що знаходяться в «знанні» компанії, та «за винятком випадків, розкритих» у графіках, що перелічують використання відкритих джерел, незавершені позови про порушення прав або ліцензії третіх сторін.

Ці кваліфікатори запобігають тому, щоб неістотні листи з вимогами або забуті повідомлення про патентних тролів автоматично ставали порушеннями, одночасно попереджаючи покупця про реальні ризики. Укладення угоди — це лише половина справи; після укладення угоди сторони повинні оновити або передати патенти, торговельні марки, авторські права, доменні імена, репозиторії вихідного коду та угоди про винаходи співробітників, переоформити будь-які непередавані ліцензії постачальників або API, а також відстежувати повідомлення про порушення, які можуть спричинити виплату компенсацій, оскільки терміни повідомлення часто є стислими, а нові види використання покупцем можуть виходити за межі компенсації продавця... Практично, продавці повинні провести внутрішній аудит інтелектуальної власності та заздалегідь розкрити всі проблеми; покупці повинні перевірити, чи відповідають заяви фактичній базі коду, наборам даних та ліцензіям об'єкта придбання. Чіткі визначення, розумні кваліфікаційні умови, ретельні графіки розкриття інформації та дисциплінована робота після закриття угоди перетворюють заяви та гарантії щодо інтелектуальної власності з мінного поля на надійний захист для обох сторін» *(Anna Baker. Beyond Boilerplate: Making IP Warranties Work in Tech Transactions // Bradley Arant Boult Cummings LLP*

(<https://www.ipiqblog.com/2025/12/beyond-boilerplate-making-ip-warranties-work-in-tech-transactions/>). 16.12.2025).

«...Здавалося б, простий процес приготування ранкової чашки кави або чаю є яскравим прикладом того, як інтелектуальна власність (ІВ) впливає на повсякденне життя, вбудовуючи в повсякденні предмети різні рівні торговельних марок, дизайну, патентів та комерційних таємниць. Торговельні марки впливають на вибір споживачів, пов'язуючи впізнавані бренди, такі як назва, упаковка або навіть сезонні скорочення, наприклад «PSL», з усталеною довірою та очікуваннями щодо продукту...

Пристрої, що використовуються для приготування, такі як чайники або кавоварки, побудовані на основі функціонального та естетичного захисту. Права на дизайн охоплюють візуальні елементи — вигини чайника або форму камеру для капсул — що робить прилад впізнаваним. Більш фундаментально, патенти захищають функціональну інженерію, таку як механізми заварювання, типи фільтрів та методи регулювання температури. Ці виключні права захищають інновації та запобігають копіюванню, підтримуючи ідентичність бренду...

Нарешті, сенсорний досвід — аромат і смак — часто захищений комерційною таємницею, яка охороняє конфіденційні виробничі ноу-хау, такі як точні криві обсмажування, спеціалізовані техніки ферментації або запатентовані методи змішування. У галузях, що стикаються з коливаннями цін на інгредієнти, таких як матча, комерційна таємниця стає важливим інструментом для підтримки стабільності продукту та присутності на ринку. Таким чином, щоденний ритуал від шафи до чашки залежить від складної взаємодії прав інтелектуальної власності, які захищають інновації, естетику та унікальний характер продукту» (*Everyday IP: Coffee (and tea) to ease the daily grind // Dennemeyer – The IP Group* (<https://www.dennemeyer.com/ip-blog/news/everyday-ip-coffee-and-tea-to-ease-the-daily-grind/>). 16.12.2025).

«Інтелектуальна власність (ІВ) — це загальний термін, що позначає твори розуму — винаходи, художні та літературні твори, відмінні торгові марки, запатентовані ноу-хау — які можуть бути власністю, предметом торгівлі та юридично захищені. Сучасне законодавство про ІВ поділяє ці права на п'ять основних категорій:

- Патенти: 20-річні ексклюзивні права, що забороняють іншим виробляти, використовувати або продавати нові, неочевидні винаходи.
- Авторські права: автоматичний захист оригінальних літературних, художніх, музичних та програмних творів, що надає творцеві контроль над відтворенням, розповсюдженням та публічною демонстрацією.

- Торговельні марки та знаки обслуговування: слова, логотипи, кольори або звуки, що ідентифікують джерело товарів або послуг і допомагають споживачам розрізняти конкуруючі бренди.
- Комерційні таємниці: конфіденційна ділова інформація — формули, процеси, списки клієнтів — що забезпечує конкурентну перевагу і захищається, доки зберігається таємниця.
- Географічні зазначення та промислові зразки: знаки або форми, що пов'язують продукти з конкретним регіоном або надають їм характерний зовнішній вигляд...

Реєстрація — через патентні відомства, депозити авторських прав або подання торговельних марок — надає офіційний, часто загальнонаціональний захист, тоді як міжнародні договори, координовані Всесвітньою організацією інтелектуальної власності та WTO, встановлюють мінімальні глобальні стандарти. Механізми забезпечення дотримання прав варіюються від цивільних позовів до кримінальних санкцій: власники можуть подавати позови до федерального суду проти порушників з метою отримання судових заборон, відшкодування збитків, а в разі крадіжки комерційної таємниці — навіть позбавлення волі. Проте законодавство про інтелектуальну власність стикається з дедалі більшими викликами...

Глобальна торгівля та Інтернет виявляють невідповідності між національними режимами, що ускладнює транскордонне правозастосування. Цифрові технології призвели до зростання кількості нематеріальних активів (програмне забезпечення, алгоритми, дані) та прискорили копіювання, змушуючи суди вирішувати такі питання, як патентоспроможність програмного забезпечення, підробка в Інтернеті та юрисдикція щодо порушень за кордоном. Швидкі цикли інновацій означають, що на момент видачі патенту технологія може вже застаріти, а перекривання прав (смартфон може поєднувати патенти, авторські права, торговельні марки та секрети) створює юридичні сірі зони.

До типових помилок належать неналежний пошук торговельних марок, недостатній захист комерційної таємниці, несанкціоноване ввезення контрафактних товарів та безрозбірливе поширення в Інтернеті матеріалів, захищених авторським правом. Відомі суперечки — Apple проти Samsung щодо дизайну смартфонів, витік інформації про рецепт Coca-Cola, безліч судових позовів щодо обміну музикою — свідчать про високі ставки...

На цьому тлі юристи, що спеціалізуються на інтелектуальній власності, відіграють ключову роль. Вони готують і подають заявки, проводять пошуки, ведуть переговори щодо ліцензій, надають консультації щодо глобальних портфелів, готують угоди про нерозголошення інформації та ведуть судові справи щодо порушень прав. Успішні фахівці поєднують глибокі юридичні знання з технічною грамотністю, діловою кмітливістю, навичками ведення переговорів та обізнаністю з міжнародними нормами.

Щоб не відставати від прогресу, творці та підприємства повинні постійно підвищувати свою кваліфікацію: відвідувати офіційні курси, вивчати посібники

WIPO, брати участь у галузевих конференціях, налагоджувати контакти з колегами та стежити за змінами в законодавстві. Нові технології стануть ще більшим випробуванням для системи. Результати роботи штучного інтелекту ставлять під сумнів традиційні уявлення про авторство; технологія блокчейн обіцяє захищене від фальсифікацій управління правами; середовища віртуальної реальності стирають територіальні кордони; а швидке глобальне поширення цифрових творів збільшує як можливості, так і ризики.

Тому майбутня політика в галузі інтелектуальної власності повинна забезпечувати баланс між надійним захистом, який стимулює інновації та інвестиції, та розумним доступом, сумісністю та економічним розвитком, особливо для країн з перехідною економікою. Інновації будуть процвітати лише в тому випадку, якщо винахідники зможуть окупити свої витрати, але надто широкі монополії або громіздкі та дорогі процедури можуть гальмувати прогрес. Адаптовані закони, обізнані судді та кваліфіковані консультанти з питань інтелектуальної власності будуть необхідними для орієнтування в цьому мінливому середовищі та забезпечення того, щоб права на людську творчість залишалися чіткими, здійсненими та справедливими...» (*Intellectual Property Protection: Definition, Types & Examples // GoVenturz, LLC* (<https://venturz.co/academy/intellectual-property-protection>). 17.12.2025).

«...Багато знакових продуктів і технологій завдячують своїм комерційним успіхом ідеям, запозиченим — іноді нахабно — у попередніх винахідників, які рідко отримували за це винагороду...

- Автомобільні компанії привласнили собі дизайн інтермітентного склоочисника Роберта Кірнса 1963 року, змусивши його вести десятирічну судову тяганину, перш ніж Ford і Chrysler нарешті виплатили йому компенсацію.
- Рецепт віскі Tennessee веде свою історію від раба-дистилятора «Nearest» Гріна, хоча заслуга — і багатство — протягом 150 років належали Джеку Деніелу.
- «Монополія» Чарльза Дарроу була переробленою версією настільної гри Ліззі Магі 1904 року «Гра землевласника», спрямованої проти захоплення земель; компанія Parker Brothers викупила її права за копійки...
- Фірмовий кубик LEGO був створений за зразком кубиків Kiddicraft, що з'єднуються між собою; пізніше данська фірма викупила права британської компанії і стерла історію.
- Знаменита швейна машина Ісаака Сінгера запозичила запатентований Еліасом Гоумом шов, за який той в кінцевому підсумку отримав роялті; сам Гоум скопіював елементи з винаходу Джона Фішера.
- Галілей вдосконалив, але не винайшов телескоп — ця честь належить голландському виробнику окулярів Гансу Ліпперхею...

- Томас Едісон об'єднав існуючі патенти — канадців Вудворда та Еванса і британця Джозефа Свона — щоб створити першу комерційну лампочку, а потім програв ключові судові процеси про порушення прав. Він також перейменував фантоскоп Дженкінса та Армата на свій вітаскоп (кінопроектор), скористався французькими досягненнями в області звукозапису, заявивши про свої права на фонограф, і досі вважається його винахідником.
- Нікола Тесла володів важливими патентами, що лежали в основі «винаходу» Марконі — радіо; фінансовий вплив допоміг Марконі забезпечити визнання в США...
- Гордон Гулд придумав термін «лазер» і розробив принцип його роботи, але провів 30 років у судах, перш ніж отримав патенти і роялті.
- Антоніо Меуччі продемонстрував телефон за кілька років до того, як Олександр Грем Белл подав заявку на патент; через брак коштів для підтримки застереження Меуччі втратив і патент, і славу.
- Перший код Facebook був розроблений, коли Марк Цукерберг працював над проектом Winklevoss twins' HarvardConnection; у 2008 році в результаті угоди постраждалим засновникам було виплачено 65 мільйонів доларів...

Сьогодні ці продукти приносять мільярди — тільки LEGO в 2023 році отримала 9,6 мільярда доларів доходу — і залишаються повчальним нагадуванням про те, що юридичне право власності на ідею може бути настільки ж вирішальним, як і сама ідея» (*Daniel Coughlin. The inventors who got no credit for 13 famous innovations // Yahoo! Finance (<https://uk.finance.yahoo.com/news/13-world-changing-inventions-were-122500598.html>). 20.12.2025*).

«Перевірка Свободи діяльності (FTO) та постійний моніторинг патентів є важливими та терміновими завданнями, проте більшість команд досі користуються електронними повідомленнями, таблицями та розрізненими нотатками, що робить їх вразливими до пропущених претензій, затримок із запуском та недостатніх аудиторських слідів. Новий Derwent Patent Monitor від Clarivate замінює цю мозаїку єдиним робочим простором на основі проєктів, який безпосередньо живиться пошуками Derwent Innovation та Innography. Система застосовує штучний інтелект для ранжування патентів за ризиком порушення, розподіляє документи між аналітиками, інженерами та юристами за допомогою черг на основі ролей та фіксує кожну примітку та рішення в незмінній історії... Інформація, отримана про одну сім'ю, автоматично з'являється у пов'язаних проєктах, що запобігає дублюванню зусиль і зберігає інституційну пам'ять. На практиці пошук FTO для запуску продукту, виконаний у Derwent Innovation, тепер надходить безпосередньо до Patent Monitor, де найризикованіші претензії відображаються на характеристиках продукту, а керівник відділу інтелектуальної власності може прийняти обґрунтоване рішення про продовження або припинення роботи

за лічені дні, а не тижні. Те саме середовище дозволяє командам вчасно виявити європейську заявку конкурента, щоб скоординувати опозицію, або направляти щотижневі сповіщення про нову технологію до відділів досліджень і розробок та бізнес-стратегів без втрати контексту. Перетворюючи фрагментований огляд патентів на структурований процес співпраці, Derwent Patent Monitor скорочує сортування, зменшує сліпі зони та надає організаціям чіткий, підконтрольний шлях від пошуку до дії...» (***Streamline FTO reviews and patent monitoring with Derwent Patent Monitor // Clarivate*** (<https://clarivate.com/intellectual-property/blog/streamline-fto-reviews-and-patent-monitoring-with-derwent-patent-monitor/>). 22.12.2025).

«...До 2026 року цінність і захист нематеріальних активів будуть домінувати в корпоративній стратегії.

- Нематеріальні активи зараз є найбільшою складовою вартості підприємства; з 2008 року інвестиції в патенти, програмне забезпечення, дані та бренди зростають утричі швидше, ніж витрати на обладнання та устаткування. Інвестори будуть все частіше вимагати доказів того, що ці активи захищені та монетизовані...
- ІІІ змінює цикли інновацій: генеративні інструменти прискорюють дослідження та розробки і створюють нові патентоспроможні результати, особливо в галузі охорони здоров'я, енергетики та роздрібної торгівлі, але вони також створюють ризики для інтелектуальної власності (право власності, зловживання навчальними даними, походження). Компанії, які документують створення на основі ІІІ та впроваджують чіткі правила захисту, отримають найбільшу вигоду.
- Управління даними стає окремою дисципліною в галузі інтелектуальної власності. Конкурентна перевага буде залежати від того, наскільки добре компанії класифікують, захищають та перевіряють набори даних, алгоритми та технічні ноу-хау в рамках режиму комерційної таємниці або контрактів, а не лише від формальної реєстрації. Неналежне управління створює ризик витоку інформації, втрати вартості та прогалин у доказах під час спорів...
- Азія, і зокрема Китай, визначає темпи подання заявок у світі: приблизно половина світових заявок на патенти у 2024 році була подана в Китаї. Тому будь-який міжнародний план щодо інтелектуальної власності повинен надавати пріоритет ранньому поданню заявок, спостереженню та забезпеченню дотримання прав на цьому ринку.
- Патентна система Європи зараз пропонує три паралельні шляхи (національний, класичний європейський + валідація та новий єдиний патент). Вибір між ними став рішенням на рівні правління, яке зважає ринковий обсяг, вартість та місце розгляду судових спорів. Іспанські заявники вже валідують більше половини своїх європейських патентів з єдиним ефектом, що свідчить про більш широкі зміни...

- Забезпечення дотримання прав інтелектуальної власності виходить на перший план. Підробки вже становлять 2,3 % світової торгівлі та 4,7 % імпорту ЄС, що змушує правовласників розробляти комплексні програми — онлайн-моніторинг, закриття платформ, митні заходи та співпраця з державними органами — для захисту цінності бренду, дизайну та технологій.

В цілому, 2026 рік буде вигідним для організацій, які розглядають інновації на основі штучного інтелекту, управління даними, пріоритети реєстрації в Азії, нюанси вибору європейських патентів та надійне правозастосування як єдину інтегровану стратегію інтелектуальної власності» *(Six IP trends that will shape how companies protect innovation in 2026 // ClarkeModet (https://www.clarkemodet.com/en/articles/six-ip-trends-that-will-shape-how-companies-protect-innovation-in-2026/). 22.12.2025).*

«Складні та мінливі відносини між інтелектуальною власністю (ІВ) та правами людини, тема, що є центральною для сучасної юридичної практики, привертає увагу в Міжнародний день прав людини. Стаття 27 Загальної декларації прав людини надає кожній людині право «вільно брати участь у культурному житті та ділитися науковими досягненнями», а також право на захист «моральних і матеріальних інтересів» щодо власних творів. Ця вбудована подвійність — доступ для громадськості та захист для творців — визначає постійний баланс інтелектуальної власності: авторське право проти свободи вираження поглядів, патенти проти права на здоров'я, цифровий контроль проти права на приватність... У міру розвитку технологій правила інтелектуальної власності не діють у вакуумі; їх необхідно тлумачити з урахуванням більш широких зобов'язань у сфері прав людини, які, на думку ООН, мають пріоритет у разі конфлікту економічних рамок з основними свободами. Тому День прав людини (10 грудня) нагадує фахівцям у сфері інтелектуальної власності, політикам та інноваторам, що захист гідності, творчої свободи та рівного доступу повинен бути основою кожного рішення у сфері інтелектуальної власності» (Marta Datcu. *International Human Rights Day. Intellectual Property is a human right. Article 27, UDHR // BACIU PARTNERS SCA (https://baciupartners.ro/9913-2/). 12.2025).*

«Захист торговельних марок залишається територіальним, і кожна юрисдикція застосовує свої власні правила, проте вимальовуються загальні тенденції...

Сполучені Штати Америки – перше використання

Право власності набувається шляхом добросовісного використання; реєстрація лише підтверджує це право. Реєстранти повинні довести безперервне використання, інакше ризикують втратити право власності...

Італія – реєстрація є домінуючою, але попередні користувачі зберігають свої права

Перший заявник отримує незаперечну презумпцію права власності, проте попередні місцеві користувачі зберігають обмежені права у межах своєї попередньої географічної сфери.

Китай – сувора система «перший заявник»

Попереднє використання не надає жодних прав. Для кожної класифікації потрібно подавати окрему заявку, час очікування може перевищувати 18 місяців, а іноземні торговельні марки повинні бути зареєстровані китайськими ієрогліфами...

Бразилія – реєстрація за принципом «перший подав – перший отримав» та реєстрація одного класу

Знаки повинні бути візуально сприйнятними; невикористання протягом п'яти років може призвести до скасування реєстрації до закінчення десятирічного терміну.

Індія – фільтр моральності та вікно для оскарження

Знаки, що ображають громадський порядок або мораль, відхиляються. Оскарження можуть подаватися протягом чотирьох місяців (з можливістю продовження на один місяць для надання доказів) після публікації, що продовжує процес...

Системи ЄС та Мадридська система – одна заявка, багато країн

Торговельна марка ЄС забезпечує захист у всіх нинішніх та майбутніх державах ЄС за допомогою єдиної заявки до EUIPO. Мадридська система, що адмініструється WIPO, дозволяє заявникам отримати захист у будь-якій з понад 100 країн-членів за допомогою однієї міжнародної заявки.

У юрисдикціях, де діє принцип «перший подав — перший отримав» (Китай, Бразилія, ЄС тощо), підприємства повинні зареєструватися перед виходом на ринок; у США вони також повинні документально підтвердити використання. Стратегії для декількох країн можна оптимізувати за допомогою EUIPO та WIPO, але національні особливості — вимоги щодо використання, подання заявок за класами, переклади, моральні положення — все одно вимагають раннього планування з урахуванням особливостей конкретної юрисдикції» (*The Differences When Registering a Trademark in Different Countries // Questel (<https://www.questel.com/resourcehub/the-differences-when-registering-a-trademark-in-different-countries/>). 29.12.2025*).

Австралійський Союз

«В Австралії «знак» може бути зареєстрований як торговельна марка, якщо він служить ознакою походження певних товарів або послуг. В принципі, це може включати рух або жест, але громадськість повинна відразу сприймати цей рух як брендинг, а не просто як функціональну техніку...

Фітнес-інфлюенсерка Віолета Де Марко нещодавно перевірила цю межу, подавши заявку на реєстрацію австралійського товарного знака, що охоплює серію вправ з назвами, та надавши двохвилинне відео, на якому вона демонструє свою програму «Full Body Release». Її заявка ілюструє перешкоди: більшість рухів під час вправ є загальними або функціональними, а тому навряд чи відповідають вимозі щодо розпізнаваності. Рухомий знак повинен бути нефункціональним, використовуватися послідовно як ознака бренду та супроводжуватися чітким описом або стилізованим зображенням (наприклад, «стрибок» Toyota або миготливе «ОО» Snooze, обидва зареєстровані рухомі знаки)...

У фітнес-індустрії успішний захист зазвичай зосереджується на назвах і логотипах. Наприклад, CrossFit реєструє свою торгову марку для тренувань, одягу та додатків, а не для окремих вправ, таких як бурпі або махи гирею. Навіть якщо рух зареєстрований як торгова марка, право поширюється лише на використання цього жесту як брендингу; інструктори та громадськість можуть і надалі виконувати саму вправу. Заходи щодо дотримання прав будуть спрямовані проти конкурентів, які використовують той самий рух у маркетингу таким чином, що це може спричинити плутанину серед споживачів...

Висновки: в Австралії рухами під час тренувань можна зареєструвати торговельну марку лише за умови, що (1) вони представлені та визнані як брендинг, (2) вони є відмітними за своєю суттю або завдяки широкому використанню, та (3) вони не є функціонально необхідними для тренування. Щоб підвищити ймовірність реєстрації, розглядайте рух як «рухомий логотип», поєднуйте його з відмітними назвами або візуальними/аудіоелементами, використовуйте його послідовно на заняттях, у рекламі та додатках, а також збирайте докази того, що споживачі асоціюють цей жест з одним джерелом» (*Lan Pham, Daniel Wilson. When fitness meets IP: Can you trade mark an exercise move? // IPH Ltd group (<https://www.spruson.com/australia-when-fitness-meets-ip-can-you-trade-mark-an-exercise-move/>). 11.12.2025*).

«Коли заявка на реєстрацію торгової марки в Австралії стикається з запереченням через схожість із раніше зареєстрованою маркою, виняток «чесного одночасного використання» забезпечує можливість співіснування. Цей дискреційний механізм дозволяє IP Australia прийняти схожу марку, якщо заявник може довести, що він прийняв і використовував свою марку добросовісно, безперервно, протягом значного періоду часу (часто років) поряд із раніше зареєстрованою маркою, не викликаючи значної плутанини у споживачів...

Щоб успішно довести чесне одночасне використання, мале підприємство повинно ретельно збирати докази використання з датою, такі як рахунки-фактури, звіти про продажі, скріншоти веб-сайтів з датою та завірені заяви, щоб продемонструвати справжнє використання в звичайному торговому обороті.

Заявник також повинен пояснити контекст ринку, продемонструвавши, що його канали або аудиторія мінімізують ризик плутанини, і бути готовим запропонувати розумні обмеження щодо опису своїх товарів/послуг, якщо це необхідно...

Чесне одночасне використання є стратегією, яка зазвичай застосовується після того, як простіші варіанти виявляються неефективними, і її успіх не гарантований. Альтернативні варіанти, які часто забезпечують швидшу впевненість, включають отримання листа-згоди та угоди про співіснування від власника попередньої торгової марки, посилення на попереднє безперервне використання, якщо використання заявником передуює попередній реєстрації, або вибір повністю нової розпізнавальної торгової марки, щоб уникнути тривалих суперечок. Важливо, що ключовим є раннє вжиття заходів: проведення перевірок на наявність прав та своєчасна реєстрація забезпечують пріоритетну дату і є найкращим способом уникнути конфліктів, оскільки сама по собі реєстрація назви підприємства не надає виключних прав на торгову марку...» (*Alex Solo. Honest Concurrent Use In Australia: What It Means And How It Works // SPRINTLAW PTY LTD (<https://sprintlaw.com.au/articles/honest-concurrent-use-in-australia-what-it-means-and-how-it-works/>). 27.12.2025*).

«Для австралійських підприємств, що розробляють нові продукти або технології, подання заявки на патент є важливим кроком для збереження конкурентної переваги та підвищення вартості компанії, надаючи законне право забороняти іншим виробляти, використовувати або продавати винахід в Австралії протягом 20 років (25 років для фармацевтичних препаратів). Винахід є прийнятним, якщо він є новим (не оприлюдненим ніде), винахідливим (не є очевидною варіацією існуючої технології) та корисним (працює так, як описано)...

Практичний план дій щодо подання заявки починається із забезпечення конфіденційності за допомогою угод про нерозголошення інформації (NDA) перед поданням попередньої заявки для отримання ранньої «дати пріоритету», що дає 12 місяців на остаточне формування повної стратегії подання заявки. Перед поданням заявки підприємства повинні ретельно скласти карту власності, щоб забезпечити юридичне передання прав інтелектуальної власності, розробленої співробітниками та підрядниками, компанії на підставі надійних договорів...

Через 12 місяців компанія повинна вирішити, чи подавати повну заявку на отримання стандартного австралійського патенту та/або подавати міжнародну заявку РСТ, виходячи з комерційних цілей та цільових ринків. Заповнена заявка повинна бути складена адвокатом з високоякісною специфікацією та вимогами. У разі надання патенту, його необхідно підтримувати, сплачуючи збори за поновлення, і його можна комерціалізувати

шляхом продажу або ліцензування (через ліцензію на інтелектуальну власність).

Типовими помилками є публічне розкриття інформації до подання заявки, пропуск 12-місячного терміну подання заявки та невдача у забезпеченні належного передання прав інтелектуальної власності в початкових контрактах. Для цілісної захисту патенти повинні доповнюватися торговими марками для брендингу, зареєстрованими зразками для візуального вигляду та комерційними таємницями для ноу-хау, що не піддається реверс-інжинірингу. Цей процес вимагає узгодження правового захисту з комерційними намірами, що робить експертну юридичну підтримку надзвичайно важливою...» (*Alex Solo. How To File A Patent In Australia // SPRINTLAW PTY LTD (https://sprintlaw.com.au/articles/how-to-file-a-patent-in-australia/). 29.12.2025).*

Аргентинська Республіка

«13 листопада 2025 року президенти Дональд Трамп і Хав'єр Мілей оголосили про нову угоду між США та Аргентиною, спрямовану на довгострокове зростання та створення комерційного середовища, заснованого на правилах... Центральним елементом плану є пакет зобов'язань Аргентини щодо інтелектуальної власності та технологій. Буенос-Айрес усуне недоліки, зазначені в Спеціальному звіті 301 USTR за 2025 рік, — модернізує стандарти патентоспроможності, ліквідує затримки з патентами та перегляне свій підхід до географічних зазначень — і працюватиме над повним приведенням у відповідність до міжнародних норм інтелектуальної власності, з великими сподіваннями, що він приєднається до Договору про патентну кооперацію для спрощення глобальної реєстрації.

У сфері цифрової торгівлі Аргентина зобов'язується дозволити вільний транскордонний обмін даними, визнати Сполучені Штати «адекватною» юрисдикцією з метою захисту даних та утриматися від дискримінації американських цифрових послуг або продуктів, тим самим скоротивши бюрократичні процедури та надавши технологічним компаніям більшу правову впевненість. Вона також має намір визнати електронні підписи, які є дійсними згідно із законодавством США, спростивши цифрові транзакції та укладення двосторонніх договорів. У сукупності ці заходи обіцяють більш передбачуваний режим інтелектуальної власності, прискорення процесу патентування та відкритий цифровий ринок, що розширить можливості для інноваторів та інвесторів в обох країнах» (*Martín Bensadon, Diego Fernández, Eugenio Hoss and Josefina Barbero. IP Aspects in the Argentina-US Bilateral Agreement // Marval O'Farrell Mairal (https://www.marval.com/publicacion/aspectos-de-pi-en-el-acuerdo-bilateral-argentina-eeuu-17393?lang=en). 02.12.2025).*

Європейський Союз

«У 2026 році захист бренду залежить від вирішення трьох взаємопов'язаних завдань: швидкості, масштабу та обсягу. Інтернет-ринки, соціальні мережі та канали сірого ринку зараз поширюють неправомірне використання бренду швидше, ніж правовласники можуть на це реагувати, а саме поняття «бренд» розширилося і тепер охоплює цифрові активи, дизайн продукції та навіть форму упаковки. Щоб не відставати, компаніям потрібна організована, постійно контролювана та чітко скоординована стратегія захисту прав...

Основні зміни в законодавстві:

- Закон ЄС про цифрові послуги (DSA) встановлює більш суворі вимоги до платформ щодо видалення контенту та прозорості, а також уточнює шляхи захисту прав власників інтелектуальної власності;
- Зміни в законодавстві про авторське право та промислові зразки розширюють захист функціональних товарів, тому підприємствам необхідно переглянути умови власності та ліцензування;
- Недавні судові прецеденти, такі як справа Thatchers Cider проти Aldi, показують, що, принаймні у випадку копіювання упаковки, порушення прав на торговельну марку може бути встановлено без доведення факту введення споживачів в оману, якщо молодша сторона неправомірно використовує репутацію марки...

План дій:

- Провести аудит портфелів торговельних марок та дизайну, усунути прогалини, поновити ключові марки та розглянути можливість реєстрації упаковки з урахуванням нової судової практики.
- Посилити договірні положення з постачальниками, ліцензіатами та онлайн-платформами, щоб забезпечити швидке виконання вимог режиму DSA.
- Застосувати інструменти постійного моніторингу в електронній комерції та соціальних мережах для раннього виявлення підробок та схожих товарів...
- Навчіть юридичні, маркетингові та комерційні команди, як реєструвати нові бренди, робити це оперативно та знати, коли слід ескалювати порушення.
- Перегляньте стратегії щодо авторських прав та дизайну для одягу, товарів широкого вжитку та інших функціональних продуктів, де захист ЄС розширюється...

Добре керовані, сучасні портфелі та чіткі внутрішні процеси дозволять власникам брендів запобігати більшості порушень, а не просто реагувати на них, захищаючи довіру споживачів та довгострокову цінність бренду» (*Gerard Kelly. Emerging IP Challenges for Brand Owners in 2026 // Mason Hayes & Curran LLP (<https://www.mhc.ie/latest/insights/emerging-ip-challenges-for-brand-owners-in-2026#page=1>). 02.12.2025*).

«Переговорники ЄС досягли політичної угоди щодо нової нормативно-правової бази для «нових геномних технологій» (суд кан) у селекції рослин, яка охоплює питання регулювання, маркування та патентування таких культур. NGT, включаючи методи редагування генів, змінюють невеликі частини власного генетичного матеріалу рослини без введення чужорідної ДНК іншого виду, що відрізняє їх від старих технологій ГМО. Прихильники стверджують, що ці зміни можуть також виникати природним чином або в результаті традиційної селекції. Згідно з угодою, багато рослин NGT будуть звільнені від суворих правил ЄС щодо ГМО, а продукти харчування, вироблені за допомогою цих технологій, у багатьох випадках будуть дозволені на полицях супермаркетів без спеціального маркування...

Основним предметом суперечок були патенти: Європейський парламент спочатку наполягав на широкій забороні патентів, щоб запобігти приватизації NGT та захистити можливість фермерів вільно використовувати та зберігати насіння. Компроміс дозволяє патентування інновацій на основі NGT, за винятком випадків, коли ознаки або послідовності вже існують у природі або виробляються виключно біологічними засобами, при цьому чітко зберігаючи права фермерів на збереження та повторне висаджування насіння. Прихильники, включаючи сільськогосподарські профспілки, стверджують, що нові правила допоможуть сільському господарству ЄС залишатися конкурентоспроможним, зміцнити продовольчу безпеку, зменшити залежність від імпорту та дозволити вирощувати культури, які є більш стійкими до кліматичних змін або потребують менше добрив і пестицидів. Критики попереджають про невизначені довгострокові ризики для навколишнього середовища та здоров'я і стверджують, що споживачі повинні мати можливість чітко вибирати, чи вживати продукти, генетично модифіковані. Угода все ще потребує офіційного затвердження в другому читанні Європейським парламентом і державами-членами, що зазвичай є формальністю після досягнення такого компромісу...» *(Kate Hairsine. EU agrees to relax regulations around gene-edited crops // Deutsche Welle (<https://www.dw.com/en/eu-agrees-to-relax-regulations-around-gene-edited-crops/a-75008573>). 04.12.2025).*

«Європейське патентне відомство опублікувало три нові тематичні дослідження, які показують, як добре спланована патентна стратегія може визначити, чи молода компанія просто виживе, чи забезпечить собі фінансування, таланти та ринкову позицію, необхідні для розширення...

• Infinite Roots (Німеччина) використовує патенти для захисту своєї платформи ферментації міцелію, яка перетворює сільськогосподарські відходи на високобілкові харчові інгредієнти. Захист інтелектуальної власності не тільки стримує копіювальників, але й запевняє партнерів, що компанія може ліцензувати або спільно розробляти свою технологію в більш широкому

ланцюжку харчових інновацій, від заміників м'яса до зменшення харчових відходів.

- Lightyear (Нідерланди) створила широкий портфель патентів навколо свого ноу-хау в галузі електромобілів на сонячній енергії, ще перебуваючи на стадії прототипу. Коли перша спроба стартапу випустити повноцінний автомобіль провалилася, ці патенти стали передаваними активами, які залучили новий капітал і дозволили компанії змінити напрямок діяльності: зараз вона продає сонячні дахові модулі та надзвичайно ефективні системи зарядки відомим автовиробникам.

- Компанія Arevo (Швеція) розробила запатентовану хімічну формулу для підживлення дерев у лісовому господарстві, а згодом вирішила вийти на значно більший сільськогосподарський ринок. Інвестори допомогли компанії розробити та розширити охоплення патенту, надавши їй впевненості та авторитету для залучення нових коштів, найму спеціалізованого персоналу та випуску продуктів для рослинництва.

У сукупності ці три історії підтверджують, що для стартапів у сфері глибоких технологій патенти — це не просто юридичні документи: це козири, які відкривають доступ до інвестицій, дають можливість здійснювати стратегічні зміни та захищають конкурентні переваги, коли компанії переходять від лабораторії до ринку...» (*EPO Highlights How Patents Fuel Start-up Growth in Three New Innovation Case Studies // IP Helpdesk* (https://intellectual-property-helpdesk.ec.europa.eu/news-events/news/epo-highlights-how-patents-fuel-start-growth-three-new-innovation-case-studies-2025-12-09_en). 09.12.2025).

«...Інновації в Португалії стрімко розвиваються, про що свідчить рекордна кількість 347 європейських патентних заявок, поданих португальськими компаніями та винахідниками у 2024 році, що на 4,8% більше, ніж у 2023 році, і на 38,2% більше, ніж у 2020 році, згідно з даними Європейської патентної організації. Це стабільне зростання протягом п'яти років поспіль підкреслює посилення ролі Португалії в європейському інноваційному ландшафті, що значною мірою зумовлено діяльністю університетів та сектору охорони здоров'я... Університет Порту є одним із провідних заявників, особливо в галузі медичних, фармацевтичних та цифрових технологій, що відображає динамічну екосистему, в якій професори та студенти, мотивовані підприємництвом та дослідженнями, проходять складний процес патентування за технічної та адміністративної підтримки. Примітно, що 48% португальських патентних заявок включають принаймні одну жінку-винахідницю — це майже вдвічі більше, ніж середній показник по Європі, — що ставить Португалію на друге місце в Європі за участю жінок-винахідниць. Разом ці тенденції показують, що Португалія все більше здатна перетворювати академічний талант і дослідницький потенціал на запатентовані рішення, що

мають європейський і глобальний вплив, охоплюючи такі галузі, як охорона здоров'я, водопостачання, чиста енергія та цифрові технології» (*“Historic” patent applications in Portugal // The Portugal News* (<https://www.theportugalnews.com/news/2025-12-09/historic-patent-applications-in-portugal/928034>). 09.12.2025).

«З моменту запуску системи єдиного патенту 1 червня 2023 року Європейське патентне відомство (ЕПО) зареєструвало понад 75 000 європейських патентів з єдиною дією, які особливо активно використовуються європейськими МСП, університетами та державними науково-дослідними організаціями. Система дозволяє патентовласникам отримати, завдяки єдиному праву, автоматичний захист у 18 державах-членах ЄС, що значно зменшує адміністративне навантаження та скорочує витрати на поновлення приблизно на 26 000 євро протягом типового 12-річного терміну дії патенту в порівнянні з окремо затвердженими класичними європейськими патентами... Ця економічно ефективна та спрощена система захисту зробила єдиний патент ключовим інструментом для інноваторів і була відзначена Маріо Драгі в його звіті за 2024 рік про європейську конкурентоспроможність як важливий важіль для подолання інноваційного розриву в Європі, з закликом поширити її на всі 27 держав-членів ЄС. Приблизно через два з половиною роки після початку функціонування системи ЕПО опублікувало детальний внесок до майбутнього звіту Європейської комісії про єдиний патент, пропонуючи прозорий аналіз його впровадження перед поданням Комісією до Європейського парламенту та Ради до червня 2026 року» (*EPO's review of the Unitary Patent system // European Patent Office* (<https://www.epo.org/en/news-events/news/epos-review-unitary-patent-system>). 09.12.2025).

«Реєстрація передачі прав інтелектуальної власності (ІВ), таких як патенти, торгові марки та промислові зразки, є важливим процесом у таких операціях, як злиття та поглинання, що служить для захисту від суперечливих передач, забезпечує можливість вжиття заходів щодо забезпечення виконання прав та сприяє проведенню комплексної перевірки. Несвоєчасна реєстрація передачі прав може призвести до суперечок, втрати пріоритету та неможливості відшкодування судових витрат у разі порушення прав...

Хоча передання прав зазвичай має бути оформлене в письмовій формі та підписане правопередавачем у всіх юрисдикціях, конкретні процедурні вимоги значно відрізняються:

Великобританія: Передача прав повинна бути зареєстрована, бажано протягом шести місяців, інакше правонаступник може втратити право на відшкодування витрат у судовому процесі про порушення прав. Що стосується

торговельних марок, угода повинна містити винагороду (або бути оформлена у вигляді договору), а незареєстрована угода не має юридичної сили щодо третіх осіб, які діють не знаючи про її існування. Важливо зазначити, що будь-яка інтелектуальна власність, яка не була передана до розпуску юридичної особи, переходить до Корони...

Європейська патентна конвенція (EPC) та EUIPO: Передача прав на європейські патенти та торговельні марки Європейського Союзу (EUTM) вимагає письмової угоди та підписів усіх сторін, хоча національне законодавство може встановлювати додаткові вимоги, такі як нотаріальне засвідчення...

Німеччина: Реєстрація має лише декларативний характер, але є вкрай бажаною. Передача прав вимагає підпису «мокрим чорнилом» на документі, що підтверджує право, та повинна містити заяву про прийняття прав відступником. Іспанія: Щоб бути чинною щодо третіх осіб, які діють добросовісно, передача прав повинна бути зареєстрована в реєстрі, для чого необхідна заява та засвідчений нотаріусом сертифікат або копія договору...

Загалом найкраща практика передбачає виконання доручень у письмовій формі з чітким зазначенням інтелектуальної власності, їх своєчасну реєстрацію у всіх відповідних юрисдикціях, перевірку повноважень підписантів та ведення суворого внутрішнього обліку» (*Isabel Blanco, Naomi Jenkins, Sebastian Stephan, Anna Jones. Recording assignments of IP rights worldwide: procedures and pitfalls // Boulton Wade Tennant LLP (<https://www.boulton.com/bulletin/recording-assignments-of-ip-rights-worldwide-procedures-and-pitfalls/>). 10.12.2025*).

«Європейське відомство з інтелектуальної власності (EUIPO) у співпраці з Африканською службою підтримки малих і середніх підприємств у сфері інтелектуальної власності (Africa IP SME Helpdesk) випустило «Посібник з інтелектуальної власності для малих і середніх підприємств ЄС, що виходять на африканський ринок», щоб допомогти підприємствам орієнтуватися у складному і різноманітному ландшафті інтелектуальної власності (ІВ) континенту. Цей практичний, орієнтований на бізнес посібник, доступний 23 мовами ЄС на оновленому веб-сайті Intellectual Property Support for Small Businesses, містить конкретні поради щодо захисту таких активів, як патенти, торговельні марки та комерційні таємниці, під час діяльності в Африці... Ключовою особливістю є інтерактивний формат, який дозволяє користувачам вибирати сценарії, орієнтовані на бізнес, щоб отримати персоналізовану оцінку інтелектуальної власності з рекомендаціями, адаптованими до їхніх конкретних потреб і ринкових намірів. Цей новий ресурс доповнює існуючі послуги Helpdesk, такі як конфіденційна гаряча лінія та навчальні матеріали, підкріплюючи його зобов'язання підтримувати сталий глобальний розвиток малих і середніх підприємств ЄС...» (*New 'IP Discover Guide for EU SMEs entering the African Market' published: a must-read for*

SMEs planning to export or invest in Africa // IP Helpdesk (https://intellectual-property-helpdesk.ec.europa.eu/news-events/news/new-ip-discover-guide-eu-smes-entering-african-market-published-must-read-smes-planning-export-or-2025-12-16_en). 16.12.2025).

«...Спільне дослідження, опубліковане Європейським патентним відомством (ЕРО) та Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСД), показує, що квантові технології — комунікації, обчислення та сенсорики — швидко, але нерівномірно розвиваються. Кількість глобальних патентних заявок на квантові винаходи зросла в п'ять разів між 2015 і 2024 роками; кількість патентів на квантові обчислення зросла в 16 разів, а квантова комунікація залишається найбільшою галуззю. Сполучені Штати домінують у створенні нових підприємств, інвестиціях та загальному обсязі інновацій, за ними йдуть Німеччина, Велика Британія та Франція в Європі, а також Китай, Японія та Корея в Азії... Великі ІКТ-компанії, такі як IBM, LG, Toshiba, Intel і Microsoft, забезпечують понад 80 % патентної діяльності, хоча більша частина їхніх доходів не пов'язана з квантовими технологіями. Менше 1000 малих підприємств зосереджуються переважно на квантових технологіях і значною мірою покладаються на фінансування на ранніх етапах, яке з 2021 року перебуває на стабільному рівні. У звіті закликають Європу стимулювати приватні інвестиції та сприяти співпраці між державними лабораторіями, стартапами та великими корпораціями, зазначаючи, що 32 % заявок на квантові патенти посилаються на наукову літературу, що свідчить про міцні наукові корені цього сектору. Залежність ланцюга поставок від спеціалізованих ресурсів (промислових алмазів, оксиду алюмінію, оксиметалевих солей) та нестача висококваліфікованих кадрів залишаються основними вразливими місцями.

Для підтримки комерціалізації ЕРО представило два інструменти: безкоштовну платформу для пошуку патентів «Quantum Technologies», що містить понад 31 700 винаходів, та квантовий фільтр у Deep Tech Finder, який з'єднує інвесторів із понад 150 європейськими стартапами та дослідницькими організаціями, що мають захищені патентами квантові інновації. Ці ініціативи були започатковані на заході ЕРО-ОЕСД у Парижі, спрямованому на розширення квантової екосистеми...» (*Inventions in quantum technologies surge five-fold in last decade // European Patent Office (EPO) (<https://www.epo.org/en/news-events/news/inventions-quantum-technologies-surge-five-fold-last-decade>). 17.12.2025).*

«...У 2025 році TMview відзначає своє 15-річчя, перетворившись із скромної бази даних, що містила 5 мільйонів торговельних марок від восьми відомств ЄС з інтелектуальної власності у 2010 році, на найбільшу

у світі безкоштовну онлайн-платформу для пошуку торговельних марок. Цей інструмент, створений спільними зусиллями Відомства Європейського Союзу з інтелектуальної власності (EUIPO) та його партнерів, наразі об'єднує понад 136 мільйонів торговельних марок із 80 країн... Протягом останніх 15 років TMview постійно розширював географічне покриття та технічні можливості, інтегрувавши технологію пошуку зображень у 2017 році та підключившись до блокчейну у 2021 році. Цей рік став ще однією важливою віхою, оскільки було впроваджено пошук зображень у всіх підключених відомствах з інтелектуальної власності, що зробило систему найбільшою у світі системою пошуку зображень торговельних марок...

Крім того, TMview було інтегровано в новий інструмент попередньої оцінки на основі штучного інтелекту, Early TM Screening, що підвищило його корисність для користувачів, особливо для малих і середніх підприємств. З недавнім включенням України та Парагваю, що завершило інтеграцію всіх країн MERCOSUR, TMview продовжує зміцнювати глобальну співпрацю в галузі інтелектуальної власності та сподівається на подальші інновації та розширення» *(TMview marks its 15th anniversary by becoming the largest trade mark image-search system in the world // European Union Intellectual Property Office (<https://www.euipo.europa.eu/en/news/tmview-marks-its-15th-anniversary-by-becoming-the-largest-trade-mark-image-search-system-in-the-world>)).* 17.12.2025).

Канада

«Канадська патентна система передбачає кілька адміністративних процедур після видачі патенту, які дозволяють як патентовласникам, так і третім особам оскаржувати або змінювати патенти без звернення до суду. Хоча ці механізми є менш розгалуженими, ніж у Сполучених Штатах, вони все ж можуть бути стратегічно цінними в конкретних ситуаціях. Одним з ключових процесів є повторна експертиза, яка дозволяє будь-якій особі, включаючи патентовласника, вимагати перегляду одного або декількох пунктів виданого патенту на підставі попереднього рівня техніки в будь-який момент протягом терміну його дії. Ця процедура особливо зосереджена на питаннях передбачуваності або очевидності...

Процес перегляду складається з декількох етапів, починаючи з попереднього розгляду Комісією з перегляду, щоб визначити, чи було порушено «істотне нове питання щодо патентоспроможності». Якщо так, патентовласник отримує повідомлення і має три місяці, щоб відповісти або внести зміни до заявлених вимог. За результатами перегляду видається сертифікат, який може скасувати, підтвердити або змінити формулювання патентних вимог, при цьому патентовласник має право подати апеляцію до

Федерального суду. Однак канадська переоцінка не передбачає постійної участі третіх сторін, на відміну від перегляду між сторонами в США...

Повторна експертиза, як правило, є вигідною для власників патентів, оскільки вони можуть внести зміни до формули винаходу, щоб протидіяти оскарженням, що потенційно обмежує успіх майбутніх спроб визнання патенту недійсним. Зазвичай вона обмежується оскарженнями на підставі рівня техніки і не дозволяє подавати більш широкі позови про визнання недійсним, які можуть бути оскаржені в рамках більш комплексного судового процесу, що передбачає повну судову процедуру і дозволяє залучати експертні докази...

Іншим механізмом є переоформлення, яке дозволяє патентовласникам виправляти недоліки в патенті протягом чотирьох років з моменту його видачі, але цей процес використовується нечасто через суворі умови. Крім того, відмова від прав може звужити обсяг патентних вимог без обмеження за часом, але, аналогічно, вона не передбачає участі третіх осіб...

У разі активних спорів процедури після видачі патенту часто пропонують обмежені стратегічні переваги, оскільки суди зазвичай не призупиняють процедури оскарження лише через одночасні запити на перегляд. Отже, хоча ці адміністративні варіанти можуть допомогти в управлінні патентними портфелями, вони не замінюють судові процеси, де процедури оскарження залишаються основним і найефективнішим способом для третіх сторін оскаржити дійсність патенту в Канаді...» (*Julia London and Nicole Boyle. Strategic considerations: Canadian post-grant patent administrative procedures // Smart & Biggar (<https://www.smartbiggar.ca/insights/publication/strategic-considerations-canadian-post-grant-patent-administrative-procedures>). 04.12.2025*).

«Компанії рідко втрачають інтелектуальну власність через крадіжки; вони втрачають її тому, що право власності ніколи не було належним чином захищене. Слабкі місця приховані в повсякденних контрактах, неформальних домовленостях з розробниками та швидкозмінних технологіях, таких як штучний інтелект. Прогалини виявляються лише тоді, коли компанія намагається залучити капітал, укласти партнерство або завершити придбання — в моменти, коли нечітке право власності може затримати запуск, зірвати угоди або спричинити дорогі судові процеси...

Основною проблемою є мова. Трудові договори або договори підряду, в яких зазначено, що творці «повинні передати» права інтелектуальної власності, лише обіцяють майбутню передачу; лише положення, які передають права «цим» і в теперішньому часі, забезпечують негайне набуття права власності. Без такої точності ранні учасники, фрілансери або партнери по спільному підприємству можуть і надалі володіти ключовим програмним забезпеченням, даними або комерційною таємницею ще довго після виходу продукту на ринок. Оскільки комерційна таємниця часто міститься в коді, процесах і наборах

даних, її легко пропустити, поки ретельна перевірка не виявить відсутність передачі прав або ліцензій третіх сторін...

Юристи, що спеціалізуються на злиттях і поглинаннях, бачать наслідки: покупці припускають, що об'єкт придбання володіє своєю основною платформою, але після укладення угоди виявляють, що нею керує забутий програміст або зовнішній постачальник. У цей момент перевага зникає, і питання переходить від ретельної перевірки до суперечки. Подібні ризики виникають у співпраці, коли сторони безтурботно погоджуються на «спільну власність на все», залишаючи без відповіді питання щодо ліцензування, забезпечення виконання та виходу.

Інструменти штучного інтелекту збільшують ризики. Введення конфіденційних даних у публічну модель може зруйнувати секретність, а винаходи, створені за допомогою ШІ, стикаються з опором патентних відомств, оскільки чинне законодавство визнає лише винахідників-людей. Суди в декількох юрисдикціях, включаючи Канаду, відмовили в патентах на системи ШІ, підкресливши необхідність визначити, як буде визнаватися право власності, перш ніж застосовувати такі інструменти...

Вирішенням проблеми є управління, а не здогадки: використовуйте положення про призначення в теперішньому часі, підтримуйте чіткий ланцюжок прав власності та проводьте практичні аудити інтелектуальної власності, які починаються з бесіди між технічними керівниками та юристами. Ставтеся до власності інтелектуальної власності як до питання лідерства — проактивно захищайте, документуйте та узгоджуйте її з бізнес-стратегією — а не як до юридичного прибирання після того, як зростання вже підвищило вартість помилок» (*David Potter. The invisible balance sheet: Safeguarding your company's intellectual property // DIGITAL JOURNAL INC. (<https://www.digitaljournal.com/business/the-invisible-balance-sheet-safeguarding-your-companys-intellectual-property/article>). 23.12.2025*).

Китайська Народна Республіка

«Всупереч поширеній помилці, що реєстрація торгової марки необхідна лише на ринках, де продаються товари, підприємства, що виробляють товари в Китаї на експорт (продукція OEM (original equipment manufacturer), також повинні реєструвати свої торгові марки на місцевому рівні, щоб уникнути ризиків порушення прав. У Китаї виробництво та брендинг можуть вважатися «використанням», що означає, що інша сторона, яка має подібну реєстрацію торгової марки, може подати позов про порушення прав, навіть якщо товари ніколи не продавалися китайським споживачам. Раніше діюче «виключення OEM», яке захищало експортерів, що мали торгові марки в країнах призначення, більше не гарантується через зміну правил щодо торгових марок, що створює правову невизначеність... Практично це наражає

підприємства на серйозні операційні перебої, такі як затримання або конфіскація товарів на кордоні митницею або відмова від них обережними логістичними партнерами, що призводить до значних витрат, затримок і втрати продажів. Для зменшення цих ризиків найефективнішою стратегією є реєстрація торговельних марок у всіх країнах виробництва та продажу; зокрема, у випадку Китаю підприємствам слід подавати заявки негайно, оскільки в умовах насиченого брендингового середовища в цій країні діє система «перший подав — перший отримав». (*Damon Butler and Angela Kim. Why trade mark registration in China matters for OEM products // AJ Park (<https://www.ajpark.com/insights/why-trade-mark-registration-in-china-matters-for-oem-products/>). 05.12.2025*).

«Національне управління інтелектуальної власності Китаю (CNIPA) опублікувало нові рекомендації щодо посилення діяльності та управління центрами захисту інтелектуальної власності з метою сприяння високоякісному, спільного захисту інтелектуальної власності та підтримки економічного зростання країни. Основною метою є поліпшення діяльності центрів попереднього розгляду, які забезпечують швидке надання патентів...

У висновках запропоновано кілька ключових заходів:

- **Суворий контроль якості:** CNIPA вимагає ретельного перевірки суб'єктів, що подають заявки, з метою виключення тих, які не ведуть реальної господарської діяльності, та наголошує на важливості управління якістю попереднього розгляду патентів, щоб запобігти потраплянню заявок низької якості до системи прискореного розгляду...
- **Нагляд за агентствами:** Адміністрація посилить управління агентствами з реєстрації торговельних марок, надаючи пріоритет тим, які мають хорошу репутацію, та ретельно контролюючи ті, які здійснюють ненормальну діяльність з подання патентних заявок або нечесні практики...
- **Підтримка захисту прав за кордоном:** CNIPA буде активно сприяти інтеграції швидкої попередньої експертизи з системою прискореного розгляду патентів (PPH), щоб допомогти зареєстрованим суб'єктам швидко розгорнути права інтелектуальної власності за кордоном. Воно також створить механізми моніторингу для таких ключових областей, як розслідування за статтею 337, транскордонні суперечки в сфері електронної комерції та незаконне використання торговельних марок за кордоном, надаючи своєчасні попередження про ризики та професійні рекомендації, особливо для малих і середніх підприємств...
- **Розвиток талантів:** Будуть вжиті заходи для вдосконалення механізмів стимулювання та впровадження пілотної системи оцінювання патентних експертів...

Ці зусилля, спрямовані на прискорення та забезпечення якості китайських патентів, можуть сприяти нещодавно оголошеному уповільненню розгляду

заявок PPH в USPTO. Загальна стратегія полягає в підвищенні ефективності захисту інтелектуальної власності як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні, при цьому зберігаючи високі стандарти якості» (*Aaron Wininger. China's National Intellectual Property Administration Releases Opinions on Strengthening the Operation and Management of Intellectual Property Protection Centers and Rapid Rights Protection Centers // National Law Forum, LLC* (<https://natlawreview.com/article/chinas-national-intellectual-property-administration-releases-opinions>). 10.12.2025).

«...Зростаючий обсяг торгівлі відремонтованими, відновленими та переробленими товарами задовольняє споживчий попит, але також спричиняє суперечки щодо торговельних марок. Згідно з доктриною вичерпання прав на торговельну марку, яка прийнята в китайському прецедентному праві, хоча і не прописана в Законі про торговельні марки, власник марки втрачає контроль над конкретним товаром після того, як він вперше випущений на ринок власником або уповноваженим ліцензіатом. Однак така захисна позиція застосовується лише за умови дотримання трьох умов: (1) товари були законно випущені на ринок; (2) стан товарів не зазнав істотних змін; та (3) функції торговельної марки щодо ідентифікації джерела походження та гарантії якості залишаються незмінними. Коли оператори, що займаються торгівлею вживаними товарами, перевищують ці межі, їхня діяльність може становити порушення прав...

1 Некомерційна модифікація

Якщо приватний власник змінює продукт виключно для особистого використання, пріоритет мають права власності та принципи вичерпання; торговельна марка не використовується в комерційних цілях, споживачі не вводяться в оману, а порушення прав є малоймовірним. Після перепродажу модифікованого товару або його повернення в комерційний обіг може виникнути відповідальність за порушення прав на торговельну марку...

2 Комерційна трансформація (перепродаж змінених товарів)

Торговець, який модифікує товари для продажу, не може посилається на вичерпання прав, якщо модифікація порушує зв'язок між торговою маркою та гарантованою якістю. Ризик варіюється залежно від типу зміни.

- Ремонт на основі відновлення (відновлення первісного стану) зазвичай не є порушенням, за умови, що продавець повідомляє, що товар є «вживаним» або «відремонтованим».
- Реконструкція на основі відновлення (заміна основних компонентів, функціональні оновлення, нові корпуси) часто створює «новий» продукт; суди визнали таку діяльність порушенням, якщо оригінальний знак зберігається (наприклад, відновлені телефони «OPPO»).
- Перепакування сипучих товарів у менші одиниці є порушенням, якщо нова упаковка знижує якість продукту (наприклад, розділення 18 літрів фарби на 2-

літрові банки), але може бути допустимим, якщо якість і функції маркування не порушуються (наприклад, перепакування олівців без плутанини).

- Зворотне підроблення — видалення або приховування оригінального знака та заміщення його іншим, або продаж як «білої етикетки» — завжди порушує ст. 57(5) Закону про торговельні марки.

- Комбінації продуктів (подарункові набори, пакети) є законними, якщо іноземні знаки використовуються лише описово («індикативне справедливе використання») і не виникає плутанини у споживачів...

3 Послуги з комерційної трансформації

Компанії, які за певну плату переробляють брендові товари (наприклад, перетворюють справжні розкішні сумки на нові моделі), часто порушують функції якості та походження торгової марки і були визнані винними у порушенні прав або підробці в рішеннях китайських і корейських судів. Трансформації, в яких брендові товари використовуються лише як сировина і на нових виробках не наносяться існуючі торгові марки, як правило, є безпечними...

Практичні наслідки

- Некомерційні особисті ремонти є низькоризиковими.

- Підприємства, що здійснюють ремонт з метою перепродажу, повинні уникати змін, які погіршують якість або унеможливають ідентифікацію джерела походження, повинні чесно маркувати товари та отримувати згоду, якщо маркування залишається.

- Ремонтники, які видаляють або замінюють маркування, істотно переробляють продукти або перепаковують їх у спосіб, що може погіршити якість, наражаються на високий ризик порушення прав.

- Оператори, які пропонують послуги з модифікації, повинні переконатися, що готовий виріб не має маркування, яке порушує права, або отримати ліцензії...

Тому для досягнення балансу між цілісністю торгової марки та цілями циркулярної економіки необхідний ретельний аналіз кожного окремого випадку, щоб визначити, як зміна впливає на зв'язок між продуктом і торговою маркою та на сприйняття споживачів» (*Trademark infringement risk of commodity transformation behavior // Beijing Sanyou Intellectual Property Agency Ltd (<https://www.sanyouip.com/en/insights/content/2/744.html>). 10.12.2025*).

«...Національне управління інтелектуальної власності Китаю (CNIPA) заявляє, що країна досягла «загального прогресу» на шляху до становлення потужною державою в галузі інтелектуальної власності, проте дані за 2024 рік свідчать про постійні випадки шахрайства та надмірної реєстрації. У своєму Звіті про розвиток будівництва сильної країни інтелектуальної власності за 2025 рік CNIPA повідомляє:

- Неправильне подання заявок залишається поширеним явищем: три окремі перевірки виявили 597 000 ненормальних заявок на патенти — близько 10 % від

усіх заявок минулого року — і чиновники заблокували 427 000 зловмисних спроб реєстрації торгових марок. Зловживання варіюються від дублювання або винаходів, створених за допомогою штучного інтелекту, до заявок, поданих виключно для перепродажу.

- Швидше прийняття рішень: середній час розгляду скоротився до 15,5 місяців для патентів на винаходи, чотирьох місяців для торговельних марок і 30 робочих днів для реєстрації авторських прав на програмне забезпечення...

- Суди та покарання: Народні суди розглянули 457 300 цивільних справ про інтелектуальну власність у першій інстанції; у 460 особливо тяжких випадках було присуджено штрафні збитки, що на 44 % більше, ніж у попередньому році, включаючи рекордну суму в справі про комерційну таємницю «шасі для автомобілів на новій енергії» (хоча збитки ще не стягнуто).

- Більш жорстка система правозастосування:

- Верховна народна прокуратура створила спеціальний відділ з питань інтелектуальної власності та розглянула понад 21 000 справ про арешт/притягнення до відповідальності.

- Міністерство громадської безпеки створило Бюро з розслідування злочинів у сфері інтелектуальної власності, яке розслідувало 37 000 випадків порушення прав та підробки.

- Органи ринкового нагляду розслідували 44 000 випадків порушення прав на торговельні марки та патенти на суму 1,13 млрд юанів...

- Результати інноваційної діяльності: кількість патентів на винаходи високої вартості досягла 14 на 10 000 осіб у 2024 році, порівняно з 11,8 у 2023 році.

У звіті робиться висновок, що правові рамки та можливості щодо забезпечення дотримання законодавства були посилені, але велика кількість ненормальних заявок підкреслює постійні проблеми з якістю патентів, етикою агентств та поведінкою заявників» (*Aaron Wininger. CNIPA Releases Report on the Development of Building a Strong Intellectual Property Nation (2025) – ~10% of Patent Applications were 'Irregular' // National Law Forum, LLC (<https://natlawreview.com/article/cnipa-releases-report-development-building-strong-intellectual-property-nation-2025>). 18.12.2025*).

«...Новий «Альманах роботів» Morgan Stanley показує, наскільки рішуче Китай вирвався вперед у галузі гуманоїдної робототехніки. У період з 2020 по 2024 рік китайські організації подали 7705 патентів на гуманоїдних роботів — це в п'ять разів більше, ніж у США (1561), і значно перевищує показник Японії (1102). У звіті також підкреслюється перевага Китаю в плані витрат: без китайських постачальників вартість матеріалів для гуманоїда Tesla Optimus Gen-2 зросла б з приблизно 46 000 до 131 000 доларів США через зростання вартості приводів з 22 000 до 58 000 доларів США та вартості чіпів і програмного забезпечення з 3000 до 7000 доларів США...

Китай вже встановив 54% всіх промислових роботів у світі і швидко впроваджує гуманоїдів на заводах. Такі компанії, як BYD, Geely, Xpeng, NIO, Li Auto, Xiaomi та Midea, тестують або впроваджують роботів; Midea цього місяця розмістить шестирукого гуманоїда на своєму заводі побутової техніки в Усі, а Xpeng планує продати мільйон роботів до 2030 року та розпочати масове виробництво в 2026 році. G1 від Unitree наразі є найпоширенішим гуманоїдом у світі.

Державна підтримка та співпраця між державним і приватним секторами зробили гуманоїдів національним пріоритетом, і Morgan Stanley прогнозує, що до 2050 року в усьому світі може бути введено в експлуатацію до мільярда одиниць, причому лідируватимуть у впровадженні Східна Азія та Тихоокеанський регіон» (*Danielle Popov. China packs a patent punch in the race to build humanoid robots // South China Morning Post Publishers Ltd (<https://www.scmp.com/tech/article/3337151/china-packs-patent-punch-race-build-humanoid-robots>). 21.12.2025*).

«Правова система інтелектуальної власності (ІВ) є незамінною основою для країн, зокрема Китаю, які прагнуть реалізувати стратегію розвитку, орієнтовану на інновації, оскільки вона стимулює інноваційну активність, захищає прибутки від інвестицій та сприяє модернізації промисловості. По суті, законодавство про ІВ надає інноваторам виключні права на обмежений час, визначаючи право власності на інтелектуальні активи та забезпечуючи реалізацію їх ринкової вартості, тим самим запобігаючи безплатному користуванню та підтримуючи цикл інвестицій в інновації відповідно до принципів ринкової економіки...

Крім того, законодавство про інтелектуальну власність відіграє вирішальну роль в оптимізації розподілу ресурсів для інновацій, запобігаючи порушенням і забезпечуючи стабільні ринкові очікування щодо комерціалізації, ліцензування та передачі. Механізм «розкриття інформації в обмін на захист», властивий патентній системі, запобігає марному дублюванню досліджень, одночасно збагачуючи суспільство технологічним прогресом. Високий рівень захисту інтелектуальної власності також має вирішальне значення для створення бізнес-середовища світового класу, залучення передових технологій та інтеграції в глобальні інноваційні мережі, що свідчить про прихильність до поваги до знань. Законодавство Китаю в галузі інтелектуальної власності зараз вважається рівноцінним законодавству розвинених країн, що підтримує його основну конкурентоспроможність та відповідальну участь у міжнародних договорах...

Для забезпечення дотримання цих законів китайські суди та урядові органи провели суттєві інституційні реформи. Спеціалізовані трибунали з питань інтелектуальної власності були створені ще в 1990-х роках, а в 2014 році по всій країні почали створюватися спеціальні суди та трибунали з питань

інтелектуальної власності. На основі цього Верховний народний суд у 2019 році створив спеціалізований апеляційний орган, який має виключну юрисдикцію по всій країні щодо остаточних апеляцій у технічно складних справах з питань інтелектуальної власності, забезпечуючи послідовність та експертність.

Практика Китаю надає цінний досвід для глобальної інноваційної екосистеми, особливо для країн, що розвиваються, які стикаються з викликами цифрової економіки. Високотехнологічні галузі країни породжують нові типи спорів щодо інтелектуальної власності, пов'язані з штучним інтелектом, великими даними, короткими відео та віртуальними просторами, які за різноманітністю та кількістю перевершують спори в більшості розвинених країн, пропонуючи решті світу важливі судові висновки. Як друга за величиною економіка світу, Китай, постійно посилюючи захист інтелектуальної власності, надсилає позитивний сигнал глобальним інноваторам, підтверджуючи свою прихильність до побудови динамічної, інклюзивної та впорядкованої глобальної інноваційної екосистеми, де верховенство права у сфері захисту інтелектуальної власності та стратегія розвитку, орієнтована на інновації, взаємодоповнюють одна одну...» (*Guo He. Protecting IP to smooth global innovation // China Daily Information Co (CDIC) (<https://www.chinadaily.com.cn/a/202512/24/WS694b1d52a310d6866eb301ed.html>). 24.12.2025*).

Королівство Таїланд

«Забезпечення ідентичності бренду на тайському ринку, який працює за системою «перший, хто подав заявку», вимагає проведення ретельного попереднього пошуку торгової марки перед подачею офіційної заявки, щоб визначити, чи існує вже в реєстрі ідентична або схожа до ступеня змішування марка для відповідних товарів або послуг. Процес пошуку є складним і вимагає ретельного визначення параметрів, включаючи тип знака та використання міжнародної Ніццької класифікації для вибору відповідних класів, оскільки конфліктуючі знаки у відповідних класах є основною причиною відхилення заявки...»

Унікальним викликом для власників іноземних брендів є транслітерація, оскільки пошук повинен включати всі ймовірні варіанти написання тайською мовою, щоб врахувати потенційні фонетичні конфлікти, які експерти враховують при оцінці попередніх знаків. Авторитетним джерелом є офіційна база даних, яку веде Департамент інтелектуальної власності Таїланду (DIP) і в якій реєструються всі зареєстровані та очікувані заявки...

Виконання пошуку передбачає введення запропонованого словесного знака як латиницею, так і передбачуваною транслітерацією тайською мовою, зазначення відповідних номерів Ніццької класифікації та використання розширених фільтрів. Для будь-яких елементів дизайну необхідний окремий

пошук за допомогою Віденської класифікації. Аналіз результатів зосереджується на виявленні знаків, що мають фонетичну, візуальну або концептуальну схожість, яка може спричинити плутанину серед споживачів, навіть якщо товари належать до різних класів, але тісно пов'язані на ринку. Результати пошуку дають попередню згоду, але не є юридичною гарантією; остаточне рішення залишається за експертом DIP, який проводить офіційну суттєву експертизу на предмет відмінності та схожості» ***(Thailand Trademark Search: How to Check Availability // LegalClarity (<https://legalclarity.org/thailand-trademark-search-how-to-check-availability/>). 17.12.2025).***

Нова Зеландія

«...Відповідно до змін у законодавстві, Відомство інтелектуальної власності Нової Зеландії (IPONZ) тепер дозволяє як повну, так і часткову заміну національних реєстрацій торговельних марок на міжнародні реєстрації (IR) з зазначенням Нової Зеландії. Це оновлення дозволяє власникам торговельних марок, які мають як національну реєстрацію, так і IR для однієї і тієї ж марки, подати до IPONZ запит на заміну всіх або лише частини товарів і послуг, що зазначені в переліку... Після реєстрації цей процес спрощує управління портфелем, об'єднуючи права в міжнародній реєстрації, що потенційно зменшує витрати на поновлення, зберігаючи при цьому попередню дату пріоритету національного знака, навіть якщо він втратив чинність. Повна заміна застосовується, коли національна реєстрація охоплює всі товари в міжнародній реєстрації, тоді як часткова заміна застосовується у випадку часткового, але неповного охоплення; в обох випадках торговельні марки повинні мати одного власника, а національна торговельна марка повинна бути зареєстрована до того, як міжнародна реєстрація призначила Нову Зеландію. Власники можуть подати запит на заміну, надавши IPONZ такі дані, як реєстраційні номери та конкретні товари та послуги, що робить цей момент сприятливим для перегляду портфелів з метою отримання переваг від консолідації» *(Kate Giddens and Janette by de Ley. New Zealand practice update: Partial replacement of national trade marks now available // AJ Park (<https://www.ajpark.com/insights/nz-practice-update-partial-replacement-of-national-trade-marks/>). 08.12.2025).*****

«У Новій Зеландії патентні заявки «швейцарського типу» (або швейцарського зразка), складені у формі «використання сполуки X для виробництва лікарського засобу для [нового медичного застосування Y]», вже давно є основним способом забезпечення захисту нових терапевтичних застосувань або схем дозування відомих лікарських засобів. Вони з'явилися, щоб обійти давню заборону країни на патентування методів медичного

лікування людей: протягом більше ніж століття Нова Зеландія визначала патентоспроможні об'єкти з посиланням на «спосіб виготовлення» відповідно до Статуту про монополії 1623 року, вираз, який суди неодноразово тлумачили як такий, що виключає хірургічні або терапевтичні методи...

Ключові судові рішення закріпили цю ситуацію. У 1983 році Апеляційний суд у справі Wellcome Foundation проти Комісара з патентів постановив, що будь-яке скасування виключення щодо медичного лікування є завданням парламенту, а не судової влади. Шістнадцять років по тому той самий суд у справі Pharmaceutical Management Agency (Pharmas) проти Комісара з патентів підтвердив, що швейцарські заявки все ж були дійсними, оскільки їхня новизна полягала у нововідкритому медичному застосуванні, а не у забороненому методі лікування. Апеляційний суд у справі Pfizer Inc проти Комісара з патентів (2004) повторно підтвердив, що Pharmas не порушив фундаментальну заборону на прямі заявки щодо методів лікування...

Потім парламент закріпив цю заборону в статті 16(2) Закону про патенти 2013 року («винахід методу лікування людей за допомогою хірургічного втручання або терапії не є винаходом, що підлягає патентуванню»). Закон не містить положень щодо швейцарських заяв, але, оскільки закон Pharmas залишається чинним, Відомство інтелектуальної власності регулярно їх задовольняє...

Незважаючи на таку тривалу практику, жодне рішення в Новій Зеландії досі не визначило, які дії порушують швейцарські вимоги, наприклад, чи відповідальність повинна покладатися на виробника ліків, дистриб'ютора або лікаря, який виписує рецепт. Це питання, а також більш широкі наслідки для політики та правозастосування, залишаються для майбутнього судового роз'яснення» (*Paul Johns, Sally Paterson and Julie Ballance. Swiss-style Patent Claims In New Zealand - Part 1 History and background // Pearce IP (<https://www.pearceip.law/2025/12/09/swiss-style-patent-claims-in-new-zealand-part-1-history-and-background/>). 09.12.2025*).

Республіка Індія

«Телекомунікації є одним з найбільш інноваційних секторів сучасної економіки, і його конкурентоспроможність залежить від того, наскільки ефективно компанії визначають і захищають інтелектуальну власність. В Індії галузь базується на чотирьох основних режимах інтелектуальної власності. По-перше, патенти захищають нові, неочевидні та промислово застосовні винаходи протягом 20 років, що дозволяє захистити мережеві технології, програмні інтерфейси, кремнієві мікросхеми та подібні проривні розробки. По-друге, торговельні марки відрізняють послуги оператора від послуг конкурентів; пильний моніторинг є необхідним як в Інтернеті, так і поза ним, щоб запобігти кіберсквоттингу та підробці. По-третє, авторське право

надає власникам контроль над оригінальним програмним кодом, цифровим контентом, посібниками та інструментами аналізу сигналів, які мають вирішальне значення для сучасних телекомунікаційних послуг. По-четверте, важливі ноу-хау — алгоритми, вихідний код, дані про проектування мереж — можуть зберігатися як комерційна таємниця завдяки положенням про нерозголошення та конфіденційність, передбаченим контрактами та законом про авторське право...

Цей сектор також ілюструє особливу роль патентів, що є необхідними для дотримання стандартів (SEP). Якщо патент охоплює технологію, обов'язкову для дотримання телекомунікаційного стандарту, такого як GSM або 5G, його власник повинен надавати ліцензію на справедливих, розумних і недискримінаційних умовах (FRAND). Рішення Вищого суду Делі у справі Telefonaktiebolaget LM Ericsson проти Lava International від 2024 року підтвердило цей принцип, присудивши Lava відшкодування збитків за відмову прийняти ліцензію FRAND і назвавши її «небажаним ліцензіатом». Це рішення показує, як індійські суди балансують між ексклюзивністю патентовласника та необхідністю обмежити зловживання домінуючим становищем у стандартизованих технологіях...

Тому лідери галузі використовують комбінацію патентних позовів, оскаржень торговельних марок, дій з відновлення доменних імен, справ про піратство програмного забезпечення та рейдів проти підробки для захисту своїх портфелів інтелектуальної власності. Своєчасна реєстрація, ретельний контроль та ретельно структуровані ліцензійні угоди перетворюють нематеріальні права на джерела доходу та ринковий вплив, одночасно стимулюючи постійні дослідження та розробки. Коротко кажучи, у швидкозмінному телекомунікаційному середовищі Індії інтелектуальна власність є не лише юридичним захистом, а й стратегічним активом, що формує конкуренцію, стимулює інвестиції та забезпечує довгострокове зростання» (*Akshi Seem. Intellectual Property Rights in the Telecom Industry // Maheshwari & Co. (<https://www.maheshwariandco.com/blog/intellectual-property-in-telecom-industry/>). 11.12.2025*).

«Зростаюча конвергенція індивідуальної та брендової ідентичності, що стимулюється маркетингом знаменитостей та інфлюенсерів, порушує юридично та філософськи складне питання про те, чи можуть частини людського тіла, жести або пози бути зареєстровані як торговельні марки. Серед успішних прикладів — силует Jumpman Майкла Джордана та поза «блискавка» Усейна Болта. Традиційно торговельні марки служили для позначення джерела товарів та захисту репутації бренду за допомогою таких звичайних засобів, як логотипи та назви; проте законодавство про торговельні марки було розширено і тепер включає нетрадиційні знаки, що містять абстрактні та символічні ідентифікатори, які асоціюються з брендом...

Хоча права на особистість або публічність вже дозволяють особам контролювати комерційне використання їхнього зображення, законодавство про торговельні марки йде далі, забезпечуючи безстроковий захист цих елементів як бізнес-активів. Комерціалізація тіла є очевидною в таких випадках, як логотип Jumpman, де стилізований силует постаті Майкла Джордана був успішно зареєстрований як торговельна марка, що позначає походження бренду. Подібним чином, Усейн Болт зареєстрував свою знакову позу переможця як торговельну марку, щоб створити комерційну ідентичність.

У правовій сфері необхідно розрізняти законодавство про торговельні марки, яке регулює ідентифікатори брендів у комерційній діяльності, та права на публічність, які захищають ім'я та особистість людини. З точки зору індійського законодавства, хоча Закон про торговельні марки 1999 року є достатньо широким, щоб охоплювати будь-які знаки, які можуть бути графічно представлені та відрізняють товари, не існує конкретної судової практики щодо реєстрації торговельних марок людських жестів, хоча суди визнали статус знаменитостей таких особистостей, як Амітабх Баччан і Сачін Тендулкар, у справах про недобросовісну конкуренцію. Юристи в Індії зараз виступають за кодифікацію права на публічність та включення нетрадиційних знаків для захисту цих нових форм інтелектуальної власності...

Однак реєстрація людської форми як торгової марки має глибокі філософські та етичні наслідки, викликаючи занепокоєння щодо комерціалізації людської ідентичності та потенційної культурної апропріації у разі приватизації традиційних жестів або поз. Практичні проблеми також залишаються, оскільки будь-яка ознака, що підлягає захисту як торгова марка, повинна відповідати суворим критеріям щодо відмінності, графічного зображення та нефункціональності — простий жест буде занадто загальним, але ретельно відрепетируваний, наприклад, фірмовий танцювальний рух, може відповідати вимогам. Зрештою, хоча тілесна перформанс або поза можуть бути зареєстровані як торговельна марка, якщо вони функціонують як ідентифікатор бренду, така ситуація змушує критично переоцінити, де закон повинен провести межу між захистом інновацій та збереженням етичних кордонів і культурного самовираження» (*Bhavika Khetrapal. Can the Human Body Be a Trademark? // Khurana & Khurana (<https://www.khuranaandkhurana.com/can-the-human-body-be-a-trademark>). 14.12.2025*).

«У сучасній економіці, що базується на інноваціях, патенти, торгові марки, авторські права та комерційні таємниці часто мають більшу цінність для компаній, ніж заводи чи запаси. Тому оцінка цих нематеріальних активів стала стратегічною необхідністю. Оцінка інтелектуальної власності дозволяє визначити грошову вартість права, зважуючи його юридичну силу, комерційний потенціал, залишковий термін дії та ризики. Компанії використовують надійні оцінки для ліцензування

технологій, встановлення цін придбання, залучення капіталу, отримання кредитів під заставу інтелектуальної власності, кількісної оцінки збитків у судових спорах та дотримання податкових і бухгалтерських правил. В Індії, слідуючи світовим тенденціям, регуляторні органи, інвестори та кредитори все частіше вимагають проведення таких аналізів для стартапів, транскордонних угод та пілотних проектів із заставою інтелектуальної власності...

Оцінювачі зазвичай застосовують три підходи:

- Вартість (скільки коштувало б відтворити актив),
- Ринок (ціни, сплачені за порівнянні угоди з інтелектуальною власністю) та
- Дохід (дисконтовані грошові потоки, методи звільнення від роялті або надлишкових доходів).

Оскільки кожен метод охоплює різні аспекти, гібридні підходи є поширеними, особливо коли даних недостатньо або актив перебуває на ранній стадії розвитку і має стратегічне значення...

На патенти впливають особливі фактори (широта заявлених прав, термін дії, свобода використання, технологічне старіння, географічне розташування), а на торговельні марки — впізнаваність бренду, частка ринку, ризик підробки. Основні виклики включають обмеженість даних про транзакції, правову невизначеність, швидкі технологічні зміни та упередженість прогнозів.

Незважаючи на перешкоди, оцінка вартості є орієнтиром для управління портфелем, витрат на дослідження і розробки, переговорів про злиття і поглинання та зменшення ризиків. Інструменти варіюються від моделей дисконтованого грошового потоку і баз даних про ставки роялті до аналітики на основі штучного інтелекту і тестування сценаріїв, а перед цим проводиться ретельна перевірка інтелектуальної власності...

Майбутні тенденції вказують на оцінку в режимі реального часу за допомогою штучного інтелекту, премії ESG за екологічні патенти, більш суворі стандарти розкриття інформації та постійне скорочення портфеля. Оскільки нематеріальні активи домінують у балансах, ради директорів та інвестори вимагатимуть прозорих, експертних оцінок, а компанії, які зможуть чітко визначити вартість своєї інтелектуальної власності, отримають вирішальну перевагу у фінансуванні, стратегії та судових спорах» (*Divya Shekar. Introduction to IP Valuation // Law Business Research (https://www.worldtrademarkreview.com/guide/india-managing-the-ip-lifecycle/2026/article/introduction-ip-valuation). 22.12.2025).*

«Протягом останнього десятиліття, а особливо у 2023-24 та 2024-25 фінансових роках, патентна система Індії перетворилася з повільної, паперової системи на переважно цифрову, швидкодіючу систему, яка зараз приваблює рекордну кількість заявок від резидентів. Загальна кількість заявок зросла з приблизно 43 000 у 2014-15 фінансовому році до понад 92 000 у 2023-24 фінансовому році, а кількість виданих патентів зросла в сімнадцять

разів — до 103 057. Вперше індійські резиденти складають понад 50 % заявників... Основними чинниками, що сприяють цьому, є:

- Проінноваційна політика (Make in India, Startup India, Digital India) із 80 % знижкою на збори та прискореним розглядом для стартапів, ММСП, наукових кіл та жінок-винахідниць; програми SIPP/SIP-EIT відшкодовують витрати на подання заявок.
- Правила щодо патентів (поправки) 2024 року, які скорочують термін розгляду заявки до 31 місяця, спрощують подання робочих звітів, посилюють вимоги до заперечень до видачі патенту та оптимізують вимоги до пільгового періоду та пріоритетних документів.
- Агресивна цифровізація (95 % електронної подачі заявок) та потроєння кількості експертів (431 у 2014 році → 1433 у 2024 році) скоротили кількість незавершених справ та прискорили їх розгляд; на початку 2025 року активно розглядалося понад 75 000 заявок.
- Пільги щодо оплати та розширення потужностей у поєднанні з пілотними проектами пошуку за допомогою штучного інтелекту обіцяють подальше прискорення процесу...

Найбільш динамічним є розвиток у таких секторах, як штучний інтелект/машинне навчання, біотехнології, зелені технології, електромобілі, фармацевтика, Інтернет речей та 5G, що відображає пріоритети уряду та співпрацю між промисловістю та науковими колами. Іноземні заявники також збільшують кількість заявок, приваблені чіткішими правилами та розміром ринку...

Отже, стрімке зростання інтелектуальної власності в Індії не є тимчасовим явищем, а є початковою фазою багаторічного процесу модернізації: кампанії з підвищення обізнаності населення (NIPAM), передбачуваність на основі правил (коротші терміни, більш суворі фільтри опозиції) та експертиза з використанням штучного інтелекту сприяють постійному зростанню. Країна позиціонує себе як імпортера інновацій, що перетворюється на експортера, і прагне піднятися в рейтингу Глобального індексу інновацій, забезпечуючи при цьому, щоб місцеві стартапи та ММСП стимулювали самодостатню економіку, орієнтовану на патенти» (***India's Patent Boom: What's Fueling the 25% Surge in Filings? // De Penning & De Penning (<https://depenning.com/blog/indias-patent-boom-whats-fueling-the-25-surge-in-filings/>). 23.12.2025***).

Республіка Ліберія

«...19 грудня 2025 року уряд Ліберії через Ліберійське відомство інтелектуальної власності (LIPO) та за підтримки Всесвітньої організації інтелектуальної власності провів консультаційний та валідаційний семінар у готелі Corina в Монровії з метою остаточного узгодження

проекту Національної політики та стратегії інтелектуальної власності (NIPPS) на 2026-2031 роки. Представники міністерств, агентств, креативних галузей, наукових кіл, малих і середніх підприємств та торгових груп розглянули п'ятирічний план, який відповідає «Vision 2030» та «ARREST Agenda» і має на меті створити динамічну інноваційну та креативну екосистему, яка використовує інтелектуальну власність як важіль економічного зростання та диверсифікації...

Основними напрямками є підвищення обізнаності та освіта громадськості, зміцнення правової бази та механізмів правозастосування, покращення інституційної координації, підтримка комерціалізації ІВ, зокрема для МСП та творців, а також захист традиційних знань та географічних зазначень. Документ, сформований на основі попередніх загальнонаціональних консультацій та аудиту попереднього плану в галузі ІВ, визначає цілі, терміни, обов'язки та механізми моніторингу для забезпечення того, щоб політика в галузі ІВ безпосередньо сприяла національному розвитку, культурному прогресу, торгівлі та інтересам громадськості...» *(Liberia Validates Draft National Intellectual Property Strategy // FrontPageAfrica Online (<https://frontpageafricaonline.com/news/liberia-validates-draft-national-intellectual-property-strategy/>). 23.12.2025).*

Республіка Чилі

«...Чилі в 2025 році представляє собою унікальне поєднання стабільної, відкритої економіки та зрілої системи інтелектуальної власності (ІВ), що робить її привабливим напрямком в Латинській Америці...

Ключовою подією є Тимчасова торговельна угода між ЄС і Чилі (ІТА), яка набула чинності 1 лютого 2025 року і модернізувала торговельні відносини шляхом спрощення митних процедур за допомогою системи REX ЄС та посилення захисту понад 200 географічних зазначень ЄС (GI). Національний інститут промислової власності Чилі (INAPI) відомий своїми ефективними, повністю цифровими процедурами та розумними термінами розгляду, а приєднання країни до Мадридського протоколу в 2022 році спростило процедуру реєстрації торговельних марок для міжнародних підприємств...

Країна також є лідером у формуванні політики щодо нових технологій, маючи проект закону про регулювання штучного інтелекту, який стосується аналізу текстів і даних для навчання штучного інтелекту, а також є піонером у конституційному визнанні «нейроправ» для захисту психічної приватності та даних про мозок. Хоча захист інтелектуальної власності є ефективним, особливо проти підробки, такі сфери, як відповідальність онлайн-посередників та цифрове піратство, все ще потребують подальшого розвитку.

Загалом, завдяки модернізованій торговельній структурі та активній законодавчій програмі, Чилі пропонує міцну платформу для малих і середніх підприємств ЄС, щоб розширити свій бізнес, що базується на інтелектуальній власності, за умови, що вони підготуються, подавши заявки заздалегідь, перевіривши брендинг на предмет захищених географічних зазначень, привівши його у відповідність до нових правил щодо штучного інтелекту та звернувшись за спеціалізованою консультацією з питань інтелектуальної власності» (*Diego Acuña Domínguez. A General Overview of the Chilean Intellectual Property Landscape in 2025 // IP Helpdesk (https://intellectual-property-helpdesk.ec.europa.eu/news-events/news/general-overview-chilean-intellectual-property-landscape-2025-2025-12-09_en). 09.12.2025*).

Соціалістична Республіка В'єтнам

«...Суворий режим реєстрації торговельних марок у В'єтнамі, за яким перевага надається першому заявнику, перетворив країну на сприятливе середовище для спекулянтів, які стежать за закордонними ринками, поспішають зареєструвати нові або відомі бренди, а потім погрожують справжнім власникам, коли ці бренди починають виробництво або продаж на місцевому ринку. Оскільки найперша дійсна заявка надає виключні права незалежно від попереднього використання за кордоном, нічого не підозрюючи транснаціональні компанії часто отримують листи з вимогою припинити діяльність — або вимоги про виплату викупу — саме тоді, коли вони готуються до запуску...

Хоча поправки до Закону про інтелектуальну власність В'єтнаму від 2022 року визнають «недобросовісність», довести її складно: сквотери зазвичай створюють видимість легітимності, реєструючи відповідні домени, створюючи фіктивні компанії, підробляючи рахунки-фактури або навіть використовуючи зображення, створені за допомогою штучного інтелекту, щоб продемонструвати символічне «використання». Оскарження та дії щодо скасування є повільними та дорогими, що змушує власників брендів вибирати між тривалими судовими процесами та оплатою за відновлення контролю. Тому найбезпечнішим варіантом є профілактика: подавати заявки у В'єтнамі якомога раніше (включно з логотипами, зовнішнім виглядом товарів та потенційними розширеннями), постійно стежити за реєстром, документувати глобальну репутацію та місцеве використання, а також бути готовими до аргументів про недобросовісність або недобросовісну конкуренцію, підкріплених доказами. Проактивна стратегія, орієнтована на моніторинг, дозволяє зберегти перевагу незалежно від того, чи компанія обирає політику нульової толерантності, чи прагматичне врегулювання, і є найнадійнішим способом захистити цінність бренду та динаміку розвитку на швидкозростаючому ринку В'єтнаму» (*Diep Thi Bich Le and Hang Thi Thanh*

Phan. Trademark Squatting in Vietnam Poses Growing Challenge for Brand Owners // Tilleke & Gibbins International Ltd (<https://www.tilleke.com/insights/trademark-squatting-in-vietnam-poses-growing-challenge-for-brand-owners/>). 05.12.2025).

Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії

«...Інтелектуальна власність є надзвичайно важливою для зростання в галузі харчової промисловості та виробництва напоїв, де постійні інновації, особливо пов'язані з випуском нових продуктів, таких як різдвяні пропозиції, вимагають надійної стратегії інтелектуальної власності від етапу розробки до виходу на ринок і далі. Ефективний підхід до інтелектуальної власності забезпечує ключові ринкові інсайти завдяки моніторингу торговельних марок, який виявляє заявки конкурентів та нові тенденції, допомагаючи підприємствам передбачати зміни на ринку. Проведення попередніх пошуків у реєстрах торговельних марок, Companies House, доменних імен та соціальних мережах запобігає дороговартісним суперечкам щодо порушення прав та марним інвестиціям у бренди, які не підлягають захисту, забезпечуючи більш плавний запуск продуктів...»

Після розробки продукти повинні бути всебічно захищені за допомогою численних прав інтелектуальної власності. Торгові марки можуть охоплювати назви брендів, форми упаковки і навіть форми продуктів, як підкреслюється у справі *Thatchers* проти *Aldi* щодо схожих продуктів. Патенти захищають інноваційні продукти або виробничі процеси, хоча для уникнення втрати елементів, що підлягають захисту, або публічного розкриття інформації критично важливим є правильний вибір часу. Зареєстровані дизайни захищають зовнішній вигляд продуктів або упаковки, а комерційні таємниці безстроково захищають конфіденційні рецептури та інгредієнти, якщо вони зберігаються в суворій таємниці...

Маркетингові активи також потребують захисту. Авторське право поширюється на творчі роботи, такі як реклама, логотипи та кампанії, але право власності зазвичай належить творцеві, тому підприємства повинні використовувати чіткі угоди про передачу прав з зовнішніми агентствами, щоб забезпечити свої права. Сильні портфелі інтелектуальної власності також приваблюють інвестиції, оскільки вони свідчать про інновації та довгострокову прибутковість і можуть бути використані через ліцензування, передачу прав або як забезпечення позики для отримання капіталу для зростання...» **(Alan Harper. The importance of IP in driving business growth // Walker Morris LLP (<https://www.walkermorris.co.uk/comment-opinion/the-importance-of-ip-in-driving-business-growth/>). 03.12.2025).**

«Великобританія переживає значне зростання в секторі глибоких технологій, де понад 50 компаній досягли оцінки понад 1 мільярд фунтів стерлінгів і доходу, що перевищує 100 мільйонів фунтів стерлінгів. Цей сектор є лідером у таких галузях, як фармацевтика та квантові технології, відіграючи вирішальну роль у бурхливому розвитку галузі штучного інтелекту. Основою цієї інновації є захист інтелектуальної власності (ІВ), від якого залежать стартапи в галузі глибоких технологій для забезпечення фінансування інвесторами, запобігання конкурентним загрозам та завоювання частки ринку. Незважаючи на вражаюче зростання британського сектору глибоких технологій, який зараз оцінюється в 155 мільярдів, залишається багато викликів, особливо в просуванні стартапів до пізніших етапів фінансування, де британські компанії значно відстають від своїх американських колег...

Британські компанії, що займаються глибокими технологіями, стикаються з такими перешкодами, як відсутність участі вітчизняних інвесторів на пізніх етапах інвестування, що часто змушує їх покладатися на міжнародні джерела фінансування, зокрема з США. Крім того, хоча Великобританія посідає третє місце у світі за вартістю глибоких технологій, її активність у сфері придбань залишається відносно низькою порівняно з такими країнами, як Німеччина та Франція. Хоча венчурний капітал відіграє вирішальну роль у фінансуванні на ранніх етапах, глибокі технологічні підприємства зазвичай потребують більш тривалих циклів розвитку, що призводить до невідповідності очікуванням інвесторів, які прагнуть швидкої віддачі...

Інтелектуальна власність є основним рушієм комерційного успіху в галузі глибоких технологій, перетворюючи роки досліджень і розробок на конкурентні переваги. Міцний портфель інтелектуальної власності зміцнює довіру інвесторів і допомагає закріпити захищену позицію на ринку. Однак процес отримання захисту інтелектуальної власності може бути складним і дорогим, що створює парадокс, коли інвестори вимагають захищеної інтелектуальної власності перед наданням фінансування, яке, в свою чергу, необхідне для забезпечення цього захисту. Навігація в суворому регуляторному середовищі навколо ІВ стає все більш складною, особливо з огляду на останні оновлення експортного контролю у Великобританії, які встановлюють нові вимоги до міжнародного обміну технологіями та ІВ...

Закон про національну безпеку та інвестиції, прийнятий урядом, додає ще один рівень контролю над придбанням чутливих технологій, що може призвести до затримок і невизначеності в угодах. Щоб зберегти лідерство в галузі глибоких технологій, Великобританія повинна вирішити структурні проблеми, що перешкоджають розширенню компаній, які працюють у цій сфері, зокрема посилити доступ до капіталу на пізніх етапах, підтримати розширені процеси досліджень і розробок та модернізувати процеси передачі технологій. Необхідний стратегічний підхід до управління інтелектуальною власністю, щоб підвищити довіру інвесторів і сприяти зростанню британських стартапів, що потенційно дозволить їм перейти до пізніших етапів

фінансування, таких як серії C і D» (*Jamie Timman and Annabelle Carver. IP Insights from RAEng's State of UK Deep Tech 2025 Report // Mathys & Squire LLP* (<https://www.mathys-squire.com/scaleup-quarter/ip-insights-from-raengs-state-of-uk-deep-tech-2025-report/>). 08.12.2025).

«З наближенням різдвяного сезону виробники продуктів харчування та напоїв активізують свої маркетингові зусилля, випускаючи спеціальні продукти та лімітовані серії. Цей період вимагає ретельного аналізу питань інтелектуальної власності (ІВ), пов'язаних з дизайном продуктів та упаковки, а також рекламними кампаніями. Успішний запуск продукту передбачає ретельне планування в сфері ІВ, яке починається заздалегідь — зазвичай у травні або червні...

На концептуальному етапі дуже важливо провести перевірку на наявність прав, щоб підтвердити, що обрана назва або слоган є вільними для використання, і уникнути потенційних юридичних проблем, які можуть виникнути в результаті порушення прав третіх осіб після запуску. Забезпечення прав шляхом ранньої реєстрації торгової марки служить захисним заходом проти конкурентів, які можуть пред'явити претензії на подібні назви або слогани...

Хоча заявки на реєстрацію торговельних марок є публічними, що створює ризик отримання конкурентами інформації про майбутні запуски, захист дизайну дозволяє відстрочити публічне розкриття інформації. Подання заявки на реєстрацію декількох дизайнів дозволяє охопити нові елементи упаковки, зберігаючи конфіденційність певних деталей до дати запуску. Крім того, під час розробки продукту надзвичайно важливо захищати конфіденційну інформацію, забезпечуючи, щоб усі партнери та сторонні постачальники були обізнані про діючі угоди про конфіденційність...

Бренди також повинні розглянути можливість розширення своїх стратегій щодо торговельних марок, виходячи за межі лише назв; можна зареєструвати слогани, логотипи та унікальні характеристики продукту. Хоча найкращий час для вжиття заходів щодо інтелектуальної власності — це період до випуску продукту, захист можна забезпечити і після випуску продукту, особливо коли уподобання споживачів дають зрозуміти, які елементи мають цінність. Грудень є важливим місяцем для планування весняних запусків та оцінки поточних стратегій щодо інтелектуальної власності продуктів, що забезпечує надійний захист інтелектуальної власності як для нових, так і для існуючих продуктів» (*Eleanor Coates. How to protect your new product launch: essential IP tips for food and drink brands // Murgitroyd & Company* (<https://www.murgitroyd.com/insights/trade-marks/how-to-protect-your-new-product-launch-essential-ip-tips-for-food-and-drink-brands#page=1>). 09.12.2025).

«Технологічні зміни, посилення пріоритетів сталого розвитку та стрімкий прогрес у галузі штучного інтелекту (ШІ) суттєво змінюють глобальну економіку та сферу інтелектуальної власності (ІВ). З огляду на перспективи до 2026 року, фахівці з ІВ, бізнес-лідери та інноватори повинні бути обізнані з ключовими тенденціями, що впливають на цю галузь. Стрімкий розвиток генеративних інструментів штучного інтелекту трансформує творчість та інновації, викликаючи дискусії щодо власності та захисту творів, створених за допомогою штучного інтелекту. Уряди працюють над адаптацією своїх систем патентного та авторського права, а такі органи, як Європейське патентне відомство, вдосконалюють свої рекомендації щодо винаходів у сфері штучного інтелекту та машинного навчання...

У 2024 році кількість заявок на патенти зросла на 4,9%, кількість заявок на промислові зразки зросла на 2,2%, а кількість заявок на торговельні марки залишилася стабільною, що відображає постійні інновації в таких галузях, як комп'ютерні технології, енергетичні додатки та автомобільні технології. Такі сектори, як швидка мода, використовують програмні рішення для зменшення впливу на навколишнє середовище, тоді як у галузі блокчейну спостерігалось уповільнення темпів подання заявок на патенти в міру її дозрівання, але вона продовжувала займатися квантовими інноваціями...

З наближенням 2026 року вплив ШІ на інтелектуальну власність буде зберігатися, що викличе законодавчі питання та зробить захист більш доступним для стартапів та малих і середніх підприємств. Очікується, що інновації в галузі ШІ, машинного навчання та автоматизації будуть стрімко розвиватися, що ще більше ускладнить розмежування між винаходами, створеними людьми, та винаходами, створеними ШІ, що призведе до потенційних змін у стандартах патентоспроможності та системах власності...

Зростаюча обізнаність малих і середніх підприємств з концепціями інтелектуальної власності, підкріплена посиленням інституційної підтримки, означає, що новатори можуть легше орієнтуватися в процесі забезпечення захисту інтелектуальної власності. У міру того, як екологічні проблеми стають все більш актуальними, очікується також значне зростання кількості заявок на реєстрацію екологічних технологій.

Безпрецедентний рівень активності в галузі інтелектуальної власності в останні роки спонукає багатьох фахівців провести аудит своїх портфелів, щоб забезпечити їх відповідність стратегічним цілям. Регуляторна локалізація стане важливою, оскільки різні юрисдикції адаптуються до викликів штучного інтелекту та цифрового контенту, створюючи більш фрагментований правовий ландшафт для захисту інтелектуальної власності...» **(Russell Thom. Intellectual property trends & developments: Looking to 2026 // Murgitroyd & Company ([46](https://www.murgitroyd.com/insights/patents/intellectual-property-trends-developments-looking-to-2026?_gl=1*1aue8aj*_up*MQ..*_ga*MjEyMjA3NDYzMi4xNzY1NjU2OTA1*_ga</p></div><div data-bbox=)**

_VGE67CL4VC*czE3NjU2NTY5MDQkbzEkZzEkdDE3NjU2NTcyNjIkaJQxJGwwJGgw). 10.12.2025).

«...Оновлені рекомендації щодо інтелектуальної власності (ІВ), опубліковані Національною службою охорони здоров'я (NHS) в Англії, свідчать про важливий перехід до пріоритетності інновацій, співпраці та швидшого отримання вигоди для пацієнтів, що має бути позитивно сприйнято сектором медичних технологій (MedTech). Історично склалося так, що укладення угод про ІВ було складним процесом, оскільки трости NHS часто прагнули зберегти право власності на ІВ, створену в ході співпраці, щоб забезпечити віддачу від державних інвестицій... Однак у керівних принципах на 2025 рік визнається, що комерційні партнери часто мають найкращі можливості для розробки та масштабування нових продуктів. Нова система спеціально вирішує проблему спільної власності, яка виникає, коли співробітники NHS беруть участь в інноваціях під час клінічних випробувань. Замість того, щоб вимагати частку в патенті, NHS тепер заохочується приймати «справедливу винагороду» за допомогою більш гнучких засобів, таких як роялті від майбутніх продажів.

Такий підхід дозволяє компаніям MedTech зберегти необхідні права інтелектуальної власності, необхідні для залучення інвестицій та прискорення зростання. Крім того, керівництво сприяє підвищенню ефективності, рекомендуючи кожній організації NHS призначити старшого відповідального співробітника (SRO) з питань інтелектуальної власності — старшого керівника, який несе особисту відповідальність і має повноваження затверджувати гнучкі угоди, — що забезпечує чітку контактну особу для переговорів...» (*Robbie Gauld, Samantha Collins. The New NHS IP Rules: A Green Light for MedTech // Marks & Clerk <https://www.marks-clerk.com/insights/latest-insights/102lxqq-the-new-nhs-ip-rules-a-green-light-for-medtech/> (https://www.marks-clerk.com/insights/latest-insights/102lxqq-the-new-nhs-ip-rules-a-green-light-for-medtech/).* 16.12.2025).

«Інтелектуальна власність (ІВ) є важливим, але часто недооціненим активом для малих і середніх підприємств аерокосмічної та оборонної галузей, необхідним для збереження конкурентоспроможності та досягнення максимального довгострокового успіху. Щоб орієнтуватися в цій сфері, підприємствам слід розпочати з проведення частково фінансованого аудиту ІВ для виявлення захищених активів та прогалин. При виборі між методами захисту патенти або зареєстровані промислові зразки, як правило, є кращими за комерційну таємницю, якщо технологія піддається реверс-інжинірингу, оскільки патенти створюють більш міцні бар'єри для конкуренції і можуть бути застосовані проти всіх порушників...

Ефективна співпраця вимагає ретельного складання угод для уточнення права власності на спільно створену (першочергову) інтелектуальну власність та встановлення контролю над використанням технологій. Патенти мають тут вирішальне значення, забезпечуючи впевненість у обміні ноу-хау та зберігаючи можливість захищати права від несанкціонованого використання. Компанії повинні проактивно управляти поданням патентів шляхом проведення сесій збору винаходів, бажано починаючи з етапу створення прототипу, зосереджуючись на розробках, що пропонують технічне рішення технічної проблеми.

Що стосується програмного забезпечення, захист авторських прав є обмеженим, оскільки захищає лише сам код; патенти є кращим засобом захисту основних функцій або ефектів програмного забезпечення. Міфом є твердження, що програмне забезпечення не може бути запатентоване; якщо воно стосується технічного або промислового процесу, воно, ймовірно, може бути запатентоване. Крім того, захист технологій подвійного призначення (застосовних як у цивільному, так і в оборонному секторах) дозволяє компаніям надавати ліцензії виробникам в одному секторі, зосередившись на постачанні в іншому. Фінансові вигоди включають схему «Патентна скринька», яка зменшує податок на прибуток підприємств на запатентовані продукти...

Щоб зменшити витрати, малі та середні підприємства можуть звернутися до таких органів, як Європейське патентне відомство, з проханням про зниження зборів і стратегічно підійти до вибору території. Значення патентів виходить за межі судових розглядів, сприяючи інвестиційним можливостям, підвищенню вартості компанії та доходам від ліцензування. Нарешті, правила, що стосуються оборони, такі як дотримання ITAR/EAR та положення урядових контрактів Великобританії (наприклад, Defcon 705), повинні ретельно контролюватися, а для ефективного управління інтелектуальною власністю необхідні надійні внутрішні процеси, включаючи маркування конфіденційної інформації, використання стандартних форм розкриття винаходів та проведення навчання співробітників з питань інтелектуальної власності» (**Dominic O'Connor. The IP checklist – Ten key considerations for aerospace and defence SMEs // Marks & Clerk (<https://www.marks-clerk.com/insights/latest-insights/102ly0t-the-ip-checklist-ten-key-considerations-for-aerospace-and-defence-smes/>). 17.12.2025).**

«Організації генерують безпрецедентний обсяг інтелектуальної власності (ІВ), значна частина якої залишається недовикористаною поза основною діяльністю. Щоб ефективно монетизувати цей невикористаний потенціал, компанії повинні стратегічно змінити своє сприйняття, розглядаючи себе не як підприємства, обмежені конкретною галуззю, а як динамічні колекції ІВ, такі як технології аналізу даних або кібербезпеки, що мають застосування на різних ринках, включаючи фінанси, туризм та охорону здоров'я...

Щоб скористатися цими новими можливостями, компанії можуть реалізувати дві основні стратегії, що мають значний вплив: ліцензування інтелектуальної власності та корпоративне венчурне будівництво (CVB).

Ліцензування є універсальним методом з низьким рівнем ризику, який дозволяє отримувати роялті та розширювати ринок збуту. Воно стає все більш вигідним у секторах, що конвергують, дозволяючи компаніям отримувати дохід шляхом надання ексклюзивних або не ексклюзивних прав третім сторонам або шляхом укладення угод про спільну розробку інтелектуальної власності на ранній стадії. Успіх вимагає ретельного структурування, сильних переговорних навичок та спеціалізованих ринкових і юридичних знань...

CVB пропонує більш ефективний шлях до розкриття потенціалу інтелектуальної власності шляхом створення гнучких, швидкозростаючих підприємств. На відміну від ліцензування, яке приносить поступове зростання вартості, CVB може забезпечити значно вищі прибутки шляхом створення нових підприємств (спін-аутів), які зберігають стратегічну узгодженість, але працюють поза основною галуззю діяльності материнської компанії, часто залучаючи зовнішнє фінансування та збільшуючи вартість материнської компанії. Незважаючи на свою складність, CVB зміщує акцент з транзакційних угод на створення масштабованих підприємств...

Незалежно від обраного шляху, для максимізації прибутковості інтелектуальної власності необхідно дотримуватися чотирьох найкращих практик: 1) Планування зміненої стратегії інтелектуальної власності, яка є проактивною щодо розширення та монетизації, а не лише захисту; 2) Розуміння можливостей шляхом ретельного аналізу ринку для визначення вартості та найкращої стратегії монетизації; 3) Створення правильної організаційної структури шляхом залучення підприємницьких, ринкових та юридичних талантів (часто через зовнішні партнерства); та 4) Визнання цього як безперервного процесу, що вимагає постійних інвестицій та моніторингу для збереження актуальності та конкурентної переваги. Застосовуючи цей стратегічний, проактивний підхід, компанії можуть перетворити свою інтелектуальну власність на потужний двигун майбутнього зростання в умовах невизначеної глобальної економіки» (*Michael Kolk. Why your intellectual property is worth more than you think // Q Communications Limited (<https://www.businessweekly.co.uk/posts/why-your-intellectual-property-is-worth-more-than-you-think>). 23.12.2025*).

«...Співробітники прикордонної служби Великобританії вилучили майже 240 000 підроблених ляльок Labubu в рамках масштабної операції з боротьби з підробленими іграшками напередодні Різдва, оскільки приблизно три чверті підробок не проходять випробування на безпеку через ризики, такі як небезпека задухи та вплив заборонених хімічних речовин, пов'язаних з раком. Вилучені ляльки Labubu склали 90% від понад

260 000 підроблених іграшок, вилучених у 2025 році, серед яких були також підробки Jellycats, контролери PlayStation, товари Disney та фігурки Pokemon... Міністерство внутрішніх справ підтвердило, що ці товари, які відправляють організовані злочинці, зазвичай знищують, щоб захистити законний бізнес. Заступник директора прикордонної служби Адам Чатфілд наголосив, що вилучення небезпечних товарів порушує діяльність злочинних мереж, які експлуатують сім'ї та використовують прибутки для фінансування незаконної діяльності. Прикордонна служба співпрацює з Відомством інтелектуальної власності, використовуючи розвіддані для виявлення вантажів з високим ризиком, оскільки ці незаконні товари обходять обов'язкові перевірки безпеки. Відомство інтелектуальної власності порадило споживачам «перевіряти перед покупкою» і бути обережними з незнайомими продавцями та угодами, які здаються «занадто хорошими, щоб бути правдою», щоб захистити дітей від шкоди» (*Sophie Wingate. Fake Labubus make up 90% of 260,000 knock-off toys seized at border // Independent* (<https://www.independent.co.uk/news/business/home-office-intellectual-property-office-pokemon-press-association-b2889620.html>). 23.12.2025).

Сполучені Штати Америки

«Рішення півзахисника «Chelsea» (Челсі) Коула Палмера зареєструвати своє «shiver» (тремтяче) святкування голу як торговельну марку у Великобританії — і тихо подати заявку на таку ж захист у США — підкреслює зростаючу тенденцію спортсменів розглядати виразні жести як активи бренду, а не просто театральні виступи на полі. На відміну від попередніх знаків спортсменів, які зосереджувалися на статичних логотипах або стилізованих силуетах (таких як поза Усейна Болта у вигляді блискавки, рука-серце Гарета Бейла або Jumpman Майкла Джордана), знак Палмера — це короткий відеоролик самого святкування, який можна використовувати в таких контекстах, як відеоігри, цифрові реклами або брендований контент. З точки зору торгової марки, це прямо відносить її до категорії рухомих знаків: рухомих зображень, які виконують функцію ідентифікаторів джерела, таких як стрибаюча лампа Pixar, Torch Lady від Columbia або послідовність перегортання сторінок від Marvel, які постійно показуються в ключових точках взаємодії і зараз служать потужними фірмовими знаками...

Для практики реєстрації торговельних марок у США подання заявки Палмера є корисним прикладом для вивчення. Хоча його заявка у США базується на реєстрації у Великобританії, що дозволяє йому подавати заявку без попереднього підтвердження використання у комерційній діяльності у США, вона все одно повинна відповідати американським вимогам. USPTO визнає рухомі знаки, але висуває до них високі вимоги, особливо якщо знак походить з іноземної заявки і заявлений для товарів, а не послуг. Заявники повинні надати

точний опис руху і, що найважливіше, докази того, що цей рух використовується в комерції як торговельна марка: жест, виконаний під час матчу, сам по собі не є використанням торговельної марки. Щоб бути зареєстрованим (за винятком випадків, коли заявка подається виключно на підставі іноземного походження), рух, як правило, повинен з'являтися в рекламі, на товарах, в додатках або інших брендових інтерфейсах у послідовному, ідентифікуючому джерело способі. Особливість є ще однією перешкодою: експерти хочуть доказів того, що споживачі сприймають жест не лише як особистий вираз, а як фірмовий знак, подібно до того, як «Let's Get Ready to Rumble» еволюціонував від популярного слогана до юридично захищеного показника походження.

Навіть при реєстрації, правозастосування має свої обмеження. Права на торговельну марку не завадять фанатам копіювати святкування Палмера на трибунах або в соціальних мережах. Справжня цінність полягає в контролі комерційного використання — запобіганні продажу товарів, розробці ігрових емоцій або розміщенню реклами, що використовує цей жест без дозволу. У багатьох випадках ці права на торговельну марку будуть супроводжуватися, а іноді й підкріплюватися правами на публічність, які регулюють комерційне використання зображення та особистості людини...

У міру поширення брендингу, орієнтованого на відео, рухомі знаки, ймовірно, стануть більш поширеними в розважальній, ігровій та спортивній галузях, що вимагатиме ранньої стандартизації та координації між маркетинговими, дизайнерськими та юридичними командами для встановлення відмінності та підтримки реєстрації» (*Sam Kilb. Trademarks in Motion: Cole Palmer Shoots His Shot to Register Goal Celebration as Trademark in the U.S. // Akerman LLP (<https://lens.akerman.com/post/102lvvh/trademarks-in-motion-cole-palmer-shoots-his-shot-to-register-goal-celebration-as>). 01.12.2025*).

«Сенатор США Том Коттон закликає до більш жорстких заходів проти гігантів швидкої моди Shein і Temu через звинувачення у крадіжці інтелектуальної власності, стверджуючи, що США зараз мають «золоту можливість» покласти край їхнім практикам. У листі до генерального прокурора Пем Бонді він зазначив, що нещодавня зміна в митному законодавстві, яка скасувала пільгу de minimis, що дозволяла пакункам вартістю до 800 доларів уникати мит і суворих митних перевірок, призвела до того, що мільйони відправлень застрягли на американських складах. Коттон каже, що це дає владі можливість блокувати «складні та оманливі підробки», які порушують закони про інтелектуальну власність, та розслідувати більш широкі схеми підробки та крадіжки дизайну, на які вже вказала Фондація інформаційних технологій та інновацій...

Незалежні дизайнери, такі як Кейсі Хо з Остіна, повідомляють про значну фінансову та репутаційну шкоду, коли платформи швидкої моди швидко

копіюють та підривають їхні дизайни, фактично позбавляючи їх потенційних бестселерів. Окрім проблем з інтелектуальною власністю, швидка мода має серйозні екологічні та соціальні витрати: дешевий одяг часто розпадається після декількох носінь, потрапляє на звалища, що сприяють зміні клімату, і виділяє мікропластик, а фабрики, що постачають ці бренди, пов'язані з експлуататорськими умовами праці, включаючи виснажливий робочий день, дитячу працю та заробітну плату нижче ринкової. Shein вже був оштрафований на 1,16 млн євро (близько 1,16 млн доларів) в Італії за «зелене» прання, а генеральний прокурор Техасу Кен Пакстон вимагає розслідування його трудових практик та ймовірного використання небезпечних матеріалів...

Якщо американські регуляторні органи зможуть встановити чітку схему підробки та порушення трудових прав, вони зможуть порушити судові справи або навіть заборонити імпорту продукції від компаній-порушників. Тим часом споживачі можуть протидіяти цьому, уникаючи швидкої моди та підтримуючи незалежних дизайнерів, отримуючи одяг вищої якості, який служить довше, одночасно зменшуючи текстильні відходи та більш широку шкоду, заподіяну брендами, які обкрадають творців, експлуатують працівників та забруднюють планету» (*Noah Jampol. Fast fashion giants Shein and Temu subject to investigation after allegedly stealing US designs: 'Sophisticated and deceptive fakes' // THE COOL DOWN COMPANY (<https://www.thecooldown.com/green-business/shein-temu-fast-fashion-senator-tom-cotton/>). 02.12.2025*).

«...Аерокосмічні компанії вже давно зважають, чи патентувати нові технології, тим самим розкриваючи їх конкурентам, чи зберігати їх у таємниці. Протягом останнього десятиліття цей розрахунок був спотворений процесом міжстороннього перегляду (inter partes reviews, IPR) в Комісії з розгляду патентних спорів та апеляцій (РТАВ) Відомства з патентів та торгових марок США (USPTO): обвинувачені порушники регулярно використовували IPR для визнання патентів недійсними, а механічні, електричні та комп'ютерні патенти в аерокосмічній галузі були частими цілями. У 2025 фінансовому році 95 % усіх оскаржень РТАВ були IPR, 60 % петицій проти механічних патентів були прийняті до розгляду, а 18 % усіх петицій закінчилися скасуванням усіх оскаржених вимог, що спонукало критиків назвати комісії РТАВ «ескадронами смерті»...

Зараз ситуація змінюється. Нове правило USPTO, яке перебуває на розгляді, та нові зміни в політиці, оголошені нещодавно призначеним директором Джоном Сквайрсом, мають на меті обмежити численні, повторювані атаки на дійсність і надати директору виключне право вирішувати, чи буде порушено справу про порушення прав інтелектуальної власності. 31 жовтня 2025 року Сквайрс без пояснень відхилив 13 петицій про порушення IPR, продемонструвавши більш жорстку позицію щодо контролю. Якщо буде порушено менше спорів, а більше буде заблоковано на самому початку, видані

патенти в аерокосмічній галузі, ймовірно, стане важче скасувати, що зробить патенти порівняно сильнішими активами, ніж вони були в епоху РТАВ...

Очікувані наслідки:

- Інноватори в аерокосмічній галузі можуть знову схилитися до патентування, а не покладатися на комерційну таємницю, оскільки зараз надійний патент, ймовірно, не буде визнаний недійсним і забезпечує захист від зворотного інжинірингу.
- Власники патентів можуть стати більш схильними до захисту своїх портфелів у суді, менше побоюючись, що відповідачі негайно запустять процедуру IPR для визнання недійсними заявлених або пов'язаних патентів. Недавні судові позови компаній Honeywell, Textron, Boeing/Wisk і Howmet свідчать про те, що судова динаміка вже набирає обертів...

Це правило все ще є пропозицією і стикається з опором з боку галузі — виробничі асоціації стверджують, що обмеження доступу до РТАВ зашкодить їхній здатності захищатися від позовів про порушення прав. Чи витримає політика Сквайрса політичні та юридичні виклики, ще невідомо, але в найближчій перспективі стратеги в галузі інтелектуальної власності в аерокосмічній галузі повинні очікувати, що права інтелектуальної власності стануть менш доступними і менш успішними, що змінить баланс ризиків і вигод на користь подання — і захисту — патентів, а не приховування технічних досягнень» (*Tom Cowan. Implications of USPTO updates for aerospace IP strategy and trade secret protection // Law Business Research (<https://www.iam-media.com/article/implications-of-uspto-updates-aerospace-ip-strategy-and-trade-secret-protection>). 03.12.2025*).

«...Співробітники Митної та прикордонної служби США (СВР) в Цинциннаті нещодавно вилучили партію з 52 підроблених годинників з Колумбії, призначених для доставки в житловий будинок у Вашингтоні. Годинники, на яких були підроблені торгові марки таких брендів, як Richard Mille, Rolex, Hublot, Cartier і Casio, мали б загальну рекомендовану виробником роздрібну ціну (MSRP) 6,37 мільйона доларів, якби були справжніми. ЛаФонда Д. Саттон-Берк, директор польових операцій Чиказького відділення СВР, підкреслила, що агентство зосереджується на захисті прав інтелектуальної власності (ІВ) у міру зростання електронної комерції, відзначаючи необхідність захищати законні підприємства та споживачів від порушників прав ІВ...

Продаж підроблених товарів є високоприбутковим транснаціональним злочином, який завдає шкоди американським підприємствам і створює ризики для здоров'я та безпеки через використання неякісних матеріалів. У 2025 фінансовому році СВР вилучила майже 79 мільйонів підроблених товарів (загальна вартість яких перевищувала 7,3 мільярда доларів), серед яких переважали одяг, електроніка, іграшки та ліки, що підкреслює постійні зусилля відомства у боротьбі з цими незаконними практиками...» (*Cincinnati customs*

agents seize more than \$6.3 million in counterfeit designer-branded watches // Kentucky Center for Public Service Journalism (<https://nkytribune.com/2025/12/cincinnati-customs-agents-seize-more-than-6-3-million-in-counterfeit-designer-branded-watches/>). 05.12.2025).

«Газета New York Times подала позов проти стартапу Perplexity, що займається штучним інтелектом, звинувачуючи його в незаконному копіюванні та повторній публікації мільйонів статей, відео та подкастів, захищених авторським правом Times, для роботи своїх пошукових систем та чат-ботів без дозволу та компенсації... У скарзі, поданій фірмою Rothwell, Figg, Ernst & Manbeck, Times стверджує про порушення авторських прав, порушення прав на торговельну марку та розмивання торговельної марки, аргументуючи це тим, що Perplexity «визнала величезну цінність» її оригінальної журналістики — що охоплює новини, думки, культуру, бізнес, ігри тощо — і незаконно копіює та перепакує цей контент для розповсюдження, навіть після отримання листів із вимогою припинити та утриматися від таких дій. У позові також стверджується, що система Perplexity «вигадує» неправдиву інформацію, приписуючи її Times, наводячи приклад, коли бот вигдав похвалу від розділу Wirecutter Times за дитяче крісло-лежак, яке насправді було відкликано через те, що спричиняло смерть немовлят, і яке ніколи не було перевірено або рекомендовано Wirecutter...

Подана до Південного округу Нью-Йорка, справа Times є частиною більш широкої хвилі судових позовів видавців проти Perplexity, яку також судять там Dow Jones, New York Post, Encyclopaedia Britannica, Merriam-Webster, а також, у паралельній скарзі, яку також розглядає Rothwell Figg, Chicago Tribune...

Perplexity, стартап із Сан-Франциско, який швидко виріс із 500 мільйонів доларів на початку 2024 року, коли серед інвесторів був засновник Amazon Джефф Безос, до 20 мільярдів доларів за оцінками інвесторів, позиціонує свій продукт штучного інтелекту як конкурента Google. Керівник відділу комунікацій компанії відкинув позови, порівнявши їх із попередніми судовими баталіями проти радіо, телебачення, інтернету та соціальних медіа, натякнувши, що спроби видавців заблокувати нові технології історично зазнавали невдачі» (*Josh Russell. New York Times joins copyright fight against AI startup Perplexity // Courthouse News Service (<https://www.courthousenews.com/new-york-times-joins-copyright-fight-against-ai-startup-perplexity/>). 05.12.2024).*

«Угоди про інтелектуальну власність (ІВ) мають вирішальне значення для сприяння інноваціям та визначення бізнес-стратегій, оскільки вони визначають права власності, ліцензування та захист нематеріальних активів. Однак багато угод стикаються з проблемами через

нечіткість формулювань, пропущені пункти або неправильне розуміння зобов'язань.

...типові помилки в угодах про ІВ...

Однією з головних проблем є нечіткі визначення права власності; невизначення права власності на існуючу та майбутню інтелектуальну власність може призвести до юридичних ускладнень. Дуже важливо включити детальні умови щодо «фонові інтелектуальної власності» та «створеної інтелектуальної власності». Спільна власність на інтелектуальну власність, хоч і здається справедливою, може спричинити проблеми з її захистом; тому доцільно передати права одній стороні та чітко ліцензувати інші. Ефективні угоди про передачу прав повинні містити правильні юридичні формулювання, що забезпечують можливість їх виконання, тоді як неправильне розуміння положень про роботу за наймом може призвести до непередбачених проблем із правом власності. Включення як положень про роботу за наймом, так і угод про передачу прав є запобіжним заходом...

Крім того, ліцензійні угоди повинні містити чіткі умови щодо обсягу, території та ексклюзивності, щоб уникнути перешкод у веденні бізнесу. Важливо забезпечити відмову від моральних прав від творців, де це дозволено, оскільки недотримання цього може поставити під загрозу брендинг та розробку продукту...

Положення про форс-мажорні обставини повинні бути адаптовані до особливостей зобов'язань у сфері інтелектуальної власності, а положення про конфіденційність повинні належним чином захищати комерційну таємницю. Важливо визначити поняття «конфіденційна інформація» та окреслити зобов'язання щодо її повернення або знищення. Крім того, права на припинення дії інтелектуальної власності повинні бути чітко визначені, щоб уникнути ситуації, коли сторони після припинення дії не матимуть доступу до важливих активів.

Нарешті, різні положення, такі як місце розгляду спорів, вибір права та відшкодування збитків, мають значний вплив на відповідальність та вирішення спорів; отже, ретельний перегляд усіх положень має першочергове значення. Завдяки проактивному підходу до цих питань підприємства можуть захистити свої активи інтелектуальної власності та мінімізувати ймовірність виникнення спорів, що в кінцевому підсумку сприятиме сталому інноваційному розвитку та успіху» (*Alice A. Kelly. Ten Ways to Lose Big in IP Agreements // Ice Miller LLP. (<https://www.icemiller.com/thought-leadership/ten-ways-to-lose-big-in-ip-agreements>). 05.12.2025*).

«Коли Дональд Трамп вступив на посаду в січні 2025 року, обіцяючи реалізувати програму «Америка понад усе» (America First), одним із прихованих напрямків його діяльності стало зміцнення патентної системи США. Під керівництвом в. о. директора USPTO Кока Моргана Стюарта

відомство посилило практику дискреційного відхилення заявок у РТАВ, знизивши рівень інституції IPR (*inter partes reviews*) (з 68% у 2024 фінансовому році до 60% у 3 кварталі 2025 року) та зменшивши кількість випадків повного визнання патентів недійсними (з 284 у 2024 фінансовому році до 160 у 3 кварталі 2025 року).

Після того, як 22 вересня Джон Сквайрс був затверджений на посаді директора, він продемонстрував намір продовжувати політику попередника: 31 жовтня він одним рішенням відмовив у відкритті 13 процедур IPR і висунув пропозиції щодо правил, які б ще більше обмежили відкриття таких процедур, включаючи обов'язкові положення про відмову від перехресного оскарження дійсності в інших інстанціях, а також категоричні заборони, за яких попередні висновки про дійсність або паралельні судові процеси, ймовірно, вирішували б питання дійсності до остаточного рішення IPR. Сквайрс також вжив заходів для перегляду критеріїв придатності до патентування відповідно до 35 U.S.C. § 101 після десятиліття звуження критеріїв після справи *Alice*, видавши в перший же день патенти на бізнес-метод у сфері криптовалют/розподілених реєстрів та медичну діагностику, а також заявивши, що § 101 не повинен виключати цілі галузі, такі як штучний інтелект, біотехнології та наука про дані. 8 жовтня він запустив пілотну програму автоматизованого пошуку за допомогою штучного інтелекту (ASAP!), щоб допомогти експертам ідентифікувати попередні розробки. У найближчому майбутньому компанії повинні очікувати змін у динаміці патентних судових спорів: збільшення кількості листів з вимогами (з огляду на очікування більш високої вартості угоди), збільшення кількості позовів про порушення прав (завдяки фінансуванню судових витрат) та збільшення пропозицій про купівлю патентних портфелів, оскільки рішення РТАВ стають менш передбачуваними, а виконання рішень окружних судів потенційно набирає обертів...» (*Eric Lucas. Patents and politics: Is the U.S. in an “America first America first ” patent regime? // A&O Shearman (https://www.aoshearman.com/en/insights/patents-and-politics-is-the-us-in-an-america-first-patent-regime). 08.12.2025).*

«...Патент на корисну модель у США — те, що в більшості юрисдикцій просто називають «патентом» — надає 20-річну, поновлювану монополію на будь-який новий і корисний процес, машину, виробництво, склад речовини або функціональне вдосконалення. Він захищає те, як щось працює, а не те, як воно виглядає (декоративні аспекти є сферою патентів на промислові зразки). Сполучені Штати є найактивнішим місцем реєстрації патентів у світі, отримавши понад 600 000 заявок на патенти на корисні моделі у 2024 році, більше половини з яких надійшли від іноземних заявників...

Отримання патенту на корисну модель є структурованим, але ресурсоемним процесом. Спочатку необхідно підтвердити, що винахід є новим, неочевидним і дійсно корисним; вічні двигуни та інші спекулятивні концепції

не відповідають цим критеріям. Пошук попередніх розробок, хоча і не є вичерпним, допомагає оцінити патентоспроможність і служить орієнтиром для складання повної заявки — специфікації, формули винаходу, залежних формул винаходу та, за необхідності, технічних креслень... Постійна заявка подається (бажано в електронному вигляді) до USPTO і надходить на розгляд. Експерт порівнює її з попередніми розробками і, як правило, видає принаймні одне офіційне повідомлення; своєчасні, переконливі відповіді або поправки до заявки мають важливе значення. Після одного або двох раундів заявка приймається або остаточно відхиляється, причому останнє рішення може бути оскаржене в Комісії з розгляду патентних спорів та апеляцій (PTAB)...» **(Matthew Marrone. What is a utility patent? Your complete guide to protection in the United States // Dennemeyer – The IP Group (<https://www.dennemeyer.com/ip-blog/news/what-is-a-utility-patent-your-complete-guide-to-protection-in-the-united-states/>). 09.12.2025).**

«Директор USPTO Сквайрс оголосив у відкритому листі, що з 20 жовтня 2025 року він особисто візьме на себе відповідальність за всі рішення установи в рамках процедур перегляду між сторонами (IPR) та перегляду після видачі патенту (PGR), описавши цю зміну як «повернення USPTO в майбутнє»...

Це є значною зміною порівняно з практикою, що діяла з моменту запровадження судових розглядів після видачі патенту в 2012 році, згідно з якою директор делегував повноваження щодо прийняття рішення про порушення справи тій самій комісії адміністративних суддів з патентних питань (APJ) PTAB, яка згодом вирішувала питання по суті, як це дозволено згідно з 37 C.F.R. § 42.4(a). Ця структура делегування була оскаржена на ранньому етапі у справі Ethicon Endo-Surgery проти Covidien, де більшість членів Федерального апеляційного суду постановила, що ані Конституція, ані Закон про винаходи в Америці (AIA) не забороняють одній і тій самій комісії PTAB як порушувати, так і розглядати справу, тоді як суддя Ньюман висловив незгоду, стверджуючи, що AIA вимагає розділення функцій порушення справи та її розгляду, щоб уникнути фактичної або уявної упередженості та зберегти довіру громадськості. Її думка, повторена в пізніших незгодах і відхилена, коли Федеральний окружний суд відмовив у повторному розгляді в повному складі, а Верховний суд відмовився від перегляду, полягала в тому, що Конгрес мав намір призначити різних осіб, які приймають рішення щодо попередніх та остаточних рішень. Згідно з новою політикою, рішення про те, чи розпочинати процедуру IPR або PGR, перейде від комісій PTAB до директора, що реалізує розділення ролей, яке, на думку Ньюмана та інших, було необхідним...» **(John Marlott. USPTO Director Institution Decisions: Back To The Future? // Jones Day (<https://www.ptablitigationblog.com/uspto-director-institution-decisions-back-to-the-future/>). 10.12.2025).**

«Управління портфелем інтелектуальної власності (ІВ) — тобто те, як компанія створює, набуває, підтримує та використовує ІВ для розвитку свого бізнесу — може стимулювати інновації, знижувати витрати та зменшувати ризики, але також створює антимонопольні ризики, якщо використовується для виключення конкурентів, а не для захисту справжніх інновацій. Антимонопольний аналіз спочатку з'ясовує, чи має компанія ринкову або монопольну владу на чітко визначеному «відповідному ринку», який може бути традиційним ринком товарів або більш вузьким ринком технологій чи досліджень і розробок, де доступ до ІВ має вирішальне значення...

Ринкова влада зазвичай передбачає частку ринку щонайменше 30–40%; одностороння поведінка зазвичай викликає занепокоєння лише тоді, коли компанія має частку ринку понад 50% і може контролювати ціни або виключати конкуренцію. На цьому тлі кілька стратегій інтелектуальної власності можуть викликати пильну увагу: «патентні зарості» (густі, перекриваючі портфелі, що роблять вхід на ринок надзвичайно складним), «евергрінінг» та «продуктовий хопінг» (подальші патенти або переформулювання, що мають на меті головним чином затримати вихід на ринок генериків або конкурентів), «приватне піратство» (використання непрактикуючих суб'єктів для ведення агресивних судових процесів), шахрайство щодо Патентного відомства за процедурою Walker Process (застосування патентів, отриманих шляхом істотного перекручування фактів або упуущення), а також придбання інтелектуальної власності або ексклюзивних ліцензій, що значно збільшують концентрацію або вимагають попереднього повідомлення про злиття відповідно до Закону Гарта-Скотта-Родіно (Hart-Scott-Rodino Antitrust Improvements Act)... Практика ліцензування також може бути проблематичною, включаючи патентні пули, що сприяють змові або виключають сторонніх учасників, ексклюзивні угоди, що закривають значну частку ринку, пов'язані та примусові пакетні ліцензії, що використовують вплив на одному ринку для отримання переваг на іншому, певні крос-ліцензії між близькими конкурентами, що блокують доступ третім сторонам, та ексклюзивні положення про зворотне надання ліцензії, що стримують інновації ліцензіатів...

Для надання рекомендацій Міністерство юстиції та Федеральна торгова комісія визначили «зони безпеки» для ліцензування інтелектуальної власності: за відсутності явно антиконкурентної поведінки вони, як правило, не оскаржуватимуть домовленості, за якими сукупна частка сторін на ринку товарів становить 20 % або менше, або за якими існує принаймні чотири незалежні замінники технологій або науково-дослідні розробки поза межами угоди...

Тому компаніям рекомендується стежити за своїм ринковим становищем, ретельно документувати реальну технічну та комерційну цінність своїх патентів і проконкурентні обґрунтування своїх стратегій інтелектуальної

власності, а також перевіряти важливі рішення щодо портфеля та ліцензування з антимонопольним радником, щоб мінімізувати ризик розслідувань, приватних позовів про потрійне відшкодування збитків, примусового відчуження, примусового ліцензування або поведінкових заходів» (*Kate E. Gehl, Richard G. S. Lee, Ellen A. Matheson, Katharine G. Young. Antitrust Risks and Compliance Strategies in Intellectual Property Portfolio Management // Foley & Lardner LLP (<https://www.foley.com/p/102lxjx/antitrust-risks-and-compliance-strategies-in-intellectual-property-portfolio-management/>). 11.12.2025*).

«...Власники брендів вступають у нову фазу практики реєстрації торговельних марок у США, оскільки USPTO запроваджує структуру зборів на 2025 рік, яка істотно змінює витрати та стратегію подання заявок, незважаючи на те, що сам Закон Ланхема залишається незмінним. USPTO переходить на єдину базову плату за подання заявки з додатковими надбавками «Base+» за неповні заявки та за індивідуальне або «вільне» визначення товарів і послуг, замінюючи більш передбачувану модель TEAS Plus/TEAS Standard... Це означає, що реальна вартість заявки тепер буде значною мірою залежати від кількості поданих класів та опису товарів і послуг: довгі, індивідуальні або надто широкі ідентифікатори, швидше за все, спричинять додаткові витрати, тоді як лаконічні, стандартизовані формулювання дозволять обмежити витрати та зменшити ризик затримок у розгляді заявки. У таких умовах компанії повинні переглянути бюджети на подання заявок, тісно координувати свої дії з командами, що відповідають за бренди та продукти, а також узгодити календарі подання заявок із запуском продуктів, щоб уникнути поспішних, дорогих або неповних заявок. Водночас вони повинні бути більш пильними у підтримці реєстрації, відстеженні поновлення та запобіганні ненавмисному відмові від прав...

Поряд зі змінами в розмірі зборів, терміни розгляду заявок та якість експертизи також зазнають змін. Наразі USPTO ставить за мету скоротити термін розгляду першої дії (від подання до першої офіційної дії) до 6,7 місяців, а загальний термін розгляду (від подання до реєстрації або повідомлення про дозвіл) — до 13 місяців, що вимагає від власників торговельних марок завчасного планування комерційного випуску продукції. Відомство працює над поліпшенням якості експертизи, зосереджуючись на покращенні юридичного аналізу, стратегії пошуку, доказовій базі та складанні офіційних рішень, але заявники все одно повинні очікувати на деякі помилки та недосконалі рішення...

В цілому, нова структура витрат, зміна кількості незавершених справ та постійні ініціативи щодо підвищення якості змушують власників брендів реагувати проактивно: переглядати портфелі та майбутні заявки, оптимізувати ідентифікацію, де це можливо, планувати бюджет на додаткові витрати та інтегрувати стратегію щодо торговельних марок у більш широке бізнес-

планування. Якщо підійти до цього питання з розумом, ці зміни можна перетворити на можливість оптимізувати портфелі торговельних марок та посилити загальний захист бренду» (*Jeffrey R. Glassman. Trademark Practice Update: Fee Revisions and Strategic Considerations for Brand Owners // Ervin Cohen & Jessup LLP* (<https://www.ecjlaw.com/ecj-blog/trademark-practice-update-fee-revisions-and-strategic-considerations-for-brand-owners-by-jeffrey-r-glassman>). 12.12.2025).

«Іноземні інвестори, які виходять на конкурентний ринок США, повинні надавати пріоритет захисту інтелектуальної власності (ІВ) — включаючи патенти, торговельні марки, комерційні таємниці та авторські права — як основному активу, що визначає вартість їхнього підприємства в США. Оскільки отримання офіційних прав на ІВ є тривалим процесом (наприклад, для торговельних марок це займає щонайменше 11 місяців, а для патентів — щонайменше 26 місяців), планування необхідно розпочати якомога раніше, щоб максимізувати вартість і створити ефективну позицію...

Ранній захист інтелектуальної власності має вирішальне значення, оскільки патентна система США діє за принципом «перший винахідник, який подав заявку», що означає, що публічне розкриття інформації може обмежити або позбавити права. Своєчасна реєстрація торговельної марки забезпечує пріоритет бренду, зменшуючи ризик дорогого ребрендингу та кіберсквоттингу. Хоча захист авторських прав є автоматичним після фіксації, своєчасна реєстрація відкриває можливість стягнення встановлених законом збитків та оплати послуг адвокатів, а реєстрація торговельної марки та авторських прав забезпечує захист на кордоні США. Застосування торговельної таємниці залежить від наявності доведених «розумних заходів» (наприклад, угод про нерозголошення, обмежень доступу) до того, як інформація буде передана.

Готовність до патентування вимагає раннього подання заявки, збереження конфіденційних даних про виробництво або налаштування як комерційної таємниці та забезпечення того, щоб будь-які матеріали для інвесторів не містили інформації, що дозволяє реалізувати винахід. Щоб зберегти глобальні можливості, заявка за Договором про патентну кооперацію (РСТ) повинна бути подана протягом 12 місяців з найранішої дати пріоритету в США. Готовність до реєстрації торгової марки передбачає перевірку знаків, перевірку основних доменів та подання заяв про намір використовувати торгіву марку для збереження території бренду перед комерційним використанням, використовуючи Мадридський протокол для міжнародного поширення... Щодо авторських прав, для доступу до федеральних судів та передбачених законом засобів правового захисту необхідно протягом трьох місяців після публікації або до порушення авторських прав здійснити стратегічну реєстрацію ключових творів (таких як програмне забезпечення та посібники) в Бюро авторських прав США. Це повинно бути підкріплено

встановленням чіткого ланцюжка прав власності за допомогою положень про твори, створені за замовленням, та засобів контролю доступу.

Захист комерційної таємниці вимагає інституціоналізації «розумних заходів» у повсякденній діяльності, включаючи реєстрацію доступу, чіткі класифікаційні мітки, договірні обмеження, такі як суворі угоди про нерозголошення інформації, та періодичне навчання співробітників і постачальників. Економічно ефективний рівень забезпечення дотримання передбачає реєстрацію торгових марок і авторських прав США в Митній та прикордонній службі США (CBP) для забезпечення можливості затримання та конфіскації імпортованих товарів, що порушують права, на додаток до приватних засобів моніторингу... Типові помилки, яких слід уникати, включають розкриття інформації до подання патентів, використання слабких угод про нерозголошення інформації, реалізацію невідповідних стратегій бренду на різних ринках, а також нездатність забезпечити чітке право власності на авторські права або заходи щодо захисту комерційної таємниці. В кінцевому підсумку, дисциплінована програма інтелектуальної власності, що реалізується до інвестування, знижує ризики виконання та підвищує довіру до проектів, забезпечуючи цінність для інвесторів» (*Ziwen Zhu, Lou Lou Yan. Strategic Planning for Protecting Your Intellectual Property Rights Before Seeking Investment in the US: A Playbook for Foreign Investors // Troutman Pepper Locke (<https://www.troutman.com/insights/strategic-planning-for-protecting-your-intellectual-property-rights-before-seeking-investment-in-the-us-a-playbook-for-foreign-investors/>). 11.12.2025*).

«Армія США опублікувала запит на інформацію (RFI) щодо наступного етапу програми Mounted Assured Position, Navigation and Timing System (MAPS Gen II) — комплексу PNT, що встановлюється на транспортні засоби і допомагає наземним силам орієнтуватися в просторі, коли GPS заглушений або недоступний. На відміну від попередніх конкурсів, армія тепер наполягає на тому, щоб головний підрядник передав їй усі права інтелектуальної власності: детальні креслення, технічні характеристики, вихідний код програмного забезпечення, інструкції з технічного обслуговування — все, що потрібно для створення справжнього пакета «build-to-print», який уряд міг би передати будь-якому сторонньому виробнику...

В даний час служба використовує пристрої MAPS Gen II, виготовлені компанією Collins Aerospace за контрактом 2022 року, який діє до вересня 2027 року, але високопоставлені керівники, включаючи генерал-лейтенанта Крістофера Мохана з Командування матеріального забезпечення армії, скаржаться, що відсутність інтелектуальної власності на багатьох системах перешкоджає швидкому ремонту, 3D-друку запасних частин і майбутній конкуренції. Відгукуючись на нещодавні дебати про «право на ремонт» у Капітолії, новий запит на інформацію (RFI) прагне виправити цю ситуацію,

зробивши передачу інтелектуальної власності обов'язковою умовою для наступного контракту...

Армія заявляє, що їй буде потрібно 150 систем на місяць, з можливістю збільшення до 300, протягом року після укладення контракту. Відповіді повинні бути надані до 19 січня 2026 року, і тепер промисловість повинна зважити можливість на противагу вимозі відмовитися від власних даних» (*Carley Welch. Army seeks new MAPS Gen II vendors willing to hand over intellectual property // Breaking Media, Inc. (<https://breakingdefense.com/2025/12/army-seeks-new-maps-gen-ii-vendors-willing-to-hand-over-intellectual-property/>). 18.12.2025*).

«У 2025 році Відомство патентів і торгових марок США зазнало найрізкіших змін з часів прийняття Закону про інновації в Америці (AIA). Міністр торгівлі Говард Лутнік, а згодом і директор USPTO Джон Сквайрс (якого протягом восьми місяців виконував обов'язки директора Кок Стюарт) швидко вжили заходів для скорочення повноважень РТАВ, повернення повноважень директора в галузі інтелектуальної власності та переорієнтації агентства на «сильні з самого початку» патенти та перегляд патентів ex parte... РТАВ / IPR.

- На початку року в меморандумі «Проміжні процеси» та в «Відкритому листі» Сквайрса від жовтня рішення про дискреційне відхилення та рішення про розгляд справи по суті були передані від комісій РТАВ директору, а комісіям було доручено обговорити всі заявлені підстави та пояснити відхилення від попередніх рішень.
- Рівень прийняття рішень про порушення провадження впав з $\approx 68\%$ у 2024 році до $<40\%$, при цьому дискреційні відмови склали $>60\%$. Серійні або пізні оскарження, або петиції, подані через шість і більше років після видачі патенту, тепер, ймовірно, заборонені...
- Стало обов'язковим суворе розкриття інформації про реальних зацікавлених сторін; невиконання вимоги про зазначення всіх реальних зацікавлених сторін у первинній петиції може призвести до закриття справи.
- Пакет правил щодо повідомлення та коментарів забороняє IPR, якщо відповідні позови витримали попередні судові розгляди, та обмежує перегляд РТАВ, якщо паралельно тривають судові розгляди в окружному суді.
- Кількість співробітників APJ зменшилася з ~ 230 до ~ 180 , оскільки ресурси були переведені до Центрального підрозділу повторного розгляду; кількість подань про повторний розгляд ex parte досягла рекордного рівня в III кварталі 2025 року...

Первинна експертиза.

- Кількість неvirішених заявок, яку називають «сміттєвим пожежею», зменшилася з 830 тис. до 789 тис.; відомство планує найняти 1100 експертів,

впровадити пошук за допомогою штучного інтелекту (SimSearch, ASAP!) та запустити пілотний проект щодо спрощеної процедури розгляду заявок.

- Термін до першого рішення становить близько 22,5 місяців; Track One і новий пілотний проект «Streamlined Claim Set» залишаються шляхами до рішень, що приймаються протягом трьох місяців.

- У січні збори зросли на 7,5 %, а до продовжень, поданих через >6 років після пріоритету, тепер застосовуються значні надбавки...

Придатність предмета та ІІІ.

- Керівні принципи, прецедентні рішення РТАВ та нагадування експертів свідчать про більш поблажливе ставлення до програмного забезпечення/ІІІ та діагностики. У справі *Ex parte Desjardins* (вересень) Сквайрс визнав машину для навчання ІІІ придатною для патентування та попередив, що виключення винаходів ІІІ «ставить під загрозу лідерство Америки».

- Керівництво щодо винахідників ІІІ 2024 року було відкликано; нове керівництво Федерального реєстру (листопад 2025 року) розглядає ІІІ як «інструмент», що вимагає «істотного внеску» людини для визнання винахідником. Відомство також використовує ІІІ для пошуку попередніх розробок та створення автоматизованих повідомлень про результати пошуку.

Економічний тиск. Підвищення зборів USPTO та жорсткі заходи економії змусили внутрішні команди скоротити портфелі, зменшити кількість RCE та вимагати бюджетів зовнішніх консультантів, що базуються на даних.

Федеральний окружний суд. Петиції *Mandamus*, що атакували новий режим інституції, провалилися; суд повторно підтвердив, що рішення інституції є «остаточними і не підлягають перегляду», а також що петиціонери не мають конституційного права на IPR. *Ingenico* і *Gesture* звузили естопель AIA, дозволивши аргументи на основі попереднього досвіду системи або продукту в окружному суді та дозволивши USPTO проводити повторну експертизу *ex parte*, незважаючи на несприятливі результати IPR...

Законодавство, що перебуває на розгляді. Імпульс для таких законопроектів, як PREVAIL (обмеження прав інтелектуальної власності), сповільнився, оскільки адміністративні реформи вже обмежують виклики. PERA (Закон про відновлення патентної придатності) скасує рішення у справах *Alice/Mayo*, але його останній проект вводить нові нечіткі винятки, що заплутує ситуацію.

Прогноз на 2026 рік. Очікується подальший акцент на прискоренні експертизи за допомогою штучного інтелекту, збільшенні кількості повторних експертиз *ex parte*, постійному ретельному розгляді петицій РТАВ та наданні додаткових рекомендацій щодо питань, пов'язаних зі штучним інтелектом, та обов'язків щодо розкриття інформації, що закріпить 2025 рік як рік, коли USPTO відновив баланс на користь «сильних патентів з безспірним правом власності» (*Stephen Schreiner. A Seismic Shift at the USPTO: What Happened in 2025 // IPWatchdog, Inc. (<https://ipwatchdog.com/2025/12/21/seismic-shift-uspto-what-happened-2025/>). 21.12.2025*).

«...У Сполучених Штатах компанія, що займається науками про життя, може почати нараховувати до шести років збитків до судового позову з моменту, коли її запатентований продукт буде належним чином «маркований» — або шляхом друку номерів патентів на виробі, або, з 2011 року, шляхом використання віртуального маркування патентів («патент» або «пат.» плюс URL-адреса, яка веде до постійно оновлюваної веб-сторінки з переліком продукту та його патентів). Це «конструктивне повідомлення» має велику фінансову силу, проте багато компаній втрачають його, не усвідомлюючи цього. Сучасні методи лікування часто включають пристрої, витратні матеріали, програмне забезпечення, численні SKU та регіональну упаковку, які управляються окремими командами. Один немаркований варіант або застаріла веб-сторінка порушують конструктивне повідомлення для всієї родини, знищуючи роки потенційних збитків — це зазвичай виявляється тільки під час судового розгляду, коли втрата є незворотною...

Огляд документів, поданих до Комісії з цінних паперів і бірж США (SEC) у 2025 році, показує, як легко обов'язки з маркування пропускаються: ліцензійні угоди накладають зобов'язання, які ніколи не доходять до команд, що займаються упаковкою або веб-сайтами; на багатьох сторінках з маркуванням патентів вказані лише номери патентів (що не відповідає вимогам) або ігноруються патенти, видані за межами США; деякі фірми взагалі не публікують таких сторінок. Основна проблема є структурною: регуляторні, виробничі, маркетингові та юридичні системи зберігають частину даних, але жодна група не володіє повним процесом, що залишає «приховану вразливість»...

З огляду на поширення різноманітних варіантів продукції та цифрових оновлень, ручне відстеження вже не є реалістичним. Автоматизація віртуального маркування — зв'язування даних про ліцензії, регуляторних SKU, робочих процесів упаковки та публічного веб-сайту — забезпечує своєчасні, піддаються аудиту оновлення, зберігає конструктивне повідомлення, зміцнює позицію в судовому процесі та збільшує важелі впливу на ліцензування. У галузі, що характеризується тривалими циклами розробки та високоцінними патентами, впровадження такої автоматизації є одним з найбільш економічно ефективних заходів з управління ризиками, які може вжити компанія; очікування, поки судовий процес виявить прогалини, може призвести до втрати мільйонів у вигляді відшкодування збитків» (*Jim Gastle. The hidden IP problem holding innovators back // pharmaphorum media limited (<https://pharmaphorum.com/sales-marketing/hidden-ip-problem-holding-innovators-back>). 23.12.2025*).

«У минулому фінансовому році Університет Юти заробив понад 3 мільйони доларів на ліцензійних роялті, які спрямовуються на стипендії

для студентів, програми, спорт та інші пріоритетні потреби університету. Кожен продукт з логотипом Юти повинен бути схвалений відділом торгових марок та ліцензування університету та затверджений через процес Collegiate Licensing Company (CLC); це захищає бренд та забезпечує юридичний захист від зловживання. Хоча операційні витрати та забезпечення дотримання прав є пріоритетними, більша частина роялті надходить до відділу спорту та центральної адміністрації, що дає університету гнучкі кошти для підтримки нових потреб та можливостей NIL для студентів-спортсменів...

Ключові моменти

- Правила ліцензування: компанії повинні отримати ліцензію CLC, мати страховку відповідальності за продукцію, сплачувати збори/роялті, бути членами Fair Labor Association (Асоціації справедливої праці) та подавати ескізи для затвердження. Університет також проводить окрему програму Crafters Program для дрібних ремісників.
- Тенденція доходів: доходи від роялті зросли після COVID, чому сприяли вищі роздрібні ціни та споживчий попит на більш преміальні, модні товари.
- Зростання бренду: перехід Юти до Big 12 підвищив національну впізнаваність, що привернуло більший інтерес роздрібною торгівлі та збільшило навантаження на команду з ліцензування; дані показують, що покупці все частіше віддають перевагу «переплетеному U» над традиційним знаком у вигляді кола та пера...
- Новий партнер: з січня 2026 року штат Юта перенесе ексклюзивну ліцензію на роздрібну торгівлю від IMG до Unrivaled Teamwear, забезпечивши гарантовану щорічну роялті, вищі ставки роялті та практичну підтримку збуту (відвідування магазинів, графічні пакети, активи електронної комерції).
- Важливість ліцензування: Окрім доходу, система забезпечує захист торгової марки; «якщо на товарі є літера U і він продається, ми повинні про це знати», — каже заступник директора Річард Фейрчайлд...

Завдяки передбачуваним роялті та більш тісній співпраці з роздрібними мережами, штат Юта прагне розширити свій бренд, використовуючи доходи від ліцензування для поліпшення якості навчання студентів» (*Kate Keith. Branding and licensing at the U // The Daily Utah Chronicle* (<https://dailyutahchronicle.com/2025/12/24/branding-and-licensing-at-the-u/>). 24.12.2025).

«2025 рік ознаменувався структурною перебудовою патентної системи США, спричиненою новим керівництвом Білого дому, переглядом політики, економічним тиском та прискоренням впровадження штучного інтелекту. Повернення президента Дональда Трампа та затвердження нового керівництва, включаючи міністра торгівлі Говарда Лутніка та директора USPTO Джона Сквайрса, після періоду, коли обов'язки директора виконував

Кок Стюарт, стали каталізатором змін, поставивши швидкість, підзвітність та модернізацію на перше місце в мандаті агентства...

Це перебалансування принесло значні результати, зокрема, агресивну переоцінку процедур після видачі патенту в РТАВ, де більш жорсткі дискреційні стандарти відмови та відновлення рішень про порушення провадження створили труднощі для оскаржувачів, повернувши перевагу власникам патентів. Одночасно 2025 рік дав найсильніші сигнали на користь придатності за останні десять років завдяки оновленню рекомендацій USPTO та прецедентним рішенням, що заклало основу для більш передбачуваного підходу до розділу 101, особливо для програмного забезпечення та винаходів на основі штучного інтелекту...

Економічні реалії, включаючи значне підвищення зборів USPTO, також змусили змінити поведінку, підштовхуючи внутрішні команди до більш суворої дисципліни подання заявок та більш стратегічного управління портфелем. Крім того, штучний інтелект швидко нормалізувався в галузі, USPTO прискорило внутрішні пілотні проекти з пошуку попереднього рівня техніки, а практикуючі фахівці почали використовувати інструменти штучного інтелекту для складання та аналізу, що зробило володіння штучним інтелектом «обов'язковою умовою». Хоча патентна система зазнала серйозних змін, невирішені напружені моменти, включаючи зміни в культурі робочої сили, зміни в стимулах для співбесід та поновлення тиску на закон Бей-Доула, свідчать про те, що система залишається в русі, а 2025 рік стане роком, коли кібербезпека США нарешті перейде від політики до практики...» (*Gene Quinn. Patent Reset: 2025's Pivotal Moments and What Comes Next // IPWatchdog, Inc. (<https://ipwatchdog.com/2025/12/22/patent-reset-2025/>). 22.12.2025*).

«Для компаній, що працюють у сфері біологічних наук, для яких інтелектуальна власність (ІВ) є життєво важливою через тривалі терміни розробки та високі вимоги до капіталу, надійна стратегія ІВ має вирішальне значення як для оцінки вартості, так і для конкурентної переваги. Інструментарій ІВ в основному спирається на патенти на корисні моделі для процесів і складів речовин, хоча доктрина патентоспроможності, яка виключає продукти природи та абстрактні ідеї, продовжує створювати невизначеність, що призводить до законодавчих пропозицій, таких як Закон про відновлення патентоспроможності. Належне управління є надзвичайно важливим, оскільки нескоординоване розкриття інформації протягом 18-місячного періоду до публікації може знищити патентні права, особливо за межами США...

Як альтернатива, комерційна таємниця може захищати цінну інформацію, таку як виробниче ноу-хау, протягом необмеженого часу, але тільки за умови дотримання суворої конфіденційності за допомогою угод про нерозголошення інформації, контролю доступу та навчання. Для будь-якої стратегії

інтелектуальної власності не існує єдиного правильного рішення, часто потрібне індивідуальне поєднання патентів і комерційної таємниці...

Однак деякі з найсерйозніших ризиків виникають через договірні домовленості. Недосконало складені угоди, що містять неоднозначні положення про право власності та надто широкі ліцензії, можуть звести нанівець роки планування патентів. Законодавство США визначає, що сторона, яка створює інтелектуальну власність, є її власником, якщо в договорі чітко не зазначено інше, а це означає, що компанії повинні використовувати точну формулювання в угодах з консультантами або партнерами з досліджень, щоб забезпечити передачу прав на інтелектуальну власність. При ліцензуванні (для виробництва, клінічних випробувань або дистрибуції) умови повинні бути чітко визначені щодо сфери використання, території та тривалості. Для фізичних матеріалів рекомендується укласти спеціальну угоду про передачу матеріалів (МТА), щоб обмежити використання, заборонити комерціалізацію та чітко визначити право власності на будь-яку отриману інтелектуальну власність. В кінцевому рахунку, успіх залежить від того, чи розглядається інтелектуальна власність як основна бізнес-стратегія, чи забезпечується дисципліноване укладання договорів та дотримання конфіденційності для залучення інвестицій та ефективної конкуренції...» (*Amy Cai. IP Considerations for Life Sciences Companies // National Law Forum, LLC (<https://natlawreview.com/article/ip-considerations-life-sciences-companies>). 26.12.2025*).

Сполучені Штати Мексики

«...Патентне відомство Мексики (IMPI) почало зосереджуватися на невеликій частці внутрішніх заявок — лише близько 7 % від загальної кількості — з метою прискорення розгляду та підвищення показників місцевої інноваційної діяльності. Хоча 93 % мексиканських патентних заявок надходять від іноземних компаній, IMPI прагне до кінця 2025 року досягти рекордного показника у 1000 виданих національних патентів, що перевищує попередній максимум у 706 патентів у 2024 році... Щоб допомогти досягти цієї мети, IMPI та WIPO в жовтні 2025 року запустили семінар «Стратегії зміцнення інноваційної екосистеми в Мексиці» (SEFEIM), покликаний об'єднати промисловість, науково-дослідні установи та приватний сектор, сприяти передачі технологій та підвищити рейтинг країни в Глобальному індексі інновацій (GII)...

У 2025 році Мексика посіла 58-е місце у світовому рейтингу GII — третє в Латинській Америці після Бразилії та Чилі — і вперше Мехіко увійшло до топ-100 глобальних інноваційних кластерів, посівши 79-е місце за кількістю поданих патентів, науковими досягненнями та активністю венчурного капіталу. Хоча Мексика все ще відстає від провідних інноваційних економік, зусилля IMPI з прискорення видачі внутрішніх патентів та сприяння співпраці свідчать

про конкретний прогрес у напрямку створення більш міцного та надійного середовища інтелектуальної власності» (**Luis Fernando Granados Castro. Mexico making progress on the Global Innovation Stage // Uhthoff, Gómez Vega & Uhthoff SC** (<https://uhthoff.com.mx/en/mexico-making-progress-on-the-global-innovation-stage/>). 02.12.2025).

«...Опитування щодо піратства 2025 року (AmCham Mexico & ClarkeModet) – основні висновки

- Цифровий перехід – 91 % компаній зараз стикаються з піратством на платформах електронної комерції; підробки міцно закріпилися в Інтернеті, а не тільки на складах і вуличних ринках.
- Ризик для здоров'я населення – підроблені ліки (про що повідомили 33 % компаній), продукти харчування (18 %), засоби особистої гігієни та медичні вироби широко поширені, що ставить під загрозу споживачів.
- Юридичні/операційні перешкоди – 70 % респондентів вказують на повільність судових процедур; 54 % вважають підтримку з боку влади недостатньою. Незаконні суб'єкти адаптуються швидше, ніж реагує уряд...
- Штучний інтелект сприяє поширенню підробок – маніпулювання контентом та крадіжка ідентичності бренду набувають все більшого поширення, оскільки генеративні інструменти штучного інтелекту ускладнюють виявлення підробок.
- Економічні втрати – піратство є «поширеним явищем», яке підриває доходи компаній та підриває довіру; компанії закликають до посилення митного контролю, запровадження конкретних правил для цифрової торгівлі та інструментів обробки даних у режимі реального часу.

Стратегічні рекомендації

- Розглядати захист інтелектуальної власності як основну бізнес-стратегію, а не як окреме юридичне завдання; інвестувати в прогнозну розвідку та технології.
- Розбудовувати скоординовані дії державного та приватного секторів: модернізація митних органів, регулювання цифрових платформ, обмін даними та показники швидкого реагування.
- Розглядати витрати на боротьбу з піратством як інвестиції в економічне зростання, безпеку споживачів та привабливість Мексики для інвесторів...» (**The fight against piracy must become an economic catalyst, according to the 2025 survey by AmCham and ClarkeModet México // ClarkeModet** (<https://www.clarkemodet.com/en/articles/the-fight-against-piracy-must-become-an-economic-catalyst-according-to-the-2025-survey-by-amcham-and-clarkemodet-mexico/>). 17.12.2025).

Федеративна Демократична Республіка Непал

«Світові бренди все частіше звертають увагу на зростаючий ринок Непалу, позицінуючи країну як нову межу для виробництва, просування та розподілу міжнародних товарів, але цей сплеск інтересу супроводжується різким зростанням кількості підроблених товарів, які дуже схожі на відомі бренди. Місцеві компанії почали копіювати не тільки світові торгові марки, але й регіональні бренди, які самі по собі повторюють міжнародні назви, виробляючи товари-аналоги, такі як «Cold Cola» для Coca-Cola, «Fatan» для Fanta та «Kurmure» для Kurkure, використовуючи майже ідентичні логотипи та назви, щоб ввести споживачів в оману та скористатися репутацією відомих компаній... Ця тенденція не тільки шкодить міжнародним компаніям, але й підриває репутацію Непалу як справедливого та надійного ринку, викриваючи серйозні недоліки в законодавстві про торговельні марки та його застосуванні. Хоча Закон Непалу про патенти, промислові зразки та торговельні марки 2022 року визначає торговельні марки та пропонує механізм їх захисту, він не забезпечує автоматичного захисту торговельних марок, зареєстрованих за кордоном, якщо вони не зареєстровані також на місцевому рівні, що створює лазівку, яка дозволяє непальським компаніям реєструвати та використовувати відомі іноземні марки без виробництва оригінальної продукції...

Справи, пов'язані з такими брендами, як MDH, Feena та Crocs, ілюструють, як місцеві фірми зареєстрували ці торговельні марки, а потім втягнулися в тривалі суперечки в Міністерстві промисловості (DOI), яке видає сертифікати на торговельні марки, але виявляє небажання діяти рішуче щодо скарг від глобальних правовласників. Це дозволило виникнути формі «захоплення торговельних марок», коли місцеві компанії реєструють відомі торговельні марки, а потім намагаються здати їх в оренду або продати справжнім власникам за завищеними цінами. З огляду на те, що в DOI на розгляді перебуває близько 1800 справ, переважно спорів щодо торговельних марок, а також продовжується реєстрація нових підроблених марок, байдужість цієї установи може відлякувати іноземних інвесторів і вводити споживачів в оману, спонукаючи їх купувати неякісні товари, що видаються за товари відомих брендів...

Незважаючи на зобов'язання Непалу за Паризькою конвенцією щодо захисту відомих марок, заходи з забезпечення дотримання законодавства практично відсутні, що підбадьорює зловмисників. Ситуація погіршується через слабку судову систему: квазісудова колегія DOI, очолювана генеральним директором, який не є суддею, і укомплектована чиновниками, які не мають спеціальної юридичної підготовки, часто виносить суперечливі рішення і затримує їх прийняття. Вирішення цих проблем вимагає термінової законодавчої реформи для усунення прогалин, більш суворого і проактивного контролю за заявками на реєстрацію торговельних марок, ефективного

виконання міжнародних зобов'язань та зміцнення судових органів за допомогою кваліфікованих фахівців з інтелектуальної власності. Тільки завдяки скоординованим правовим, інституційним та судовим реформам Непал зможе створити надійну, справедливу та визнану на міжнародному рівні систему захисту торговельних марок» (*Udayan Regmi. Nepal's trademark challenges // Kathmandu Post* (<https://kathmandupost.com/columns/2025/12/14/nepal-s-trademark-challenges>). 14.12.2025).

Федеративна Республіка Бразилія

«Бразильське законодавство дозволяє будь-якій зацікавленій стороні подавати «subsídios» (зауваження третіх сторін) щодо патенту, що знаходиться на розгляді, з дня його опублікування до моменту, коли Бразильський національний інститут промислової власності (INPI) видасть повідомлення про дозвіл або відмову. Для компаній, що працюють у сфері біологічних наук, цей недостатньо використовуваний інструмент з низькою вартістю може бути вирішальним: він дозволяє конкурентам подавати заперечення щодо попереднього рівня техніки, достатності та чіткості або будь-яких інших підстав для відмови у видачі патенту, при цьому тягар доказування все ще лежить на заявнику. Оскільки заявники тепер можуть отримати прискорену експертизу через РРН або пріоритетні програми, а також через те, що скасування в 2021 році автоматичного продовження терміну дії патентів у Бразилії зробило надання патентів більш цінним, час має вирішальне значення: найвпливовіші зауваження подаються до першого офіційного рішення...

Переконлива заява повинна (i) зосереджуватися на новітніх/очевидних досягненнях; (ii) містити португальські переклади, де це необхідно; (iii) включати таблиці порівняння заявлених вимог та технічний аналіз (наприклад, структура-активність, фармакологія, критика можливостей для заявлених нових застосувань); та (iv) бути лаконічною та добре організованою — наведення сотень неоцінених посилань є неефективним. Подання можуть здійснюватися через адвоката, щоб справжній оскаржувач залишався анонімним; INPI додає їх до справи, але не повідомляє про це ні заявника, ні особу, яка подала подання... Оскільки експерти зобов'язані враховувати все, що міститься в пакеті документів, хороші субсидії часто призводять до відхилення заявки або змушують звужувати її, позбавляючи оскаржувача від більш дорогих і тривалих процедур оскарження після видачі патенту (шестимісячний термін, вищі збори) або судових позовів про визнання недійсності. Якщо патент все ж видається, той самий рівень техніки може бути знову використаний в оскарженні або суді, оскільки в Бразилії немає принципу *estoppel*, а презумпція дійсності є слабкою...

Тому практикуючі фахівці повинні:

- стежити за RPI та INPI e-Patentes щодо заявок конкурентів, особливо тих, що розглядаються в прискореному порядку в рамках РРН або програм охорони здоров'я;
- діяти швидко — заявки, подані раніше, мають набагато більшу вагу;
- використовувати суворі правила Бразилії щодо реалізації винаходів, особливо для заяв про друге медичне застосування, для яких відсутні дані *in vivo*;
- використовувати анонімні заявки, щоб уникнути комерційних наслідків;
- відстежувати заявку, щоб визначити, чи є необхідність у поданні додаткових або повторних заяв; та
- за необхідності готуватися до подальших дій після видачі патенту (або до подачі заперечень проти апеляції заявника), використовуючи найсильніші залишкові аргументи.

При розумному підході субсидії, передбачені статтею 31, дають інноваторам і виробникам генериків економічно вигідний і конфіденційний спосіб сформувати фармацевтичний патентний ландшафт Бразилії до того, як права будуть закріплені...» (*Lisa L. Mueller. Strategic Deployment of Third-Party Pre-Grant Submissions in Brazil's Patent Examination: A Comprehensive Guide for Life Sciences Practitioners // Casimir Jones SC (<https://patentpanorama.com/blogs/strategic-deployment-of-third-party-pre-grant-submissions-in-brazils-patent-examination-a-comprehensive-guide-for-life-sciences-practitioners>). 05.12.2025*).

Федеративна Республіка Нігерія

«...Згідно з новим дослідженням «Сприйняття інтелектуальної власності в Нігерії зацікавленими сторонами», бурхливо розвиваються креативні галузі Нігерії — музика, кіно, мода, програмне забезпечення та цифровий контент — генерують продукцію швидше, ніж країна може її захистити або монетизувати. Хоча 86 % опитаних зацікавлених сторін заявляють, що знають про права інтелектуальної власності, лише 36 % мають практичні знання для їх реєстрації або захисту. В результаті Нігерія відстає від Південної Африки, Кенії та Єгипту в перетворенні культурних талантів на цінні активи інтелектуальної власності...»

У звіті, підготовленому ICRITR Університету Ннамді Азіківе та Африканською організацією з досліджень міжнародної торгівлі та комерції, як основні перешкоди названо повільні, дорогі та непрозорі процедури реєстрації, слабку міжвідомчу координацію та лише помірну довіру до правоохоронних органів. 92 % респондентів погоджуються, що надійний захист інтелектуальної власності є життєво важливим для зростання бізнесу, проте бюрократичні перешкоди заважають творцям та малим підприємствам повною мірою використовувати результати своєї праці.

З відкриттям нових ринків Африканською континентальною зоною вільної торгівлі та прискоренням цифрової трансформації автори називають це критичним переломним моментом. Рекомендовані реформи включають загальнонаціональні кампанії з підвищення обізнаності про інтелектуальну власність, повну цифровізацію систем реєстрації та відстеження, створення спеціалізованих судів з питань інтелектуальної власності, посилення заходів з забезпечення дотримання прав та приведення законодавства Нігерії у відповідність до стандартів AfCFTA, WIPO та WTO. Вони також закликають державно-приватні партнерства забезпечити, щоб стартапи та малі та середні підприємства, а не тільки великі підприємства, могли скористатися перевагами більш ефективної та надійної екосистеми інтелектуальної власності...» **(Godsgift Onyedinefu. Nigeria lags African peers in monetising creativity as intellectual property gaps persist – Report // BUSINESSDAY MEDIA LTD (<https://businessday.ng/news/article/nigeria-lags-african-peers-in-monetising-creativity-as-intellectual-property-gaps-persist-report/>). 15.12.2025).**

Японська Держава

«Японська система патентного зв'язку у фармацевтичній галузі перебуває на критичному переломному етапі, оскільки її залежність від адміністративних повідомлень, а не від статутного права, створила структурний розрив між регуляторним затвердженням та відповідальністю за порушення патентних прав. Ця напруга була яскраво проілюстрована в 2025 році двома суперечливими судовими рішеннями: у травні Токійський окружний суд у справі Dasatinib не виявив порушення, постановивши, що генеричний ангідрат не є «істотно ідентичним» гідрату інноватора через «запатентовану технологію», що шокувало галузь, де регуляторні органи розглядають їх як однакові... Однак менш ніж через два тижні Вищий суд з питань інтелектуальної власності у справі Nalfurafine/Remitch постановив виплатити понад 20 млрд ієн відшкодування, відхиливши аргумент про «запатентовану технологію» і створивши протилежний прецедент. У відповідь на цю судову суперечку Міністерство охорони здоров'я, праці та соціального забезпечення (MHLW) оголосило про створення «експертної групи» для надання консультацій з питань патентів під час затвердження генериків, але ця ініціатива була піддана критиці, оскільки її висновки не матимуть юридичної сили, що створює ризик порушення ринку, коли генерик може бути затверджений адміністративно, а потім заборонений судом... Події 2025 року демонструють, що японська система, заснована на повідомленнях, досягла своїх меж, а розбіжності в стандартах, що застосовуються адміністративними та судовими органами, можуть вимагати фундаментальної законодавчої реформи для офіційного включення судового перегляду патентів до процесу затвердження лікарських засобів» **(Masayuki**

Yamanouchi. Patent Linkage in Crisis – Judicial Conflict and Administrative Response // Anderson Mori & Tomotsune (https://www.amt-law.com/en/insights/trending-news/trending-news_20251203001_en_001/). 03.12.2025).

«Японія та Бахрейн уклали нову угоду про прискорену процедуру розгляду патентних заявок (РРН), яка має набути чинності в січні 2026 року і покликана спростити та прискорити процес подання патентних заявок між двома країнами. Ця система РРН діє як «швидкісна смуга руху» для винахідників: після затвердження патентної заявки в одній країні, це затвердження може бути використане як скорочений шлях в системі іншої країни, що зменшує дублювання подачі заявок, скорочує адміністративні витрати та значно скорочує час очікування...

Ця співпраця пропонує значні переваги для винахідників та підприємств, включаючи швидше виведення винаходів на ринок, економію витрат на юридичні та адміністративні витрати, а також більшу передбачуваність планування випуску продукції та інвестицій. Вона особливо сприяє успіху стартапів та незалежних винахідників на світовій арені. Обидві країни співпрацюють завдяки спільним амбіціям: Японія прагне швидко захистити свої інновації на світовому рівні, а Бахрейн має на меті створити міцну економіку знань, яка приваблює іноземних інвесторів...

РРН — це більше, ніж адміністративне оновлення; воно забезпечує відчутні бізнес-переваги, відкриваючи ресурси для досліджень і розробок, заохочуючи впевнені інвестиції в транскордонні підприємства та гарантуючи, що патентні відомства зосередяться на новизні, а не на переробці паперової роботи. Включення Японії до мережі Бахрейну розширює існуючу мережу партнерів РРН (включаючи США, Китай та Європейське патентне відомство), зміцнюючи довіру до його патентної системи, а Японія зміцнює свою позицію технологічного лідера в Азії та на Близькому Сході. Хоча залишаються певні виклики, такі як забезпечення стабільної якості патентів попри відмінності в національному законодавстві, обидві країни прагнуть проводити регулярні перегляди, навчання експертів та прозорі процеси для збереження цілісності системи прискореного розгляду» (**Amrita Pradhan. Japan and Bahrain PPH: How they are Making Patents Work Better Together // Khurana & Khurana (<https://www.khuranaandkhurana.com/japan-and-bahrain-pph-how-they-are-making-patents-work-better-together>). 17.12.2025).**

Всесвітня організація інтелектуальної власності

«На засіданні Постійного комітету BOIB з авторського права та суміжних прав (SCCR) Індонезія оприлюднила пропозицію щодо реформування глобального управління роялті та посилення захисту авторських прав, яка отримала підтримку з боку багатьох країн та регіональних блоків. План, представлений заступником міністра закордонних справ Аріфом Хавасом Оегросено та генеральним директором DGIP Хермансахом Сірегаром і викладений Андрі Індраді з Агентства з питань політичної стратегії, спрямований на усунення диспропорцій у транскордонному управлінні роялті, що є особливо актуальним з огляду на стрімке зростання ринку музичних стрімінгових сервісів в Індонезії, а також на вирішення проблеми зростаючого впливу штучного інтелекту на творчість...»

Пропозиція базується на трьох основних принципах: створення глобальної системи управління під егідою BOIB; вивчення альтернативних механізмів виплати роялті та моделей справедливого розподілу; посилення транскордонного нагляду за організаціями колективного управління (СМО). Саудівська Аравія, Іран, Єгипет, Пакистан, Філіппіни, Алжир, Таїланд, Казахстан, Азіатсько-Тихоокеанська група та Африканська група висловили свою підтримку, а GRULAC (Група країн Латинської Америки та Карибського басейну) та CACEEC (Група країн Центральної Азії, Кавказу та Східної Європи) привітали ініціативу та висловили готовність до подальшого діалогу.

Індонезія висловила готовність до всеосяжної співпраці з метою створення прозорої, справедливої та орієнтованої на майбутнє системи і планує продовжити консультації з урядами, представниками галузі та творцями на майбутніх засіданнях SCCR...» *(Heru Andriyanto. Indonesia's Copyright Royalty Proposal Wins Broad Support at WIPO // JAKARTA GLOBE (<https://jakartaglobe.id/lifestyle/indonesias-copyright-royalty-proposal-wins-broad-support-at-wipo>). 05.12.2025).*

«Публікація Всесвітньої організації інтелектуальної власності «Факти та цифри про інтелектуальну власність 2025» узагальнює величезний статистичний збірник «Показники інтелектуальної власності у світі 2025» у зручний довідник про глобальну діяльність у сфері інтелектуальної власності у 2024 календарному році. За допомогою наочної інфографіки у брошурі простежуються тенденції подання заявок за п'ятьма категоріями промислової власності — патенти, корисні моделі, торговельні марки, промислові зразки та географічні зазначення. Вона базується переважно на кількості заявок (а для торговельних марок та промислових зразків — на кількості класів/дизайнів), що дозволяє проводити порівняння на основі

однакових показників, враховуючи, що в різних юрисдикціях кількість класів або дизайнів, які можуть бути включені в одну заявку, відрізняється. Усі темпи зростання відображають зміни з 2023 по 2024 рік. Оскільки ВОІВ постійно оновлює свої бази даних, наведені тут цифри можуть дещо відрізнятись від попередніх публікацій або актуальних даних на веб-сайті ВОІВ» (*WIPO IP Facts and Figures 2025* // *WIPO* (<https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4825>). 05.12.2025).

«...Відповідно до Єдиної політики вирішення спорів щодо доменних імен (UDRP), власник торгової марки повинен довести, що спірний домен був зареєстрований і використовувався недобросовісно, і «портфель доменів» відповідача часто є орієнтиром для такої оцінки. Портфель, що складається майже виключно з доменів, які містять відомі торговельні марки (наприклад, COCA-COLA, FACEBOOK), є вагомим доказом систематичного кіберсквоттингу і легко задовольняє вимогу UDRP щодо «моделі поведінки» — комісії визнали достатніми лише дві попередні зловмисні реєстрації... Навпаки, портфелі, що містять виключно загальні або словники слова доменів, зазвичай допомагають відповідачу: за відсутності доказів того, що реєстрант знав про торговельну марку скаржника і мав намір її використовувати, звичайне інвестування в домени не є недобросовісним. Змішані портфелі, що містять як загальні терміни, так і деякі назви, що збігаються з торговельними марками, займають сіру зону і викликають розбіжності в думках членів комісії: у рішенні по справі Amadeus (DCO2022-0040) більшість членів комісії вважала, що така комбінація не свідчить про очевидну кіберсквоттинг, тоді як член комісії, що висловив окрему думку, розглядав ті самі докази як навмисне цілеспрямоване використання. Поріг UDRP нижчий, ніж у британської служби вирішення спорів «.uk», яка вимагає доказів «свідомої політики» реєстранта щодо націлювання на бренд. На практиці скаржники повинні вивчити портфоліо відповідача на предмет повторної реєстрації відмітних знаків або тематичних кластерів брендів; без таких доказів сама лише наявність численних доменів не буде свідчити про недобросовісність...» (*Maddison Taylor. How patterns in domain portfolios can indicate bad faith in UDRP proceedings* // *Law Business Research* (<https://www.worldtrademarkreview.com/article/how-patterns-in-domain-portfolios-can-indicate-bad-faith-in-udrp-proceedings>). 04.12.2025).

«Новий звіт ВОІВ «Шлях Канади в серії «Розблокування фінансування, забезпеченого інтелектуальною власністю» підкреслює зростаючу важливість та виклики використання інтелектуальної власності (ІВ) для фінансування в Канаді. Хоча нематеріальні активи зараз становлять більшу частину ринкової вартості багатьох успішних компаній, їх використання як застави залишається складним через труднощі з оцінкою та

управлінням. У Канаді компанії, що володіють ІВ, отримують утричі більше фінансування, ніж компанії без ІВ, і використання патентів та торговельних марок як застави стає все більш поширеним, хоча кредитори часто вимагають додаткових форм активів... Щоб вирішити ці проблеми та сприяти інноваціям, Канада започаткувала ініціативи з надання освітньої та фінансової підтримки для захисту ІВ. Ключовим прикладом є програма фінансування на основі інтелектуальної власності Банку розвитку бізнесу Канади (BDC), яка з 2020 по 2025 рік надала значне фінансування компаніям, багатим на інтелектуальну власність, підкресливши зобов'язання уряду допомагати малим і середнім підприємствам використовувати свій інтелектуальний капітал для масштабування та зростання. Ця увага до стратегічного управління інтелектуальною власністю та фінансування має на меті побудувати більш динамічну та конкурентоспроможну економіку шляхом розкриття повного потенціалу інтелектуальних активів Канади...» (*Country Perspectives: Canada's Journey* // WIPO (<https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4789>). 10.12.2025).

«...Арбітражний та посередницький центр BOIB та Асоціація інтернет-комерції очолили експертний проект з перегляду Єдиної політики вирішення спорів щодо доменних імен (UDRP) з метою підтримати будь-який майбутній перегляд ICANN за допомогою цілеспрямованого аналізу, заснованого на консенсусі, а не повного переписання. За майже 25 років та десятки тисяч справ UDRP стала світовим еталоном для швидкого, передбачуваного, позасудового вирішення чітких спорів щодо кіберсквотингу на основі торговельних марок, а основним принципом проекту є те, що будь-які зміни повинні бути обґрунтовані переконливою, доведеною необхідністю, а не поодинокими скаргами... Координаторами групи є Брайан Бекхем з BOIB та Зак Мускович з ICA. До складу групи входять члени комісії UDRP, адвокати сторін, власники брендів, інвестори в домени, реєстратори, оператори ccTLD, експерти з громадянського суспільства та наукові експерти, а також представники всіх основних постачальників послуг UDRP. В результаті майже десятка консультацій вони визначили області згоди та розбіжностей між зацікавленими сторонами в рамках існуючої системи UDRP щодо торговельних марок і підготували остаточний звіт, який зараз подано до GNSO ICANN і який відповідає закликам Урядового консультативного комітету ICANN та таких груп, як MARQUES, щодо використання первісної ролі BOIB як автора та адміністратора UDRP. Метою є сприяння тому, щоб остаточний перегляд ICANN залишався ефективним і мав чітко визначений обсяг, зберігаючи сильні сторони UDRP і водночас вирішуючи лише ті питання, щодо яких є чіткі докази та широка підтримка необхідності вдосконалення...» (WIPO-ICA UDRP Review // WIPO (<https://www.wipo.int/amc/en/domains/resources/wipo-icaudrpreview.html>). 12.2025).

«...Біотехнологічні компанії, такі як Unibaio (Аргентина), PhageLab (Чилі) та MoonBiotech (Китай), стратегічно використовують інтелектуальну власність (ІВ) для захисту інновацій у галузі біології, що спрямовані на вирішення глобальних сільськогосподарських проблем, таких як хімічна залежність та резистентність до антимікробних препаратів (AMR), що вимагає багатомільйонних початкових інвестицій. Ці компанії покладаються на гібридну стратегію ІВ, поєднуючи патенти на корисні моделі для основних винаходів та оборонне позиціонування з комерційною таємницею для конфіденційного операційного ноу-хау та процесів масштабування, які важко піддаються реверс-інжинірингу...

Unibaio перетворює відходи панцирів ракоподібних на біорозкладні мікрочастинки, подавши три патенти на цю технологію та захистивши методи зв'язування та масштабування як комерційну таємницю. Ця стратегія продемонструвала 25% підвищення ефективності пестицидів та 40% зменшення використання хімікатів у польових випробуваннях, що стало основою для обговорень щодо ліцензування. PhageLab розробляє бактеріофаги — віруси, що атакують шкідливі бактерії у худобі, пропонуючи природну альтернативу антибіотикам — використовуючи патенти на склад і платформу, а також комерційну таємницю щодо протоколів виробництва. Їхня платформа на базі штучного інтелекту постійно оновлює коктейлі фагів для боротьби з AMR, глобальною кризою в галузі охорони здоров'я. MoonBiotech, що спеціалізується на мікробних біодобривах з величезної бібліотеки 320 000 штамів, активно займається інтелектуальною власністю, подаючи численні патенти на міжнародному рівні та покладаючись на перевірену модель вартості, що базується на інтелектуальній власності, для підтримки свого запланованого ІРО, підкреслюючи дотримання біорізноманіття та розподіл вигод...

Успіх цих компаній базується на корпоративній культурі, орієнтованій на інтелектуальну власність, яка досягається завдяки регулярному навчанню персоналу, програмам стимулювання патентування та негайній подачі заявок на патенти, як тільки прорив стає комерційно вигідним. Новатори наголошують, що інтелектуальна власність повинна розглядатися як «стартовий майданчик для зростання», а не лише як засіб захисту. Подання заявок на патенти має бути узгоджене з комерційними етапами розвитку, щоб залучити стратегічних інвесторів, отримати перевагу в переговорах щодо ліцензування та забезпечити довгострокову життєздатність у конкуренції з добре фінансованими хімічними гігантами...» (*Paul Omondi. Building tomorrow's food system: how agri-biotech innovators use IP strategically // WIPO (<https://www.wipo.int/en/web/wipo-magazine/articles/building-tomorrows-food-system-how-agri-biotech-innovators-use-ip-strategically-85457>). 04.12.2025*).

«...Лауреати Нобелівської премії з фізики, хімії та медицини 2025 року брали активну участь у патентній системі, подавши загалом понад

200 заявок відповідно до Договору про патентну кооперацію (РСТ) до отримання своїх нагород, продемонструвавши важливу роль інтелектуальної власності у прискоренні наукових проривів, що мають реальний вплив на світ...

У галузі хімії Сусуму Кітагава, Річард Робсон та Омар М. Ягі були нагороджені за свою роботу над металоорганічними каркасами (MOF), галуззю, яка породила понад 14 000 відповідних патентних заявок у всьому світі. Ягі, найпродуктивніший з них, має понад 350 патентних заявок і 72 РСТ-заявки, включаючи недавню заявку 2024 року на MOF, що використовуються для збору атмосферної води. Лауреати з фізики Джон Кларк, Мішель Х. Деворе та Джон М. Мартініс, визнані за свої фундаментальні експерименти з квантової фізики, почали подавати патенти одночасно зі своїми дослідженнями, причому Мартініс має 16 заявок РСТ, переважно з Google, на надпровідні схеми... Лауреати премії з фізіології та медицини, Мері Е. Бранков, Фредерік Дж. Рамсделл та Шимон Сакагучі, були нагороджені за свою роботу над «периферичною імунною толерантністю», яка лежить в основі лікування раку та аутоімунних захворювань, галузі з високою патентною активністю. Сама Сакагучі згадується в 25 заявках РСТ, постійно прагнучи широкого захисту винаходів, пов'язаних з регулюванням імунної функції. Використання лауреатами Нобелівської премії системи РСТ підкреслює, як системи захисту сприяють співпраці, комерціалізації та необхідному обміну знаннями через кордони...» (*Na Li. Nobel Prize 2025: the 200+ PCT applications behind the breakthroughs* // *WIPO* (<https://www.wipo.int/en/web/wipo-magazine/articles/nobel-prize-2025-the-200-pct-applications-behind-the-breakthroughs-86102>). 10.12.2025).

«1 січня 2026 року Всесвітня організація інтелектуальної власності запровадить 13-те видання Ніццької класифікації, перегрупувавши кілька категорій товарів, щоб відобразити сучасний ринок і зменшити дублювання класів. Основні зміни:

- Всі окуляри та супутні аксесуари (окуляри, сонцезахисні окуляри, лінзи, оправы, ланцюжки) переходять з класу 9 до класу 10; отже, роздрібна торгівля такими товарами залишається в класі 35, а послуги оптометриста або підбору окулярів — в класі 44.
- Аварійні транспортні засоби (пожежні машини, рятувальні човни, пожежні катери, рятувальні плоты) переходять з класу 9 до класу 12.
- Електрично обігріваний одяг (наприклад, обігрівані куртки, шкарпетки) виходить з класу 11 і переноситься до класу одягу, класу 25.
- Ефірні олії більше не обмежуються класом 3; вони класифікуються за призначенням: косметичні (клас 3), терапевтичні/медичні (клас 5) або кулінарні (клас 30)...

Заявки, подані до 1 січня 2026 року, не будуть автоматично перекласифіковані, але власники повинні перевірити портфелі, спостереження за торговими марками та стратегії майбутньої подачі заявок, щоб забезпечити охоплення нових класів» (*Katharina Barker. WIPO announces key updates to the 13th edition of the nice classification system // Boulton Wade Tennant LLP (<https://www.boulton.com/bulletin/wipo-announces-key-updates-to-the-13th-edition-of-the-nice-classification-system/>). 15.12.2025*).

«Європейська Комісія завершила першу оцінку Марракеську директиву (2017/1564) та супутній Марракеський регламент (2017/1563), які впроваджують Марракеський договір ВОІВ 2013 року шляхом створення обов'язкового винятку з авторського права та режиму транскордонного обміну книгами та іншими друкованими творами в доступному форматі. На основі документального дослідження, інформації від держав-членів та консультацій із зацікавленими сторонами (організаціями осіб з обмеженими можливостями читання друкованих текстів, «уповноваженими суб'єктами», видавцями) у ході перегляду було встановлено, що ці два інструменти в цілому виправдали очікування:

- Вони гармонізують те, що раніше було мозаїкою національних винятків, надавши юридичну визначеність щодо того, хто може виготовляти та поставляти доступні копії та за яких умов.
- Вони поліпшили доступність брайлівських, великодруканих, DAISY, аудіо та інших доступних видань та полегшили їх транскордонний обмін в межах ЄС...

Не було виявлено жодних істотних проблем щодо ефективності, результативності, актуальності, узгодженості чи доданої вартості для ЄС, тому на даному етапі Комісія не бачить необхідності вносити зміни до жодного з цих інструментів...» (*Evaluation of the Marrakesh Directive and Regulation on accessible format copies for people with print related disabilities // European Commission (<https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/evaluation-marrakesh-directive-and-regulation-accessible-format-copies-people-print-related>). 12.12.2025*).

«...Серіал Netflix «Емілі в Парижі» є прикладом того, як мода в телевізійних шоу, яка, за оцінками, впливає на мільйони людей, стратегічно формується і захищається інтелектуальною власністю (ІВ), продовжуючи тенденцію, встановлену такими шоу, як «Секс і місто». Художник по костюмах серіалу, Мерілін Фітуссі, створює естетику, орієнтовану на персонажів, поєднуючи індивідуальні та брендові речі, часто черпаючи натхнення у таких ікон моди, як Франсуаза Харді та Джейн Біркін. Оригінальні дизайни костюмів Фітуссі захищені в ЄС авторським правом і,

потенційно, трирічними незареєстрованими правами на дизайн ЄС або зареєстрованими правами на дизайн ЄС терміном до 25 років. Це має вирішальне значення, оскільки, на відміну від США, де одяг розглядається як «корисний предмет» з обмеженим захистом авторських прав, європейське законодавство захищає художні дизайни одягу, якщо вони виражають інтелектуальну творчість автора...

Серіал використовує стратегічні партнерські відносини для створення гардеробу, використовуючи понад 14 000 предметів від 250 брендів лише в третьому сезоні. Таке «зароблене розміщення» забезпечує дизайнерам величезну видимість і надає серіалу автентичні предмети, хоча предмети з видимими торговими марками часто вимагають офіційних угод про розміщення продукту та оформлення прав. Крім того, серіал віддає данину поваги класичним образам, таким як ті, що носила Одрі Хепберн, навмисно адаптуючи тканини та деталі стилю, щоб костюми були впізнаваними, але юридично відмінними, уникаючи порушення авторських прав на оригінальні дизайни костюмів...

За межами екрану серіал «Емілі в Парижі» розширює свою модну ідентичність завдяки активному мерчандайзингу та ліцензуванню. Студія активно захищає інтелектуальну власність, що виникає в серіалі, успішно анулюючи реєстрацію торгової марки вигаданого кутюр'є «П'єра Кадо» третьою стороною, демонструючи комерційну цінність захисту торгових марок вигаданих персонажів. Ця ліцензійна інфраструктура, що включає співпрацю з виробниками одягу для фанатів та досвід «контенту для покупок» від Netflix і Google, перетворює інтелектуальну власність, втілену в костюмах, на важливе джерело доходу. Зрештою, серіал «Емілі в Парижі» демонструє, що в сучасному телебаченні найпам'ятніші образи не тільки добре розроблені, але й ретельно захищені за допомогою паралельної стратегії інтелектуальної власності, яка охоплює глобальні юрисдикції...» (*Anca Ciurel. Fashion in TV shows: Emily in Paris' outfits // WIPO (<https://www.wipo.int/en/web/wipo-magazine/articles/fashion-in-tv-shows-emily-in-paris-outfits-86171>). 16.12.2025*).

«На другій Глобальній зустрічі експертів з досліджень (GREM 2025) ВОІВ, що відбулася 24-25 листопада, науковці, фахівці з аналізу даних, політики та жінки-інноватори з понад 20 країн розглянули питання, чому жінки залишаються недостатньо представленими в системах інновацій та інтелектуальної власності, і що необхідно змінити, щоб подолати цю нерівність. В результаті обговорень було сформульовано п'ять загальних висновків...

Міждисциплінарна діагностика

Економічні, юридичні, соціологічні та політичні дослідження показують, що гендерні розриви мають коріння у фінансах, видимості, неформальних мережах та системах інтелектуальної власності, які були розроблені для попередніх

моделей інновацій, де домінували чоловіки. Країни, які досягли успіху у збільшенні участі жінок у сфері інтелектуальної власності, мають вищу продуктивність та більш стійкі системи інновацій...

Необхідні більш якісні дані

Лише декілька відомств з інтелектуальної власності систематично реєструють стать заявників на патенти, торговельні марки або промислові зразки. Нові набори даних (наприклад, статистика щодо торговельних марок Чилі) дають свіже розуміння проблеми, але для її оцінки та перевірки ефективності політичних заходів необхідні вичерпні дані з розбивкою за статтю для всіх видів інтелектуальної власності...

Людські історії проливають світло на цифри

Приклади з Мексики, Чилі, Бразилії, Малаві та Нігерії показали, як структурні бар'єри — обмежене наставництво, дефіцит фінансування, слабе забезпечення прав інтелектуальної власності — впливають на індивідуальні кар'єри, підкреслюючи, що ефективна реформа повинна стосуватися як інституційних правил, так і реального досвіду...

Цифрові технології мають подвійний ефект

Інструменти штучного інтелекту, онлайн-платформи та глобальна електронна комерція відкривають перед жінками нові шляхи до ринків та захисту інтелектуальної власності, проте набори даних, що не враховують гендерні аспекти, та непрозорі алгоритми можуть знищити або неправильно оцінити їхній внесок. Тому інклюзивний дизайн цифрових послуг у сфері інтелектуальної власності має вирішальне значення...

Необхідні термінові системні політичні заходи

Учасники закликали до:

- обов'язкового ведення статистики інтелектуальної власності з розбивкою за статтю;
- включення освіти в галузі інтелектуальної власності до навчальних програм з природничих наук, технологій, інженерії та математики (STEM) та підприємництва;
- цільового фінансування (наприклад, грантів на комерціалізацію для ММСП, очолюваних жінками);
- розширення мереж наставництва;
- інституційної політики в галузі інтелектуальної власності, яка прямо спрямована на усунення бар'єрів для жінок; та
- заохочення створення змішаних за статтю команд з досліджень і розробок...

Учасники зустрічі дійшли висновку, що більш інклюзивні екосистеми інтелектуальної власності мають важливе значення для національних показників інноваційної діяльності та довгострокового економічного зростання...» (*Insights from the 2025 Global Research Experts Meeting: Improving Women's Participation in Innovation, Creativity, and IP // WIPO* (<https://www.wipo.int/en/web/women/w/news/2025/insights-from-the-2025-global->

research-experts-meeting-improving-women-s-participation-in-innovation-creativity-and-ip). 15.12.2025).

«...В рамках проекту WIPO GREEN Acceleration Project китайські компанії Shanxi Jiecheng Shukong Machinery Equipment Co., Ltd. (Jiecheng) та Beijing Heracles Novel Technology Co., Ltd. (Heracles) уклали партнерську угоду з метою розробки мобільної системи зберігання енергії нового покоління. Jiecheng, провідний виробник автокранів, які часто використовують дизельні генератори в місцях, віддалених від електромереж, шукав більш екологічне джерело енергії високої потужності для використання в екстрених ситуаціях та віддалених місцях...

Компанія Heracles, світовий новатор у галузі технології високонапірних протонних обмінних мембранних (НТ-РЕМ) паливних елементів, відгукнулася на цей заклик, запропонувавши свої передові системи, що перетворюють метанол на чисту енергію. Спільно вони розробляють мобільний модуль для зберігання енергії на основі запатентованих паливних елементів Heracles, який буде інтегрований у кранові системи Jiecheng...

Очікується, що це рішення забезпечить надійну стійкість до високих температур, тривалий термін експлуатації та значне скорочення викидів, перетворивши важку техніку на мобільні центри чистої енергії та сприяючи екологічній трансформації промисловості...» (*Clean Power on the Move: Transforming Industrial Energy Storage in China // WIPO* (https://www3.wipo.int/wipogreen/en/news/2025/news_0016.html). 23.12.2025).

Інтелектуальна власність в Україні

«...Згідно з дослідженням "Інтелектуальна власність як сигнал довіри інвестора", підготовленим фахівцями УКРНОІВІ/ІР офісу спільно з Київською школою економіки (KSE), ефективна охорона прав інтелектуальної власності (ІВ) є критично важливим сигналом якості та надійності інноваційного проєкту для інвесторів...

Застосування теорії сигналів Майкла Спенса до ринку стартапів доводить, що ІВ портфель допомагає подолати інформаційну асиметрію між стартапами та інвесторами. Формування ІВ портфеля, аналіз чистоти патенту (Freedom to Operate, FTO) та продумана стратегія реєстрації об'єктів ІВ знижують ризик копіювання, підвищують захищеність майбутніх грошових потоків і зміцнюють переговорну позицію інноваторів.

Ключові висновки дослідження:

1. ІВ є природною для сильних і дорогою для слабких команд: Витрати на реєстрацію, підтримку патентних сімейств та патентний пошук окупні лише

тоді, коли продукт є справді новим та комерційно значущим. Для слабких ідей ці витрати стають "надто дорогими".

2. ІВ зменшує ризик копіювання: Патентна формула, що визначає суттєві ознаки винаходу, формує значний обсяг виключних прав.

3. Інтелектуальна власність піддається аудиту: Інвестори можуть перевірити правовий статус, дату пріоритету, територіальну юрисдикцію патенту та цитування.

4. ІВ має бути узгоджена з виходом на ринок: Охороняти слід саме той продукт і на тих ринках, де планується комерціалізація...

Спільне дослідження ЕРО та ЕUIPO підтверджує, що стартапи, які на ранніх стадіях подають заявки на реєстрацію об'єктів ІВ (особливо поєднання патентної охорони та торговельних марок), мають вищу ймовірність залучення венчурного фінансування...

Для України це створює можливості: поєднання програм компенсації витрат на охорону ІВ, обов'язкового ФТО-аналізу та механізмів співфінансування може перетворити ІВ на потужний, перевірюваний інвестиційний сигнал, сприяючи залученню приватного капіталу в якісні інноваційні проєкти та економічному розвитку країни...» **(Як ІР портфель допомагає залучати інвестиції: дослідження Київської школи економіки за участі фахівців УКРНОІВІ // Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) (<https://nipo.gov.ua/ip-doslidzhennia-kse-ukrnoivi/>). 11.12.2025).**

«На IV Національному форумі з інтелектуальної власності та інновацій відбулася прем'єра проєкту «Україна надихає світ» – ініціативи Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (ІР Офісу), що покликана показати стійкість і креативний потенціал українських брендів, які продовжують працювати попри війну... До ініціативи вже приєдналися десять підприємств – EVA, Veladis, Vivat, Collar, Рубіжанська панчішна мануфактура, Zhygun Herbs, Marie Fresh, Rekava, LiQBerry та Первомайський молочноконсервний комбінат... Центральний меседж проєкту: український продукт має бути зареєстрований удома, що зберігає його походження, захищає права та наближає країну до Перемоги» **(ІР офіс презентував Національну ініціативу «Україна надихає світ» // Юридична практика (<https://pravo.ua/ip-ofis-prezentuvav-natsionalnu-initsiatyvu-ukraina-nadykhaie-svit/>). 11.12.2025).**

«В умовах високої конкуренції та швидкості копіювання технологій, захист інтелектуальної власності (ІВ) є критично важливим для українських винахідників. Однак слід пам'ятати, що охорона ІВ побудована на принципі територіальності: український патент не діє автоматично за

межами держави. Для міжнародного захисту необхідно завчасно визначити цільові країни та обрати відповідний механізм, оскільки міжнародні норми обмежують час, протягом якого технічне рішення вважається новим (міжнародний пріоритет за Паризькою конвенцією діє 12 місяців)...

Українське патентне право поділяє розробки на три категорії, від вибору яких залежить обсяг охорони та строки дії:

- **Винахід (до 20 років):** Складне технічне рішення, що має винахідницький рівень (хоча б одна абсолютно унікальна ознака) та новизну.
- **Корисна модель (до 10 років):** Простіше технічне рішення, часто вдосконалення наявних процесів, яке має бути новим як єдине ціле.
- **Промисловий зразок (до 25 років):** Охорона форми, декору та зовнішнього вигляду виробу.
- Для отримання патенту необхідно подати заявку, що містить технічний опис, формулу та креслення, а також пройти експертизу по суті, яка перевіряє новизну, винахідницький рівень та промислову придатність об'єкта. Пріоритет подачі (дата отримання переваги) може визначатися днем подання заявки в Укрпатент або датою першої подачі за кордоном (за умови подання в Україні протягом 12 місяців)...

Для захисту за кордоном українські винахідники можуть обрати один із трьох основних шляхів:

- **Міжнародна заявка РСТ (Patent Cooperation Treaty):** Охоплює понад 150 країн. Не видає патент, але відтерміновує значні витрати до 30 місяців, дозволяє провести міжнародний пошук та оцінити шанси на отримання патенту. Ідеально підходить для компаній, що планують глобальне масштабування, але ще не визначили конкретні ринки.
- **Європейський патент (ЕРО):** Забезпечує правовий захист у багатьох країнах ЄС через єдину експертизу. Може бути унітарним (для 18 країн ЄС) або вимагати подальшої валідації в обраних країнах. Оптимальний для компаній, орієнтованих на європейський ринок.
- **Національні заявки в окремих країнах:** Дозволяють отримати патент у конкретній державі. Це швидший шлях для компаній, які вже визначили свої ключові ринки (наприклад, США, Велика Британія, Канада чи Китай)...

Вибір юрисдикції має базуватися на стратегічних критеріях: розташування основного ринку збуту, регіони діяльності партнерів та підрядників, країни з високим ризиком копіювання, а також загальна стратегія розвитку компанії...

Типові помилки, яких варто уникати, включають: подання заявки лише в Україні; розкриття технічної інформації до подачі; неправильне складання формули винаходу; несвоєчасне подання міжнародної заявки (після 12 місяців втрачається пріоритет); та неправильний вибір країн, що знижує комерційну цінність патенту...» *(Станіслав Костенко. Українські патенти та міжнародний захист. Як підприємцю захистити свою розробку у світі? //*

4B (<https://4b.ua/blog/ukrainian-patents-and-international-protection/>).
17.12.2025).

«Правоохоронні органи, діючи за процесуального керівництва Офісу Генерального прокурора, викрили групу фізичних осіб-підприємців, які організували мережу з продажу контрафактної та фальсифікованої техніки під виглядом продукції відомих міжнародних брендів.

Зловмисники рекламували та збували низькоякісні підробки (фени, навушники, годинники тощо) через спеціалізовані вебсайти, здійснюючи доставку поштовими операторами по всій території України. Маркування, пакування та брендування товарів здійснювалися без дозволу правовласників.

Під час санкціонованих обшуків у Київській області було вилучено понад 4 тисячі одиниць контрафактної продукції. Попередній розмір матеріальної шкоди міжнародним компаніям, чії товарні знаки використовувалися незаконно, перевищує 30 мільйонів гривень. Унаслідок проведених дій порушені права та інтереси правовласників торгових марок відновлено...» **(Юлія Шрамко. В Україні накрили мережу з продажу підробленої техніки відомих брендів: завдала 30-мільйонних збитків // Інформаційне агентство «Українські Національні Новини» (<https://unn.ua/news/v-ukraini-nakryly-merezhu-z-prodazhu-pidroblenoi-tekhniky-vidomykh-brendiv-zavdala-30-millionnykh-zbytkiv>). 29.12.2025).**

Інтелектуальна власність в мережі Інтернет

«...Бос UFC Дана Уайт публічно заявив про свою заслугу в допомозі у боротьбі та тимчасовому закритті Streameast, відомого як найбільший у світі нелегальний сервіс спортивних трансляцій. Streameast був тимчасово закритий у серпні після рейду в Ель-Шейх-Заїді, Єгипет, проведеного Альянсом за творчість і розваги та єгипетськими чиновниками, в результаті якого було заарештовано двох осіб та вилучено електронні пристрої та гроші...

Вайт давно займає агресивну позицію щодо піратства подій UFC, заявляючи, що переслідування порушників є єдиним ефективним способом боротьби з цією проблемою. Незважаючи на рейд, Streameast швидко відновив свою діяльність під новими псевдонімами, хоча Вайт стверджує, що «особисто» сприяв цим зусиллям, попередивши, що пірати, які крадуть контент, «крадуть для нас і для них» і будуть «розгромлені» **(Connor Bennett. Dana White admits to shutting down Streameast over UFC piracy // Dexerto Ltd. (<https://www.dexerto.com/entertainment/dana-white-admits-to-shutting-down-streameast-over-ufc-piracy-3290928/>). 08.12.2025).**

«Компанії, які укладають угоди про надання програмного забезпечення як послуги (SaaS), повинні ретельно перевіряти положення про інтелектуальну власність (ІВ), оскільки контракти, розроблені постачальниками, часто містять широкі умови щодо власності, які можуть ненавмисно претендувати на право власності на матеріали клієнта. Щоб уникнути цього, клієнти повинні спочатку зрозуміти, як саме буде використовуватися інструмент SaaS, зокрема, чи буде він генерувати індивідуальні результати, які можна використовувати окремо, і чи потребує клієнт постійного доступу до цього продукту після закінчення терміну дії контракту. Оскільки багато постачальників заявляють про право власності на результати роботи, клієнту може знадобитися домовитися про умови, щоб забезпечити собі право власності або безстрокову ліцензію на індивідуальні результати роботи...

Якщо клієнт має отримати право власності на результати роботи, договір повинен містити положення, яке офіційно передає ці права інтелектуальної власності та зобов'язує постачальника сприяти забезпеченню та вдосконаленню прав клієнта. Клієнти також повинні усвідомлювати, що якщо інструмент SaaS використовує штучний інтелект (ШІ), отримані результати можуть бути захищені лише вузькими договірними правами, а не повною законодавчою охороною інтелектуальної власності, такою як авторське право...

Крім того, клієнти повинні захищати свої власні завантажені інтелектуальні активи, такі як ключові дані або контент, шляхом забезпечення їх явного виключення з широких положень про право власності постачальника, щоб запобігти отриманню постачальником непередбачених прав власності або прав використання. Щоб зменшити ризики порушення прав або порушення конфіденційності, контракт також повинен обмежувати використання постачальником цього завантаженого користувачем контенту. Нарешті, для управління ризиком включення несанкціонованих матеріалів третіх сторін до результатів роботи, клієнти повинні вимагати включення до договору положення про попереднє повідомлення про будь-які такі матеріали; якщо повідомлення не надається, постачальник повинен бути зобов'язаний отримати всі необхідні права та дозволи для використання клієнтом за рахунок постачальника» *(Armand J. (A.J.) Zottola, Benjamin J. Myers. Handling IP Rights in SaaS Contracts: Protecting Ownership in Vendor Agreements // Venable LLP (<https://www.venable.com/insights/publications/ip-quick-bytes/handling-ip-rights-in-saas-contracts-protecting>). 11.12.2025).*

«На сучасному цифровому ринку репутація бренду є вкрай вразливою, оскільки вона постійно наражається на такі загрози, як підроблені веб-сайти, фішинг, кіберсквотинг та підробка особи в соціальних мережах, а глобальний обсяг торгівлі підробленими товарами перевищує 450 мільярдів доларів на рік. Зростання соціальної комерції

перенесло основне поле битви за зловживання брендом на платформи соціальних мереж, що робить проактивний та стратегічний захист бренду необхідним для збереження цілісності та довіри споживачів...

Організації повинні застосовувати багатогранний підхід, починаючи з зареєстрованого захисту. Торгові марки повинні бути зареєстровані у всіх активних юрисдикціях і розширені, щоб охоплювати додаткові елементи бренду, такі як логотипи, слогани та нетрадиційні знаки. Дуже важливо зареєструватися в юрисдикціях, де діє принцип «перший подав — перший отримав» (наприклад, у Китаї та Індії), а також у відомих гарячих точках підробки, оскільки реєстрація часто полегшує доступ до програм видалення з платформ. Додатковий захист можна забезпечити за допомогою інших прав інтелектуальної власності, включаючи реєстрацію авторських прав на логотипи, зареєстровані дизайни форм продуктів та патенти на технологічні продукти...

Другою ключовою тактикою є моніторинг із використанням таких складних інструментів, як служби спостереження за торговими марками, моніторинг доменних імен та участь у Trademark Clearinghouse для виявлення зловживань у режимі реального часу. Нові інструменти на основі GenAI розширюють можливості завдяки швидкому скануванню цифрового контенту на предмет несанкціонованого використання брендів та дизайну.

По-третє, митні повідомлення дозволяють власникам брендів реєструвати свої права інтелектуальної власності в митних органах, що дає можливість прикордонникам вилучати контрафактні товари до їх надходження на ринок, виступаючи першою лінією захисту. По-четверте, активна участь у програмах захисту брендів, що пропонуються великими онлайн-ринками (такими як Amazon Brand Registry та eBay VeRO Program, а також нові інструменти на таких платформах, як TikTok), посилює можливості боротьби з незаконним використанням в Інтернеті...

Нарешті, наявність стратегічного плану дій необхідна для забезпечення швидкого та рішучого реагування на порушення. Оскільки шкода в Інтернеті може бути завдана дуже швидко, цей план повинен містити чіткі протоколи реагування, що забезпечують готовність, стійкість та швидке реагування юридичних команд і команд із захисту бренду в разі постійних та анонімних атак на бренд...» (*Brand protection in the online area: A tactical guide // Eversheds Sutherland (US) LLP (<https://www.eversheds-sutherland.com/en/united-states/insights/brand-protection-in-the-online-area>). 16.12.2025*).

«У 2025 році Google Search зареєстрував понад п'ять мільярдів запитів на видалення DMCA за один рік, що перевищило загальну кількість за весь час існування — 15,8 мільярда. Боти-правовласники зараз позначають приблизно 14 мільйонів URL-адрес щодня — майже 10 000 на хвилину — що значно перевищує можливості людського огляду. У цьому стрімкому зростанні домінує одна компанія, Link-Busters, яка сама по собі

подала 3,2 мільярда повідомлень у 2025 році, в основному націлених на домени тіньових бібліотек, такі як Anna's Archive. Іншими великими відправниками є Rivendell (≈420 мільйонів) та MG Premium (≈390 мільйонів)...

В основному автоматизований конвеєр обробки Google прийняв або попередньо заніс до чорного списку більшість посилань:

- 54 % (≈2,7 млрд) було видалено з активних результатів;
- 35 % (≈1,7 млрд) ще не було в індексі Google і було внесено до майбутнього списку блокування;
- 8 % були дублікатами попередніх запитів;
- 3 % були відхилені («без дій») після виявлення Google помилок — часто це були помилкові спроби видалити з пошуку Вікіпедію, IMDb, новинні статті або офіційні сайти...

Ескалація динаміки «бот проти бота» — скрепери-правовласники, які передбачають нові піратські URL-адреси, та алгоритми Google, які їх фільтрують — викликає питання щодо того, який додатковий обсяг може поглинути система. Наразі Link-Busters, здається, обмежений приблизно 10 мільйонами подань на день, але подальше зростання видається ймовірним у міру посилення автоматизованого контролю» (*Ernesto Van der Sar. A DMCA "Bot War": Google Search Processed 5 Billion Takedown Requests in 2025 // TorrentFreak (<https://torrentfreak.com/a-dmca-bot-war-google-search-processed-5-billion-takedown-requests-in-2025/>). 23.12.2025*).

«...Архів Анни (Anna's Archive), відомий тим, що зберігає піратські книги та тексти, здійснив, мабуть, найбільший витік музики в історії, успішно створивши багатотерабайтну «резервну копію» каталогу Spotify. Архів містить метадані майже всього каталогу та аудіофайли 86 мільйонів треків, загальним обсягом майже 300 ТБ. Волонтери сайту вважають цю роботу надзвичайно важливою для збереження «музичної спадщини людства». Група досягла цього, знайшовши спосіб «масового» зчитування даних Spotify...

Перша версія зосереджена виключно на метаданих, що містять 199,9 ГБ стисненої інформації про виконавців, альбоми та треки в одному торренті, який вже викликав значний інтерес у понад 200 сідерів. Фактичні музичні файли очікуються в наступних партіях, причому більшість треків зберігаються в оригінальній якості 160 кбіт/с OGG Vorbis, а менш популярні пісні — в якості 75 кбіт/с для економії місця, що в сукупності становить 99,6% всіх прослуховувань Spotify...

Масивна база даних, особливо метадані, є «золотою жилою» для дослідників аудіоматеріалів та архівістів і має значну привабливість для компаній, що розробляють моделі штучного інтелекту. Хоча американські технологічні гіганти можуть бути обережними у використанні цих піратських даних після попередніх судових позовів щодо текстових даних Anna's Archive, іноземні компанії, що займаються штучним інтелектом, можуть бути менш

обмеженими; Anna's Archive вже пропонує швидкісний доступ до своїх даних в обмін на пожертви від груп, що навчають великі мовні моделі (LLM).

Spotify знає про повідомлення про порушення і розпочав розслідування, підтвердивши, що неавторизована третя сторона зібрала публічні метадані та використала «незаконні тактики для обходу DRM, щоб отримати доступ до деяких аудіофайлів платформи». Незважаючи на несанкціонований характер збору, волонтери Anna's Archive наголошують, що їхня місія полягає виключно в захисті музичної спадщини від різних потенційних катастроф...» (*Ernesto Van der Sar. Anna's Archive Backed Up Spotify, Plans to Release 300TB Music Archive // TorrentFreak (<https://torrentfreak.com/annas-archive-backed-up-spotify-plans-to-release-300tb-music-archive/>). 23.12.2025*).

«...У міру того як квантові обчислення швидко переходять від теоретичних досліджень до практичного застосування, динамічний і розподілений характер квантових досліджень ставить під тиск традиційні, повільні та централізовані системи інтелектуальної власності (ІВ). Стратегічне рішення полягає в об'єднанні квантових технологій з блокчейн-платформами, які забезпечують прозорі, незмінні та безпечні методи управління, захисту та перевірки прав інтелектуальної власності в галузі квантових технологій...

Системи на основі блокчейну використовують смарт-контракти, децентралізовані ідентифікатори (DID) та токенизацію для автоматизації ліцензування, платежів та транзакцій з інтелектуальною власністю в режимі реального часу. Це мінімізує суперечки, зменшує адміністративне навантаження та забезпечує безперечну походження та автентичність роботи. Ключові переваги включають незмінні записи про власність, децентралізовану верифікацію та підвищену ефективність витрат і часу в порівнянні з традиційними системами, обмеженими юрисдикцією...

Інтеграція смарт-контрактів конкретно переосмислює ліцензування шляхом автоматичного виконання умов транзакції (таких як обмеження використання та виплата роялті) при дотриманні заздалегідь визначених критеріїв. Це забезпечує миттєвий розподіл роялті за допомогою цифрових токенів і дозволяє ліцензійним угодам динамічно адаптуватися до технологічних оновлень, що є надзвичайно важливим для швидких циклів інновацій у квантових дослідженнях.

Однак для досягнення безперебійної роботи необхідно вирішити значні проблеми взаємодії між децентралізованими реєстрами та квантовими мережами. Це передбачає синхронізацію детермінованого характеру записів блокчейну з імовірнісним та тимчасовим характером квантової інформації, що вимагає розробки квантово-безпечних алгоритмів хешування та гібридних криптографічних протоколів. Для об'єднання цих архітектур необхідні зусилля зі стандартизації, такі як протоколи квантово-блокчейн-інтерфейсу (QBIP)...

Нарешті, управління цими децентралізованими квантовими інноваційними екосистемами вимагає прозорих механізмів прийняття рішень, заснованих на алгоритмічній справедливості та колективній валідації. Управління переходить від централізованих органів до протоколів, що базуються на спільноті, та механізмів, заснованих на консенсусі, де всі зацікавлені сторони виступають як вузли управління. З'являються гібридні моделі, що поєднують автоматизоване виконання протоколів з людським наглядом та інтегрують людські системи цінностей через етичні протоколи консенсусу, щоб забезпечити підзвітність, запобігти монополізації та зберегти людську діяльність у цій швидко розвиваючійся посткласичній цифровій економіці» (*Decentralized Systems for Managing Intellectual Property in Quantum Computing // Blockchain Use Cases* (<https://blockchainusecases.com/intellectual-property/decentralized-systems-for-managing-intellectual-property-in-quantum-computing/>). 24.12.2025).

Україна

«Сучасний медіапростір регулюється чіткими правилами використання контенту, дотримання яких є критичним для захисту авторських прав. Використання текстових та відеоматеріалів з публічної платформи загалом дозволено за умови обов'язкового посилання на першоджерело. Однак інші суворі обмеження для контенту, створеного великими новинними агенціями, такими як Інтерфакс-, УНІАН, Reuters чи Associated Press, останні такі матеріали мають суворий режим ліцензування та не підлягають вільному передруку. Також жорсткі правила дії щодо використання фотографій від спеціалізованих агентств (наприклад, Getty Images), які вимагають письмового дозволу від правовласників, як-от ТОВ «Глобал Імеджес Юкрейн». Візуальні матеріали, що стосуються діяльності Збройних Сил України, часто супроводжуються посиланнями на офіційні джерела, наприклад, Генеральний штаб ЗСУ, що підкреслює їхню офіційну важливість. Крім того, необхідно розрізняти редакційні матеріали з комерційних публікацій: статті, позначені як «Реклама», «Новини компанії» або «Партнерський матеріал», розміщуються на комерційній основі...» (*Дмитро Поліщук. Медіаграмотність та авторське право: ключові правила використання контенту в Україні // Вагомо* (<https://vagomo.com/mediagramotnist-ta-avtorske-pravo-klyuchovi-pravyla-vykorystannya-kontentu-v-ukrayini.html>). 21.12.2025).

«...Для австралійських компаній, які використовують Facebook для брендингу, реклами та продажів, управління порушеннями авторських прав є критично важливою необхідністю, оскільки несанкціоноване використання оригінального контенту, таке як повторна публікація відео, використання неліцензованої музики в Reels або копіювання описів продуктів, може порушити продажі, призвести до відхилення реклами та зашкодити репутації. Згідно з австралійським законодавством, авторські права на оригінальні твори надаються автоматично, а вузькі винятки щодо «добросовісного використання» рідко поширюються на комерційний маркетинг, що означає, що підприємства повинні припускати, що їм потрібно отримати дозвіл на використання будь-якого контенту третіх сторін...

Facebook використовує систему повідомлення та видалення, за якою обґрунтовані скарги щодо порушення авторських прав можуть призвести до видалення контенту та накладення штрафних санкцій. Щоб запобігти порушенням, підприємства повинні впровадити робочий процес «права перш за все»: отримувати всі файли легально, зберігати ліцензії та забезпечувати належне зазначення авторства. Важливо, що вони повинні забезпечити письмові дозволи та згоди для всіх співробітників, відгуків та контенту, створеного користувачами (UGC), а також забезпечити надійність положень про передачу прав інтелектуальної власності в контрактах з фрілансерами та агентствами, оскільки авторські права часто за замовчуванням належать творцеві...

Якщо контент видаляється, підприємства повинні методично переглянути повідомлення, перевірити свої права і подати зустрічне повідомлення тільки в тому випадку, якщо вони впевнені в юридичній правильності своїх дій, оскільки неправдиві заяви можуть призвести до штрафних санкцій. Щоб захистити власний бренд, підприємства повинні підтвердити право власності на авторські права, зробити скріншоти публікацій, що порушують ці права, і розглянути можливість офіційної реєстрації своїх торгових марок (логотипів і назв), щоб підкріпити запити на видалення і прискорити застосування заходів проти підробки. Зрештою, для зменшення ризику порушення авторських прав на Facebook необхідні активні заходи, включаючи навчання персоналу, встановлення чітких правил щодо користувацького контенту в умовах використання веб-сайту та укладення надійних договорів, таких як договори про передачу прав інтелектуальної власності та ліцензії на авторські права...»
(Alex Solo. Handling Facebook Copyright Infringement In Australia // SPRINTLAW PTY LTD (<https://sprintlaw.com.au/articles/handling-facebook-copyright-infringement-in-australia/>). 26.12.2025).

«Компанія DDoS-Guard, що займається інтернет-інфраструктурою, представлена Дмитром Ніконовим, висловила занепокоєння з приводу надмірних повноважень, наданих іспанській LaLiga в рамках боротьби з піратством, попередивши, що масштаби надмірного блокування є «вражаючими» і становлять загрозу для свободи інтернету. Хоча LaLiga стверджує, що зменшила піратство свого контенту на 60%, досягнення цього шляхом агресивного блокування таких постачальників послуг, як Cloudflare, призвело до значних побічних збитків для законних веб-сайтів...

Ніконов стверджує, що LaLiga перетворюється на «приватного регулятора» — комерційну організацію, якій делеговано повноваження втручатися в роботу мережевої інфраструктури, обходячи публічні дебати та традиційні правові процедури. Він припускає, що цей прецедент може незабаром надати повноваження іншим великим медіахолдингам та стрімінговим компаніям. Втручання не обмежується простим блокуванням DNS; Ніконов стверджує, що Національна комісія з питань телекомунікаційного ринку (CNMC), діючи за вказівкою LaLiga, змушує іспанських інтернет-провайдерів впроваджувати фільтрування BGP, що втручається в основний протокол динамічної маршрутизації інтернету...

Cloudflare підтримала ці занепокоєння у зверненні до уряду США, заявивши, що іспанські суди видають «надто широкі судові накази», які створюють значні торговельні бар'єри і не дають можливості звернутися до суду для захисту своїх прав. Ніконов робить висновок, що ця модель випробовує нову форму управління Інтернетом, де доступ до ресурсів визначається інтересами приватних корпорацій, створюючи небезпечний прецедент для майбутньої цензури або контролю, що виходить за межі захисту авторських прав...» *(Andy Maxwell. DDoS Guard: LaLiga's Piracy Blocks Test Whether Anyone Will Protect the Internet // TorrentFreak (<https://torrentfreak.com/ddos-guard-laligas-piracy-blocks-test-whether-anyone-will-protect-the-internet-251203/>). 03.12.2025).*

«Маркетинг впливу став професійним сектором, обсяг якого становить мільярди євро, проте більшість творців все ще не володіють базовими знаннями про правила інтелектуальної власності та захисту прав споживачів, які зараз визначають їхню роботу. Опитування EUIPO показує розбіжність: хоча 92 % інфлюенсерів отримують дохід від свого контенту, лише 18 % зареєстрували будь-які права інтелектуальної власності. Половина з них вже використовує інструменти генеративного штучного інтелекту, але багато хто з них побоюється, що їхній матеріал може бути вкрадений або що вони можуть несвідомо порушити права інших. Те саме дослідження підтверджує, що творці впливають на купівельну поведінку, тому дотримання ними

законодавства про інтелектуальну власність та захист прав споживачів є надзвичайно важливим...

Ключові інструменти інтелектуальної власності – авторські права на відео, фотографії та тексти; торгові марки для назв подкастів, товарів або навіть власного імені інфлюенсера – можуть захистити бренд і доходи творця. Без них копіювальники можуть викрасти назву популярного шоу або перепродати зображення. І навпаки, необізнаність може призвести до того, що інфлюенсери будуть просувати підроблені товари і порушувати закони про боротьбу з піратством або рекламу...

Європейські регуляторні органи все частіше розглядають інфлюенсерів як торговців, незалежно від кількості їхніх підписників. Тому вони повинні:

- розкривати інформацію про будь-який платний або мотивований контент;
- уникати оманливих тверджень або неправдивих відгуків споживачів;
- утримуватися від прямих звернень до дітей.

Контроль посилюється. Закон про цифрові послуги зобов'язує такі платформи, як TikTok та Instagram, забезпечувати прозорість реклами та обмежувати незаконні товари; національні наглядові органи (наприклад, ANPC та аудіовізуальна рада Румунії) вже контролюють розкриття інформації і незабаром можуть почати ліцензувати великі румуномовні канали. Майбутні правила ще більше підвищать планку: Закон ЄС про цифрову справедливість (проект має бути готовий у 2026 році) буде спрямований на боротьбу з маніпулятивними комерційними практиками; Закон про штучний інтелект вимагає маркування депфейків та розкриття інформації, коли аудиторія взаємодіє зі штучним інтелектом; а Європейська комісія закликає до систематичної освіти в галузі інтелектуальної власності через свій Influencer Legal Hub та нові ресурси EUIPO...

Коротко кажучи, сталий маркетинг впливу зараз базується на трьох обов'язкових умовах: надійному управлінні інтелектуальною власністю, відповідальному використанні штучного інтелекту та повному дотриманні законодавства про захист прав споживачів. Дотримання цих умов більше не є не обов'язковою «найкращою практикою», а є основою надійної, професійно регульованої цифрової екосистеми» (***Cristina Stoica, Marta Datcu. Influencer Marketing: at the intersection of intellectual property, AI and consumer protection. General perspective on the (modern) legal architecture of influencer marketing // BACIU PARTNERS (<https://baciupartners.ro/influencer-marketing-at-the-intersection-of-intellectual-property-ai-and-consumer-protection-general-perspective-on-the-modern-legal-architecture-of-influencer-marketing/>). 25.12.2025).***

Нова Зеландія

«Новозеландське ділове видання National Business Review (NBR) заборонило податковій службі (IRD) передплачувати свої публікації після того, як виявило, що податкова служба неодноразово поширювала статті NBR, доступ до яких обмежений, порушуючи авторські права та умови ліцензії NBR. Раніше IRD мала групову ліцензію на 220 користувачів, але в березні 2024 року її було скорочено до одного логіна для медіа-команди. З того часу і до листопада 2025 року співробітники перетворили 22 статті NBR у документи Word і розповсюдили їх; сім статей було надіслано електронною поштою приблизно 600 співробітникам...»

NBR стверджує, що законна чотиримісячна ліцензія для 600 користувачів коштувала б близько 36 000 новозеландських доларів плюс GST. Виявивши порушення за допомогою своєї внутрішньої системи моніторингу, NBR зажадала відшкодування збитків; IRD запропонувала 12 500 новозеландських доларів, що співвласник NBR Тодд Скотт відхилив як недостатню суму, назвавши позицію IRD «шокуючою» та іронічною, враховуючи її роль у забезпеченні дотримання вимог до підприємств.

IRD визнала помилку, принесла вибачення і заявила, що порушення було спричинене неправильним розумінням обсягу ліцензії, але відхилила зустрічну пропозицію NBR і відтоді вирішила відмовитися від будь-яких передплат NBR. NBR продовжує посилювати заходи проти спільного використання, вимикаючи функції копіювання/друку/PDF і домагаючись укладення угод з іншими фірмами, які діляться даними для входу або статтями без належних ліцензій...»
(Susan Edmunds. National Business Review Bans Inland Revenue After Alleged Copyright Breach // Scoop Media (https://www.scoop.co.nz/stories/BU2512/S00221/national-business-review-bans-inland-revenue-after-alleged-copyright-breach.htm). 12.12.2025).

Республіка Корея

«Корейська асоціація авторських прав на музику (Комса) запустила в п'ятницю онлайн-систему подання претензій, яка дозволяє правовласникам безпосередньо переглядати та вимагати залишки, отримані від YouTube.

Залишки — це авторські гонорари, отримані на YouTube, які залишаються невитребуваними — або через те, що правовласник не був ідентифікований, або через те, що роялті не були стягнуті з Google, оператора YouTube, протягом двох років після їх отримання.

Комса управляла приблизно 73,6 млрд вон (49,9 млн доларів) залишкових доходів, отриманих у Кореї в період з третього кварталу 2016 року по другий

квартал 2022 року. Однак з третього кварталу 2022 року вона не отримувала нових залишкових доходів від YouTube.

Нова онлайн-система дозволяє правовласникам шукати випадки використання їхніх творів, захищених авторським правом, та подавати претензії за допомогою спрощеної процедури. Послуга доступна для всіх правовласників, незалежно від членства в Komca.

Користувачі можуть шукати свої твори, вводячи їхню інформацію або назви відео на YouTube. Після знаходження збігу необхідно подати необхідні документи та підтвердити свою особу.

Заяви можна подавати до 31 січня 2026 року, після чого виплати будуть здійснюватися послідовно після процесу розгляду. Наразі послуга доступна лише корейською мовою» **(SHIN MIN-HEE. Music copyright association launches online portal to claim YouTube residuals // JoongAng Ilbo Co., Ltd. (<https://koreajoongangdaily.joins.com/news/2025-12-12/entertainment/kpop/Music-copyright-association-launches-online-portal-to-claim-YouTube-residuals/2476579>). 12.12.2025).**

Сполучені Штати Америки

«Контент, створений гравцями (PGC) – карти, скіни, рівні, історії, аватари та набори правил, які гравці створюють у сучасних іграх – перебуває в юридичній сірій зоні. Авторські права зазвичай належать автору, проте майже кожна ігрова студія вимагає від гравців погодитися з ліцензійною угодою кінцевого користувача (EULA), яка перетворює це право власності на «символічне» право, надаючи розробнику всеосяжну, всесвітню, безроялітчну ліцензію на копіювання, монетизацію, трансляцію та субліцензування всього, що створює гравець. Наприклад, Epic's Fortnite дозволяє користувачам створювати острови в режимі Creative Mode або будувати цілі світи в Unreal Editor; пункт 5.4 додаткової ліцензійної угоди EULA говорить, що творіння «є вашим цифровим активом», але одночасно надає Епіс широкий комерційний контроль. Суди рідко дозволяють гравцям подавати позови, коли студія згодом отримує прибуток від їхньої роботи, оскільки умови EULA були прийняті заздалегідь...

Американська юриспруденція проводить тонкий кордон. У справі Lewis Galoob проти Nintendo (1992) Game Genie, який лише змінював параметри гри в режимі реального часу, був визнаний справедливим використанням, оскільки не створював постійної копії. Але у справі Micro Star проти FormGen (1998) компакт-диск із рівнями Duke Nukem, створеними користувачами, був визнаний порушуючим авторські права похідним твором; хоча фанати створили карти, FormGen володіла основними виражальними елементами. Справи, пов'язані з платформами, віддзеркалюють цю напругу: умови Roblox надають йому «всеосяжну» ліцензію на завантажені аватари; коли WowWee випустила

ляльок «My Avastars» на основі персоналізованих персонажів Roblox, Roblox подав позов, а потім посилив свої правила. Sony зіткнулася з вимогами про видалення, коли користувач Dreams виліпив Маріо від Nintendo, проілюструвавши, як постачальники інструментів можуть нести вторинну відповідальність, якщо вони заявляють про право власності, але розміщують фан-арт, що порушує авторські права...

У цих суперечках домінує авторське право (візуальні елементи та код є літературними та художніми творами), але також фігурують торговельні марки (назви, логотипи) та патенти (механіка гри). Діхотомія «ідея-вираз» означає, що правила гри рідко підлягають захисту, на відміну від характерних персонажів або макетів рівнів. Юрисдикції розходяться: суди Індії розглядають правила гри як «ідеї», що не підлягають авторському праву, хоча вони захищають унікальні елементи вираження; законодавство США пропонує платформам безпечну гавань DMCA та надійний захист на основі справедливого використання, якщо ремікс гравця є «трансформативним». Обидві країни визнають право на публічність та моральні права, коли твори користувачів містять відомі об'єкти інтелектуальної власності.

Оскільки PGC сприяє залученню аудиторії та збільшенню доходів, студії повинні знайти баланс між творчою свободою та ризиком. Більш чіткі формулювання в контрактах, опціональні схеми розподілу доходів, тегування метаданих, інструменти для повідомлення та видалення, а також, можливо, підтвердження авторства на основі NFT — все це нові рішення, що з'являються на ринку. В кінцевому рахунку, сектор потребує або законодавчої реформи, або галузевих стандартів, які дозволять гравцям впроваджувати інновації, не відмовляючись від усіх економічних прав, і водночас дадуть видавцям впевненість, що вони можуть контролювати порушення і захищати свої бренди. Від того, наскільки вдало буде досягнуто цей баланс, залежатиме наступний етап розвитку ігрової економіки» (*Bhakti Savith Salian. Blurred Boundaries: Can Player-Generated Game Content Be Protected by Intellectual Property Law — Infringement or Innovation? // Khurana & Khurana (<https://www.khuranaandkhurana.com/blurred-boundaries-can-player-generated-game-content-be-protected-by-intellectual-property-law-in>). 09.12.2025*).

«Стартап з Вірджинії під назвою Operation Bluebird, заснований адвокатом з Іллінойсу Майклом Пероффом і колишнім генеральним юрисконсультантом Twitter Стівеном Коутсом, подав офіційну петицію до Відомства патентів і торгових марок США (USPTO) з проханням скасувати торгові марки X Corporation на слова «Twitter» і «tweet». У петиції стверджується, що X Corp. фактично відмовилася від бренду, вилучивши назви та пов'язаний з ними логотип птаха зі своїх продуктів та маркетингу, посилаючись на твіт Ілона Маска від липня 2023 року про «прощання з брендом Twitter»...

У разі успіху, Operation Bluebird має намір запустити соціальну мережу, можливо під назвою Twitter.new, вже наприкінці наступного року, з метою відтворити досвід «міської площі» та впізнаваність бренду, які втратив Х. Засновники вважають, що нова мережа може стати життєздатною альтернативою для комерційних брендів, багато з яких неохоче розміщують рекламу на Х через асоціації з неприємним контентом...

Експерти з права торговельних марок вважають, що Х Corp. може зіткнутися з труднощами у збереженні торговельних марок, оскільки закон вимагає більше, ніж «символічне використання» для збереження реєстрації, особливо після того, як генеральний директор публічно оголосив про припинення існування бренду. Однак Х може стверджувати, що планує відновити використання, оскільки споживачі все ще широко асоціюють цю назву з платформою. Operation Bluebird вже запрошує користувачів зарезервувати імена користувачів для потенційної нової платформи» (*Cyrus Farivar. Operation Bluebird wants to relaunch “Twitter,” says Musk abandoned the name and logo // Condé Nast (<https://arstechnica.com/information-technology/2025/12/can-twitter-fly-again-startup-wants-to-pry-iconic-trademark-from-musks-x/>). 10.12.2025*).

«...Нове академічне дослідження ставить під сумнів давнє переконання Голлівуду, що цифрове піратство є однозначно шкідливим, і доходить висновку, що вплив онлайн-піратства на касові збори значною мірою залежить від типу фільму. Дослідники з Університету Монаша та Університету штату Сан-Хосе, проаналізувавши дані про касові збори в США та інформацію про завантаження на Pirate Bay за період з 2004 по 2020 рік, розрізнили «видовищні» фільми — візуальні блокбастери, для яких вирішальне значення має перегляд у кінотеатрі, — та «сюжетні» фільми, такі як драми та комедії...

Результати вражають: високоякісні піратські копії (такі як BluRay або HD rips) виступають як рекламний інструмент для видовищних фільмів, збільшуючи тижневі касові збори приблизно на 24,4%. Співавторка дослідження Венді Бредлі припускає, що перегляд піратської копії може переконати глядачів у тому, що «справжня цінність» цих фільмів полягає у спільному перегляді в кінотеатрі, що спонукає їх відвідувати кінотеатри. І навпаки, для фільмів, орієнтованих на сюжет, піратство замінює відвідування кінотеатрів, що призводить до зниження тижневих доходів на 26,6%.

Важливо, що цей позитивний ефект характерний лише для високоякісних витоків; низькоякісні версії (наприклад, САМ-ріпи) постійно шкодять доходам у всіх жанрах, зазвичай призводячи до падіння на 24%. Автори пропонують студіям замість того, щоб покладатися виключно на правоохоронні заходи, стратегічно зосередитися на покращенні кінотеатрального досвіду, щоб створити цінність, яку «важче відтворити вдома», ефективно використовуючи

високоякісні піратські релізи як рекламу для свого найбільш візуально захоплюючого контенту...» (*Ernesto Van der Sar. Online Piracy Can Boost Box Office Revenue, Study Suggests // TorrentFreak (<https://torrentfreak.com/online-piracy-can-boost-box-office-revenue-study-suggests/>). 13.12.2025*).

«Інтернет-піратство – це несанкціоноване цифрове використання або розповсюдження матеріалів, захищених авторським правом, що є особливою формою порушення авторських прав і створює складні юридичні проблеми через швидкість глобального обміну контентом. Законодавча база США, заснована на Законі про авторське право (Розділ 17), надає авторам виключні права на їхні твори і підкріплена Законом про авторське право в цифрову епоху (DMCA) від 1998 року, який забороняє обходити технологічні засоби захисту і встановлює важливий механізм правозастосування «повідомлення та видалення»...

Ця система покладається на інтернет-провайдерів (ISP), які забезпечують захист від відповідальності, оперативно видаляючи матеріали, що порушують авторські права, після отримання офіційного повідомлення про порушення DMCA. Імовірні порушники можуть подати зустрічне повідомлення, змушуючи власника авторських прав подати позов до суду, щоб залишити контент офлайн. Особи, які займаються піратством, стикаються із серйозними наслідками, включаючи цивільні позови, в яких власник авторських прав може вимагати заборони та грошової компенсації, вибираючи між фактичними збитками або встановленими законом збитками, які становлять від 750 до 30 000 доларів за кожную роботу або до 150 000 доларів за умисне порушення. Кримінальні санкції, передбачені для масштабних комерційних порушень, можуть призвести до штрафів і позбавлення волі на строк до п'яти років. Розуміння цієї системи є надзвичайно важливим як для творців, так і для користувачів, щоб орієнтуватися в середовищі цифрового контенту» (*Internet Piracy Laws, Enforcement, and Legal Consequences // LegalClarity (<https://legalclarity.org/internet-piracy-laws-enforcement-and-legal-consequences/>). 17.12.2025*).

«...Цифрова ера перевернула традиційне законодавство у сфері розваг, змусивши переосмислити функціонування інтелектуальної власності (ІВ), контрактів та ліцензування. Ідеальні цифрові копії та піратство за допомогою технологій peer-to-peer спочатку перешкоджали дотриманню авторських прав, що спонукало до переходу на легальну цифрову дистрибуцію та складні глобальні ліцензійні угоди. З того часу стрімінгові платформи замінили моделі роялті за одиницю продажу на формули, пов'язані з доходами від передплати та залученням користувачів, що зробило необхідним укладення гнучких, перспективних контрактів...

Маркетинг у соціальних мережах та контент, створений користувачами, створюють нові ризики: інфлюенсери повинні дотримуватися правил розкриття інформації Федеральної комісії з торгівлі (FTC), а захист платформ від порушення авторських прав (DMCA) все ще змушує правовласників боротися з несанкціонованим використанням. Юристи тепер складають договори про рекламу, стежать за порушеннями в Інтернеті та визначають межі справедливого використання...

Нові технології додають ще більше складності. Інструменти штучного інтелекту, що генерують музику, сценарії або мистецтво, розмивають питання авторства та власності; угоди все частіше мають заздалегідь визначати права на твори, створені за допомогою штучного інтелекту. Незамінні токени (NFT) пропонують нові джерела доходу, але піднімають питання щодо того, які права фактично передаються, як складаються смарт-контракти та чи застосовуються закони про цінні папери або захист споживачів...

У зв'язку з цими змінами юристи, що спеціалізуються на розважальній індустрії, повинні поєднувати знання основ інтелектуальної власності з глибокими технічними та нормативними знаннями — розробляти адаптивні роялті для стрімінгу, забезпечувати дотримання вимог у кампаніях інфлюенсерів, складати положення про штучний інтелект та NFT, а також захищати творців у безмежній цифровій економіці» (*Caroline Eastman. How Technology Has Changed Entertainment Law? // Geek Vibes Nation (<https://geekvibesnation.com/how-technology-has-changed-entertainment-law/>). 19.12.2025*).

Федеративна Республіка Бразилія

«...За останні роки піратство програмного забезпечення еволюціонувало від простої моделі завантаження «зламаних» версій до продажу піратського програмного забезпечення на веб-сайтах, які видають себе за офіційних дилерів або авторизовані торгові майданчики. Ці веб-сайти імітують легальні магазини, пропонуючи ліцензії за привабливими цінами та використовуючи такі прийоми, як «блискавичні знижки» та підроблені знаки автентичності. В результаті багато користувачів, особливо приватні особи та малі підприємства, потрапляють на гачок, вірячи, що купують програмне забезпечення на законних підставах...

Однак добросовісність покупця не звільняє від відповідальності за незаконні дії. Використання неліцензійного програмного забезпечення залишається порушенням прав інтелектуальної власності власника програмного забезпечення, і користувачі, які порушують ці права, можуть понести цивільну і навіть кримінальну відповідальність. Для боротьби з цією проблемою компанії-розробники програмного забезпечення застосовують більш ефективні стратегії, включаючи судові позови з метою блокування доступу до веб-сайтів, що

порушують ці права. У Бразилії можна отримати судові накази, що дозволяють блокувати такі веб-сайти на всій території країни, а також притягнути до відповідальності операторів, які беруть участь у таких діях, особливо у випадках шахрайства або дій у великих масштабах...

Боротьба з піратством тепер виходить за межі закриття торрент-сайтів і простих позасудових повідомлень; це стратегічний підхід, спрямований на захист ринку та створення безпечного цифрового середовища для правовласників і законних користувачів. Залишається питання: чи робимо ми достатньо для підвищення обізнаності користувачів та запобігання процвітанню такого виду шахрайства? Відповідь полягає в поєднанні правового забезпечення, інформаційних кампаній та суворого моніторингу в цифрових середовищах» (*Revendas Falsas de Software: Um Risco Crescente para Usuários e uma Nova Frente na Proteção de Direitos // Kasznar Leonardos* (<https://www.kasznarleonardos.com/revendas-falsas-de-software-um-risco-crescente-para-usuarios-e-uma-nova-frente-na-protecao-de-direitos/>). 09.12.2025).

Федеративна Республіка Нігерія

«Нігерійська комісія з авторських прав (NCC) закликала зацікавлені сторони Нолвуду терміново впровадити сучасні засоби цифрового захисту, такі як шифрування, блокчейн, цифрові водяні знаки, хмарна безпека та регулярне офлайн-резервне копіювання, щоб боротися зі зростанням онлайн-піратства, спричиненим стримінговими платформами...

Виступаючи на вебінарі Greychapel Legal на тему «Кліки, стрими та авторське право: кому належить цифрове майбутнє Нолвуду?», директор NCC в Лагосі Лінда Альфаус заявила, що Комісія модернізує свою діяльність, спираючись на новий Закон про авторське право Нігерії, який дозволяє блокувати мережі, що розміщують незаконний контент. Наразі вже закрито сім піратських сайтів. Вона наголосила на створенні спеціального підрозділу STOP для координації боротьби з піратством в Інтернеті та нових інформаційних кампаній на ринках і в школах, підкресливши, що, хоча захист авторських прав не залежить від реєстрації, реєстрація творів посилює захист прав, створюючи юридичні презумпції власності. Інші учасники дискусії попередили, що, хоча стримінг пропонує безпрецедентні можливості для популяризації та отримання доходів, він також прискорює крадіжку інтелектуальної власності та втрату контролю над цінними даними про аудиторію, які стають все більш важливими для ліцензування та довгострокових доходів. Вони наголосили на необхідності для творців розуміти контракти щодо власності, ексклюзивності платформи та прав на повернення, а також усвідомлювати, як швидко цифровий контент може бути скопійований та поширений після втрати контролю над ним...

У підсумку дискусії було зроблено висновок, що в міру розширення цифрової присутності Нолвуду піратство стане більш витонченим, і галузь

повинна реагувати на це більш потужними технологічними заходами безпеки, кращими умовами контрактів та покращеною освітою в галузі авторського права — адже контент може бути королем, але захист є його бронею» (*Wale Igbintade. NCC Blocks Seven Piracy Sites, Calls for Stronger Digital Safeguards in Nollywood* // *THISDAY NEWSPAPERS LTD.* (<https://www.thisdaylive.com/2025/12/11/ncc-blocks-seven-piracy-sites-calls-for-stronger-digital-safeguards-in-nollywood/>). 11.12.2025).

Інтелектуальна власність в епоху штучного інтелекту

«...Запуск ChatGPT Instant Checkout знаменує новий етап у розвитку діалогової комерції, перетворюючи майже будь-який чат на можливість покупки в один клік і значно підвищуючи впізнаваність бренду, але водночас збільшуючи ризики підробки, видавання себе за бренд та несанкціонованих продавців. Ця функція, представлена 23 липня 2025 року, дозволяє користувачам купувати рекомендовані товари безпосередньо в чаті за допомогою протоколу агентської комерції та Stripe, спочатку для продавців Etsy у США, а незабаром і для Shopify та інших, що робить її ймовірним де-факто стандартом в електронній комерції на базі штучного інтелекту...

Хоча OpenAI заявляє, що рейтинги продуктів залишаються нейтральними і базуються на таких факторах, як ціна, якість і доступність, а не на інтеграції, система отримує інформацію про продукти від усіх підключених продавців, що полегшує зловмисникам неправомірне використання логотипів, зображень і назв брендів. На відміну від таких торгових майданчиків, як Amazon, ChatGPT ще не має помітного маркування «перевірені продавці», що ускладнює споживачам відрізнити справжні пропозиції від підробок. Як тільки підробка рекомендується штучним інтелектом, вона може неодноразово з'являтися в подібних запитах, швидко перетворюючи додаткову видимість на шкоду репутації, скарги споживачів та юридичний ризик...

Щоб захистити себе, власники брендів повинні адаптувати свої стратегії: оптимізувати каталоги для «генеративної оптимізації пошукових систем» за допомогою метаданих автентичності (наприклад, перевірка бренду, країна походження, правовласник), стислих і структурованих описів продуктів, адаптованих до штучного інтелекту, та надійного захисту зображень за допомогою водяних знаків, даних про авторські права EXIF та унікальних SKU; постійно контролювати результати штучного інтелекту через OpenAI API на предмет рекомендацій, що порушують права; систематично збирати журнали, знімки екрана та метадані каналів як докази; та швидко діяти, щоб видалити з платформ списки, що порушують права, та домагатися їх видалення з ChatGPT. Паралельно з цим бренди повинні співпрацювати з платформами для підтримки

маркування автентичності, такого як значок «Офіційний продукт», прозора політика повернення товарів та програми авторизованих дистриб'юторів, доступні через API. Поєднуючи технічні, комерційні та юридичні заходи, бренди можуть як скористатися перевагами Instant Checkout, так і захистити свою інтелектуальну власність та репутацію, отримуючи конкурентну перевагу в умовах, коли цифрова комерція все більше переходить до спілкування за допомогою штучного інтелекту» (*Marc-Emmanuel Mellet. ChatGPT Checkout: wat merkhouders nú moeten doen // Novagraaf* (<https://www.novagraaf.com/nl/visie/chatgpt-checkout-wat-merkhouders-nu-moeten-doen>). 01.12.2025).

«Фонд Europeana та Фонд Open Future опублікували новий імпульсний документ під назвою «Публікація даних про культурну спадщину в епоху штучного інтелекту», підготовлений в рамках Асамблеї з питань узгодження культури для штучного інтелекту — колективного консультативного процесу в рамках спільного європейського простору даних для культурної спадщини, що триває з травня 2025 року. У документі розглядається ключова тема Асамблеї: можливості та виклики позиціонування даних про спадщину як відповідального навчального матеріалу для штучного інтелекту, з акцентом на генеративному штучному інтелекті та його наслідках для обміну даними...

Документ складається з двох частин. У першій частині викладено технологічний та правовий контекст, а в другій запропоновано диференційовану модель доступу до даних про культурну спадщину. Його мета — допомогти установам культурної спадщини розробити механізм для прийняття рішень про те, чи надавати дані колекцій для навчання штучного інтелекту та за яких умов, збалансувавши зобов'язання щодо відкритого доступу та надання інформації громадськості з необхідністю управляти новим, масштабним повторним використанням даних на основі штучного інтелекту. Документ має на меті визначити стійкий шлях для установ культурної спадщини у сприянні створенню відповідальної інформаційної екосистеми...» (*Discover our new Impulse paper: Publishing cultural heritage data in the age of AI // Europeana* (<https://pro.europeana.eu/post/discover-our-new-impulse-paper-publishing-cultural-heritage-data-in-the-age-of-ai>). 02.12.2025).

«...Оскільки системи штучного інтелекту постійно навчаються на основі використання, вигоду отримують як постачальники, так і клієнти, але ця ж динаміка самоудосконалення породжує складні питання щодо того, хто є власником чого. У типовій схемі постачальник надає власні моделі та інструменти, а клієнт — дані та запити. Згодом, у міру проходження даних клієнта через систему, модель вдосконалюється, генеруючи більш точні

результати та ефективно підвищуючи цінність платформи для всіх. За умовами договору клієнти зазвичай хочуть отримати права на конкретні результати, отримані на основі їхніх вхідних даних, тоді як постачальники прагнуть зберегти право власності на базові моделі, включаючи будь-які вдосконалення, отримані в результаті взаємодії з клієнтами...

Однак деякі клієнти стверджують, що, оскільки їхні дані допомогли вдосконалити модель, вони повинні мати права на ці вдосконалення або, принаймні, мати можливість заборонити постачальнику використовувати їх на користь конкурентів. Прості «чіткі» рішення, такі як заборона використання даних клієнтів для навчання або жорстке розподілення всіх вдосконалень на одну сторону, можуть знизити цінність ШІ та бути складними для впровадження на практиці. Одним із компромісних рішень є запуск спеціальних екземплярів моделі для окремих клієнтів, ізолюючи навчання на їхніх даних у їхньому власному середовищі, одночасно дозволяючи постачальнику агрегувати знання вищого рівня (без доступу до необроблених даних клієнтів) в основну модель, спільно використовувану всіма користувачами... Кожен клієнт міг би володіти вдосконаленнями в межах своєї інстанції, а постачальник продовжував би вдосконалювати та поширювати загальну модель. Оскільки ці суперечливі інтереси є складними, а абстрактні положення легко неправильно тлумачити, сторонам рекомендується заздалегідь розробити конкретні робочі процеси та результати, а потім адаптувати права власності та використання відповідно до того, як система буде фактично використовуватися...» (*Jonathan Shamay-Draluck. Drawing the Lines-Intellectual Property in AI Ecosystems // National Law Forum, LLC (<https://natlawreview.com/article/drawing-lines-intellectual-property-ai-ecosystems>). 03.12.2025*).

«Тривалий конфлікт між газетною індустрією та компаніями, що займаються штучним інтелектом (ШІ), є значним глобальним юридичним та економічним викликом, який стосується насамперед порушення авторських прав та справедливого використання. Нещодавно іспанський суд зобов'язав Meta виплатити 479 мільйонів євро (552 мільйони) іспанським цифровим ЗМІ за недобросовісну конкуренцію та порушення захисту даних, що стало поворотним моментом для друкованих ЗМІ. Це не поодинокий випадок, оскільки Meta отримала кілька штрафів в Європі, включаючи угоду з нігерійським органом захисту даних на суму 32,8 мільйона євро, пов'язану з питаннями конфіденційності...

Рішення мюнхенського суду проти OpenAI підкреслило відповідальність розробників штучного інтелекту за дотримання прав інтелектуальної власності, вказавши на необхідність суворої відповідальності в цій галузі. Розвиток штучного інтелекту загрожує традиційним ЗМІ, які намагаються пристосуватися до нових умов, особливо в таких країнах, як Нігерія, де ці зміни

мають величезні наслідки. У міру зниження доходів газет і втрати довіри громадськості їхня важлива роль у демократії — контроль влади та інформування громадян — опиняється під загрозою...

Поточна ситуація дає можливість створити справедливую систему розвитку штучного інтелекту, орієнтовану на захист прав інтелектуальної власності та забезпечення справедливої винагороди для творців контенту. Газетна індустрія, яка переживає різкий спад, наголошує, що штучний інтелект не повинен отримувати вигоду від їхньої роботи без належного ліцензування. Ця несправедливість посилюється, оскільки, за прогнозами, штучний інтелект принесе значну економічну вигоду, тоді як ринок традиційних ЗМІ скорочується...

Як творці високоякісного контенту, журналісти, видавці та інші зацікавлені сторони вимагають, щоб розробники штучного інтелекту поважали захист авторських прав і отримували дозвіл на використання. Необхідність створення суворої системи підзвітності є надзвичайно важливою, що підкреслює необхідність дотримання існуючих ліцензійних рамок. Уряди, такі як у ЄС та Австралії, досягають значних успіхів у притягненні технологічних компаній до відповідальності, пропонуючи моделі, які Нігерія повинна взяти за приклад.

Майбутнє журналістики залежить від досягнення балансу між прийняттям штучного інтелекту та захистом інтелектуальної власності, а також від пропагування відповідального розвитку штучного інтелекту, який приносить користь усім зацікавленим сторонам. Завдяки пріоритетності цих прав та сприянню співпраці, процвітаюча незалежна преса може співіснувати з технологічним прогресом. Ставки залишаються високими, оскільки самі основи журналістики та демократії тісно пов'язані з тим, як суспільство орієнтується в цьому мінливому середовищі» (*Segun Adediran. Why AI must pay for the news it devours // GUARDIAN Newspapers (<https://guardian.ng/opinion/why-ai-must-pay-for-the-news-it-devours/>). 08.12.2025*).

«Creative Commons (CC) стверджує, що веб потребує більш тонких варіантів ліцензування, ніж традиційна модель «відкрито або закрито», особливо з огляду на те, що автоматизовані боти зараз споживають значну частину його контенту. З цією метою CC розробляє «сигнали CC» (CC signals) і співпрацює з нещодавно випущеним стандартом Real Simple Licensing (RSL) 1.0. RSL дозволяє видавцям висловлювати машиночитані умови, такі як атрибуція, «оплата за сканування» або «оплата за висновок», коли їхній текст, зображення або дані збираються системами штучного інтелекту. Ранні проекти RSL відображали сигнал «Кредит» CC, дозволяючи ботам безкоштовно використовувати контент за умови надання видимої атрибуції та посилання...

Однак CC стверджує, що сама лише атрибуція не виправляє дисбаланс сил між багатими розробниками ШІ та цифровими спільними ресурсами. Тому

CC переконала RSL Collective включити до версії 1.0 вимогу про «внесок»: будь-яке великомасштабне використання машин повинно супроводжуватися добросовісним грошовим або натуральним реінвестуванням у розпорядників наборів даних або ширшу екосистему контенту (наприклад, пожертви некомерційним організаціям, підтримка інфраструктури, моделі відкритого ліцензування або обмін вдосконаленими наборами даних). CC розглядає це не як плату, а як взаємну участь у соціальному договорі, який робить можливим публічний доступ до знань...

Організація розглядає такі взаємосумісні, орієнтовані на відповідальність ліцензійні рамки як спосіб обмежити видобувні практики потужних гравців у сфері ШІ, зберігаючи при цьому відкритість для всіх інших. CC робить висновок, що постійна співпраця є необхідною для уточнення значення поняття «внесок» у різних контекстах, оскільки стандарти, продукти та дизайнерські рішення, прийняті сьогодні, визначатимуть, як будуть розподілятися влада та цінність у майбутньому Інтернеті» (*Anna Tumadóttir. Integrating Choices in Open Standards: CC Signals and the RSL Standard // Creative Commons* (<https://creativecommons.org/2025/12/10/integrating-choices-in-open-standards/>). 10.12.2025).

«...Швидке зростання штучного інтелекту (ШІ) призвело до фундаментального розриву у фінансах: хоча відомі компанії, що займаються ШІ, досягають мільярдних оцінок, їхні найцінніші активи — мовні моделі, навчальні набори даних та алгоритми — залишаються «поза балансом» через діючі стандарти бухгалтерського обліку (GAAP/IFRS). Ця невидимість «алгоритмічного капіталу» спотворює фінансову звітність, затуманує прибутковість і створює системний ризик...

Ринкова вартість залежить від довіри інвесторів, проте внутрішні витрати на розвиток штучного інтелекту наразі розглядаються як безпосередні витрати на дослідження та розробки, що знижує заявлені прибутки та ускладнює розмежування між створенням довгострокових активів та експериментами, що вимагають значних грошових витрат...

Основним аргументом є те, що системи ШІ відповідають встановленим критеріям капіталізації нематеріальних активів (ідентифікованість, контроль, вимірюваність та майбутня економічна вигода) згідно з Міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (IAS) 38. Гучні угоди про ліцензування доводять, що активи ШІ є передаваними та вимірюваними, а технічні заходи безпеки демонструють контроль.

Однак чотири інституційні сили підтримують цю невидимість: стимул керівництва витрачати кошти на НДДКР з метою отримання податкових пільг; консервативний ухил аудиторів; мовчання таких регуляторних органів, як FASB і SEC (Securities and Exchange Commission); та співучасть інвесторів, які винагороджують ажіотаж, а не перевірену міцність активів...

Щоб подолати цю прогалину, організаціям потрібна методологічна дисципліна:

- Триангуляція оцінки: використання методу витрат, ринкового підходу (на основі ліцензійних угод) та дохідного підходу (дисконтування майбутніх грошових потоків) для визначення вартості активів.
- Показник якості ІІІ (AIQ): стандартизований бал, що оцінює вартість активів, захист інтелектуальної власності та суворість управління.
- Управління радою директорів: ІІІ зараз є стратегічним капіталом, що вимагає спеціального нагляду ради директорів (компанії рівня 1) для управління ризиками та ефективного розподілу капіталу, виходячи за межі анекдотичних оновлень до квартальних дашбордів ІІІ...

П'ятирівнева структура систематичного управління включає ідентифікацію (інвентаризацію активів), оцінку (оцінку економічного внеску), захист (багаторівневу стратегію інтелектуальної власності), управління (управління та контроль ризиків) та оптимізацію (максимізацію рентабельності інвестицій)...

Ставлення до ІІІ як до відповідального, продуктивного капіталу, що цінується, захищається і регулюється з такою ж суворістю, як і завод, бренд або патенти, дозволить компаніям виділитися як в інноваціях, так і в надійності оцінки вартості; розкриття інформації є долею, і ті, хто лідирує в управлінні капіталом ІІІ, встановлять норми управління завтрашнього дня» (*James E. Malackowski & Eric Carnick & David Ngo. AI as IP™: A Framework for Boards, Executives, and Investors // J.S. Held LLC. (<https://www.jsheld.com/insights/articles/ai-as-ip-a-framework-for-boards-executives-and-investors>). 12.2025*).

«У драматичному повороті, що сигналізує про фундаментальну зміну в підході музичної індустрії до штучного інтелекту, Warner Music Group (WMG) 2 грудня 2025 року уклала угоду про врегулювання судового спору щодо авторських прав зі стартапом Suno, що займається розробкою музики на основі штучного інтелекту, ставши першою великою звукозаписною компанією, яка офіційно уклала партнерську угоду з цією платформою. Ця угода, укладена після недавньої угоди WMG з конкурентом Udio і незважаючи на те, що великі лейбли подали позов проти обох платформ у червні 2024 року за масове порушення авторських прав, свідчить про те, що лейбли не очікують швидкого спаду популярності штучного інтелекту...

Угода між WMG і Suno встановлює нові рамки: Suno відмовиться від захисту на основі «добросовісного використання» і запровадить суворий механізм «опт-ін», гарантуючи, що для навчання майбутніх ліцензованих моделей будуть використовуватися лише твори авторизованих артистів WMG. Партнерство також запровадить інструменти залучення фанатів, що дозволять користувачам створювати контент із голосами та композиціями артистів-

учасників, при цьому артисти зберігатимуть право на опт-ін. Важливо, що угода встановлює нові обмеження на завантаження, обмежуючи завантаження поза платформою платними передплатниками з обмеженнями на завантаження, що має на меті стримати наповнення стрімінгових сервісів треками, створеними за допомогою штучного інтелекту. Угода також передбачає придбання Suno платформи WMG для пошуку концертів Songkick, щоб поєднати твори, створені за допомогою штучного інтелекту, з живими виступами...» (*AI and the Entertainment Industry // Kaufman & Canoles, P.C. (https://www.kaufcan.com/blog/sports-and-entertainment/ai-and-the-entertainment-industry/). 10.12.2025).*

«У сучасну епоху стрімкого розвитку штучного інтелекту (ШІ) патентні заявки та захист авторських прав стали критично важливими полями битви для інноваторів. Однак відмінності в законодавчих базах та стандартах перевірки в різних країнах створюють три основні виклики: відповідність кваліфікаційним вимогам, достатність матеріалів та контрольовані ризики...

Країни застосовують різні критерії для визначення авторських прав на твори, створені за допомогою штучного інтелекту. Китай застосовує бінарний стандарт «під керівництвом людини + за допомогою штучного інтелекту», який вимагає, щоб твори відображали людську творчість. США використовують критерій «істотного внеску людини», який вимагає, щоб люди відігравали провідну роль у формуванні контенту. ЄС вимагає «творчої автономії» та простежуваності інтелектуальних інвестицій людини, тоді як Японія наголошує на «творчому намірі». Південна Корея вимагає розмежування внесків людини та ШІ у творчих процесах...

Правила власності та реєстрації також відрізняються в різних країнах. У Китаї права можуть належати фізичним особам або підрозділам, тоді як у США права обмежуються фізичними особами, якщо інше не погоджено. ЄС в основному визнає фізичних осіб як власників, а Японія дозволяє колективні права для «творчих команд». Вимоги до реєстрації передбачають детальну документацію на основі правил кожної країни, включаючи інструкції з використання ШІ, коефіцієнти модифікації людини та заяви про відповідність, пов'язані з даними для навчання. Дії щодо забезпечення відповідності, такі як зазначення допомоги ШІ, мають вирішальне значення для успішної реєстрації...

На етапі творчості власники авторських прав повинні створити надійний «ланцюжок доказів людського внеску», документуючи кожен етап творчості, щоб продемонструвати істотну участь людини. На етапі реєстрації вони повинні підготувати ретельні матеріали, адаптовані до конкретних законодавчих вимог своєї юрисдикції.

Для ефективного захисту прав у контрактах слід чітко визначити обсяг прав, що стосуються контенту, створеного за допомогою ШІ, підкреслюючи відмінність між творчими елементами, створеними людиною, та елементами, виконаними ШІ. Ліцензійні угоди повинні бути точними, щоб уникнути неоднозначності щодо права власності. Також важливо використовувати належні докази для обґрунтування заяв про творчий внесок та уникати тверджень, що базуються виключно на витратах, пов'язаних із використанням ШІ...

Для створення робочих місць та налагодження співпраці компанії повинні укладати чіткі угоди, в яких зазначається право власності на результати роботи, створені з використанням ресурсів компанії. Такі угоди допомагають запобігти суперечкам у командах і повинні бути подані під час реєстрації для забезпечення їхньої чинності...

Оскільки захист патентів та авторських прав у контексті ШІ продовжує розвиватися, розуміння цих глобальних відмінностей та створення комплексної системи дотримання вимог буде мати вирішальне значення для інноваторів, щоб орієнтуватися у складному середовищі та зберегти конкурентні переваги» *(AI sweeps the world, how copyright protection can ride the wind and waves // Beijing Sanyou Intellectual Property Agency Ltd (https://www.sanyouip.com/en/insights/content/2/747.html). 10.12.2025).*

«Штучний інтелект швидко трансформує галузь біологічних наук, але компанії, що розробляють технології ШІ, стикаються із значними ризиками у сфері інтелектуальної власності (ІВ), якщо вони ставлять швидкість вище за належні правові гарантії. Три ключові сфери вимагають особливої уваги: права на дані, неконтрольовані технічні консультації та захист патентів...

1. Права на дані. Доступ до набору даних не означає законне право використовувати його для навчання, налагодження або комерційного застосування. Публічні та приватні набори даних часто мають ліцензії, які забороняють комерційне використання, обмежують сфери застосування або вимагають зазначення авторства. Після введення обмежених даних їх неможливо «віднайти», тому неоднозначні права знижують оцінку вартості, ускладнюють процедуру перевірки при злитті та поглинанні та наражають компанії на ризик позовів про порушення прав.

- Створіть програму управління даними до початку будь-якого навчання.
- Ведіть реєстр, в якому фіксуються всі джерела, умови ліцензії, обмеження сфери використання, обов'язки щодо зазначення авторства та підстави для припинення дії ліцензії.
- Направте всі набори даних на юридичну експертизу, а в разі нечітких умов отримайте письмові відмови, адаптовані до передбачуваного використання.

- Відокремте дослідницькі та виробничі процеси, щоб неперевірені дані не потрапили в комерційні моделі...

2. Неконтрольовані технічні поради. Неофіційні поради щодо архітектури моделі, секрети навчання або набори даних від сторонніх осіб, особливо співробітників лабораторій моделювання, хмарних провайдерів або університетів, можуть зашкодити правам власності. Внесок третіх сторін може дати їхнім роботодавцям підстави для претензій на спільну власність або права на комерційну таємницю.

- Обмежити розробку ШІ співробітниками та належним чином найнятим персоналом, які підписали доручення, що охоплюють ваги моделей, конвеєри та похідні.
- Заборонити отримання або використання неперевірених «хитрощів», наборів даних або контрольних точок з форумів та прямих повідомлень.
- Централізувати комунікації в системах компанії, вести датовані лабораторні зошити, що пов'язують поліпшення з іменами винахідників, та заборонити використання особистих облікових записів або несанкціонованих сховищ.

3. Захист патентів. Патент повинен бути чимось більшим, ніж просто заклик «робіть це за допомогою ШІ». Претензії повинні охоплювати справжні технічні досягнення — нові архітектури, режими навчання, методи інференції — які покращують продуктивність або надійність. Публічне розкриття інформації запускає відлік терміну дії патенту і може перешкоджати захисту за кордоном...

- Залучіть патентного консультанта на ранній стадії, щоб визначити інновації, які заслуговують на патент, сформулювати обсяг вимог та подати заявки до проведення конференцій, випуску відкритих джерел або запуску.
- Включіть достатньо технічних деталей (дані для навчання, гіперпараметри, конфігурації системи), щоб задовольнити вимоги щодо реалізації та письмового опису...

Розглядаючи права на дані, контроль співпраці та патентну стратегію як невід'ємні частини циклу розробки, компанії, що займаються штучним інтелектом у галузі біологічних наук, можуть зберегти свободу дій, задовольнити вимоги інвесторів щодо ретельності та створити активи, готові до виходу на ринок, не жертвуючи швидкістю виходу на ринок» (**John Lanza, Tracy Vrablik. 3 Intellectual Property Risks to Avoid when Developing AI Technologies in the Life Sciences // Foley Hoag LLP. (<https://foleyhoag.com/news-and-insights/publications/alerts-and-updates/2025/december/3-intellectual-property-risks-to-avoid-when-developing-ai-technologies-in-the-life-sciences/>). 11.12.2025).**

Австралійський Союз

«Штучний інтелект (ШІ) суттєво змінює управління інформацією, водночас піднімаючи важливі питання щодо власності на вхідні та вихідні дані. У проміжному звіті Комісії з продуктивності зазначено, що обмеження авторських прав на «текст і дані» можуть гальмувати розвиток ШІ, незважаючи на його потенційні економічні вигоди для Австралії. Мистецькі та медійні групи висловили занепокоєння, що ці технології можуть використовувати мистецький контент без належного зазначення авторства чи компенсації. Це створює напругу для підприємств, що займаються розробкою або використанням ШІ, оскільки вони повинні знайти баланс між швидким впровадженням цих технологій та необхідністю управляти правом власності на ключову інформацію, включаючи дані, що вводяться в інструменти ШІ, результати, що генеруються ними, та навчальні дані, необхідні для їх розробки...

Відповідно до австралійського законодавства, дані не класифікуються як власність через їхню замінність, а право власності на них регулюється складною системою законів, включаючи Закон про конфіденційність 1988 року, права інтелектуальної власності (ІВ) та договірні угоди. Хоча особисті дані користуються певним захистом відповідно до Закону про конфіденційність, значна частина даних залишається незахищеною. Права ІВ, зокрема авторські права, можуть надавати право власності на унікальне вираження типів даних, але самі необроблені дані не захищені... Організації повинні враховувати свої договірні відносини для визначення права власності на інструменти ШІ, особливо щодо вихідного коду та навчальних даних, які базуються на попередніх домовленостях щодо вхідних і вихідних даних...

Права, пов'язані з інструментами штучного інтелекту, є багатогранними; право власності часто залежить від договорів з розробниками або зовнішніми постачальниками, в яких визначено, як можна використовувати дані. Отже, підприємства повинні мати чіткі плани щодо управління навчальними даними, зберігати право власності на інтелектуальну власність та забезпечувати надійні договірні угоди з клієнтами та постачальниками щодо використання даних. Дотримання законів про конфіденційність також має вирішальне значення, особливо щодо особистої інформації...

При закупівлі інструментів штучного інтелекту необхідно ретельно перевіряти практики управління даними постачальників та переконатися, що умови надання послуг відповідають запланованому використанню вхідних і вихідних даних компанією. Важливим є прозорість у відносинах із клієнтами щодо використання даних та отримання необхідних прав на обробку персональних даних. Встановлення внутрішніх політик для дотримання цих вимог та узгодження з очікуваннями суспільства щодо використання ШІ є надзвичайно важливим для відповідального впровадження нових технологій. У міру розвитку ШІ організації повинні залишатися пильними щодо ризиків та

аспектів, пов'язаних з розробкою та використанням цих інструментів...» *(Dudley Kneller, Raisa Blanco, Chris Girardi, Jayarupi Pahala Vithana and Timothy Mikhail. Intellectual property and AI - Retro-fitting current frameworks for new concepts // Gadens (<https://www.gadens.com/legal-insights/intellectual-property-and-ai-retro-fitting-current-frameworks-for-new-concepts/>). 09.12.2025).*

«Використання інструментів генерації зображень на основі штучного інтелекту в бізнесі, хоча і прискорює творчі процеси, але також створює складні юридичні ризики щодо права власності, комерційного використання та порушення авторських прав відповідно до законодавства Австралії. Оскільки твори, створені виключно за допомогою комп'ютера, можуть не підлягати захисту авторським правом в Австралії, головним юридичним питанням є не право власності, а отримання необхідної комерційної ліцензії від платформи штучного інтелекту та забезпечення того, що результат не порушує права інтелектуальної власності третіх осіб...

Основні юридичні ризики включають порушення авторських прав через результати, які занадто схожі на існуючі твори мистецтва або логотипи, а також потенційне порушення, пов'язане з даними для навчання. Підприємства повинні ретельно перевіряти умови використання платформи на предмет обмежень використання, комерційних прав, гарантій та відшкодувань. Інші ризики пов'язані з порушенням моральних прав (атрибуція та цілісність) у разі використання створених людиною вхідних даних, а також з порушенням прав на торговельну марку або позовами про «незаконне використання» у разі, якщо результати роботи ШІ нагадують брендинг конкурентів. Крім того, австралійське законодавство про захист прав споживачів вимагає, щоб мистецтво, створене за допомогою ШІ, яке використовується в рекламі, не було оманливим або вводячим в оману...

Щоб безпечно використовувати мистецтво на основі штучного інтелекту, підприємства повинні прийняти звичку «очищення прав»: вибирати платформи, які надають чіткі комерційні ліцензії, документувати умови та уникати підказок, що відтворюють стилі або логотипи, захищені авторським правом. Рекомендується використовувати штучний інтелект лише для розробки концепції, а потім доопрацювати її людиною, щоб забезпечити оригінальність, і лише після цього проводити пошук очищення прав перед широким використанням. Важливо, що компанії повинні закріпити права власності на інтелектуальну власність за допомогою контрактів, забезпечити, щоб угоди з працівниками/підрядниками охоплювали матеріали, створені за допомогою штучного інтелекту, та встановити внутрішні політики щодо затверджених інструментів та обмежень підказок. Проактивні заходи, включаючи реєстрацію торгової марки для основного брендингу, є життєво важливими для створення прав, що підлягають примусовому виконанню, навіть якщо статус авторських прав на базове зображення, створене за допомогою штучного інтелекту, є

невизначеним...» (Alex Solo. *Can You Use AI-Generated Art Commercially in Australia?* // *SPRINTLAW PTY LTD* (<https://sprintlaw.com.au/articles/can-you-use-ai-generated-art-commercially-in-australia/>). 27.12.2025).

Європейський Союз

«Вірусне відео, створене за допомогою штучного інтелекту, в якому персонажі Сімпсонів опинилися в Каунасі, підкреслило серйозні ризики для інтелектуальної власності підприємств та творців контенту. Хоча жартівливий контент отримав широке визнання, юридичні експерти з METIDA попереджають, що таке використання відомих персонажів наражає бренди та адміністраторів сторінок на позови про порушення авторських прав та прав на торговельну марку, оскільки зображення захищених персонажів, таких як Гомер і Мардж, створені за допомогою штучного інтелекту, залишаються юридично обмеженими. Сім'я Сімпсонів користується подвійним захистом: авторським правом як оригінальні художні твори, що належать Disney, та реєстрацією торговельних марок, що охоплюють їх візуальну ідентичність та імена. Відтворення їх — навіть за допомогою штучного інтелекту — зазвичай становить створення несанкціонованого похідного твору та використання бренду Disney без дозволу...

Всупереч поширеним уявленням, навіть невеликі литовські сторінки наражаються на ризик. Компанія Disney відома глобальним автоматизованим захистом своєї інтелектуальної власності, і порушення можуть бути виявлені протягом декількох хвилин. Наслідки можуть бути різними: від видалення платформи та листів із вимогою припинити порушення до судових позовів про заборону та відшкодування збитків, що дорівнюють ліцензійним зборам. Важливо, що користувач, який ініціює, вибирає та публікує контент, створений за допомогою ШІ, несе юридичну відповідальність, оскільки ШІ розглядається як інструмент, подібний до Photoshop, а не як творець. METIDA радить підприємствам попередньо перевіряти посилання на поп-культуру, уникати використання фанатського мистецтва в комерційних контекстах, надавати пріоритет оригінальним творчим активам та навчати команди законам про інтелектуальну власність, щоб уникнути дорогих випадкових порушень в епоху ШІ» (Erikas Saukalas. *Viral 'Simpsons in Kaunas' AI video sparks warning from IP law experts* // *The Baltic Times* (https://www.baltictimes.com/viral__simpsons_in_kaunas__ai_video_sparks_warning_from_ip_law_experts/). 03.12.2025).

«Аналіз «The Economics of Copyright and AI», замовлений Європейським парламентом, виступає за обов'язкове законодавче ліцензування як рішення проблем авторського права, пов'язаних з навчанням штучного інтелекту (ШІ), і застерігає від повторення помилок, допущених під час кризи онлайн-піратства на початку 2000-х років. У звіті підкреслюється, що замість того, щоб подавати позови проти компаній, що займаються ШІ, або впроваджувати моделі відмови, які можуть створити прогалини в навчальних даних і призвести до упереджених моделей ШІ, надання розробникам ШІ доступу до творів, захищених авторським правом, за певну плату буде більш вигідним для творців і економіки.

Історично склалося так, що судові позови проти сервісів обміну файлами, таких як Napster, були в основному неефективними, що в кінцевому підсумку призвело до появи нових додатків для обміну файлами. На відміну від цього, такі інновації, як iTunes і стрімінгові сервіси, змінили поведінку споживачів у бік легального споживання, продемонструвавши, що надання легальних варіантів може знизити рівень піратства...

Професор Крістіан Пеукерт, автор звіту, стверджує, що складність індивідуального ліцензування контенту з величезного інтернету робить традиційні підходи до ліцензування непрактичними для навчання ШІ. Він зазначає, що модель «відмови» була б шкідливою, оскільки перешкоджала б створенню суспільних цінностей. Натомість запропонована законодавча база ліцензування надавала б розробникам ШІ права на використання опублікованих творів, гарантуючи при цьому справедливу компенсацію правовласникам...

У звіті підкреслюється, що активний розвиток штучного інтелекту може принести значні вигоди для суспільства, які тільки в США оцінюються в 97 мільярдів доларів на рік. Тому в ньому міститься заклик до створення правової бази, яка сприятиме безперебійній роботі штучного інтелекту, водночас забезпечуючи дотримання авторських прав, і стверджується, що такий баланс відповідає інтересам суспільства. Чи погодяться зацікавлені сторони з цими рекомендаціями, ще невідомо...» (*Ernesto Van der Sar. EU Report Distills AI-Training Lessons from Napster Piracy Era: Don't Sue, License // TorrentFreak (<https://torrentfreak.com/eu-report-distills-ai-training-lessons-from-napster-piracy-era-dont-sue-license/>). 08.12.2025*).

«Майбутня європейська рамкова програма з штучного інтелекту запроваджує важливе правило для засобів масової інформації: з 2 серпня 2026 року будь-який текстовий контент, створений за допомогою штучного інтелекту та присвячений темам, що становлять суспільний інтерес, повинен бути чітко позначений як такий, за винятком випадків, коли він був перевірений та виправлений людиною.

Цей захід, запроваджений Регламентом про ШІ, має на меті захистити якість інформації та довіру громадськості, встановлюючи обов'язок прозорості, коли автоматизована продукція ШІ не була перевірена або затверджена людиною.

У вересні 2025 року було розпочато консультації з метою уточнення практичних аспектів цього заходу: формат повідомлення, сфера «питань, що становлять суспільний інтерес», узгодження з існуючими редакційними статутами.

Ця нова вимога є поворотним моментом для медіасектору. Вона вимагає чіткої організації редакційних потоків, документування людських втручань та передбачення вимог щодо відповідності. Вона також є сильним сигналом від Європейського Союзу: ШІ може допомагати у виробництві інформації, але ніколи не повинна приховувати свою роль або замінювати людську редакційну відповідальність» (*Stéphane PERRIN, Damien REMY. Médias et contenus générés par l'IA : une nouvelle obligation de transparence dès 2026 // Delsol Avocats (<https://www.delsolavocats.com/Medias-et-contenus-generes-par-l-IA-une-nouvelle-obligation-de-transparence-des-2026>). 15.12.2025*).

Канада

«...Навчання систем штучного інтелекту базується на масовому використанні даних, які часто захищені авторським правом, що порушує важливі юридичні питання. У Канаді Закон про авторське право, який не змінювався з 2012 року, не передбачав розвитку великих мультимодальних моделей. Кілька нещодавніх судових процесів у США та Канаді перевіряють межі чинних правових рамок: чи може захист на підставі добросовісного використання (США) або справедливого використання (Канада) легітимізувати копіювання контенту для навчання... Перші американські судові рішення є суперечливими: один суд відмовив Ross Intelligence у захисті на підставі справедливого використання за використання бази Westlaw, тоді як інший визнав справедливим використання Anthropic книг, придбаних для навчання своєї моделі Claude (але не використання піратських копій). Ці рішення неминуче вплинуть на канадську судову практику, де вже подано колективні позови проти MosaicML/Databricks у Британській Колумбії та OpenAI в Онтаріо за несанкціоноване використання творів.

Паралельно з цим, у 2024 році Оттава провела консультації із зацікавленими сторонами щодо штучного інтелекту та авторського права: правовласники вимагають згоди та винагороди, а розробники побоюються гальмування інновацій. Розглядаються цільові поправки — нові винятки щодо текстового та даних майнінгу, коригування справедливого використання, уточнення зобов'язань під час навчання...

Тим часом розробники ШІ повинні перевіряти свої масиви даних, договірним шляхом регулювати ризики (гарантії, компенсації, походження даних) та обережно повідомляти про свої практики. Клієнти все більше вимагають прозорості щодо джерел навчання та захисту своїх власних даних. Доки законодавство залишається нечітким, договірні умови залишаються основним інструментом розподілу ризиків...

У 2026 році північноамериканські суди повинні уточнити сферу застосування справедливого використання штучного інтелекту, а федеральний уряд може модернізувати законодавство, щоб поєднати інновації та справедливість. Ці зміни визначають місця, методи та відповідальність, пов'язані з навчанням моделей у Канаді, і сформулюють майбутнє відповідального штучного інтелекту» (*Barry Fong, Sam Ip, J. Ryan Holland. Litiges concernant l'entraînement des modèles d'IA : la nouvelle ligne de front juridique pour la protection du droit d'auteur // Osler, Hoskin & Harcourt S.E.N.C.R.L. (<https://www.osler.com/fr/articles/rapports/litiges-concernant-lentrainement-des-modeles-dia-la-nouvelle-ligne-de-front-juridique-pour-la-protection-du-droit-dauteur/>). 04.12.2025*).

«Проекти зі штучного інтелекту в Канаді порушують чотири широкі групи питань: використання даних, операційний ризик, захист інтелектуальної власності та регулювання...

ВИКОРИСТАННЯ ТА РОЗВИТОК ДАНИХ • Постачальник штучного інтелекту повинен забезпечити договірні права, а якщо дані є особистими, то й інформовану згоду, перш ніж використовувати дані клієнта для навчання або вдосконалення моделей; без явної ліцензії таке використання може порушувати закони про конфіденційність або положення про конфіденційність і ставити під сумнів право власності на отриману інтелектуальну власність. • Справжня анонімізація вимагає, щоб повторна ідентифікація була неможливою навіть при перехресному зіставленні наборів даних; тільки в цьому випадку дані можуть бути нормально використані для аналізу або подальшого навчання, з урахуванням будь-яких договірних обмежень щодо похідних даних. • Публічно доступний веб-контент не є автоматично дозволеним: авторські права, конфіденційність та умови використання веб-сайту все ще можуть забороняти скрейпінг. • Розробники повинні забезпечити «захист на майбутнє», створюючи системи управління ризиками, прозорості та тестування упередженості, що відображають нові стандарти, такі як ISO/IEC 42001, NIST AI RMF та добровільний Кодекс поведінки щодо генеративної ШІ Канади. • Надійна безпека — шифрування, суворий контроль доступу, аудиторські сліди та, для конфіденційних записів, логічна або фізична сегрегація даних — повинна застосовуватися як до власного середовища постачальника ШІ, так і до будь-яких сторонніх рішень, які він використовує...

ЗАКУПІВЛЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ • Підприємство, яке використовує штучний інтелект сторонніх розробників, залишається відповідальним за результати та обробку даних відповідно до законодавства про конфіденційність, права людини, захист споживачів та недбалість; тому контракти повинні містити гарантії, права на аудит та відшкодування збитків. • Багато платформ штучного інтелекту залишають за собою право повторного використання підказок та вхідних даних; тому конфіденційна бізнес-інформація повинна вводитися лише в сервіси, умови використання яких прямо забороняють зберігання даних для навчання моделей. • Застосування штучного інтелекту в галузі управління персоналом вимагає підвищеного контролю: роботодавці повинні забезпечити пояснюваність, можливість аудиту та відсутність дискримінаційних упереджень, а також можуть бути зобов'язані інформувати персонал про автоматизоване прийняття рішень. • Підприємства можуть нести відповідальність за дезінформацію або шкоду, заподіяну чат-ботами, що взаємодіють із клієнтами; тому необхідні застереження, механізми ескалації до людей та постійний моніторинг...

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ • Більшість контрактів щодо генеративної ШІ передбачають, що користувач є власником результату, але канадський закон про захист авторських прав все ще вимагає істотного людського внеску в зміст виразних елементів; зберігайте записи підказок та редагувань після генерації та наполягайте на тому, щоб постачальники розкривали інформацію про використання ШІ. • Технічні винаходи на основі ШІ можуть бути запатентовані, якщо вони вирішують технічну проблему новим, неочевидним способом; подання документів має передувати публічному розкриттю інформації. • У патентній заявці має бути вказано винахідника-людину, а не саму систему ШІ, хоча експерименти за допомогою ШІ не виключають патентоспроможності. • Заборонити іншим навчатися на публічно опублікованих патентах або торгових марках нереально, але умови веб-сайту можуть обмежувати використання запатентованих матеріалів для навчання ШІ...

РЕГУЛЮВАННЯ • Після відкладення Закону про штучний інтелект та дані Канада не має комплексного федерального закону про ШІ, але застосовуються загальні закони: федеральні та провінційні закони про конфіденційність (наприклад, PIPEDA, Закон Квебеку про захист персональних даних), кодекси прав людини, правила захисту споживачів та галузеві правила. • Онтаріо та федеральний уряд мають директиви, що регулюють автоматизоване прийняття рішень у державному секторі; регулятори фінансових послуг (OSFI, AMF, CSA, BCFSa) видали керівні принципи з управління ризиками ШІ. • ШІ в секторі охорони здоров'я повинен відповідати законам про конфіденційність медичної інформації та рекомендаціям Health Canada щодо медичних пристроїв, що використовують машинне навчання. • Закони про конфіденційність забороняють використання особистої інформації в спосіб, що створює дискримінаційні наслідки, а Квебек тепер вимагає

повідомлення та перевірки повністю автоматизованих рішень людиною. • За відсутності законодавства, що стосується ІІІ в приватному секторі, компанії повинні документувати потоки даних, механізми згоди, управління моделями та зменшення упередженості, щоб продемонструвати відповідальність у разі посилення регулювання...

Успішне впровадження ІІІ в Канаді залежить від чітких ліцензій на дані, суворих заходів контролю конфіденційності та безпеки, тестування на упередженість, продуманих контрактів, ретельного управління інтелектуальною власністю та проактивного приведення у відповідність до нових стандартів — навіть до прийняття спеціального федерального закону про ІІІ» (*Ariel Laver, Christopher Ferguson, Andrew C. Alleyne, Andrew S. Nunes, Jean-Philippe Mikus, Keihgan Blackmore, Dongwoo Kim. AI Compliance FAQ - What Businesses and Developers Need to Know // Fasken Martineau DuMoulin LLP (<https://www.fasken.com/en/knowledge/2025/12/ai-compliance-faq-what-businesses-and-developers-need-to-know>). 09.12.2025*).

Республіка Індія

«Генеративний штучний інтелект швидко змінює творчі галузі, змушуючи законодавство про авторське право стикатися з питаннями, на які воно ніколи не було покликане відповідати: хто є власником твору, створеного переважно — або повністю — машиною? Традиційна доктрина спирається на два стовпи: людське авторство та оригінальність вираження. Однак такі системи, як Midjourney або великі мовні моделі, створюють картини, вірші та код, реміксуючи величезні масиви існуючих творів, стираючи межу між оригінальністю та похідністю і залишаючи людський вклад мінімальним — лише одним підказкою...

Більшість юрисдикцій відмовляють у наданні авторських прав, якщо до створення твору не причетний жоден людський автор, але індійський Закон про авторське право 1957 року займає незвичайну позицію: для «творів, створених комп'ютером», автором є «особа, яка спричиняє створення твору». Це все ще залишає складні питання. Якщо художник просто вводить команду, чи справді він «спричинив» кінцевий результат? А що, якщо система «галюцинує» матеріал, який ненавмисно копіює захищені елементи з її навчальних даних? Такі проекти, як «Наступний Рембрандт», в рамках якого штучний інтелект навчали на полотнах Рембрандта малювати правдоподібні нові портрети, показують, як легко твори штучного інтелекту можуть стати не відрізними від творів старих майстрів і, таким чином, загрожувати моральним і комерційним інтересам оригінального творця, навіть якщо буквального копіювання не відбувається.

Індійське законодавство визнає похідні твори (розділи 2(о) та 14), але для того, щоб відповідати вимогам, новий твір повинен базуватися на конкретному

захищеному вираженні та містити його істотну, дозволена частину, а не просто стиль. Більшість результатів роботи штучного інтелекту не відповідають цим вимогам, оскільки вони базуються на тисячах джерел, які неможливо відстежити. Водночас моральні права, включаючи право на зазначення авторства та право на заперечення проти спотворення, можуть бути порушені, коли алгоритм імітує характерний вираз художника без його згоди або зазначення авторства...

Можливі шляхи вирішення проблеми включають:

- Надання системам ШІ обмеженої форми юридичної «особистості», щоб результати їх роботи могли бути власністю та ліцензуватися, при цьому зберігаючи визнання внеску людей;
- Розгляд творів, створених за допомогою ШІ, як нової підкатегорії похідних творів, з обов'язковими схемами ліцензування, подібними до музичного семплінгу, для компенсації правовласникам, чий твір використовується для навчання;
- Прийняття міжнародних правил, які вимагають розкриття інформації про участь ШІ та забезпечують збереження моральних прав навіть у разі втрати економічних прав...

Без реформ суди продовжуватимуть розглядати окремі випадки, стикаючись із експоненційним потоком контенту, створеного машинами, ризикуючи отримати суперечливі рішення та загальмувати інновації. Метою має бути створення збалансованої системи, яка захищатиме людську творчість, заохочуватиме відповідальний розвиток штучного інтелекту та забезпечуватиме чіткі й справедливі правила щодо власності, атрибуції та ліцензування в епоху мислячих машин» **(Hrithhika Deb. Protecting AI-Generated Works Under the Indian Copyright Law: The emerging void! // Khurana & Khurana (<https://www.khuranaandkhurana.com/protecting-ai-generated-works-under-the-indian-copyright-law-the-emerging-void>). 18.12.2025).**

Республіка Корея

«Національний комітет з питань штучного інтелекту Південної Кореї готує поправки до Закону про авторське право, які дозволять розробникам спочатку навчати системи штучного інтелекту на творах, захищених авторським правом, а потім виплачувати винагороду авторам — модель «спочатку використовуй, потім компенсуй», подібна до винятків щодо видобутку тексту та даних у деяких юрисдикціях. Пропозиція, яку планується подати до середини 2026 року, охоплюватиме загальнодоступний веб-контент, правовласники якого невідомі або не відмовилися від своїх прав. Чиновники заявляють, що юридична невизначеність зараз стримує корейські компанії, що займаються штучним інтелектом, тоді як іноземні конкуренти вже навчилися використовувати весь інтернет...

Групи творчої індустрії — письменники, музиканти, видавці та інші — виступають проти цього плану. Вони стверджують, що він послаблює переговорну силу, створює ризик виплат нижче ринкових і може перешкоджати створенню високоякісних творів. Юристи ставлять під сумнів, чи навчання штучного інтелекту відповідає суспільним інтересам, порівнянним з освітою, і попереджають, що закордонні компанії можуть отримувати прибуток від корейського контенту без відповідної віддачі...

Комітет збирає коментарі громадськості та розглядає такі заходи щодо пом'якшення наслідків, як реєстр відмови від участі, вимоги прозорості щодо навчальних даних та заходи захисту від результатів роботи ШІ, що копіюють оригінальні твори. На міжнародному рівні політика різниться: Японія та ЄС дозволяють широкі винятки для TDM; німецький суд нещодавно виніс рішення, що OpenAI порушило авторські права на тексти пісень; Великобританія відмовилася від подібного винятку; американські суди іноді вважають використання великих обсягів даних «добросовісним використанням», проте автори продовжують подавати позови.

Якщо ця ініціатива буде схвалена, вона стане значним відхиленням від нинішньої системи «спочатку дозвіл» і може змінити структуру винагороди в креативній економіці країни, поставивши гостро питання про необхідність збереження конкурентоспроможності в галузі штучного інтелекту та захист прав творців» (*Gov't committee faces backlash after 'use first, settle later' AI data training proposal // JoongAng Ilbo Co., Ltd. (<https://koreajoongangdaily.joins.com/news/2025-12-29/national/socialAffairs/Govt-committee-faces-backlash-after-use-first-settle-later-AI-data-training-proposal/2488424>). 29.12.2025*).

Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії

«...Патенти мають територіальний характер, проте багато винаходів у галузі штучного інтелекту реалізуються як розподілені обчислювальні послуги, ключові етапи яких — навчання моделі та інференція — виконуються на серверах, розташованих далеко від користувача. Коли формулювання патенту складається з послідовності обчислювальних етапів (отримання запиту, виконання інференції, передача результату тощо), патентовласник повинен довести, що ці етапи відбуваються «в» юрисдикції, на яку поширюється патент. Імовірний порушник буде стверджувати, що, оскільки модель фактично виконується на апаратному забезпеченні, розташованому за кордоном, на території патенту не відбувається жодних порушень... Британські суди зіткнулися саме з цією дилемою у справі Menashe проти William Hill: онлайн-ігрова система розміщувалася на серверах в Antigua/Curaçao, а клієнти взаємодіяли з нею з Великобританії. Як Високий суд, так і Апеляційний суд

відхилили аргумент про географічне розташування сервера, попередивши, що в іншому випадку «відповідач міг би використовувати нібито транскордонні проблеми, щоб уникнути порушення». Рішення свідчить про те, що, принаймні у Великобританії, надання віддалених послуг внутрішнім користувачам все ще може порушувати британський патент...

Однак в інших країнах законодавство залишається невизначеним. Патентні системи залишаються в основному територіальними, а суди в інших країнах дійшли до суперечливих висновків щодо транскордонних винаходів, реалізованих за допомогою комп'ютера. Практичні проблеми з доказом ускладнюють ситуацію: у справі Getty Images проти Stability AI компанія Getty відмовилася від частини своїх вимог у Великобританії, оскільки не змогла встановити, де саме Amazon Web Services фізично виконувала завдання з навчання моделей. Доки законодавці або міжнародні договори не узгодять правила, компанії, що займаються штучним інтелектом, повинні розробляти патентні стратегії з урахуванням цієї невизначеності — подавати заявки на ключових ринках, збирати технічні докази про розташування серверів і передбачати, як різні юрисдикції можуть розглядати «місцезнаходження», коли винахід відбувається в хмарі» (*Dominic Jaques. Can an AI patent stop a copycat in another jurisdiction? // Gill Jennings & Every LLP (<https://www.gje.com/resources/can-an-ai-patent-stop-a-copycat-in-another-jurisdiction/>). 03.12.2025*).

«Підхід уряду Великобританії до авторського права та навчання штучного інтелекту викликав розчарування у творчій спільноті, оскільки зміни, запропоновані адміністрацією сэра Кіра Стармера, можуть підірвати існуючі заходи захисту. Уряд Стармера запропонував творчим працівникам за замовчуванням погоджуватися на використання їхніх робіт для навчання штучного інтелекту, що викликало занепокоєння щодо потенційної експлуатації та відсутності реальних можливостей відмови для митців. Критики стверджують, що такі заходи фактично легалізують несанкціоноване використання матеріалів, захищених авторським правом, оскільки через велику кількість онлайн-платформ людям важко контролювати використання своїх робіт...»

Оскільки митці повідомляють про значні втрати доходів та кар'єрних можливостей через генеративну ШІ, опитування відображають зростаючі побоювання, що ШІ може витіснити людську творчість. Британська галузь ШІ, представлена UKAI, та ініціативи Палати лордів не рекомендують змінювати закони про авторське право, зазначаючи, що це завдасть шкоди, а не допоможе творчому сектору. Під час нещодавніх розслідувань свідчення лідерів галузі свідчать про те, що технології ШІ вже завдають значної економічної шкоди, оскільки порушення авторських прав великими технологічними компаніями продовжується безконтрольно...

Ця тривала дискусія призвела до закликів щодо створення більш надійної системи захисту творчих прав, а не їхнього послаблення на користь компаній, що займаються штучним інтелектом. У ході дискусій творці наголошують на необхідності співпраці та прозорості з боку технологічних компаній, щоб забезпечити належну оцінку та захист їхнього внеску. Сучасна ситуація підкреслює існування загрози, яку штучний інтелект становить для творчих професій, і спільнота чітко закликає до прийняття ефективного законодавства та його виконання з метою збереження засобів до існування та інтелектуальної власності» (*Chris Middleton. AI and copyright – the House of Lords launches a new inquiry. Does this mean the British Government is about to act? // diginomica (<https://diginomica.com/ai-and-copyright-house-lords-launches-new-inquiry-does-mean-british-government-about-act>). 04.12.2025*).

«...Ед Ньютон-Рекс, композитор і колишній керівник у сфері штучного інтелекту (Stability AI, TikTok, Jukedek), став видатним захисником прав митців в епоху генеративного штучного інтелекту, заснувавши некомерційну організацію Fairly Trained для сертифікації постачальників, які ліцензують навчальні дані, та давши свідчення перед комісією з питань штучного інтелекту та авторського права Палати лордів Великої Британії... Він сказав колегам, що технічних перешкод для ліцензування немає; основною проблемою є поширена в галузі практика відмови від ліцензування, підсилена тиском інвесторів і неоднозначними сигналами уряду. Він простежив цю тенденцію від GPT-1 до GPT-3 — моделей, навчених на самопублікованих, але захищених авторським правом книгах і великих корпусах, зібраних за допомогою скрейпінгу, з пізнішими наборами даних (наприклад, Books2/Books3), отриманими з піратських бібліотек, — які потім були скопійовані іншими (наприклад, EleutherAI's The Pile) і використовувалися великими компаніями, нормалізуючи неліцензійний скрейпінг...

Ця позиція переросла у відкрите, індустріалізоване використання (наприклад, Suno, що збирає аудіофайли високої роздільної здатності) та дорогі угоди (наприклад, угода Anthropic з авторами на суму 1,5 млрд доларів), тоді як самозайняті творчі працівники стикаються зі скороченням доходів та автоматизованою конкуренцією з боку систем, побудованих на їхній роботі без згоди, визнання авторства чи оплати. Newton-Rex стверджував, що британське законодавство про авторське право є чітким — використання власницького контенту для створення комерційних продуктів є незаконним — і ліцензування вже відбувається в усіх засобах масової інформації (наприклад, FT, HarperCollins за ціною ~5 тис. доларів за книгу; Getty/Shutterstock; музичні угоди через Merlin і великі компанії; у Stability AI він допоміг ліцензувати 800 000 пісень на умовах розподілу доходів). Він зазначив, що інвестори часто відмовляють етичним компаніям («ви не зможете конкурувати, якщо платите за

дані»), а міністри Великобританії неодноразово заявляли про «невизначеність» законодавства, відмовлялися від вимог прозорості та пропонували винятки — сигнали, які, на його думку, стримують британські компанії, що займаються штучним інтелектом, від ліцензування, незважаючи на заклик Палати лордів до виконання чинного законодавства...

Він та торгова група UKAI відкидають пропозиції уряду щодо обов'язкового навчання творців (опція відмови), називаючи їх нездійсненними та шкідливими; єдиним життєздатним шляхом є індивідуальне ліцензування на взаємоузгоджених умовах. З огляду на судові позови, що змушують деякі платформи переходити на ліцензійні моделі, він попередив, що Великобританія ризикує завдати тривалої шкоди, якщо зараз послабить авторське право, і закликав політиків відновити стимули: «багато компаній, що займаються штучним інтелектом, вважають юридичний ризик стимулом для ліцензування». *(Chris Middleton. It's time for AI vendors to face the copyright music, says a 21st century champion who's 'crossed the floor' // Diginomica Limited and its licensors (<https://diginomica.com/its-time-ai-vendors-face-copyright-music-says-21st-century-champion-whos-crossed-floor>). 09.12.2025).*

«Дискусія про штучний інтелект у розважальній індустрії перейшла від того, що можуть зробити генеративні інструменти, до того, як вони створюються, оскільки аудиторія, платформи та правовласники ретельно вивчають навчальні дані, згоду та компенсацію в умовах правової невизначеності у Великій Британії. Гучні проєкти, такі як Emilia Pérez та The Brutalist, ілюструють творчу корисність штучного інтелекту, але поширене копіювання зображень, текстів пісень, голосів та відео без ліцензій спричинило судові позови... З'являється контрастний підхід «етичної ШІ»: модель Mareu від Asteria, створена спільно з Moonvalley, навчається на ліцензованих і узгоджених наборах даних (а також спеціально створеному контенті) з метою зменшення ризиків порушення прав і репутації, одночасно підтримуючи творців; вона вже використовується командою, яка отримала «Оскар» за фільм «All Heart», для створення ресурсів у стилі ілюстратора в рамках традиційного робочого процесу анімації. У музичній галузі партнерство Universal Music Group із Stability AI також зосереджується на відповідально ліцензованих наборах даних та безпосередній участі артистів, узгоджуючи інновації в галузі ШІ з давно існуючими рамками інтелектуальної власності щодо права власності та роялті...

Цей фактор є як принциповим, так і комерційним: студії та лейбли ризикують зіткнутися з юридичними проблемами та пошкодженням бренду, якщо вони використовують контент, створений на основі неліцензованих даних, тоді як прозоре походження та управління можуть стати конкурентними перевагами. У міру переходу генеративних систем від експериментів до виробничих інструментів, походження навчання буде мати вирішальне

значення для легітимності, ринкової привабливості та навіть виживання в секторах, чутливих до прав інтелектуальної власності... Компанії, що займаються виробництвом і дистрибуцією, все частіше повинні розглядати використання ШІ, в тому числі в своїх ланцюгах поставок, як ключове стратегічне питання, що стосується юридичних ризиків, репутації та відносин з творцями. У Великобританії посилюється тиск з метою встановлення більш чітких правил: провідні художники та організації закликають уряд вжити заходів щодо ШІ та авторських прав, а рішення у справі Getty Images проти Stability AI посилює дискусію напередодні очікуваних змін у політиці. Чи стане етичне навчання постійним стандартом, ще невідомо, але вибір щодо ліцензування, згоди та компенсації, ймовірно, визначить, як інновації та авторство будуть співіснувати в найближчі роки» (*Jennifer Cass, Amanda Wang. Survival of the fairest: ethical AI in the film and music sector // Dentons* (<https://www.dentons.com/en/insights/articles/2025/december/10/survival-of-the-fairest-ethical-ai-in-the-film-and-music-sector>). 10.12.2025).

«...Інструменти генеративного штучного інтелекту вже допомагають експертам, адвокатам та винахідникам, тому патентна система повинна бути готова до заявок, які частково або повністю базуються на міркуваннях «чорного ящика» машини. Великі мовні моделі можуть звучати авторитетно, але при цьому вигадувати факти, і в кінцевому підсумку вони можуть пропонувати концепції, які, здається, порушують загальноприйняті закони фізики. Патентні відомства вже давно стикаються з такими заявками від людей, які подають заявки на вічні двигуни або інші спекулятивні пристрої... Юридичним критерієм у Великобританії (рішення Blacklight Power) та в ЕПО є те, що патент повинен бути відхилений лише в тому випадку, якщо винахід явно суперечить загальновизнаним законам; в іншому випадку заявник, який надає надійні експериментальні докази та правдоподібну, хоча і спірну, теорію, отримує перевагу сумніву, оскільки експертиза є «недосконалим судом фактів». Отже, щоб бути успішним, революційний патентний заявник повинен надати відтворювані дані, які переконують кваліфікованого фахівця, що працює в галузі основної науки; самих лише тверджень, згенерованих штучним інтелектом, буде недостатньо. І навпаки, якщо заявка базується на поведінці, яка явно суперечить законам збереження або іншим фундаментальним принципам, вона буде відхилена через відсутність промислової застосовності або недостатність розкриття інформації. Коротко кажучи, винахідники, які використовують штучний інтелект, та їхні адвокати повинні розглядати результати роботи моделі як вихідну гіпотезу і збирати надзвичайні, визнані колегами докази, перш ніж звертатися за захистом; експерти будуть покладатися на ці докази та на реакцію широкої наукової спільноти, щоб відрізнити справжнє проникнення від галюцинацій...» (*Richard Jaszek. When AI invents the impossible // Mathys & Squire LLP* (<https://www.mathys->

squire.com/insights-and-events/news/when-ai-invents-the-impossible/.
12.12.2025).

Сполучені Штати Америки

«...У листопаді 2025 року USPTO відкликло та замінило свої рекомендації від лютого 2024 року щодо авторства винаходів, створених за допомогою штучного інтелекту, значно спростивши підхід до використання штучного інтелекту в процесі патентування. Попередні рекомендації застосовували фактори Раппу (Панну) для аналізу того, чи може людина, яка використовує ШІ, вважатися винахідником, і якщо так, то яким чином, зосереджуючись на характері підказок, формулюванні проблеми та інших взаємодіях із системою. Нові рекомендації уточнюють, що Раппу застосовується лише для визначення авторства винаходу серед декількох фізичних осіб і що незалежно від того, чи був задіяний ШІ, застосовується той самий давній правовий стандарт щодо авторства винаходу... Системи ШІ характеризуються як інструменти — подібно до лабораторного обладнання, програмного забезпечення або баз даних — і винахідники можуть вільно використовувати такі інструменти без того, щоб ці інструменти (або їхні творці) ставали співвинахідниками лише на підставі такого використання. Як результат, заявники більше не повинні документувати або аналізувати особливості підказки або внеску ШІ, щоб вирішити, чи є система ШІ «винахідником», а розробники ШІ, як правило, розглядаються як творці інструментів, а не як ймовірні співавтори, якщо їхній власний людський внесок самостійно не відповідає стандарту винахідництва. У керівництві підтверджується, відповідно до рішення Федерального апеляційного суду у справі *Thaler v. Vidal*, що тільки фізичні особи можуть бути зазначені як винахідники в заявках на патенти та патентах США: заявки, в яких в якості винахідника вказано систему штучного інтелекту, будуть і надалі відхилятися відповідно до 35 U.S.C. §§ 101 та 115, а пріоритетні заявки в США не можуть ґрунтуватися на іноземних заявках, в яких в якості єдиного винахідника вказано інструмент штучного інтелекту. У формах заявки США (ADS) повинні бути вказані тільки винахідники-люди, навіть якщо в іноземних заявках на пріоритет штучний інтелект вказаний як співавтор. Оскільки це адміністративна зміна політики, яка може бути переглянута в майбутньому, автори зазначають, що все ж таки розумно зберігати докази того, як штучний інтелект використовувався в процесі винаходу, щоб захиститися від потенційних майбутніх оскаржень дійсності патенту...» (*Michael Lew. New Inventorship Guidance on AI-Assisted Inventions- AI Can't Be an Inventor, But AI Can Be a Tool in the Inventive Process (For Now...) // National Law Forum, LLC* (<https://natlawreview.com/article/new-inventorship-guidance-ai-assisted-inventions-ai-cant-be-inventor-ai-can-be-tool>). 01.12.2025).

«Швидкий розвиток штучного інтелекту змінює стратегію інтелектуальної власності. Розробники ШІ повинні використовувати поєднання інструментів комерційної таємниці, авторського права та патентів — кожен з яких має свої переваги та ризики — для захисту своїх моделей, даних та результатів і уникнення порушення прав інших осіб...

- Комерційна таємниця є найшвидшим і найширшим варіантом для основних активів штучного інтелекту — алгоритмів, ваг моделей, навчальних наборів даних — оскільки не вимагає подання документів до державних органів, а право власності пов'язане з збереженням конфіденційності інформації. Розробники повинні визначити таємниці з розумною конкретністю та контролювати скрейпінг, введення підказок або інші «неналежні засоби» за допомогою умов використання; суди починають розглядати такі тактики вилучення даних як незаконне привласнення комерційної таємниці...

- Авторське право в США поширюється лише на твори, створені людьми, а не на результати, що генеруються виключно штучним інтелектом, хоча деякі іноземні режими визнають твори, створені штучним інтелектом. Більш важливим питанням є те, чи є копіювання захищених текстів або зображень для навчання «добросовісним використанням/добросовісною діяльністю». Ранні рішення судів США розходяться: один суд відхилив аргумент Ross Intelligence про справедливе використання, але у двох справах, пов'язаних із генеративним штучним інтелектом, навчання на основі книг, захищених авторським правом, було визнано високотрансформативним, з урахуванням запобіжних заходів, що блокують порушення авторських прав. Розглянуті в США та Канаді судові справи (наприклад, проти OpenAI, MosaicML) прояснять межі; їхні результати можуть визначити, чи стане обов'язковим загальне ліцензування навчальних даних.

- Патенти можуть захищати винаходи на основі штучного інтелекту, якщо їх придумав або втілює у життя винахідник-людина. Незалежна розробка не є захистом від порушення патентних прав, але перешкоди для отримання патенту залишаються. USPTO стверджує, що чинних правил щодо предмета патенту достатньо, проте представники галузі вважають, що вони перешкоджають деяким досягненням у сфері ШІ. Суди тільки починають виносити рішення: Федеральний апеляційний суд нещодавно заявив, що заявки, які лише застосовують відомі методи машинного навчання до нових даних, не підлягають патентуванню. Питання щодо того, як ШІ змінює базовий рівень попереднього рівня техніки або критерій «кваліфікованого фахівця», чекають на роз'яснення...

Негайні кроки для компаній, що займаються штучним інтелектом:

- Аудит та документування походження даних; забезпечення ліцензій, де це можливо; впровадження договірних заходів контролю та моніторингу.
- Впровадження захисних заходів, щоб запобігти використанню моделями текстів, захищених авторським правом.

– Багаторівневий захист: комерційна таємниця для внутрішньої архітектури та ваг; авторське право (за наявності людського вкладу) для навчальних посібників або підказок; патенти для справді нових технологій.

– Відстежувати розвиток прецедентного права та законодавчих консультацій (наприклад, перегляд законодавства Канади щодо штучного інтелекту та авторського права у 2024 році), які можуть переглянути визначення справедливого використання, винятки щодо видобутку даних або патентні стандарти.

...жодна система інтелектуальної власності не може повністю захистити штучний інтелект. Скоординована, багатовекторна стратегія, а також пильні заходи щодо укладення договорів та дотримання вимог, будуть мати вирішальне значення, оскільки суди та законодавці вдосконалюють правила для цієї нової технологічної ери» (*Brian W. Nolan and Megan P. Fitzgerald. Protecting AI Assets and Outputs with IP Strategies in a Changing World // Mayer Brown (<https://www.mayerbrown.com/en/insights/publications/2025/12/protecting-ai-assets-and-outputs-with-ip-strategies-in-a-changing-world>). 03.12.2025*).

«...Оскільки інструменти штучного інтелекту для створення нотаток, такі як *fireflies.ai* та *Otter.ai*, стають звичними в дзвінках *Zoom*, *Teams* та *Meet*, вони також викликають серйозні юридичні суперечки відповідно до федеральних та штатних законів про прослуховування та конфіденційність. У серії судових позовів проти *Otter.ai* в Північному окрузі Каліфорнії, які зараз об'єднані перед суддею Еумі К. Лі, стверджується, що програмне забезпечення цієї компанії автоматично приєднується до зустрічей на різних платформах, записує або транскрибує розмови (в тому числі тих, хто не є користувачами), зберігає аудіозаписи, скріншоти та транскрипти на необмежений термін і використовує ці дані для навчання моделей машинного навчання, і все це без належного повідомлення або згоди кожного учасника... Одна скарга (*Walker*) йде ще далі, стверджуючи, що *Otter* збирає та обробляє «голосові відбитки» в порушення Закону штату Іллінойс про конфіденційність біометричної інформації, який вимагає явної письмової згоди на використання біометричних даних, тоді як інші (*Theus, Winston*) стверджують, що відбувається таємне «підслуховування», пов'язування особистих даних із вмістом зустрічей та надсилання подальших електронних листів із транскриптами та знімками екрана — навіть тим запрошеним, які ніколи не приєднувалися до дзвінка. У позовах також підкреслюється, що ключові розкриття та засоби контролю нібито приховані за дорогими рівнями «*Enterprise*», залишаючи стандартні налаштування, які не містять чітких попереджень для учасників, які не є користувачами...

Ці випадки підкреслюють, що використання систем штучного інтелекту для створення нотаток без надійного, підтверджуючого повідомлення та згоди може порушувати широкі закони, такі як федеральний закон про

прослуховування та закон Каліфорнії про вторгнення в приватне життя, який забороняє не тільки записувати, але й «читати» або дізнаватися зміст комунікацій без згоди всіх сторін, а відповідно до справи Ribas v. Clark, може стосуватися навіть пасивного прослуховування. Важливо, що відповідальність може наставати навіть у тому випадку, якщо сервіс лише транскрибує аудіозаписи, але не зберігає їх... Для підприємств повідомлення є чітким: не слід розглядати програми для створення нотаток на основі штучного інтелекту як зручний інструмент без ризиків. Необхідно забезпечити, щоб усі учасники були чітко поінформовані та дали згоду на будь-яке записування або транскрибування, звертати увагу на стандартні налаштування продукту (особливо у випадках, коли йдеться про «двосторонню згоду») та стежити за розвитком судової практики, оскільки рішення у справі Otter.ai, ймовірно, визначать, що саме можуть робити інструменти штучного інтелекту в цифрових зустрічах на території всієї країни. Доки законодавство не наздожене, найбезпечнішим варіантом є надмірне розкриття інформації, отримання явної згоди та надання переваги інструментам і конфігураціям, які ставлять у центр уваги конфіденційність і прозорість» (*Kathryn M. Rattigan. When AI Notetakers Take the Stand- The Legal Risks Lurking in Your Virtual Meetings // National Law Forum, LLC* (<https://natlawreview.com/article/when-ai-notetakers-take-stand-legal-risks-lurking-your-virtual-meetings>). 04.12.2025).

«Легкість потенційного порушення авторських прав за допомогою інструментів штучного інтелекту була підкреслена адвокатом з питань інтелектуальної власності Джонатаном Менкесом, який спостерігав, як його шестирічний син створював генератор казок на ніч, який несанкціоновано включав персонажів, захищених авторським правом. У своєму блозі Менкес описав, як його син, експериментуючи з Google AI Studio, швидко створив інтерактивний веб-сайт під назвою «Bedtime Story Weaver», який генерує історії з параметрами, визначеними користувачем. Спочатку історії були прийнятними, але його син невдовзі створив одну з популярних персонажів відеоігор Sonic the Hedgehog та Mario, демонструючи, як легко штучний інтелект може створювати контент, що порушує права інтелектуальної власності...»

Менкес висловив шок з приводу цього відкриття, враховуючи його велику кар'єру в галузі права інтелектуальної власності, спрямовану на запобігання таким випадкам. Він зазначив, що простота створення контенту, що порушує авторські права, ілюструє ширший виклик у сфері штучного інтелекту, наголошуючи на необхідності адаптації як власників інтелектуальної власності, так і практиків до цих нових технологічних реалій. Менкес попередив, що може відбутися сплеск появи програм, які можуть перевірити поточні межі права інтелектуальної власності. Він закликав власників інтелектуальної власності переглянути свою практику моніторингу та вжити проактивних заходів,

включаючи тестування нових інструментів штучного інтелекту в своїх організаціях, щоб запобігти несанкціонованому створенню контенту...

Менкес вважає, що співпраця між власниками інтелектуальної власності та компаніями, що займаються штучним інтелектом, може призвести до позитивних результатів, як це видно на прикладі зусиль OpenAI та Disney щодо легальної монетизації свого контенту. Однак він також очікує значних правових змін у майбутньому, оскільки судова практика адаптується для вирішення цих нових проблем, закликаючи політиків переглянути розподіл відповідальності щодо порушення прав інтелектуальної власності у сфері штучного інтелекту. Загалом, ситуація підкреслює нагальну потребу в переоцінці захисту авторських прав, щоб йти в ногу зі стрімким розвитком технологій» (**Brandon Vigliarolo. Lawyer's 6-year-old son uses AI to build copyright infringement generator** // **The Register** (https://www.theregister.com/2025/12/03/ai_has_made_ip_violations/). 03.12.2025).

«Коаліція консерваторів, пов'язаних з рухом MAGA президента Дональда Трампа, включаючи таких діячів, як колишній стратег Стів Беннон, закликала Міністерство юстиції та Білий дім припинити захист великих технологічних компаній від претензій щодо авторських прав. У листі, адресованому Генеральному прокурору США Пем Бонді та Майклу Краціусу, група розкритикувала зусилля щодо внесення змін до законодавства про авторське право на користь компаній, що займаються штучним інтелектом, стверджуючи, що такі зміни підірвуть американських працівників, зашкодять національним інтересам та сприятимуть економічному шпигунству з боку Китаю. Вони стверджують, що відмова від надійного захисту інтелектуальної власності (ІВ) може дозволити супротивникам використовувати ті ж самі принципи «добросовісного використання» для привласнення креативного контенту та запатентованих технологій ШІ, що потенційно може призвести до значних економічних наслідків...

Традиційний погляд, що підтримує позицію технологічної галузі щодо добросовісного використання, зазнав критики, особливо після нещодавніх судових рішень у таких справах, як Bartz проти Anthropic та Kadrey проти Meta, де судді визнали, що не все навчання ШІ на матеріалах, захищених авторським правом, кваліфікується як добросовісне використання. Правові науковці, такі як Памела Самуельсон, зазначають, що хоча деякі види використання можуть вважатися добросовісними, інші – ні, наголошуючи на тому, що вплив технологій ШІ на ринкові твори, захищені авторським правом, стає все більш очевидним. Наприклад, у рішенні проти Ross Intelligence суд визначив, що навчання моделей ШІ на юридичних матеріалах, захищених авторським правом, не кваліфікується як добросовісне використання, що підкреслює необхідність для компаній, що займаються ШІ, укладати ліцензійні угоди для зменшення ризиків порушення...

Оскільки компанії, що займаються штучним інтелектом, стикаються з фінансовим тиском, пов'язаним з потенційними витратами на ліцензування, консервативні підписанти листа стверджують, що ці компанії повинні нести відповідальність за матеріали, які вони використовують. Вони стверджують, що фінансові можливості індустрії штучного інтелекту роблять потребу у вільному доступі до контенту, захищеного авторським правом, необґрунтованою. І навпаки, захисники технологій стверджують, що захист авторських прав має сприяти інноваціям, а не перешкоджати їм, а Міністерству юстиції США рекомендується захищати права добросовісного використання. Крім того, лист завершується нагадуванням про зобов'язання Трампа підтримувати творців, водночас зазначаючи напруженість навколо вирішення його адміністрацією питань авторського права, особливо стосовно відомих діячів у сфері технологій...» **(Thomas Claburn. *MAGA cognoscenti warn feds away from shielding AI infringers* // The Register (https://www.theregister.com/2025/12/03/maga_bannon_anti_ai_fair_use/). 03.12.2025).**

«З моменту призначення на посаду директора USPTO у вересні 2025 року Джон А. Сквайрс оголосив про перегляд критеріїв прийнятності об'єктів інтелектуальної власності в США, зокрема у сферах штучного інтелекту, технологій розподіленого реєстру та медичної діагностики... Через кілька днів після затвердження він особисто підписав дозволу в блокчейні та діагностичних випадках; у листопаді він підвищив рішення Апеляційної комісії РТАВ щодо штучного інтелекту до статусу прецедентного; а 4 грудня він видав меморандум, в якому нагадав експертам, що фактичні заяви згідно з Правилем 132 мають доказову силу і повинні оцінюватися за стандартом переваги... У меморандумі зазначається, що аргументи адвоката можуть бути відхилені як захист, тоді як присяжна заява — наприклад, дані, що свідчать про те, що архітектура машинного навчання підвищує швидкість обробки, що криптопротокол не може бути виконаний розумово або що діагностичний метод інтегрує дані в конкретні медичні дії — є об'єктивним доказом, який експерт повинен врахувати. Хоча заяви не є панацеєю, у керівництві підкреслюється готовність Відомства розглядати справжні технологічні вдосконалення в обчислювальній техніці та охороні здоров'я як такі, що підлягають патентуванню.

У поєднанні з оновленим Посібника з процедури експертизи патентів (МРЕР) та новим прецедентним рішенням, ця серія кроків сприяє формуванню культури, в якій новатори в галузі штучного інтелекту, блокчейну та діагностики можуть знову розраховувати на справедливий шлях до захисту, що заохочує інвестиції в досягнення, які обіцяють більш потужні системи штучного інтелекту, більш прозорі та незмінні транзакції та більш ефективно зниження ризику захворювань» (Agatha H. Liu. *USPTO Signals Strong Support*

for Patent Eligibility in Cutting-Edge Technologies // Duane Morris LLP(https://www.duanemorris.com/alerts/uspto_signals_strong_support_patent_eligibility_cutting_edge_technologies_1225.html). 11.12.2025).

«...Компанія Disney звинуватила Google у «масовому» порушенні авторських прав, використовуючи її захищений авторським правом контент, включаючи персонажів з фільмів «Крижане серце», «Зоряні війни», «Дедпул» та інших, для навчання моделей штучного інтелекту без дозволу та створення несанкціонованих матеріалів, що нагадують інтелектуальну власність Disney. У листі з вимогою припинити порушення, надісланому в середу юридичною фірмою Jenner & Block, Disney стверджує, що послуги штучного інтелекту Google діють як «віртуальний торговий автомат», який відтворює та поширює персонажів Disney у великих масштабах, а логотип Gemini помилково натякає на схвалення Disney. Disney надав приклади зображень, створених штучним інтелектом, зокрема зображення Дарта Вейдера, створене за допомогою текстових підказок...

Google відповів, посилаючись на свої тривалі відносини з Disney і зазначивши, що його моделі штучного інтелекту навчаються на загальнодоступних веб-даних, а інструменти, такі як Content ID, допомагають правовласникам керувати використанням. Однак Disney протягом кількох місяців висловлював занепокоєння, не отримуючи задовільної відповіді, що змусило генерального директора Боба Айгера підтвердити необхідність листа. Disney вимагає технічних заходів безпеки для запобігання подальшим порушенням, наголошуючи, що не буде терпіти несанкціоноване комерційне використання своїх персонажів...» *(Disney accuses Google of ‘massive’ AI copyright infringement, issues cease-and-desist letter // The Indian Express [P] Ltd (<https://www.financialexpress.com/business/news/disney-accuses-google-of-massive-ai-copyright-infringement-issues-cease-and-desist-letter/4074227/>). 12.12.2025).*

«Компанія Walt Disney і OpenAI уклали трирічну стратегічну угоду, згідно з якою Disney стає першим великим партнером з ліцензування контенту для Sora, платформи OpenAI для створення коротких відеороликів за допомогою штучного інтелекту. За умовами угоди, Sora зможе генерувати соціальні відео за запитом користувачів, а ChatGPT Images створюватиме статичні зображення, використовуючи понад 200 анімованих, маскованих і вигаданих персонажів, костюмів, реквізиту, транспортних засобів і середовищ від Disney, Pixar, Marvel і Star Wars, але без використання будь-яких схожих образів або голосів...

Disney також стане одним з основних клієнтів OpenAI, використовуючи її API для створення нових продуктів, інструментів та досвіду, зокрема для

Disney+, а також впроваджуючи ChatGPT для внутрішнього використання співробітниками. В рамках угоди Disney інвестує 1 мільярд доларів у OpenAI та отримає варанти на додатковий капітал, при цьому транзакція підлягає остаточним угодам, затвердженню корпорацією та радою директорів, а також стандартним умовам закриття. Обидві компанії підкреслюють спільну прихильність до «орієнтованого на людину» та відповідального штучного інтелекту, включаючи політику, що відповідає віковим категоріям, заходи захисту від незаконного або шкідливого контенту, а також надійний захист прав творців, інтелектуальної власності власників контенту та контролю осіб над своїм голосом і зображенням...

З початку 2026 року шанувальники зможуть використовувати Sora та ChatGPT Images для створення контенту з такими персонажами, як Міккі та Мінні Маус, Сімба, Моана, Ельза, а також анімованими версіями ікон Marvel та Star Wars, таких як Залізна людина, Чорна пантера, Дарт Вейдер та Йода. Водночас на Disney+ з'являться добірки відео, створених за допомогою Sora, а Disney та OpenAI співпрацюватимуть над новими можливостями розповіді історій на основі штучного інтелекту для передплатників» *(The Walt Disney Company and OpenAI reach landmark agreement to bring beloved characters from across Disney's brands to Sora // OpenAI (<https://openai.com/index/disney-sora-agreement/>). 11.12.2025).*

«У міру того як штучний інтелект (ШІ) прискорює технологічні зміни, політики стикаються з проблемою стимулювання інновацій без підриву систем інтелектуальної власності (ІВ), які підтримують креативну економіку. Коаліція американських видавців новин та ЗМІ у своєму зверненні до Білого дому стверджувала, що надійний захист авторських прав є рушійною силою, а не перешкодою для інновацій у сфері ШІ, оскільки високоякісний оригінальний контент, такий як журналістика, є важливим компонентом ефективних моделей ШІ...

Видавці наголошують, що добровільне ліцензування є стійким шляхом уперед, що відображає успішне дозрівання потокових сервісів. Ліцензування забезпечує юридичну визначеність для розробників ШІ, зменшує ризик судових спорів та гарантує винагороду творцям за їхню роботу. Крім того, коаліція закликала до розумних вимог щодо прозорості, таких як ідентифікація ботів-павуків та розкриття загальних практик навчання, аргументуючи це тим, що це сприяє довірі та дозволяє споживачам оцінювати продукти ШІ на основі надійності та джерел, не вимагаючи розкриття комерційної таємниці...

Навпаки, видавці застерігають від впровадження широких винятків щодо видобутку тексту та даних, аргументуючи це тим, що такі моделі відмови від участі перекладають витрати на творців, не прискорили істотно інновації в інших юрисдикціях та наражають інтелектуальну власність США на експлуатацію за кордоном. Основний посил полягає в тому, що законодавство

США про авторське право, яке історично адаптувалося до технологічних змін шляхом поступового аналізу, і надалі буде покладатися на ринки ліцензування, забезпечення конкуренції та існуючі доктрини інтелектуальної власності для вирішення спорів. Для бізнесу головним висновком є те, що законодавство про авторське право залишиться в силі, а створення систем штучного інтелекту, які його дотримуються, стане конкурентною перевагою...» (*Crystal Broughan. Copyright Alliance Claims Protections Aren't Barriers to AI Development // Marks Gray, P.A. (<https://marksgray.com/intellectual-property-law/copyright-alliance-claims-protections-arent-barriers-to-ai-development/>). 15.12.2025*).

«Швидке впровадження штучного інтелекту (ШІ) підрядниками та фахівцями з проектування створює нові юридичні та кібербезпекові виклики в будівельній галузі, особливо щодо проектних робіт. Проектна документація, така як архітектурні креслення та інженерні звіти, зазвичай захищена авторським правом, що дає проектувальникам контроль над її використанням; стандартні контракти, такі як Загальні умови Американського інституту архітекторів (AIA), надають архітекторам авторські права, одночасно надаючи ліцензії на використання конкретних проектів іншим сторонам...

Однак штучний інтелект ускладнює суттєве поняття авторства. Оскільки чинне законодавство визначає, що лише людина може бути законним автором, твори, повністю створені штучним інтелектом, не мають захисту авторських прав. Ступінь, в якому внесок людського дизайнера є достатнім для забезпечення авторських прав при використанні штучного інтелекту як помічника, залишається питанням, що постійно розвивається в юридичній сфері, створюючи невизначеність, яка може поставити під загрозу договірний розподіл прав та ризиків, пов'язаних з використанням та розповсюдженням дизайну.

Окрім питань авторського права, використання сучасних інструментів штучного інтелекту створює значні ризики для безпеки даних. Робочі процеси штучного інтелекту часто передбачають двосторонній обмін інформацією, що може призвести до ненавмисного, необережного або навмисного розголошення конфіденційних або чутливих даних про проект, таких як фінансові деталі або плани безпеки. З огляду на великий обсяг даних у будівництві, фахівець з проектування, який використовує інструменти ШІ, особливо з інтегрованими процесами, такими як інформаційне моделювання будівель (BIM), може ненавмисно розкрити конфіденційну інформацію компаніям, що займаються програмним забезпеченням або зберіганням даних. Хоча цей ризик не є унікальним для будівництва, його розподіл часто ігнорується в сучасній практиці укладання контрактів...

У міру того, як галузь повільно адаптується, майбутні зміни до стандартних контрактних документів, таких як документи AIA, можуть вирішити ці питання. Наразі на дизайнерів, власників, підрядників та юристів

покладається обов'язок проактивно оцінювати ризики, пов'язані з авторством ІІ та розкриттям даних, і чітко розподіляти їх у контрактах, специфікаціях та процесах проекту» (*Authorship and Data Disclosure Risks in Construction and Design // Stoel Rives LLP* (<https://www.stoel.com/insights/publications/authorship-and-data-disclosure-risks-in-construction-and-design>). 18.12.2025).

Турецька Республіка

«Штучний інтелект (ІІ) швидко трансформує фармацевтичну галузь, пропонуючи значні переваги, такі як скорочення термінів розробки ліків з років до тижнів та зменшення типових витрат на розробку у розмірі 2,6 млрд доларів США. Платформи на базі ІІ, успіхи яких продемонстрували такі приклади, як швидке відкриття компанією BenevolentAI препарату барицитиніб для лікування COVID-19 та використання ІІ компанією IBM Healthcare для підбору клінічних випробувань, підвищують оперативну ефективність, дозволяють індивідуалізувати лікування та покращують аналіз даних...

Однак цей технологічний зсув ставить складні виклики перед патентною системою Туреччини. Хоча Кодекс промислової власності 6769 загалом виключає комп'ютерні програми з патентоспроможності, він не містить чітких положень щодо винаходів, що базуються на штучному інтелекті. Оскільки Туреччина є учасницею Європейської патентної конвенції (ЕРО), підхід ЕРО, який оцінює винаходи на основі штучного інтелекту за допомогою традиційних критеріїв, таких як новизна та неочевидність, за допомогою методу вирішення проблем, є обов'язковим для країни. Наразі головна дискусія точиться навколо того, чи є ці традиційні критерії адекватними для оцінки патентоспроможності винаходів, що є результатом процесів розробки фармацевтичних препаратів за допомогою штучного інтелекту. Майбутній успіх галузі в Туреччині залежатиме від досягнення балансу між використанням переваг штучного інтелекту та оновленням традиційної патентної системи з метою встановлення чітких етичних і правових меж для цієї технології...» (*Selin Sinem Erciyas, Zeynep Çağla Üstün. AI boom in the pharma sector raising critical questions about patentability and EPO problem-solving approach // Law Business Research* (<https://www.iam-media.com/index.php/article/ai-boom-in-the-pharma-sector-raising-critical-questions-about-patentability-and-epo-problem-solving-approach>). 10.12.2025).

Японська Держава

«Пошукові системи на основі генеративної штучної інтелекту покладаються на автоматизовані сканери, які копіюють величезні обсяги

веб-контенту, включаючи новинні статті, на свої власні сервери в якості навчальних даних. Новинні організації називають це «безкоштовним користуванням»: відповіді штучного інтелекту є більш точними, оскільки моделі використовують професійно зібрані журналістські матеріали, захищені авторським правом, проте видавці не отримують за це жодної оплати. Багато ЗМІ, включаючи японську газету Mainichi Shimbun, намагалися заблокувати таке сканування за допомогою файлів «robots.txt». Проте, журнали Mainichi показують, що «PerplexityBot» і «Perplexity-User» від Perplexity AI відвідували її сайти сотні тисяч разів між серединою 2024 року і серединою 2025 року. Газета вимагає розкриття інформації про все скопійоване та видалення даних, аргументуючи це тим, що така діяльність порушує авторські права...

Японське законодавство про авторське право містить виняток від 2018 року, який дозволяє розробникам штучного інтелекту використовувати твори «без мети насолодитися вираженими думками чи почуттями» з метою сприяння дослідженням у галузі машинного навчання. Однак Агентство з питань культури попередило, що ігнорування відмови видавця від індексації все одно може вважатися порушенням, а медіакомпанії стверджують, що виняток не повинен поширюватися на комерційні пошукові сервіси штучного інтелекту, які отримують дохід від їхнього контенту...

Професор університету Мейдзі Тетсуя Імамура стверджує, що Японія ненавмисно стала «раєм для машинного навчання» через безконтрольне копіювання контенту. Він вважає, що для підтримки журналістики та демократичних цінностей, які вона забезпечує, компанії, що займаються штучним інтелектом, повинні ділитися прибутками, які вони отримують від новинного контенту. Судові процеси та законодавчі зміни займуть час, тому Імамура закликає видавців та компанії, що займаються штучним інтелектом, якомога швидше домовитися про механізми справедливого розподілу доходів» *(Japan expert sounds alarm over ‘machine learning paradise’ as AI services crawl news sites // THE MAINICHI NEWSPAPERS (https://mainichi.jp/english/articles/20251202/p2a/00m/0bu/017000c). 03.12.2025).*

«...Японія застосовує штучний інтелект (ШІ) для боротьби з поширенням піратством манги та аніме в Інтернеті, яке, за оцінками антипіратської організації, щорічно коштує видавцям близько 8,5 трлн ієн (55 млрд доларів США). Цей крок має вирішальне значення для урядової стратегії «Cool Japan», яка спрямована на майже чотирикратне збільшення щорічного обсягу експорту японської культури за кордон до 130 млрд доларів до 2033 року...

Сплеск піратства, який посилюється з появою Інтернету, зараз активно протидіє галузь. Серед помітних успіхів можна відзначити рішення Токійського окружного суду 2024 року, яке зобов'язує відомий піратський сайт Mangamuga виплатити 1,7 млрд ієн компенсації великим видавництвам. Крім того,

Токійський окружний суд зобов'язав Cloudflare виплатити 500 млн ієн видавництвам після закриття сайту 13DL...

Незважаючи на ці юридичні перемоги та нову ініціативу з використання штучного інтелекту вартістю 100 мільйонів єн, спрямовану на автоматизацію виявлення порушених прав на зображення та тексти на закордонних сайтах, експерти застерігають, що забезпечення дотримання законодавства залишається складним завданням. Піратські сайти часто розміщуються за кордоном, а штучний інтелект все ще не має необхідного рівня досконалості для надійного визначення авторських прав. Крім того, найбільша частка незаконного перегляду припадає на ринки Південно-Східної Азії та США. Експерти вважають, що крім технічних заходів, видавці повинні зосередитися на інформуванні фанатської спільноти про шкоду піратства для творців, заохочувати самоконтроль та пропагувати етичне споживання» (*Julian Ryall. Japan turns to AI to hunt down overseas manga, anime pirates // South China Morning Post Publishers Ltd. (<https://www.scmp.com/week-asia/lifestyle-culture/article/3335479/japan-turns-ai-hunt-down-overseas-manga-anime-pirates>). 08.12.2025*).

Наука в сфері інтелектуальної власності

«...Ініціатива з моніторингу відкритої науки (OSMI) опитала 51 постачальника наукового контенту, включаючи видавців, журнали, репозитарії та бібліотекарів, щоб оцінити, як вони контролюють впровадження відкритої науки та її вплив. Результати показують, що 70% респондентів проводять моніторинг, в першу чергу з метою дотримання політики, виконання зобов'язань щодо звітності та отримання доказів для розробки майбутньої політики... Однак лише 10 респондентів відстежують рентабельність інвестицій (ROI), що вказує на прогалини в системах оцінки економічної цінності відкритості та вимірювання повторного використання та впливу на нижчі рівні. Показники на рівні політики, такі як частка журналів з відкритим доступом або політика щодо даних, є зрілими серед видавців, тоді як показники відкритих результатів (наприклад, набори даних, завантаження, цитування) є поширеними, але методологічно непослідовними. Показники результатів — вимірювання повторного використання, співпраці або залучення суспільства — набагато менш поширені...

Більшість моніторингу проводиться щорічно, базується на метаданих з Crossref, DataCite та OpenAlex і використовує постійні ідентифікатори (PID). Рівень прозорості варіюється: 34% діляться показниками через публічні інформаційні панелі, а 20% хочуть це робити, але ще не роблять. Ресурси кластерів становлять 0,5 або 1+ еквівалент повної зайнятості (FTE). Для тих, хто ще не здійснює моніторинг, фінансування, навчання персоналу, стандарти та відкриті метадані є головними факторами, що сприяють цьому. Опитування

підкреслює необхідність більшої методологічної узгодженості, підтримки новачків та переходу від відстеження відкритих результатів до вимірювання відкритих наслідків. OSMI розробить керівні принципи, сформулює переваги моніторингу та рекомендує показники для зміцнення практик серед постачальників наукового контенту...» (*Iratxe Puebla, Eleonora Colangelo. Monitoring open science with scholarly content providers: what OSMI's survey tells us // Upstream (https://upstream.force11.org/monitoring-open-science-survey/). 02.12.2025).*

«У 2022 році з'явилися твердження, що Африка була зраджена рухом за відкритий доступ, оскільки кожна перспективна модель була перейнята глобальним північним півкулею, що поглибило нерівність. Хоча спочатку відкритий доступ давав надію на участь Африки в екосистемі знань, модель APC (плата за обробку статей) та системні упередження в домінованому північним світом видавничому бізнесі посилили виключення, втрату власності та нерівну участь. Тим часом Латинська Америка тихо побудувала діамантовий відкритий доступ (diamond open access), заснований на власності громади, інклюзивності та співпраці. Однак, коли глобальний північ прийняв цю модель, він позбавив її комунальних основ («Ubuntuism»), перепакувавши її в некомерційну версію, яка ризикує повторити попередні зради...»

Для Африки різниця між «некомерційністю» та «неприбутковістю» є кардинальною, а не семантичною. Неприбуткові моделі все ще передбачають фінансові операції, такі як плата за послуги або відшкодування витрат, які функціонують за ринковою логікою, маргіналізуючи громади з обмеженими ресурсами та закріплюючи колоніалізм знань через залежність...

На відміну від цього, визначення ЮНЕСКО діамантового відкритого доступу як «орієнтованого на громаду, некомерційного» відповідає потребі Африки в академічній моделі, яка відкидає комерціалізацію і підтверджує знання як суспільне благо. Декларація Толука-Кейптаун (Toluca–Cape Town Declaration), прийнята на Другому глобальному саміті з відкритого доступу до діамантів, засуджує фінансові бар'єри та відстоює некомерціалізацію. Африка повинна визначити та впровадити справді визвольну модель відкритого доступу до діамантів, засновану на убунтуїзмі, спільнотності та рівності, щоб забезпечити вільний «дощ» знань, який поповнить дослідницький ландшафт, що довгий час контролювався ззовні...» (*Reggie Raju, Felicia Nkrumah Kuagbedzi. Resurrection of the betrayal: Diamond Open Access assuming a commercial model // University of Cape Town (https://lib.uct.ac.za/articles/2025-12-02-resurrection-betrayal-diamond-oa-assuming-commercial-model). 02.12.2025).*

«...Академічні бібліотеки стикаються зі зростаючим тиском через скорочення бюджетів і підвищення попиту на цифровий контент з боку студентів, які добре розбираються в технологіях, що робить жорсткі, традиційні моделі кредитування нежиттєздатними. Гнучке кредитування — динамічний, заснований на даних підхід, що включає такі моделі, як вартість за цикл (CPC), вимірюваний доступ та передплата — зараз є необхідним для бібліотек, щоб залишатися актуальними, оперативними та фінансово стійкими. Ця зміна переводить бібліотеки від статичних, дорогих зобов'язань з фіксованим доступом, які часто призводять до переплати за недостатньо використовуваний контент або затримки доступу до критично важливих ресурсів, до стратегічного бюджетування в режимі реального часу на основі фактичного використання та попиту...

Гнучкі моделі вирішують ключові проблеми: наприклад, університет може використовувати короткострокову підписку для обов'язкового семестрового читання замість придбання десятків дорогих безстрокових ліцензій або тимчасово розширити доступ під час тижня іспитів, використовуючи лімітований доступ. Ця гнучкість виявилася життєво важливою під час криз, таких як пандемія COVID-19, дозволивши бібліотекам швидко збільшувати або зменшувати доступ для підтримки швидкого переходу до онлайн-навчання.

Набір інструментів гнучкого кредитування пропонує різноманітні можливості: «Одна копія/один користувач» для основних текстів; «Доступ за лічильником» для популярних матеріалів, інтерес до яких обмежений у часі; «Підписка» для ініціатив у масштабах усього кампусу; «Вартість за циркуляцію» для непередбачуваних тем; та «Придбання за попитом», коли назви додаються лише після доступу користувача. У поєднанні ці моделі дозволяють бібліотекам контролювати як витрати, так і доступ, одночасно підтримуючи експерименти...

Важливо, що така гнучкість вимагає управління на основі даних. Надійні аналітичні інструменти дозволяють бібліотекам контролювати використання, відстежувати піки попиту та відповідно адаптувати моделі позичання, оптимізуючи кожен витрачений гривню та виправдовуючи фінансування. Такий підхід також покращує доступність та сприяє більш активній взаємодії, особливо з огляду на те, що студенти все частіше споживають контент у різних форматах, таких як аудіокниги та електронні книги. У перспективі гнучке кредитування сприятиме тіснішій інтеграції з системами управління навчанням і підтримуватиме більш чутливе, орієнтоване на студентів майбутнє, де цінність бібліотеки полягає в її адаптивному зв'язку людей із знаннями» (*Rachel Kray. Evolving in Real Time: Why Flexible Lending Has Become a Strategic Imperative for Academic Libraries // Information Today, Inc. (<https://newsbreaks.infotoday.com/NewsBreaks/Evolving-in-Real-Time-Why-Flexible-Lending-Has-Become-a-Strategic-Imperative-for-Academic-Libraries-172542.asp>). 02.12.2025).*

«У позиційному документі OASPA (Асоціація відкритого доступу до наукових публікацій) від листопада 2025 року стверджується, що успіх відкритого доступу більше не можна вимірювати лише відсотком статей, які можна читати безкоштовно; зараз ключовими питаннями є «як» і «для кого» працює відкритий доступ. Зростання обсягів відкритого доступу зупинилося, бібліотеки намагаються фінансувати кілька моделей відкритого доступу поряд із традиційними передплатами, а довіра між видавцями, спонсорами та бібліотеками слабшає. У документі визначено п'ять системних проблем і три взаємопов'язані бар'єри, що обмежують рівноправну участь, і зроблено висновок, що нинішня система оптимізована для масштабу та ефективності, а не для різноманітності, інклюзивності та контекстуальної релевантності...

OASPA розрізняє загальні структурні виклики (такі як практики оцінки досліджень) та специфічні для сектору проблеми, з якими стикаються видавці, і закликає кожную зацікавлену сторону — видавців, бібліотеки, спонсорів, консорціуми — взяти на себе відповідальність за зміни. Замість того, щоб дублювати ініціативи, такі як DORA або CoARA, OASPA прагне стимулювати практичні дії, де це може додати цінності — наприклад, заохочуючи видавців відмовитися від маркетингу журналів за індексом впливу та прийняти прозорі показники, узгоджені з громадою.

У документі відстоюється «бібліорізноманіття» та висвітлюються моделі, що базуються на ініціативах громад — від латиноамериканської моделі «діамантового відкритого доступу» до «Subscribe-to-Open» та багатомовних платформ, які розширюють участь без авторських гонорарів. OASPA наголошує, що комерційний статус не є шкідливим сам по собі, а некомерційний статус — корисним; важливо те, чи сприяють такі практики відкритості, рівності та суспільній користі...

Ключові рекомендації:

- Перейти від простих показників відсотка відкритого доступу до показників рівноправної участі та трансформаційного впливу.
- Підтримувати різноманітні, відповідні місцевим умовам моделі публікацій та мови, особливо в гуманітарних науках та маргіналізованих регіонах.
- Сприяти відкритим метаданим, багатим на PID, та спільним методологічним стандартам для моніторингу прогресу.
- Надавати практичні інструменти та приклади з практики, щоб допомогти видавцям впроваджувати інклюзивні практики...

OASPA зараз запрошує спільноту допомогти перейти від вимірювання відкритого доступу виключно у відсотках до вимірювання участі та підтвердження переходу до справедливого, відкритого обміну знаннями» (*Malavika Legge. “Open access must work for everyone” // RI Media Ltd (<https://www.researchinformation.info/analysis-opinion/open-access-must-work-for-everyone/>). 04.12.2025*).

«...aiXiv — це нова платформа відкритого доступу до препринтів, розроблена для досліджень «ери штучного інтелекту». Створена Гуовей Хуангом (Університет Манчестера) та його колегами з Торонто, Оксфорда, Цінхуа та інших університетів, платформа приймає статті, написані людьми, системами штучного інтелекту або обома, і використовує власні «агенти» на основі великої мовної моделі для швидкого базового рецензування. Кожна подана робота перевіряється п'ятьма автономними рецензентами, які перевіряють її новизну, технічну обґрунтованість та вплив, а також шукають приховані підказки, що можуть вплинути на оцінку. Якщо три агенти рекомендують прийняти роботу, вона публікується; автори можуть переглянути та повторно подати роботу в ітеративних циклах, що займає лічені хвилини, а не місяці, як це зазвичай буває у випадку традиційної рецензії...

aiXiv був запущений в середині листопада і в даний час містить лише кілька десятків рукописів, але його засновники стверджують, що він полегшує роботу перевантаженої системи рецензування, яка зараз завалена більш ніж трьома мільйонами статей на рік і прискорюється хвилею написання текстів за допомогою штучного інтелекту. Політика провідних журналів і серверів препринтів сильно відрізняється — багато хто з них досі забороняє авторство ШІ або почав обмежувати неоглянуті статті з інформатики, що викликає побоювання щодо прихованого використання ШІ та зростання проблем із якістю. Відкрито дозволяючи авторство ШІ та розкриваючи рецензування ШІ, aiXiv прагне більшої прозорості, одночасно перевіряючи, чи може машинне рецензування підтримувати високі стандарти.

Ранні випробування дають неоднозначні результати: експерименти, такі як жовтнева конференція Agents4Science, показують, що автоматизовані рецензенти чудово виявляють числові помилки та неправильні посилання, але можуть переоцінювати новизну. Критики застерігають, що aiXiv не повинен стати «звалищем» для низькоякісних текстів, створених машинами; прихильники кажуть, що ті самі проблеми з цілісністю вже існують у традиційному видавництві і що ШІ лише змушує галузь зіткнутися з ними. Неопубліковані внутрішні дані, за словами співзасновника Пенсонга Чжана, свідчать, що оцінки агентів aiXiv тісно узгоджуються з людськими рецензіями з недавньої конференції з робототехніки і іноді надають більш насичену зворотний зв'язок...

Незалежно від того, чи буде aiXiv процвітати, спостерігачі кажуть, що він уже викликав важливу дискусію про те, як наука буде перевіряти дослідження, коли штучний інтелект почне генерувати та оцінювати більшу їх частину. Ключове питання, за словами Томаса Діттеріха з Орегонського університету, більше не полягає в тому, чи може штучний інтелект імітувати наукову діяльність, а в тому, «як ми будемо гарантувати, що дослідження є справжніми». *(Celina Zhao. A new preprint server welcomes papers written and reviewed by AI // American Association for the Advancement of Science*

«...Глобальні витрати на дослідження та нагальність таких викликів, як зміна клімату та охорона здоров'я, перетворили наукову комунікацію на важливу інфраструктуру суспільного блага, але система, яка її забезпечує, дається взнаки. Відкритий доступ значно розширився — Cambridge University Press зараз публікує понад 70 відсотків своїх статей у відкритому доступі, а в цілому по галузі ця частка перевищує 50 відсотків, — проте успіх створив парадокс: за 20 років кількість статей потроїлася, перевищивши три мільйони на рік, що перевантажує рецензентів, збільшує витрати та — підсилене спотвореними стимулами «publish-or-perish» та загрозою напливу низькоякісних текстів, створених штучним інтелектом — ставить під загрозу цілісність досліджень. Бюджети бібліотек не встигають за цими змінами, а модель «одна стаття для всіх» більше не є стійкою...

Нещодавнє опитування, проведене Кембриджським університетом серед 3000 зацікавлених сторін у 120 країнах, показало, що лише третина респондентів вважає, що нинішня система готова до майбутнього, хоча незначна більшість вважає, що її можна зробити життєздатною, якщо фінансування буде використовуватися по-іншому. У підсумковому звіті The Press під назвою «Майбутнє видавничої справи» стверджується, що поступових змін уже недостатньо: сектор повинен «видавати менше, але краще» і диверсифікувати свою діяльність, виходячи за межі традиційних журнальних статей. Основні рекомендовані заходи:

- переглянути системи академічного винагородження, щоб надати пріоритет якості та визнати різноманітні результати;
- закріпити принцип рівності в політиці відкритого доступу, щоб автори з країн з низьким та середнім рівнем доходу не були виключені;
- підтримувати надійні канали поширення інформації з меншими витратами — сервери препринтів, платформи, що належать спільноті, або платформи з відкритим доступом типу «діамант», — вимагаючи при цьому прозорості щодо витрат та послуг видавців;
- розглядати рецензування як цінний науковий внесок, забезпечуючи навчання, стимули та відповідальне використання технологій для обробки великих обсягів інформації...

У звіті робиться висновок, що видавці, спонсори, університети та дослідники повинні співпрацювати вже зараз, щоб створити екосистему, яка буде «відкритою за замовчуванням, справедливою за своєю структурою та придатною для майбутнього», щоб зростання без реформ не загальмувало науковий прогрес і не підірвало довіру громадськості...» (*Mandy Hill. Academic Publishing Is Not Fit for the Future – If We Don't Act Now, The Vital Role Research Plays in Society Is at Risk // Society for Scholarly Publishing (SSP)*)

(<https://scholarlykitchen.sspnet.org/2025/12/11/guest-post-academic-publishing-is-not-fit-for-the-future-if-we-dont-act-now-the-vital-role-research-plays-in-society-is-at-risk/>). 11.12.2025).

«У 2025 році Довідник журналів з відкритим доступом (DOAJ) зосередився на публікаціях з відкритим доступом типу «діамант» — журналах, які не стягують плату за обробку статей — підкресливши вплив своєї роботи на невеликі видання, що випускаються громадами по всьому світу...

Європа: DOAJ допоміг завершити два проекти ЄС Horizon, CRAFT-OA та DIAMAS, в рамках яких було розроблено інструменти та стандарти для безкоштовних журналів. Ці результати тепер використовуються в новому європейському центрі Diamond Capacity Hub; DOAJ братиме участь у розробці стандарту Diamond Open Access Standard та центру Diamond Discovery Hub, а також підписав угоду з німецькою організацією SeDOA про підтримку німецьких журналів Diamond.

Сталий розвиток: як засновник Open Journals Collective, DOAJ надає бібліотекам можливість фінансувати кураторські журнали Diamond замість моделей на основі APC...

Глобальна підтримка: мережа послів DOAJ підвищила якість Diamond в Туреччині (спільно з платформою DergiPark), налагодила партнерство з Latindex для зміцнення тисяч іbero-американських видань та продемонструвала ініціативи в 3000 журналах Diamond в Азії. Організація також приєдналася до проекту Horizon-Europe ALMASI з метою нарощування потенціалу в Латинській Америці та Африці і використовує соціальні медіа для посилення зусиль Diamond, таких як Tuwhera в Новій Зеландії.

Погляд у майбутнє: DOAJ входить до складу комітету з підготовки саміту Diamond OA, який відбудеться в лютому 2026 року в Бангалорі, і наголошує, що справедливий відкритий доступ може включати як безкоштовні, так і недорогі журнали спільноти, які отримують переваги від видимості та забезпечення якості індексації DOAJ...» **(*Reflecting on a Diamond year for DOAJ // DOAJ Blog* (<https://blog.doaj.org/2025/12/19/reflecting-on-a-diamond-year-for-doaj/>). 19.12.2025).**

Австралійський Союз

«Рада бібліотекарів австралійських університетів (CAUL) та Taylor & Francis уклали трирічну угоду про трансформацію, яка дозволить дослідникам з австралійських та новозеландських установ, що беруть участь у програмі, публікувати всі свої статті у відкритому доступі в журналах Taylor & Francis та Routledge — як у повністю відкритих, так і в

гібридних журналах — без індивідуальної оплати з боку авторів. Угода також дозволяє використовувати ліцензований контент Taylor & Francis з інструментами штучного інтелекту для некомерційних досліджень та викладання (наприклад, резюме, створені штучним інтелектом, або питання для обговорення) за захищених умов...

Taylor & Francis розширить свою модель фінансування відкритого доступу в галузі гуманітарних і соціальних наук «Collective Pathway to Open Publishing» (Колективний шлях до відкритого публікування). За умови достатньої підтримки кілька журналів з гуманітарних і соціальних наук, які активно використовуються австралійськими авторами, зокрема Journal of the Australian Library and Information Association (Журнал Австралійської асоціації бібліотек та інформації), перейдуть на повний відкритий доступ для своїх випусків 2026 року, що дозволить авторам з усього світу публікувати свої статті без сплати авторських внесків...» (*Taylor & Francis announces new OA agreement for Australasian researchers // RI Media Ltd (<https://www.researchinformation.info/news/taylor-francis-announces-new-oa-agreement-for-australasian-researchers/>). 11.12.2025*).

Канада

«...Канадська екосистема досліджень та інновацій не в змозі перетворити академічні дослідження світового рівня на комерційний успіх, що призводить до уповільнення економічного зростання, залежності від Сполучених Штатів та значної втрати інтелектуальної власності. Незважаючи на те, що університети проводять чудові дослідження, хронічне недофінансування з боку як державного, так і приватного секторів — інвестиції Канади в НДДКР становлять 1,8 % ВВП, що значно нижче середніх показників OECD — означає, що нові продукти часто не розробляються або комерціалізуються іноземними компаніями... Щоб виправити цю ситуацію, Канада повинна відмовитися від стратегії копіювання політики США, яка базується на надлишку капіталу та попиті, які Канада не може відтворити, і замість цього прийняти стратегічний підхід, розроблений в Канаді. Це передбачає використання існуючих сильних сторін країни шляхом фінансування цільових міждисциплінарних досліджень на стику таких галузей, як штучний інтелект, квантова фізика, охорона здоров'я та енергетика. Щоб забезпечити «свободу діяльності» для малих і середніх підприємств, які стикаються з ризиками патентних судових спорів з американськими компаніями, Канада повинна створити великі відкриті банки даних і матеріалів, які можна вільно використовувати і які є стійкими до захоплення іноземними патентами...

Нарешті, щоб зменшити бюрократію та політичне втручання, які гальмували попередні ініціативи, незалежним організаціям слід надати

повноваження керувати інноваційними проєктами, свободу приймати реальні ризики та ставити довгострокові потреби вище за короткострокові політичні перемоги» (*E. Richard Gold. Canada's innovation policy: designed in Ottawa, owned in America // The Globe and Mail Inc. (<https://www.theglobeandmail.com/business/commentary/article-canadas-innovation-policy-designed-in-ottawa-owned-in-america/>). 23.12.2025*).

Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії

«Штучний інтелект відіграв важливу роль у швидкій розробці вакцин проти COVID-19, а моделі машинного навчання допомогли вченим проаналізувати величезні обсяги досліджень, щоб визначити пріоритетні напрямки та покращити вибір антигенів. Однак, хоча закони США про дані підтримували такий підхід для таких компаній, як Pfizer-BioNTech і Moderna, британське законодавство про авторське право створило значні перешкоди для розробки вакцини AstraZeneca. Згідно із законодавством Великобританії, комерційні організації не можуть використовувати ШІ для автоматичного аналізу наукових статей, до яких вони мають доступ, без отримання дозволу від кожного видавця, оскільки машинне навчання передбачає створення копій, що тягне за собою відповідальність за порушення авторських прав. Натомість їм довелося б вручну переглянути сотні тисяч статей, що є неможливим завданням у таких масштабах...

Британська система авторського права містить суперечливі положення: комерційне сканування веб-сторінок для індексації (наприклад, функція пошуку Google) є явно законним, а науковці та дослідники Національної служби охорони здоров'я можуть збирати дані для некомерційних цілей, але для обміну будь-якими отриманими даними з комерційними організаціями необхідні дозволи, які неможливо отримати. Ця правова структура підриває урядову стратегію «Штучний інтелект для науки» та угоду між США і Великою Британією про технологічне процвітання, які зосереджуються на інвестиціях у фізичну інфраструктуру, обходячи критичні питання доступу до даних. Без гнучких законів про дані навіть найкраща інфраструктура має обмежену цінність, оскільки такі компанії, як Stability AI, вирішують обробляти свої дані в США.

Ситуація є особливо проблематичною, оскільки авторське право покликане захищати оригінальне вираження, а не факти та дані, проте законодавство Великої Британії вимагає дозволу на видобуток інформації лише тому, що вона міститься в матеріалах, захищених авторським правом, таких як статті в журналах. Це уповільнює дослідження та загрожує залежності економіки Великої Британії від комерціалізації наукових відкриттів. Хоча ринок великих мовних моделей домінують США та Китай, Великобританія має

можливості в «другому ешелоні» застосувань штучного інтелекту в секторах, де вона вже досягла успіху, — біомедицині, сільському господарстві, екологічних галузях та фінансах. Поява відкритих моделей, таких як DeepSeek, може принести користь британським організаціям, якщо поєднати їх із більш гнучкими законами про дані...

Щоб конкурувати на міжнародному рівні, Великобританія повинна наслідувати приклад Японії, Південної Кореї та Сінгапуру, які майже десять років тому запровадили цільові гнучкі правила щодо авторських прав для інновацій у сфері ШІ. Дослідницький сектор повинен активно брати участь у політичних дискусіях, особливо коли уряд розглядає питання ШІ та авторських прав як такі, що стосуються лише креативних галузей та великих технологічних компаній, повністю ігноруючи наукові наслідки. Комплексна стратегія повинна охоплювати всі три складові успіху ШІ — людей і навички, технічну інфраструктуру та дані — за допомогою сучасних, гнучких законів про авторське право, які забезпечують проходження даних через інфраструктуру, що будується» (*Benjamin White. The UK's copyright laws will hobble its AI ambitions* // *Times Higher Education* (<https://www.timeshighereducation.com/opinion/uks-copyright-laws-will-hobble-its-ai-ambitions>). 11.12.2025).

«Організація Sense about Science та видавництво Taylor & Francis випустили «Дослідницька доброчесність: посібник для молодих науковців» — безкоштовний практичний посібник, який допомагає молодим науковцям розібратися в етичних питаннях на кожному етапі проекту — від розробки дослідження та збору даних до прийняття рішень щодо авторства, рецензування та питань, що виникають після публікації... Розроблений за участю Британського офісу з питань доброчесності в наукових дослідженнях та сформований на основі питань, порушених під час семінарів із молодими науковцями, цей набір інструментів пропонує покрокові поради з таких тем, як авторство, плагіат, управління даними та як реагувати у разі скарги щодо порушення доброчесності. Організації підкреслили, що набір інструментів відповідає реальним потребам дослідників, причому розділ про етику публікацій, який охоплює такі теми, як авторство, плагіат та процес вирішення питань, пов'язаних з порушенням етики, має бути особливо цінним. Обидві організації підкреслили важливість набору інструментів для спрощення складних етичних питань та зміцнення довіри громадськості до науки...» (*Research integrity toolkit launched for early career researchers* // *RI Media Ltd* (<https://www.researchinformation.info/news/research-integrity-toolkit-launched-for-early-career-researchers/>). 04.12.2025).

Сполучені Штати Америки

«...Біохімік з Каліфорнійського університету в Берклі Дженніфер Дудна, чия робота над бактеріальною імунною системою CRISPR, спонукана цікавістю, принесла їй Нобелівську премію та понад 100 патентів США, є прикладом того типу вчених, які, згідно з новим дослідженням Каліфорнійського університету в Берклі, проводять найбільш впливові дослідження: ті, хто одночасно публікує свої роботи та патентує їх...

Дослідження, опубліковане в журналі Science, пов'язує майже 700 000 осіб, які з 1976 року є авторами наукових статей і подали заявки на патенти в США, і виявляє, що ці дослідники «квадранта Пастера» — названого на честь Луї Пастера, який об'єднав фундаментальну науку і практичні винаходи — постійно створюють роботи, які є більш новаторськими і частіше цитуються, ніж роботи їхніх колег, які обмежуються або чистою наукою, або прикладними винаходами. Дослідники, які публікують і патентують свої роботи в одному і тому ж році, є найбільш інноваційними та впливовими з усіх, і, всупереч давнім побоюванням, патентування на початку кар'єри, здається, підсилює, а не послаблює науковий вплив: серед рівноцінних колег ті, хто патентував свої роботи протягом перших п'яти років, отримали приблизно на 25% більше цитувань за свою кар'єру, навіть якщо вони мали на одну публікацію менше на початку...

Необхідно підкреслити, що результати є кореляційними і можуть відображати основні риси або умови, які одночасно сприяють патентуванню та високоякісній науці. Проте ці закономірності є стійкими в різних галузях, установах та протягом десятиліть. Кількість дослідників подвійного призначення зросла на 350% між 1980 і 2016 роками завдяки Закону Бей-Доула, який дозволив університетам і малим фірмам зберігати права інтелектуальної власності на дослідження, що фінансуються з федерального бюджету. До 2016 року ці вчені становили приблизно 14% винахідників і 4% усіх вчених, причому частка жінок у цій групі за той самий період зросла з 5% до понад 25%. Вони також географічно сконцентровані: майже половина з них розташована в 1% округів США з найвищим економічним показником. Автори дослідження стверджують, що політика університету щодо постійної роботи та фінансування, яка недооцінює прикладну роботу, може бути контрпродуктивною, і вони виділяють такі нові ініціативи, як рух РТІЕ (Promotion & Tenure—Innovation & Entrepreneurship) та політика Каліфорнійського університету 2021 року, яка офіційно визнає інновації та підприємницьку діяльність у рішеннях про просування по службі.

Більш загальне послання полягає в тому, що стара модель, яка розділяє «справжніх» вчених від винахідників, є застарілою: дослідники, які, як Дудна, плавно переходять від фундаментальних відкриттів до практичного застосування, не поступаються науковою строгістю — вони розширюють сферу

впливу та значення своєї роботи» (*Scott Morrison. Are university policies holding science back? Study shows how patenting boosts pure research // Phys.org* (<https://phys.org/news/2025-12-university-policies-science-patenting-boosts.html>). 01.12.2025).

«Національний інститут охорони здоров'я США (NIH) планує обмежити витрати на обробку статей (APC), які його грантоотримувачі можуть сплачувати за публікацію статей у відкритому доступі, сподіваючись обмежити витрати, які можуть сягати 12 000 доларів за статтю. У ході публічних консультацій понад 900 дослідників, університетів та видавців в цілому погодилися, що APC є завищеними, але попередили, що запропоновані обмеження (2000–6000 доларів) можуть мати шкідливі побічні ефекти:

- Втрата престижу Вчені на початку кар'єри та ті, хто працює в невеликих установах, можуть бути виключені з впливових журналів, які перевищують обмеження, що негативно вплине на їхні перспективи працевлаштування, отримання постійної посади та фінансування.

- Конфлікт політик Обмеження, здається, суперечать вимозі NIH про нульове ембарго, яка вимагає негайного публічного доступу; кілька провідних видавців забороняють авторам самостійно архівувати прийняті рукописи.

- Негативні ринкові ефекти Обмеження може стати фактичною мінімальною межею, що спонукає дешевші журнали підвищувати ціни, а великі комерційні видавці шукатимуть обхідні шляхи, такі як трансформаційні угоди...

Видавці стверджують, що високі APC відображають рецензування, редагування та виявлення шахрайства; критики заперечують, що прибуток, який перевищує 37 відсотків, свідчить про експлуататорський характер системи. Альтернативні ідеї, які розглядає NIH, включають:

- відшкодування APC до 0,8 % прямих витрат гранту (або 20 тис. доларів за кожну нагороду);
- дозвіл на вищі обмеження для журналів, які платять рецензентам;
- повне скасування фінансування APC та вимога депонування безкоштовних препринтів...

Багато коментаторів стверджують, що справжня реформа повинна бути спрямована на культуру, яка пов'язує кар'єрний ріст з публікаціями в елітних журналах, що дозволяє видавцям встановлювати будь-які ціни. NIH заявляє, що розгляне всі відгуки перед остаточним затвердженням політики...» (*Phie Jacobs. NIH's proposed caps on open-access publishing fees roil scientific community // American Association for the Advancement of Science* (<https://www.science.org/content/article/nih-s-proposed-caps-open-access-publishing-fees-roil-scientific-community>). 12.12.2025).

«...Google почав видаляти десятки нових доменних імен Sci-Hub зі своїх результатів пошуку в США. Цей крок був викликаний судовим рішенням 2017 року, виграним Американською хімічною асоціацією (ACS), яке протягом декількох років залишалося невиконаним. Постійна заборона 2018 року, видана федеральним судом штату Вірджинія після того, як оператор Sci-Hub Олександра Елбакян не з'явилася на суді, надала ACS широкі повноваження переслідувати існуючі та майбутні домени Sci-Hub і зобов'язала всі сторони, «які беруть активну участь або співпрацюють», включаючи пошукові системи, «припинити сприяти доступу»...

Наприкінці 2025 року ACS, представлена британською юридичною фірмою Wiggin LLP, почала посилається на цей неактивний судовий наказ, щоб змусити Google деіндексувати понад 34 піддомени Sci-Hub у США. Це один із перших відомих випадків, коли Google виконала судовий наказ про «блокування сайту» у США, що призвело до видалення понад 2,7 мільярда URL-адрес. Google виконала це рішення, видаливши домени виключно зі своїх американських результатів пошуку, тоді як в інших країнах вони залишаються доступними. Готовність пошукової системи діяти, можливо, на добровільній основі, щоб відобразити свою співпрацю з подібними наказами про блокування сайтів в Європі та Австралії, викликає питання про те, чи відчуває вона юридичну необхідність діяти відповідно до положення про «активну співпрацю або участь», яке, як зазвичай стверджують технологічні компанії, не застосовується до нейтральних сторонніх послуг» (*Ernesto Van der Sar. Google Removes Sci-Hub Domains from U.S. Search Results Due to Dated Court Order // TorrentFreak (<https://torrentfreak.com/google-removes-sci-hub-domains-from-u-s-search-results-due-to-dated-court-order/>). 12.12.2025*).

Федеративна Республіка Бразилія

«Springer Nature та бразильська CAPES (Coordenação de Aperfeiçoamento de Pessoal de Nível Superior) підписали історичну трирічну трансформаційну угоду (ТА), яка набере чинності 1 січня 2026 року та дозволить дослідникам із понад 400 бразильських установ публікувати в середньому 6000 статей з відкритим доступом (ОА) щорічно в гібридних журналах Springer, зберігаючи при цьому повний доступ до читання. Ця угода суттєво розширює пілотний проект, започаткований два роки тому, який охоплював би лише 30 % поточної потужності, що відображає сталу співпрацю та спільне прагнення просувати відкриту науку в стійкий та масштабований спосіб...

Оскільки Бразилія виробляє понад 50% наукової продукції Латинської Америки, ця угода значно підвищує видимість і доступність бразильської наукової продукції, зміцнюючи лідерство країни в галузі відкритого доступу в регіоні. Головний комерційний директор Springer Nature Керолін Онор

підкреслила, що ТА є одними з найефективніших рушіїв переходу до відкритого доступу, пропонуючи структурований, масштабований підхід, який приносить користь дослідникам у всьому світі...» (***Springer Nature and CAPES Break Barriers in Brazil with Unlimited Transformative Agreement // Springer Nature*** (<https://group.springernature.com/gp/group/media/press-releases/ta-in-brazil-with-capes-2025/27832600>). 05.12.2025).

Японська Держава

«Springer Nature та японський консорціум OASE (Open Access for Scholarly Empowerment) підписали трансформаційну угоду (ТА) на 2026-2028 рр., спрямовану на прискорення відкритого доступу до публікацій в Японії. Наразі до угоди приєдналися 83 університети та національні науково-дослідні організації, що дозволить їхнім дослідникам опублікувати приблизно 3000 статей з відкритим доступом у понад 2000 гібридних журналах Springer у 2026 році. Установи-учасниці також збережуть доступ до повного пакету журналів Springer (близько 2200 назв), а також до журналів Palgrave Macmillan, Adis та nature.com, на які вони передплачують...

Створена в рамках національної політики відкритого доступу Японії, OASE прагне розширити поширення досліджень, що фінансуються з державного бюджету. Професор Норіко Осумі (Університет Тохоку) зазначила, що нова угода, яка базується на пілотній ТА 2023 року, пропонує практичний шлях до більш інклюзивного та сталого відкритого публікування. Антуан Боке з Springer Nature зазначив, що ТА зазвичай збільшують обсяг золотого відкритого доступу в десять разів; попередні дані японських ТА показують, що кількість статей з відкритим доступом збільшилася в чотири рази за перший рік, а статті з відкритим доступом завантажувалися в 4,4 рази частіше і отримували в 10,7 разів вищі бали Altmetric, ніж роботи без відкритого доступу. Обидві сторони вважають цю угоду ключовим кроком на шляху до повного переходу Японії на відкритий доступ та більшої глобальної видимості та впливу японських досліджень...» (***Springer Nature and OASE sign deal to promote OA in Japan // RI Media Ltd*** (<https://www.researchinformation.info/news/springer-nature-and-oase-sign-deal-to-promote-oa-in-japan/>). 05.12.2025).

Законодавство з інтелектуальної власності

Україна

«Міністерство економіки України ініціювало проєкт постанови Кабінету Міністрів України, метою якого є внесення змін до Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності. Ці зміни спрямовані на врегулювання відносин, що виникають у зв'язку з виконанням суб'єктами ветеранського підприємництва дій, пов'язаних з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності відповідно до нового Закону «Про ветеранське підприємництво», а також на актуалізацію положень Порядку № 1716 для забезпечення цифрової трансформації та автоматизації процесів у сфері ІВ.

Проєктом постанови передбачається суттєве зменшення розміру зборів для суб'єктів ветеранського підприємництва:

- За подання заявок в електронній формі для всіх об'єктів ІВ встановлюється пільга у розмірі 90% від встановленого збору (збільшення з 75–80%).
- Для суб'єктів ветеранського підприємництва-заявників встановлюються збори на рівні 25% від встановленого розміру за заявки на винахід, корисну модель, промисловий зразок чи компонування напівпровідникового виробу, та 50% — за заявки на торговельну марку або географічне зазначення.
- У разі спільної заявки суб'єкта ветеранського підприємництва з особою, яка не має такого статусу, збір складатиме 50% (для винаходів, корисних моделей, промзразків) та 75% (для торговельних марок, географічних зазначень)...

Крім того, проєкт постанови запроваджує механізм доплати зборів у разі зміни статусу заявника з ветеранського підприємця на іншу особу або передачі прав особі без такого статусу. Також визначається порядок підтвердження статусу ветеранського підприємництва і встановлюється правило застосування лише однієї, найменшої, пільгової ставки, якщо особа має право на кілька пільг одночасно. Ці заходи мають сприяти розвитку ветеранського підприємництва, його інноваційній діяльності та реінтеграції ветеранів війни в цивільне життя...» (*Планують зміни щодо зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності // Uteka (https://uteka.ua/ua/publication/news-14-novosti-zakonodatelstva-1-planiruyut-izmenenie-sborov-za-dejstviya-svyazannye-s-oxranoy-prav-na-obekty-intellektualnoj-sobstvennosti). 03.12.2025).*

«...Міністерство економіки підготувало проєкт постанови Кабінету Міністрів, яким вносяться зміни до Порядку сплати зборів за дії, пов'язані з охороною прав на об'єкти інтелектуальної власності. Документ покликаний запровадити пільгові ставки для суб'єктів ветеранського підприємництва, передбачені Законом «Про ветеранське підприємництво» № 4563-IX від 31 липня 2025 р., та актуалізувати низку норм з огляду на цифрову трансформацію сервісів у сфері ІВ. Передбачається, що замість нинішньої знижки у 20–25 % за подання електронних заявок діятиме уніфікована 10-відсоткова плата від базового збору для всіх об'єктів. Ветеранські бізнеси зможуть сплачувати лише чверть стандартної суми за подання заявок на винаходи, корисні моделі, промислові зразки та компонування напівпровідникових виробів, а також половину збору — за заявки на торговельні марки й географічні зазначення та за відповідні свідоцтва. Проєкт установлює правила для змішаних заявок, механізм доплати у разі втрати ветеранського статусу, порядок підтвердження такого статусу через реєстр і принцип «одна пільга»: якщо заявник має право на кілька знижок, застосовується найменша ставка. Запроваджені зміни мають стимулювати розвиток ветеранського підприємництва й інновацій, а також профінансувати цифрові проєкти Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій, зокрема створення єдиного електронного кабінету заявника, модернізацію системи експертизи та розширення онлайн-послуг...» *(Віталій Городній. Для ветеранського бізнесу планують знизити збори за реєстрацію прав інтелектуальної власності // Інформаційне агентство "ЛІГА:ЗАКОН" (https://jurliga.ligazakon.net/news/240796_dlya-veteranskogo-bznesu-planuyut-zniziti-zbori-za-restratsyu-prav-ntelektualno-vlasnost). 05.12.2025).*

«12 грудня набуває чинності закон № 4585-IX, який врегульовує питання прав інтелектуальної власності на об'єкти, створені військовослужбовцями під час проходження служби.

Документ уточнює, що особисті немайнові права на результати інтелектуальної діяльності належать безпосередньо творцеві — військовослужбовцю. Водночас майнові права на такі об'єкти переходять державі в особі Міноборони.

Законом також передбачено, що на військовослужбовців може покладатися обов'язок здійснювати інтелектуальну та творчу діяльність, зокрема наукову, науково-технічну, інноваційну, винахідницьку або раціоналізаторську.

У Збройних Силах України та інших військових формуваннях, створених відповідно до законодавства, діють наукові й науково-дослідні інститути та спеціалізовані підрозділи.

Результати їхньої роботи — це об'єкти права інтелектуальної власності, які створюються військовослужбовцями у зв'язку з виконанням службових

обов'язків під час військової служби» *(Військові отримують авторські права на власні винаходи: набув чинності закон // Судово-юридична газета (https://sud.ua/uk/news/laws/348371-voennye-poluchat-avtorskie-prava-na-sobstvennye-izobreniya-vstupil-v-silu-zakon#google_vignette). 12.12.2025).*

«Верховна Рада України ухвалила Закон №10392, що встановлює чіткі правила та відповідальність за порушення академічної доброчесності з метою підвищення якості освіти і науки та зміцнення довіри до результатів досліджень...

Закон визначає широкий спектр порушень, включаючи плагіат (зокрема самоплагіат), відчуження чи приписування авторства, фабрикацію та фальсифікацію даних, недоброчесне використання результатів штучного інтелекту, несамотійне виконання завдань, недозволену допомогу, недоброчесне оцінювання, академічний саботаж та інституційні порушення...

Порушення академічної доброчесності тягнуть за собою застосування різноманітних заходів відповідальності (виховних, академічних, дисциплінарних), до якої можуть притягуватися особи, що досягли 14 років. Санкції варіюються від м'яких (попередження, повторне виконання роботи) до жорстких:

- Для вступників і здобувачів освіти: відрахування із закладу (навіть якщо порушення виявлено після зарахування), позбавлення стипендій і пільг, заборона участі в програмах академічної мобільності.
- Для педагогічних і наукових працівників: обмеження професійної діяльності, виключення з колегіальних органів, заборона керувати науковими роботами та брати участь у грантах/атестаціях, дисциплінарні стягнення, аж до звільнення...

Особи, притягнуті до відповідальності, протягом року не можуть претендувати на присвоєння педагогічних чи вчених звань. Виявлення порушень під час вступних випробувань є підставою для припинення участі в конкурсі. Закон також зобов'язує викладачів і науковців реагувати на виявлені порушення та передбачає механізм повідомлення про факти недоброчесності будь-якою особою, яка має докази» *(За плагіат студентів можуть відраховувати: Рада ухвалила закон про академічну доброчесність // Укрінформ (<https://www.ukrinform.ua/rubric-society/4070983-za-plagiat-studentiv-mozut-vidrahovuvati-rada-uhvalila-zakon-pro-akademicnu-dobrocesnist.html>). 18.12.2025).*

«З 1 січня 2026 року Україна завершує 10-річний перехідний період, передбачений Угодою про асоціацію з Європейським Союзом, і припиняє використання низки географічних зазначень (ГЗ) ЄС для маркування аналогічних алкогольних напоїв українського походження. Це

зобов'язання, закріплене Угодою (Додатки XXII-C та XXII-D), стосується європейських ГЗ вин, таких як Шампанське, Мадера, Порто, Херес (Jerez/Xeres/Sherry), Марсала, Малага, Токай, а також ГЗ спиртних напоїв, включаючи Коньяк, Арманьяк, Кальвадос, Граппа, Аніс Португеж...

Для забезпечення виконання Угоди та імплементації Регламентів ЄС, Україна прийняла закони “Про географічні зазначення спиртних напоїв” (чинний з 29 грудня 2024 року) та “Про виноград, вино та продукти виноградарства” (набуває чинності 1 січня 2026 року). Відповідно до цих законів, українські виробники повинні змінити назви своїх продуктів: наприклад, “шампанське” має називатися “вином ігристим”, а “коньяк” — “бренді”, оскільки вони не походять з відповідних європейських регіонів.

З 1 січня 2026 року також забороняється використання похідних слів від зареєстрованих ГЗ вин ЄС (наприклад, “шампанізація”, “токайський”), а також похідних назв для спиртів, дистилятів чи технологій. Проте спиртні напої, вироблені та марковані згідно із законодавством, що діяло до 1 січня 2026 року, можуть реалізовуватися в Україні до їхнього закінчення на складах. Ці зміни є важливим кроком у гармонізації українського законодавства з правом ЄС та посиленні охорони географічних зазначень...» *(Без шампанського та коньяку: з нового року для позначення української продукції припиняється використання низки географічних зазначень ЄС // Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) (<https://nipo.gov.ua/prypyniaetsia-vykorystannia-nyzky-hz-eu/>). 23.12.2025).*

Австралійський Союз

«...Перша в Австралії законодавча програма щодо сирітських творів, запроваджена Законом про внесення змін до Закону про авторське право 2025 року, має на меті обмежити заходи правового захисту проти користувачів, які порушують авторські права на твори, власників яких неможливо ідентифікувати або знайти, за умови дотримання певних умов. До таких умов належать проведення «достатньо ретельного пошуку» протягом розумного строку, ведення обліку та розміщення чіткого повідомлення про те, що власника не вдалося знайти і що застосовується програма щодо творів-сиріт. Очікується, що для комерційного використання, вразливих матеріалів, таких як фотографії, культурно чутливого контенту та іноземних творів, будуть встановлені більш високі стандарти пошуку...

Якщо пізніше буде встановлено власника авторських прав, він може вимагати розумну оплату за минуле використання, домовитися про майбутні умови або вимагати судового заборони. Важливо зазначити, що ця схема не призначена для широкомасштабного використання, такого як навчання моделей штучного інтелекту, оскільки вимоги щодо ретельності будуть занадто обтяжливими для таких застосувань. Законопроект також уточнює

використання матеріалів, захищених авторським правом, в онлайн-навчанні та вносить незначні технічні поправки. Він був переданий до Комітету з питань законодавства, правових та конституційних справ, який має подати звіт до 19 грудня 2025 року...» (*Chris Round, Talia Le Couteur Scott, Amber Meyer. Adopting an “Orphan Works” Scheme: Proposals from the Copyright Amendment Bill 2025 (Cth) // National Law Forum, LLC* (<https://natlawreview.com/article/adopting-orphan-works-scheme-proposals-copyright-amendment-bill-2025-cth>). 02.12.2025).

«Австралія переглянула частину своїх правил щодо торговельних марок, щоб краще узгодити їх з Мадридським протоколом та спростити практику. Поправки до правил щодо торговельних марок (міжнародна реєстрація, слухання та оскарження) 2025 року, прийняті 18 листопада 2025 року, будуть впроваджуватися у два етапи...

З 19 листопада 2025 року власники, які мають як національну австралійську реєстрацію, так і пізнішу ідентичну міжнародну реєстрацію, що позначає Австралію (IRDA), можуть попросити IP Australia «замінити» лише ті товари або послуги, які перетинаються, зберігаючи більш ранню дату подання для цієї частини, а решту покриваючи IRDA. Водночас IRDA, яка може бути скасована, більше не буде автоматично отримувати повний захист після закінчення періоду оскарження; захист буде призупинено до остаточного рішення реєстратора про скасування...

З 19 грудня 2025 року набувають чинності дві процедурні зміни. По-перше, сторони, проти яких подано позов у рамках процедури оскарження або невикористання, матимуть два місяці, а не один, для подання повідомлення про намір захищатися — за умови, що про прийняття оскаржуваної торговельної марки оголошено в день або після цієї дати. По-друге, якщо слухання запитується незадовго до запланованої дати прийняття, прийняття просто відкладається до винесення рішення щодо слухання; окремий запит про продовження строку не потрібний...

Найбільш практичним наслідком є подовження терміну для подання заперечень, що має запобігти пропуску терміну закордонними заявниками, особливо власниками IRDA, чия кореспонденція фільтрується через WIPO. Проте призначення адреси в Австралії для отримання повідомлень залишається критично важливим для забезпечення своєчасного повідомлення про будь-які заперечення або дії реєстратора» (*Gregory Pieris and Amelia-Rose Booth. Australia’s Trade Mark System Further Simplified: Recent Amendments to Regulations // K&L Gates LLP* (<https://www.iplawwatch.com/2025/12/10/australias-trade-mark-system-further-simplified-recent-amendments-to-regulations/#page=1>). 10.12.2025).

Азербайджанська Республіка

«Агентство інтелектуальної власності Азербайджану заявляє, що законодавство країни в галузі інтелектуальної власності необхідно змінити, щоб вирішити проблеми, пов'язані зі штучним інтелектом. Виступаючи на міжнародній конференції «Інтелектуальна власність та штучний інтелект» у Баку, голова агентства Камран Іманов зазначив, що ІІІ змінює ландшафт інтелектуальної власності та порушує невирішені юридичні питання, зокрема, чи може ІІІ бути автором або винахідником, чи є він конкурентом або лише інструментом для людських творців, а також як розподіляти авторство у співпраці між людьми та ІІІ. З огляду на відсутність правосуб'єктності ІІІ, він стверджував, що як національне законодавство, так і міжнародні норми інтелектуальної власності потребують переоцінки. Іманов зазначив, що регулювання ІІІ зараз є пріоритетом політики, про що свідчить національна стратегія ІІІ та створення Академії штучного інтелекту, і підкреслив, що оновлення правової бази інтелектуальної власності є необхідним, а не опціональним...» (*Vafa Guliyeva. Azerbaijan moves to redraw intellectual property laws for AI era—official // Caliber (<https://caliber.az/en/post/azerbaijan-moves-to-redraw-intellectual-property-laws-for-ai-era-official>). 09.12.2025*).

Аргентинська Республіка

«...Національний інститут промислової власності Аргентини (INPI) переглянув свою процедуру реєстрації торговельних марок відповідно до Постанови INPI P-583/25, виданої 11 грудня 2025 року. З негайним вступом в силу, суттєва експертиза INPI тепер обмежується (i) абсолютними підставами «внутрішньої реєстрації», (ii) заборонами громадського порядку та (iii) існуванням ідентичних попередніх марок. Відомство більше не буде ex officio перевіряти заявки на схожість або ймовірність сплутування з попередніми знаками третіх осіб; така оцінка залишається за сторонами, що подають заперечення...»

З 1 березня 2026 року, після того як INPI завершить свою (тепер більш вузьку) формальну та змістовну перевірку, заявка буде опублікована в Trademark Gazette; якщо протягом 30 днів не буде подано жодного заперечення, реєстрація відбудеться автоматично. Процедура заперечення, викладена в Резолюції P-183/18, залишається незмінною...

Реформа має на меті прискорити подання заявок та ліквідувати затримки, але вона також покладає більшу відповідальність за контроль на власників торговельних марок, які повинні стежити за публікаціями в Trademark Gazette та своєчасно подавати заперечення, інакше ризикують пізніше вести судові баталії проти потенційно конфліктних марок, зареєстрованих за спрощеною процедурою розгляду» (*Argentine TMO Changes Trademark Examination*

Європейський Союз

«Нова європейська система географічних зазначень (GI) для ремісничих та промислових товарів є вирішальним кроком у захисті традиційних ноу-хау та приведенні цих товарів у відповідність до високого рівня захисту, який вже надається GI для харчових продуктів та напоїв. З 1 грудня 2025 року набере чинності Регламент ЄС 2023/2411, який доповнить систему GI ЄС, поширивши її за межі сільського господарства, харчової промисловості, виноробства та виробництва алкогольних напоїв на такі товари, як текстиль, мереживо, столові прибори, скло, порцеляна та шкіра...

Захищене географічне зазначення – це знак, що надається ЄС для захисту назви продуктів, специфічна якість, репутація або інші характеристики яких істотно пов'язані з географічною територією, на якій вони виробляються; для ремісничих та промислових товарів це вимагає, щоб вони походили з визначеного місця, регіону або країни, щоб їхні якості або репутація були пов'язані з цим походженням і щоб принаймні один етап виробництва відбувався в межах визначеної території. Регламент визначає ремісничі вироби як такі, що виготовляються повністю вручну, за допомогою ручних або цифрових інструментів, або за допомогою механічних засобів, де ручна праця залишається значною складовою, тоді як промислові вироби є стандартизованими товарами, включаючи товари масового виробництва, виготовлені за допомогою машин. Для отримання захисту GI групи виробників повинні подати заявку та дотримуватися детальної специфікації продукту, дотримуючись двоступеневого процесу: спочатку на національному рівні перед компетентним органом (наприклад, INPI в Португалії або, в Іспанії, OEPM або відповідним регіональним органом залежно від територіального охоплення), а потім на рівні ЄС, де національне рішення передається до EUIPO для остаточної реєстрації як GI. Заявки повинні містити повну специфікацію (назву, що підлягає захисту, тип продукту, опис, географічну зону, доказ походження, методи виробництва), єдиний підсумковий документ на встановленому бланку та підтверджуючі документи про заявників та органи влади...

Метою є посилення визнання традиційних продуктів на національному та міжнародному рівнях, підвищення обізнаності споживачів щодо автентичності, зміцнення ремісничого сектору, стимулювання виробництва якісної продукції та боротьба з підробками, а також створення позитивних ефектів для зайнятості, економічного розвитку та туризму в сільських районах з сильними ремісничими традиціями» (*Cláudia Tomás Pedro. Entra em vigor o regulamento europeu que protege as indicações geográficas para produtos artesanais e industriais // J&A Garrigues, S.L.P. ([155](https://www.garrigues.com/pt/pt-</i></p></div><div data-bbox=)*

PT/news/entra-em-vigor-o-regulamento-europeu-protege-indicacoes-geograficas-produtos-artesanais-e). 01.12.2025).

«Французький уряд розглядає можливість подання до парламенту законопроекту про штучний інтелект, який захищатиме авторські права та винагороджуватиме творців, одночасно надаючи розробникам генеративного ШІ безпечний доступ до надійних даних, йдеться в заяві Міністерства культури. Мета полягає в тому, щоб «подолати безплідну протилежність між інноваціями та культурою і створити позитивне коло створення цінності, де кожен знайде своє законне місце»...

У заяві йдеться, що початкові угоди між розробниками та власниками авторських прав «не є ні систематичними, ні достатніми для забезпечення справедливої винагороди» за контент, який використовується для навчання генеративного штучного інтелекту, додаючи, що широке тлумачення винятку для інтелектуального аналізу даних є особливою проблемою.

Одним із можливих заходів, які можна було б включити до законопроекту, було б перенесення тягаря доказування для встановлення «презумпції використання культурного контенту постачальниками штучного інтелекту» замість того, щоб творці повинні були доводити, що їхній контент було використано...» (*Barbara Casassus. French government considering AI bill ‘to protect copyright and reward creators’ // The Bookseller (<https://www.thebookseller.com/news/french-government-considering-ai-bill-to-protect-copyright-and-reward-creators>). 04.12.2025).*

«4 грудня 2025 року Рада Європейського Союзу та Європейський парламент досягли попередньої згоди щодо всеосяжної рамки для нових геномних технологій (NGT), спрямованої на модернізацію правил у сфері агропродовольства та сприяння розвитку сільського господарства, стійкого до кліматичних змін...

Угода зберігає структуру попередньої пропозиції Комісії, розділяючи НГТ на дві категорії. Рослини NGT -1, які є еквівалентними традиційним рослинам (наприклад, отримані в результаті цільової мутагенезу), будуть звільнені від найбільш суворих вимог щодо генетично модифікованих організмів (GMO); їхні продукти, що не є насінням, як правило, не потребуватимуть маркування, хоча насіння буде маркуватися. Однак ознаки, що надають стійкість до гербіцидів або виробляють інсектицидні речовини, виключені з NGT-1 і повинні відповідати більш суворим правилам NGT-2. Рослини NGT-2, що представляють менш природні модифікації, залишаються предметом чинного законодавства про GMO, включаючи обов'язкові оцінки безпеки, авторизацію та маркування продукції, а держави-члени зберігають право забороняти їх вирощування.

Важливо, що в попередній угоді відмовилися від раніше висунутих вимог щодо заборони патентів на користь жорстких вимог прозорості. Компанії, що реєструють продукти NGT-1, тепер повинні розкривати інформацію про всі існуючі або очікувані патенти, які будуть включені до загальнодоступної бази даних. Угода також передбачає створення групи експертів з патентування та проведення Комісією дослідження впливу патентів на інновації в галузі NGT через рік після набрання чинності регламентом. Ця угода надає селекціонерам та агротехнічним компаніям довгоочікувану регуляторну ясність, позиціонуючи NGT як основу конкурентоспроможності ЄС» (*Deborah A. Pohlmann, Wolfgang Schöniq. Europe's New Genomic Techniques: Patent Ban Off the Table* // *Morrison Foerster LLP*. (<https://lifesciences.mofo.com//topics/europe-s-new-genomic-techniques-patent-ban-off-the-table>). 08.12.2025).

«...Асоціація професійних журналістів (АЖР) Бельгії закликає уряд залучити журналістів до майбутніх реформ авторського права та податкового законодавства...

Наразі дохід, пов'язаний з авторським правом, у країні оподатковується за ставкою 15% після вирахування 50% витрат з першої категорії доходів. Урядова пропозиція передбачає скасування цього вирахування, фактично подвоївши ставку оподаткування для творів, пов'язаних з авторським правом, журналістів та інших творців...

Багато журналістів вже покинули цю сферу через труднощі з виживанням. Вони побоюються, що підвищення податків на доходи від авторських прав може посилити цю проблему та ще більше зашкодити журналістиці в країні...» (*Journalists must benefit from copyright tax exemptions, says union* // *The Brussels Times* (<https://www.brusselstimes.com/1884259/journalists-must-benefit-from-copyright-tax-exemptions-says-union>). 16.12.2025).

«На початку грудня Міністерство культури Данії подало законопроект, спрямований на модернізацію законодавства про авторське право з метою боротьби з піратським контентом на незаконних IPTV-платформах, але ці пропозиції викликали суперечки через положення, які багато хто розцінив як пропозицію «повної заборони» VPN. Міністр культури Якоб Енгель-Шмідт виступив цього тижня із заявою, в якій заперечив будь-які наміри заборонити VPN, і оголосив, що з законопроекту будуть вилучені згадки про них, щоб уникнути сумнівів...

Основна мета поправок полягає в заміні застарілого законодавства, яке було спрямовано на фізичні пристрої, такі як «піратські декодери», на технологічно нейтральну формулювання, яке є «перспективним» і широко

застосовним. Запропонований закон забороняє виробництво, імпорт, продаж, придбання, володіння, встановлення або використання будь-якого обладнання, програмного забезпечення або «інших технічних рішень», призначених для надання несанкціонованого доступу до контенту, обмеженого технічними заходами. Важливо, що сфера захисту розширена і охоплює весь аудіовізуальний контент, включаючи фільми, музику, електронні книги та прямі трансляції, такі як спортивні матчі, доступ до яких зазвичай обмежений платою або передплатою.

Запропоновані поправки спрямовані не тільки на боротьбу з несанкціонованим піратством, але й на заборону доступу до гео-блокованого контенту, незалежно від того, чи користувач за нього заплатив. Оскільки нові обмеження забороняють використання будь-яких технічних рішень для обходу обмежень доступу, видалення конкретного терміна «VPN» навряд чи змінить юридичний ефект, оскільки широке формулювання призначене для охоплення будь-яких засобів, що використовуються для надання несанкціонованого доступу до медіа-контенту. Незважаючи на спроби міністра представити заяви про повну заборону VPN як «фейкові новини» та запевнити громадськість, що законопроект лише встановлює незаконність перегляду спортивних трансляцій без оплати, технологічно нейтральна формулювання робить будь-яке використання засобів обходу потенційно кримінальним, що вже регулюється прецедентами, встановленими у таких справах, як рішення Верховного суду 2020 року щодо Popcorn Time» (*Andy Maxwell. Tweaks to IPTV Piracy Law That “Bans VPNs” Won’t Change Its Intent or Scope // TorrentFreak (<https://torrentfreak.com/govt-denies-iptv-piracy-law-bans-vpns-because-it-never-did-didnt-need-to-251218/>). 18.12.2025*).

«Європейське патентне відомство впроваджує два заходи для підвищення прозорості та ефективності...

- З 15 грудня 2025 року будь-який громадянин може завантажувати зауваження третіх осіб, включаючи докази, щодо заяв на патенти, що знаходяться на розгляді, або оскаржених патентів за допомогою нової веб-форми MyEPO. Подання можуть бути анонімними, хоча підписані зауваження можуть прискорити розгляд. Кожне зауваження буде розглянуто відділом експертизи або оскарження та опубліковано в Європейському патентному реєстрі, що розширить участь громадськості у забезпеченні якості патентів.
- З 1 лютого 2026 року схема прискореного розгляду Програмою прискореного розгляду європейських патентних заявок (PACE) ЕРО застосовуватиметься лише до етапу розгляду, а не до пошуку. Оскільки пошук вже завершується протягом шести місяців, прискорення розгляду забезпечує найбільшу економію часу. Після подання запиту PACE експерти прагнуть надіслати наступне повідомлення протягом трьох місяців після останньої дії заявника...

Обидві зміни відповідають меті Стратегічного плану 2028 року Управління щодо підвищення доступності, прозорості та швидкості обробки» ***(Strengthening patent quality: new tool for public input and accelerated examination // European Patent Office (EPO) (<https://www.epo.org/en/news-events/news/strengthening-patent-quality-new-tool-public-input-and-accelerated-examination>). 18.12.2025).***

Канада

«Канада рухається в напрямку запровадження права художника на перепродаж (ARR) для візуальних художників після того, як федеральний уряд у першому бюджетному законопроекті прем'єр-міністра Марка Карні, який був прийнятий з невеликою перевагою голосів 17 листопада, заявив про намір внести поправки до закону про авторське право, щоб художники отримували роялті від вторинного та майбутнього продажу своїх творів. Наразі, як і в США, канадські художники-візуалісти, які є одними з найменш оплачуваних працівників країни, не отримують нічого, коли їхні твори зростають у ціні та перепродаються...

Запропонована ARR має на меті створити додаткове джерело доходу та забезпечити художникам можливість отримувати фінансову вигоду від розвитку їхньої кар'єри з часом, приділяючи особливу увагу підтримці художників-представників корінних народів, чиї роботи часто «експлуатуються на вторинному ринку», за даними правозахисної групи CARFAC (Canadian Artists' Representation / Le Front des artistes canadiens).

Подібні права на перепродаж вже існують у більшості країн Європи: у Франції художники отримують 3% від продажів на суму від 50 000 до 200 000 євро, а у Великій Британії роялті за перепродаж (з обмеженням у 12 500 фунтів стерлінгів) застосовуються до творів, перепроданих за ціною не менше 1000 фунтів стерлінгів, і діють протягом 70 років після смерті художника. На відміну від цього, у США немає федерального ARR, а спроба Каліфорнії встановити обов'язкові роялті в розмірі до 5% була скасована в 2018 році як така, що суперечить федеральному законодавству.

Оттава ще не визначила ставки та пороги, заявивши лише, що поправки до закону про авторське право будуть внесені «якнайшвидше», а повні деталі будуть оприлюднені після подання законопроекту; чиновники очікують, що реформа буде особливо вигідною для корінних художників, які становлять 4,1% візуальних художників Канади і мають більшу представленість у цій галузі, ніж в інших творчих дисциплінах... CARFAC запропонувала 5% роялті на всі перепродажі вартістю не менше 1000 канадських доларів і підрахувала, що за такої системи художники могли б отримувати сукупно 3–5 мільйонів канадських доларів на рік... Виконавчий директор CARFAC Ейпріл Брітскі називає ARR «особливо вигідним для корінних та старших художників» і

ключовим кроком на шляху до економічного примирення. Другий законопроект про бюджет з більш детальною інформацією про поправки до авторського права та право на перепродаж очікується в Палаті громад пізніше цієї зими, і Брітські каже, що хоча реформа ще не вступила в силу, вона наближається і нарешті дозволить канадським художникам брати участь у прибутку, отриманому від перепродажу їхніх робіт» (*Isa Farfan. Will Canadian Visual Artists Finally See Resale Royalties? // Hyperallergic (https://hyperallergic.com/canadian-visual-artists-could-finally-see-resale-royalties/). 05.12.2025*).

Китайська Народна Республіка

«...Нещодавно переглянуті Китаєм Керівні принципи щодо експертизи патентів, опубліковані в листопаді 2025 року і які набирають чинності 1 січня 2026 року, свідчать про значне посилення вимог до оцінки винахідницького рівня з боку Державного управління інтелектуальної власності Китаю (CNIPA). Повторюючи, що експерти повинні оцінювати «технічне рішення в цілому», поправки передбачають два вирішальні кроки. По-перше, будь-який елемент, що становить реальний внесок винаходу, наприклад, особливість, яка дає несподіваний технічний ефект або долає загальноприйняті технічні упередження, тепер повинен бути вказаний у самих формулах винаходу; якщо він з'являється лише в описі, його просто ігноруватимуть під час оцінки винахідницького рівня... По-друге, елементи формули, які не мають істотного відношення до заявленої технічної проблеми, прямо виключаються: додавання випадкових деталей (наприклад, форма корпусу камери або розмір екрану, коли проблема стосується управління затвором) не врятує формулу, яка вважається очевидною. В результаті заявники повинні складати формулювання заяв з набагато більшою точністю, забезпечуючи, щоб кожна справді винахідлива особливість була чітко заявлена, а специфікація чітко пов'язувала ці особливості з вирішеною проблемою та досягнутими технічними ефектами. Реформи мають на меті усунути «показні» зміни формулювання заяв і забезпечити, щоб патенти, що видаються в Китаї, відображали справжній технологічний прогрес...» (*China's Revised Examination Guidelines Take Aim at Non-Contributory Features in Inventive Step Assessment (Effective 01/01/2026) // Wisdom International Patent & Law Office (https://www.wisdomlaw.com.tw/m/405-1596-124680,c12252.php?Lang=en). 15.12.2025*).

«...Китайські законодавці в даний час проводять новий раунд поправок до Закону про торговельні марки, проект якого був поданий до Постійного комітету Всекитайських зборів народних представників з

метою посилення захисту інтелектуальної власності та вирішення нових проблем у цій галузі. Незважаючи на те, що Китай вже може похвалитися найбільшою кількістю дійсних торговельних марок у світі (49,78 млн станом на грудень 2024 року), швидкий економічний розвиток спричинив такі проблеми, як зловмисна реєстрація торговельних марок, незаконне використання, накопичення та порушення прав, що зумовило необхідність внесення змін...

Проект поправки, що складається з 84 статей, зосереджується на кількох ключових напрямках: посилення нагляду за агентствами та фахівцями з торговельних марок — вимагаючи від них дотримання конфіденційності клієнтів та накладаючи штрафи до 200 000 юанів за серйозні порушення, такі як шахрайство або підробка підписів; уточнення стандартів та покарань за виявлення зловмисних реєстрацій; та спрощення процедур розгляду та затвердження заявників. Зокрема, проект передбачає, що заявки на реєстрацію торговельних марок, які не призначені для реального використання або які явно перевищують звичайні потреби бізнесу, будуть відхилені. Крім того, заявники, які були викриті у зловмисній реєстрації, що визначається як порушення принципу добросовісності, включаючи незаконне використання або масові реєстрації, можуть бути оштрафовані на суму до 100 000 юанів. Голова Державного управління інтелектуальної власності Китаю Шень Чаню заявив, що мета перегляду полягає у підвищенні рівня верховенства права у сфері захисту інтелектуальної власності, сприянні ефективному використанню торговельних марок та стимулюванні високоякісного економічного розвитку...» (*Cao Yin. Trademark Law being revised to protect IPs // China Daily Information Co (CDIC) (https://www.chinadaily.com.cn/a/202512/24/WS694b45b2a310d6866eb302df.html) . 24.12.2025).*

Мальдівська Республіка

«Мальдіви, які історично покладалися виключно на публікацію неофіційних попереджувальних повідомлень у місцевих газетах для захисту торговельних марок, мають намір модернізувати свою систему інтелектуальної власності (ІВ). 11 листопада 2025 року уряд Мальдівських островів зробив важливий крок, створивши перший спеціалізований орган з питань ІВ — Управління інтелектуальної власності Мальдівських островів. Це управління буде офіційно реєструвати та захищати торговельні марки відповідно до нового Закону про торговельні марки (Закон № 19/2025), який має набрати чинності через рік, 11 листопада 2026 року.

Важливо, що Мальдіви переходять на систему «перший подав – перший отримав», що означає, що право власності на торговельну марку буде визначатися датою подання заявки, незалежно від попереднього використання. Реєстрація буде дійсна протягом 10 років і може бути поновлена, що дозволить

власникам брендів захищати свої права за допомогою цивільних, кримінальних та митних прикордонних заходів. До набрання чинності новим законом засобом захисту залишаються попереджувальні повідомлення. Власникам брендів рекомендується негайно переглянути свої портфелі та підготуватися до подання заявок на реєстрацію протягом 12 місяців з дати набрання чинності Законом, щоб забезпечити безперервний захист. Крім того, нові власники брендів можуть опублікувати попереджувальні повідомлення вже зараз, щоб запобігти претензіям інших осіб на їхні торговельні марки» (*Amy F. Divino. A New Era of Trademark Protection in the Maldives // Cozen O'Connor* (<https://www.cozen.com/news-resources/publications/2025/a-new-era-of-trademark-protection-in-the-maldives>). 15.12.2025).

Нова Зеландія

«...В рамках нещодавно укладеної Угоди про вільну торгівлю між Індією та Новою Зеландією (FTA) Нова Зеландія зобов'язалася внести зміни до свого внутрішнього законодавства, щоб дозволити реєстрацію індійських продуктів із географічним зазначенням (GI) не тільки для вин та спиртних напоїв. Наразі система GI Нової Зеландії визнає лише індійські вина та спиртні напої, але відповідно до Угоди про вільну торгівлю Веллінгтон розширить сферу застосування свого законодавства, включивши до неї інші товари, такі як рис басматі, чай дарджилінг та шовк майсур, що надасть Індії такі ж переваги, які раніше були надані Європейському Союзу... Ця зміна, яка має бути завершена протягом 18 місяців після вступу угоди в силу, забезпечить правовий захист від неправомірного використання та підробки широкого спектру індійських продуктів із географічними зазначеннями, тим самим зміцнивши їхню ринкову впізнаваність та експортний потенціал у Новій Зеландії. Угода про вільну торгівлю була офіційно укладена 22 грудня, і її впровадження, як очікується, займе ще сім-вісім місяців» (*Arun Dhital. New Zealand To Amend GI Laws To Allow Registration Of Indian Goods Beyond Wines, Spirits Under India–NZ Free Trade Agreement // Kovai Media Private Limited* (<https://swarajyamag.com/news-brief/new-zealand-to-amend-gi-laws-to-allow-registration-of-indian-goods-beyond-wines-spirits-under-indianz-free-trade-agreement>). 23.12.2025).

Об'єднані Арабські Емірати

«Об'єднані Арабські Емірати впровадили комплексні зміни в розмірі зборів за реєстрацію торговельних марок та оптимізацію послуг, які набули чинності 15 листопада 2025 року відповідно до Постанови Кабінету міністрів № 102 від 2025 року, спрямовані на зниження витрат для малих і

середніх підприємств, підвищення ефективності та конкурентоспроможності бізнесу в країні. Основні зміни включають 50% зниження зборів для місцевих малих і середніх підприємств, зареєстрованих у рамках Національної програми для малих і середніх підприємств (наприклад, збори за подання заявки на реєстрацію торговельної марки знижуються з 5750 до 2875 дирхамів), повне звільнення від сплати зборів для осіб з особливими потребами та спрощення процедури поновлення з чіткими рівнями: 5750 дирхамів протягом останнього року дії та 6500 дирхамів протягом шестимісячного пільгового періоду...

Реформа запроваджує сім нових послуг, включаючи одноденну експертизу торговельних марок (2250 дирхамів), реєстрацію географічних зазначень (6500 дирхамів) та перетворення національних марок на міжнародну реєстрацію через Мадридську систему (400 дирхамів). Для китайських компаній диференційована структура зборів ОАЕ та нові «прискорені» опції підкреслюють необхідність розробки індивідуальних стратегій інтелектуальної власності, адаптованих до конкретної країни. Компанії повинні перекласифікувати інтелектуальну власність з витрат на дотримання вимог до стратегічних інвестицій, виділяючи кошти на прискорені послуги, щоб отримати конкурентні переваги в часі. Модель ОАЕ також пропонує шлях до ефективних глобальних мереж інтелектуальної власності: забезпечити швидку реєстрацію на внутрішньому ринку, а потім скористатися пріоритетними правами Мадридської системи або Паризької конвенції для систематичного розширення захисту на міжнародному рівні» (孙博. 阿联酋商标新政落地: 走向精细化、普惠化和高效化 // Chang Tsi & Partners (<https://www.changtsi.cn/news/insight/2636.html>). 03.12.2025).

Республіка Індія

«В рамках важливого кроку на шляху до регулювання екосистеми генеративної штучного інтелекту в Індії, комітет урядового Департаменту сприяння промисловості та внутрішній торгівлі (DPIIT) запропонував обов'язкову «гібридну модель» для розробників штучного інтелекту. Ця структура передбачає обов'язкову загальну ліцензію на доступ до творів, захищених авторським правом, під час навчання системи штучного інтелекту, а також законодавчо закріплене право на винагороду для творців контенту...

Згідно з цією пропонованою моделлю, після надання загальної ліцензії на підставі чинного Закону про авторське право 1957 року жоден власник авторських прав не зможе заборонити використання своїх творів для навчання штучного інтелекту. Для управління компенсаціями комітет запропонував створити Колективну організацію з управління авторськими роялті для навчання штучного інтелекту (CRCAT) — некомерційну організацію,

відповідальну за централізований збір і розподіл роялті між правовласниками на основі чіткої моделі встановлення ставок...

Хоча Міністерство електроніки та інформаційних технологій (MeitY) повністю підтримало цю пропозицію, назвавши її справедливим рішенням для збалансування інновацій та творчої праці, галузева організація Nasscom категорично виступила проти цього плану. Nasscom охарактеризувала цю систему як «податок на інновації», аргументуючи це тим, що вона не має ринкового обґрунтування і не користується підтримкою на глобальному рівні, натомість виступаючи за звільнення від податку на інтелектуальний аналіз тексту та даних (TDM) для навчання машинного навчання» **(Poornima Joshi. In world first, India moves to compel AI developers to pay creators for model training data // THG PUBLISHING PVT LTD. (<https://www.thehindubusinessline.com/info-tech/in-world-first-india-moves-to-compel-ai-developers-to-pay-creators-for-model-training-data/article70376760.ece>). 09.12.2025).**

«...Індійська урядова комісія під керівництвом додаткового секретаря Хімані Панде, сформована в квітні Департаментом сприяння промисловості та внутрішній торгівлі (DPIIT), має намір опублікувати другий робочий документ про авторство та авторські права на контент, створений за допомогою штучного інтелекту, протягом найближчих двох місяців. Це стане продовженням першого робочого документа, опублікованого на початку цього тижня, в якому було запропоновано обов'язкову систему загального ліцензування для навчання штучного інтелекту під назвою «Одна нація, одна ліцензія, одна оплата». У новому документі буде розглянуто питання, чи можуть твори, створені машиною, бути захищені авторським правом і в якій мірі втручання людини, наприклад, підказки, можна вважати творчою працею...» **(Ojasvi Gupta. Second paper on AI-generated content soon // The Indian Express [P] Ltd. (<https://www.financialexpress.com/life/technology/second-paper-on-ai-generated-content-soon/4074031/>). 11.12.2025).**

«...Молодий депутат від партії AAP Рагхав Чадда запропонував у парламенті новий законопроект про соціальні медіа, спрямований на регулювання порушень авторських прав на таких платформах, як YouTube та Instagram. Чадда стверджує, що нинішня система є «нераціональною та непередбачуваною», оскільки платформи видаляють акаунти авторів або відео за використання навіть кількох секунд аудіо- чи відеоконтенту, захищеного авторським правом. Він припустив, що цей процес застосовується вибірково до певних творців, порушуючи їхню свободу слова, і закликав до більш регульованої політики, щоб моралізувати такі дії та

викорінити цей вибірковий підхід. Ця пропозиція виносить на перший план дуже актуальну тему, але залишається невідомим, чи надасть їй пріоритет центральний уряд...» (*Kumar. New Bill In Parliament On 'Copyright Strikes': What Does It Mean? // Gulte (<https://www.gulte.com/trends/387467/new-bill-in-parliament-on-copyright-strikes-what-does-it-mean>). 19.12.2025*).

Республіка Індонезія

«З 28 жовтня 2024 року змінений закон Індонезії про патенти (Закон № 65 від 2024 року) зобов'язує всіх власників патентів щорічно подавати «робочу декларацію» до Генерального директорату з інтелектуальної власності (DGIP). Ця нова вимога зобов'язує власників заявляти, чи реалізується їх винахід в Індонезії шляхом місцевого виробництва, використання запатентованого процесу, імпорту або ліцензування... Якщо патент не використовується, це необхідно чітко вказати. Спочатку всі власники патентів повинні виконати цю формальність до 31 грудня 2025 року, незалежно від дати видачі їх патенту. Починаючи з 2026 року, підписана декларація повинна подаватися щорічно через онлайн-платформу DGIP одночасно з виплатою річної ренти. Неподання цієї декларації наражає власників патентів на значні адміністративні ризики, включаючи можливість примусової ліцензії або навіть повного скасування патенту. Тому рекомендується, щоб власники патентів негайно переглянули свої індонезійські портфелі та підготували необхідні декларації, щоб дотриматися початкового терміну та подальших щорічних вимог» (*Audrey Friminhac-Blanchard. Indonésie : Nouvelle exigence de Working Statement pour les titulaires de brevets // Novagraaf (<https://www.novagraaf.com/fr/vision/blog-indonesie-nouvelle-exigence-de-working-statement-pour-les-titulaires-de-brevets>). 11.12.2025*).

Південно-Африканська Республіка

«Люди з інвалідністю стикаються зі значними труднощами в освіті через недоступність навчальних матеріалів: понад 90 % опублікованих творів недоступні для сліпих або людей з обмеженими можливостями читання друкованих текстів, що створює глобальний «книжковий голод». Марракешський договір (2013) вирішує цю проблему, запроваджуючи винятки з авторського права для копій у доступному форматі, хоча Південна Африка ще не ратифікувала його. Законопроект про внесення змін до Закону про авторське право (САВ), вперше представлений у 2017 році, містить пункт 19D, який дозволяє некомерційне створення доступних копій без згоди власника авторських прав, але затримки в законодавчому процесі розчарували організацію Blind SA, яка оскаржила Закон про авторське право в суді...

У 2021 році Вищий суд постановив, що статті 6 і 7 Закону про авторське право неконституційно позбавляють осіб з вадами зору доступу до літературних і художніх творів, і це рішення було підтверджено Конституційним судом у 2022 році. Суд призупинив дію недійсності на два роки і ввів тимчасову статтю 13А, щоб дозволити доступні копії. Однак, коли президент Рамафоса не підписав переглянутий САВ до вересня 2024 року, тимчасове положення втратило чинність. Blind SA повернулася до суду, і в справі Blind SA проти президента (2025) Конституційний суд включив пункт 19D безпосередньо до Закону про авторське право як тимчасовий захід, привівши Південну Африку у відповідність до цілей Марракешського договору...

Згідно з пунктом 19D, уповноважені особи можуть створювати та поширювати доступні копії без згоди власника авторських прав за умови, що: (1) особа має законний доступ до оригіналу, (2) цілісність твору дотримується, та (3) діяльність є некомерційною. Копії можуть імпортуватися, експортуватися або відтворюватися для особистого користування з обов'язковим зазначенням авторства. Цей тимчасовий захід захищає права осіб з інвалідністю до прийняття постійного законодавства...» (*Nicole van der Walt. The ABC's: Access, Book Famine and Copyright for Visually Impaired People // Spoor & Fisher (<https://spoor.com/copyright-for-visually-impaired-people/>). 03.12.2025*).

Республіка Корея

«...Поправка до Закону про авторське право має на меті забезпечити швидке реагування на зростаючу кількість порушень авторських прав, що виникають у зв'язку з глобальним поширенням «К-контенту» та розвитком цифрового середовища. Виробництво та розповсюдження незаконних копій, а також функціонування незаконних сайтів на базі закордонних серверів стали серйозними проблемами. Зокрема, проблема альтернативних сайтів, що швидко з'являються після блокування незаконних сайтів, підкреслила необхідність блокування доступу до Інтернету. В результаті було запропоновано та прийнято поправку до Закону про авторське право. Її основні положення включають посилення регулювання порушень в Інтернеті та посилення цивільних і кримінальних санкцій...

По-перше, з метою посилення регулювання проти порушень в Інтернеті, надання посилань на незаконні копії комерційними сайтами було чітко визначено як порушення авторських прав. Були введені надзвичайні заходи щодо блокування доступу до незаконних копій, що дозволяє міністру культури, спорту та туризму безпосередньо наказувати блокування доступу. Це сприяє негайному реагуванню, а також була встановлена процедура оскарження після блокування...

По-друге, з метою посилення цивільних та кримінальних санкцій, за умисні порушення було введено штрафні збитки у розмірі до п'ятикратного розміру фактичних збитків. Кримінальні покарання було збільшено з попереднього максимального терміну ув'язнення до п'яти років або штрафу, що не перевищує 50 мільйонів вон, до семи років ув'язнення або штрафу, що не перевищує 100 мільйонів вон. Крім того, було встановлено положення, що дозволяють відповідним державним службовцям вилучати або розслідувати незаконні копії, тим самим підвищуючи ефективність правозастосування.

Ці поправки посилюють ефективні заходи протидії порушенню авторських прав і надають власникам авторських прав на контент різноманітні заходи захисту, тим самим полегшуючи реагування на незаконно розповсюджуваний контент. Цей законопроект набирає чинності через шість місяців після опублікування, а деякі положення набувають чинності через три місяці після цього...» (*Jihyun Kim, Jaegyu Yoo and Shin Hye-won. 저작권 침해 사이트에 대한 접속 차단 등 저작권법 일부개정안 국회 상임위 통과 // BAE, KIM & LEE LLC. (<https://www.bkl.co.kr/law/insight/newsletter/detail?searchCondition=&searchKeyword=&searchDateFrom=&searchDateTo=&orderBy=orderByNew&pageIndex=1&whichOne=NEWSLETTER&menuType=law&lawNo=&expertNo=&newsletterNo=6317&memberNo=&fieldNo=&lang=ko&logFunction=>). 03.12.2025).*

Соціалістична Республіка В'єтнам

«...Нещодавно змінений Закон В'єтнаму про інтелектуальну власність, затверджений 10 грудня 2025 року і чинний з 1 квітня 2026 року, модернізує систему інтелектуальної власності країни з метою підтримки її амбіцій у сфері цифрової економіки та розгляду патентів, торговельних марок і промислових зразків як «активів знань», що підлягають фінансуванню. Основні зміни включають:

- Швидше та більш передбачувані права: скорочено терміни публікації, оскарження та експертизи по суті для патентів, торговельних марок та промислових зразків, а також запроваджено прискорену процедуру для заяв, що відповідають вимогам.
- Ширший захист дизайну: тепер захист поширюється на окремі деталі виробів та певні нефізичні/цифрові зовнішні ознаки, що надає технологічним компаніям та виробникам споживчих товарів ширші можливості для подання заявок...
- Більш чіткі правила щодо перекриття прав: суди отримують чіткі повноваження надавати пріоритет більш раннім правам у разі конфлікту з пізнішими реєстраціями, що зменшує невизначеність щодо портфеля прав.
- Інструменти боротьби з порушеннями в Інтернеті та відповідальність платформ: органи влади можуть вимагати блокування або видалення контенту, акаунтів або послуг, що порушують права; захист посередників за принципом

«безпечної гавані» поширюється не тільки на авторські права, але й на надійні системи повідомлення та видалення, а також ведення обліку...

- Більш суворі покарання: встановлений законом верхній межа відшкодування збитків підвищується, коли фактичні збитки важко довести, а зберігання контрафактних товарів тепер тягне за собою адміністративні штрафи.

- Керівні принципи щодо використання штучного інтелекту та даних: результати роботи виключно автономного штучного інтелекту не підлягають захисту; твори або винаходи вимагають ідентифікованої людської творчості. Законні, загальнодоступні тексти та дані можуть використовуватися для досліджень та навчання штучного інтелекту, з урахуванням майбутніх запобіжних заходів.

- Патенти та торговельні марки як застава: поправки підтверджують, що інтелектуальна власність може оцінюватися, передаватися або заставалятися, що сприяє фінансуванню на основі активів та злиттям і поглинанням...

Наслідки: споживчі платформи, власники брендів та підприємства, що інтенсивно використовують інтелектуальну власність, повинні посилити моніторинг, оскільки можливості для оскарження скорочуються, а зобов'язання посередників зростають. Технологічні та ІІІ-компанії повинні документувати людський вклад, перевіряти походження наборів даних та оновлювати угоди. Інвестори повинні враховувати швидше надання дозволів, більш ефективні засоби правового захисту в Інтернеті та більшу відповідальність у процесі проведення комплексної перевірки. Залишилося менше року до набрання чинності змінами, тому компанії повинні переглянути процедури подання документів, скоригувати робочі процеси з забезпечення дотримання вимог та переконатися, що процедури платформ відповідають новим умовам безпечної гавані, щоб уникнути зривів та ризиків» (*Tom Sedzro. Vietnam Amends Intellectual Property Law: Key Changes for Businesses // Dezan Shira & Associates (<https://www.vietnam-briefing.com/news/vietnam-amends-intellectual-property-law-key-changes-for-businesses.html>). 23.12.2025*).

Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії

«...31 грудня 2025 року стане критичним переломним моментом для законодавства про торговельні марки у Великій Британії, оскільки це п'ята річниця закінчення перехідного періоду Brexit. Після цієї дати власники клонованих реєстрацій торговельних марок у Великій Британії, які були автоматично перетворені з реєстрацій ЄС, більше не зможуть покладатися на докази використання в ЄС до 31 грудня 2020 року для захисту від дій щодо скасування реєстрації через невикористання. Аналогічно, використання у Великобританії до 2021 року більше не буде мати значення для захисту реєстрацій торговельних марок ЄС. Цей термін дії створює стратегічну

можливість для підприємств «провести генеральне прибирання» реєстру, подавши позови про скасування реєстрації за невикористання проти блокування клонованих реєстрацій у Великобританії, які не мають справжнього використання у Великобританії, починаючи з 1 січня 2026 року...

Отже, претендентам рекомендується подавати нові заявки на реєстрацію торговельних марок після Нового року, але до 1 квітня 2026 року, щоб скористатися як вимогами щодо доказу використання, термін дії яких закінчився, для протилежних марок, так і поточними офіційними зборами, які мають зрости в квітні. Власникам брендів, особливо небританським юридичним особам, які раніше поклалися на реєстрацію в ЄС, необхідно терміново переглянути свої портфелі та забезпечити документальні докази реального використання саме на території Великої Британії. Хоча просте повторне подання заявки на той самий знак для перезапуску терміну невикористання є «постійним оновленням» і вважається недобросовісним, власникам слід розглянути можливість подання заявки на оновлений брендинг або нові логотипи. Зрештою, цей термін вимагає стратегії ретельного перегляду портфеля, збереження доказів та проактивного скасування застарілих блокуючих знаків» (*Lee Curtis. The end of the Brexit overhang for trade marks: review, refile and revoke // HGF Ltd (<https://www.hgf.com/news/the-end-of-the-brexit-overhang-for-trade-marks-review-refile-and-revoke/>). 12.2025*).

«...26 листопада 2025 року Відомство інтелектуальної власності Великої Британії (UKIPO) опублікувало рекомендації, в яких підтверджується, що Північна Ірландія братиме участь у новій системі географічних зазначень для несільськогосподарських товарів (NAGI) ЄС, створеній Регламентом (ЄС) 2023/2411, який набирає чинності 1 грудня 2025 року. NAGI поширюють захист у стилі GI, який раніше був зарезервований для продуктів харчування, напоїв та сільськогосподарських товарів, на ремісничі та промислові товари, такі як текстиль, скло, кераміка або металеві вироби, виробництво яких має доведений зв'язок з певною місцевістю (принаймні один етап виробництва повинен відбуватися там). NAGI належить до місця, а не до окремої фірми, тому будь-який виробник, який відповідає затвердженій специфікації, може використовувати захищену назву...

Відповідно до Угоди Віндзора, ця схема буде адмініструватися в Північній Ірландії UKIPO, що означає, що підприємства Північної Ірландії можуть подавати заявки на реєстрацію NAGI на внутрішньому ринку, одночасно забезпечуючи захист на території всього ЄС; заявники у Великій Британії повинні подавати заявки безпосередньо до Європейського бюро інтелектуальної власності (EUIPO). Традиційні шляхи реєстрації торговельних марок у Великій Британії (колективні або сертифікаційні марки) залишаються доступними і можуть бути кращим варіантом для виробників, орієнтованих на ринок Великої Британії...

Для ремісників і виробників Північної Ірландії нова опція пропонує більш надійний правовий захист від імітаторів, підвищення цінності бренду на основі походження та спрощення маркетингу в ЄС. Однак попит може бути помірним: виробники повинні фінансувати подання заявки, суворо дотримуватися специфікації продукту та ризикують втратити права на назву, якщо хтось інший зареєструє позначення, яке вони зараз використовують. Тому компанії повинні перевіряти будь-які назви продуктів, пов'язані з регіоном, переконуватися, що ключові етапи виробництва відбуваються на місцевому рівні, стежити за майбутніми процедурними оголошеннями UKIPO та зважувати шлях NAGI проти традиційного захисту торговельної марки, беручи до уваги свої експортні амбіції та ресурси» (*David Flynn. Place and Protection: What the New NAGI Regime Means for Northern Ireland Producers // FRKelly* (<https://www.frkelly.com/library/place-and-protection-what-new-nagi-regime-means-northern-ireland-producers>). 10.12.2025).

«...Уряд Великої Британії опублікував «Заяву про хід роботи» щодо перегляду законодавства про авторське право, який він повинен завершити відповідно до Закону про дані (використання та доступ), що вимагає подання повного звіту та оцінки економічного впливу щодо використання матеріалів, захищених авторським правом, для навчання систем штучного інтелекту до 18 березня 2026 року. У цьому звіті, який має бути опублікований найближчим часом, необхідно розглянути чотири варіанти політики, запропоновані під час консультацій минулої зими на тему «авторське право та штучний інтелект»:

- Варіант 0 – без змін;
- Варіант 1 – посилення авторського права, щоб ліцензії були обов'язковими (підтримується 88 % з понад 10 000 респондентів Citizen Space та більшістю представників креативної індустрії);
- Варіант 2 – широке виключення для інтелектуального аналізу тексту та даних (TDM) без права відмови правовласника;
- Варіант 3 – виключення для TDM, яке дозволяє правовласникам зберігати права, у поєднанні з обов'язками щодо прозорості (початковий вибір уряду та вибір, підтриманий багатьма технологічними/ШІ-компаніями)...

Загалом було подано понад 11 500 відповідей. Після завершення консультацій чиновники провели три круглі столи з представниками галузі (липень–вересень 2024 р.), скликали чотири експертні робочі групи з питань контролю/стандартів, інформації/прозорості, ліцензування та підтримки творчих працівників (листопад–грудень 2024 р.) і створили міжпартійну парламентську групу (засідання відбулися в жовтні–листопаді 2024 р.); їхні думки будуть враховані в остаточному звіті...

Згідно із законом, цей звіт повинен охоплювати: доступні технічні заходи (наприклад, метадані, засоби контролю за роботою пошукових роботів); вплив

авторського права на доступ до даних та TDM; зобов'язання розробників щодо прозорості; механізми ліцензування; можливі моделі забезпечення дотримання законодавства, включаючи роль будь-якого регуляторного органу. Паралельне дослідження економічного впливу повинно зважити вплив кожного варіанту на правовласників, розробників штучного інтелекту та кінцевих користувачів. Робота над звітом та оцінкою вже розпочалася, і уряд підтверджує, що подасть готові документи до парламенту не пізніше 18 березня 2026 року» (*Alastair Shaw, Penelope Thornton. Copyright and AI: UK government publishes statement of progress* // *Hogan Lovells* (<https://www.hoganlovells.com/en/publications/copyright-and-ai-uk-government-publishes-statement-of-progress>). 18.12.2025).

Сполучені Штати Америки

«Відомство патентів і торгових марок США (USPTO) отримало понад 11 000 коментарів щодо свого Повідомлення про запропоновані правила (NPRM), спрямованого на значне обмеження переглядів між сторонами (IPR) перед Комісією з розгляду патентних спорів та апеляцій (PTAB). Метою, яку відстоює директор Джон Сквайрс, є зосередити IPR на патентних претензіях, які раніше не оскаржувалися, та забезпечити «тихе право власності» для «сильних» патентів, які пройшли первинну експертизу USPTO та інше судове або адміністративне оскарження. Пропозиція вимагатиме від заявників застереження, що вони не будуть оскаржувати недійсність в інших інстанціях... Ця пропозиція викликала гострі суперечливі реакції. Члени Конгресу з обох партій, включаючи сенаторів Тілліса і Кунса, рішуче підтримали NPRM, аргументуючи це тим, що це необхідно для відновлення PTAB у його первісному призначенні як швидкої альтернативи судовим розглядам в окружних судах, а не як додаткового форуму для повторюваних атак. Вони також закликали підтримати закон PREVAIL, щоб закріпити ці зміни в законодавстві, зробивши їх менш вразливими для майбутніх адміністративних змін...

Навпаки, колишні законодавці, включаючи автора AIA (the American Invents Act) сенатора Патріка Ліхі, вимагали скасування цього правила, стверджуючи, що USPTO не має законодавчих повноважень для введення таких відмов або заборони прав інтелектуальної власності через паралельні судові процеси. Вони попередили, що це правило матиме «шкідливий» економічний вплив, підбадьорюючи організації з захисту патентів (PAE) націлюватися на малі та середні підприємства, які покладаються на PTAB для доступного захисту...

Групи захисту прав пацієнтів, такі як P4AD, також виступили категорично проти цього правила, аргументуючи це тим, що IPR забезпечує найефективніший шлях для оскарження фармацевтичних патентів, що

історично призводило до значного зниження цін на генеричні ліки. Тим часом такі організації, як Рада з питань сприяння інноваціям (C4IP) та різні групи винахідників, загалом підтримали мету досягнення балансу, але закликали USPTO уточнити правила, щоб забезпечити можливість оскарження у випадках, коли дублювання уникнути неможливо, запропонувавши технічні зміни до аналізу кожної окремої заявки та взаємодії між положеннями та паралельними судовими заборонами...» (*Eileen McDermott. Current and Former Lawmakers Lock Horns in Comments on USPTO's Proposed PTAB Changes // IPWatchdog, Inc. (<https://ipwatchdog.com/2025/12/03/current-former-lawmakers-lock-horns-comments-usptos-proposed-ptab-changes/>). 03.12.2025*).

«...Інститут Coria, аналітичний центр, що стоїть за Techdirt, подав коментарі, в яких висловив свою незгоду з пропонованими змінами до правил *inter partes review* (IPR) в справі № РТО-Р-2025-0025, запропонованими Бюро з патентів і торгових марок США. Він стверджує, що ці зміни підірвуть конституційну мету патентної системи, послабивши важливий «запобіжний клапан» проти зловживань та низькоякісних патентів, тим самим завдавши шкоди американським інноваціям... Спираючись на праці Томаса Джефферсона та Джеймса Медісона, Інститут зазначає, що патенти є монополіями, наданими урядом, які необхідно «суворо захищати від зловживань», і стверджує, що Конгрес створив IPR в Законі про винаходи в Америці саме для цієї функції: щоб будь-хто міг оскаржити неправильно видані патенти, щоб USPTO могло виправити свої помилки. Організація посилається на відомий «патент на подкастинг», який загрожував всій галузі подкастингу і був визнаний недійсним через IPR, і вказує, що за перше десятиліття існування IPR приблизно 40% переглянутих патентів були визнані недійсними — це свідчить про те, що процес працює і дозволяє відфільтрувати патенти, які ніколи не повинні були бути видані... Він також стверджує, що пропозиція USPTO — обмеження доступу до прав інтелектуальної власності, змушення заявників відмовлятися від інших прав і фактичне унеможливлення оскарження багатьох патентів після одного перегляду — буде означати фундаментальну реструктуризацію режиму, яку може санкціонувати лише Конгрес. З огляду на рішення Верховного суду у справі *Loper Bright проти Raimondo*, яке обмежує можливість агентств переглядати законодавство, Інститут заявляє, що USPTO не має повноважень робити за допомогою правил те, що Конгрес неодноразово відмовлявся робити за допомогою законодавства, і закликає Відомство відкликати пропозицію, щоб зберегти ефективний контроль за зловживанням патентами» (*Our Founders Would Abhor What The USPTO Is Doing With The Patent System // Breaking Media, Inc. (<https://abovethelaw.com/2025/12/our-founders-would-abhor-what-the-uspto-is-doing-with-the-patent-system/>). 05.12.2025*).

«Більше десятка консервативних груп закликають спікера Палати представників Майка Джонсона та лідера більшості в Сенаті Джона Тьюна підтримати Закон про справедливість в американській музиці (AMFA) напередодні майбутнього свідчення Джина Сіммонса перед Сенатським комітетом з питань юстиції. Цей закон має на меті зобов'язати АМ- та FM-радіостанції сплачувати роялті виконавцям та артистам, скасувавши давнє виключення в американському законі про авторське право та привівши традиційні практики радіостанцій у відповідність до цифрових платформ, які наразі виплачують винагороду артистам. У листі, підписаному 18 консервативними політичними організаціями, вони наголосили на важливості справедливої компенсації для творців і пов'язали це питання з фундаментальними правами власності, які, на їхню думку, є необхідними для економічного зростання та інновацій...»

У листі згадуються історичні заходи захисту інтелектуальної власності, в якому стверджується, що без AMFA великі радіокомпанії експлуатують артистів, не надаючи їм жодної компенсації за їхні записи. Ці групи закликають Конгрес усунути цю юридичну прогалину, яка дозволяє мовникам отримувати прибуток від рекламних доходів, отриманих від музики, що транслюється на їхніх станціях. Вони стверджують, що навіть інші країни визнають права виконавців, а США відстають у цьому питанні. Натомість Національна асоціація мовників виступила проти цього законодавства, стверджуючи, що воно може негативно вплинути на місцеві станції і, в кінцевому підсумку, зашкодити артистам через зменшення кількості музичних трансляцій...

Готуючись до свідчень, Сіммонс висловив занепокоєння щодо майбутніх поколінь виконавців у контексті нинішніх викликів. Пропонований AMFA отримав підтримку не тільки від консервативних груп, але й від різних виконавців та галузевих організацій, що свідчить про ширшу коаліцію, яка виступає за зміни в системі авторського права в музичній індустрії. Готуючись до свідчень, Сіммонс висловив занепокоєння щодо майбутніх поколінь виконавців у контексті нинішніх викликів. Пропонований AMFA отримав підтримку не тільки від консервативних груп, але й від різних виконавців та галузевих організацій, що свідчить про ширшу коаліцію, яка виступає за зміни в системі авторського права в музичній індустрії» *(Deirdre Heavey. Kiss frontman Gene Simmons prepares to rock Capitol Hill as conservatives rally behind radio royalty reform // FOX News Network, LLC (<https://www.foxbusiness.com/politics/kiss-frontman-gene-simmons-prepares-rock-capitol-hill-conservatives-rally-behind-radio-royalty-reform>). 08.12.2025).*

«Відомство патентів і торгових марок США (USPTO) під керівництвом директора Джона Сквайрса опублікувало три меморандуми, спрямовані на перехід від суб'єктивних юридичних тлумачень до більш

обґрунтованої системи аналізу відповідності предметів патентування вимогам 35 U.S.C. § 101...

Перший документ, «Декларації про відповідність предмета винаходу», заохочує заявників використовувати декларації за Правилom 132 — недостатньо використовувану опцію — для надання фактичних доказів, що підтверджують технічні вдосконалення та прямий зв'язок із заявленим винаходом. Експерти тепер повинні ретельно розглянути ці докази та пояснити, чому відмова за § 101 залишається в силі або відкликається, хоча декларація не може містити нових фактів або юридичних висновків. Другий меморандум радить практикуючим фахівцям подавати ці декларації як окремі документи, щоб уникнути переплетення аргументів щодо придатності з питаннями новизни або неочевидності...

Найбільш істотна зміна детально описана в третьому меморандумі, який оновлює Посібник з процедури розгляду патентів (M.P.E.P.) з метою кодифікації аргументації з недавнього прецедентного рішення *Ex Parte Desjardins*. Це оновлення наголошує на оцінці заяв в цілому, особливо в галузі машинного навчання та винаходів у сфері штучного інтелекту, і наказує експертам не відхиляти елементи як «загальні комп'ютерні компоненти», якщо вони забезпечують технологічне вдосконалення. *Desjardins* конкретно зазначив, що такі вдосконалення, як зменшення обсягу пам'яті, спрощення складності та подолання «катастрофічного забування», роблять заявки придатними для патентування відповідно до кроку 2А, частина друга...

Незважаючи на ці адміністративні зусилля, спрямовані на забезпечення кращого керівництва та послідовності, основний закон залишається недосконалим через його залежність від аморфних судових винятків. Меморандуми пропонують заявникам «кращі карти» для орієнтування в лабіринті вимог до права на отримання пільг, але справжня системна непередбачуваність § 101 буде зберігатися доти, доки Конгрес або Верховний суд не втрутяться, щоб виправити правову основу» (*Mike Borella. USPTO Issues Memoranda on Subject Matter Eligibility // Patent Docs (https://patentdocs.org/2025/12/08/uspto-issues-memoranda-on-subject-matter-eligibility/). 08.12.2025*).

«Конгресмен Бен Клайн (республіканець від штату Вірджинія) та конгресменка Зої Лофгрєн (демократка від штату Каліфорнія) представили двопартійний законопроект «Skinny Labels, Big Savings Act» (Маленькі етикетки, великі заощадження), спрямований на зниження вартості рецептурних ліків шляхом захисту виробників генериків та біосимілярів, які використовують «маленькі етикетки», від зловживань у вигляді патентних позовів. Маленькі етикетки дозволяють генерикам отримувати схвалення FDA лише для використання ліків, патенти на які вже

закінчилися, що прискорює доступ до дешевших альтернатив, водночас поважаючи дійсні права інтелектуальної власності...

Законодавці та прихильники стверджують, що деякі брендові фармацевтичні компанії останнім часом використовують прогалини в законодавстві, щоб подавати позови проти конкурентів-виробників генериків за патенти на методи застосування та затримувати вихід на ринок більш дешевих ліків, підриваючи систему, яка протягом десятиліть забезпечувала значну економію в рамках закону Гатча-Ваксмана. Законопроект створить безпечну гавань, щоб виробники генериків, які дотримуються федерального законодавства та використовують «худі етикетки», не були визнані винними у порушенні патентів на методи застосування, а також уточнить, що вони можуть описувати свої продукти як терапевтичні еквіваленти, затверджені FDA, відповідно до правил FDA...

Спонсори підкреслюють, що цей захід не послаблює законні патентні права, а відновлює рівновагу в системі, покликаний сприяти конкуренції та доступності для пацієнтів, страховиків і платників податків. Законодавство було підтримано групами пацієнтів і споживачів, такими як «Пацієнти за доступні ліки зараз», «Кампанія за стабільні ціни на рецептурні ліки» та «Асоціація за доступні ліки», які стверджують, що це допоможе швидше вивести на ринок дешевші генерики та вирішити більш широку проблему доступності рецептурних ліків» (*Cline Introduces Bipartisan Bill to Protect Skinny Labels, Lower Drug Costs // DC Office* (<https://cline.house.gov/news/documentsingle.aspx?DocumentID=2628>). 08.12.2025).

«...Двопартійна коаліція груп, що захищають авторські права та інтереси споживачів, закликає лідерів Палати представників США уповільнити прийняття «Закону про уточнення повноважень законодавчих органів» (H.R. 6028), попереджаючи, що цей законопроект радикально реформує систему нагляду за Бюро авторських прав США без належного обговорення. Запропонований у листопаді представником Х. Морганом Гріффітом (республіканець від штату Вірджинія), цей закон (1) позбавить бібліотекаря Конгресу повноважень з нагляду за Бюро авторських прав, (2) перетворить реєстратора авторських прав на 10-річну посаду, затверджувану Сенатом за призначенням президента, та (3) передасть повноваження з призначення бібліотекаря Конгресу та директора Урядового видавничого управління від президента до двопартійної комісії Конгресу...

Ця пропозиція з'явилася в той час, коли судовий процес щодо спроби колишнього президента Трампа звільнити бібліотекаря Карлу Хейден і реєстратора Ширу Перлмуттер у 2024 році все ще триває; законопроект Гріффіта має на меті уточнити процедури призначення та звільнення, які мають відношення до цієї справи. У листі від 11 грудня до спікера Палати

представників Майка Джонсона коаліція Re:Create, Альянс бібліотек з питань авторського права та інші групи стверджують, що відокремлення Бюро з авторського права від Бібліотеки може порушити вимоги щодо депонування, перешкодити реєстрації та нейтральності політики, а також створити прогалини в нагляді, особливо щодо правил DMCA §1201. Вони стверджують, що такі зміни «не можна безпечно переглянути так швидко», і закликають до проведення слухань та дотримання звичайного порядку, а не до прискорення розгляду законопроекту в календарі призупинення» (*Eileen McDermott. Bill Aimed at Fixing Problems Raised by Perlmutter Suit Could Be on Fast-Track // IPWatchdog, Inc. (<https://ipwatchdog.com/2025/12/14/bill-aimed-fixing-problems-raised-perlmutter-suit-fast-track/>). 14.12.2025*).

«11 грудня 2025 року президент Трамп підписав указ, який має на меті відновити федеральне верховенство у сфері регулювання штучного інтелекту та запобігти зростанню розбіжностей між правилами різних штатів. Указ зобов'язує всі основні агентства створити єдину, «мінімально обтяжливу» національну систему, яка захищатиме дітей, свободу слова, авторські права та громадську безпеку, одночасно зміцнюючи конкурентоспроможність США...

Основні заходи включають: (1) створення до 10 січня 2026 року робочої групи з питань судових спорів щодо штучного інтелекту, яку генеральний прокурор буде використовувати для подання позовів або оскарження державних законів, що суперечать федеральним цілям або порушують конституційні права; (2) дослідження Міністерства торгівлі, яке має бути завершене до 10 березня 2026 року, з каталогізацією законів штатів щодо ШІ, які вимагають змін у результатах діяльності, накладають важкі обов'язки щодо звітності або іншим чином перешкоджають інноваціям, а також видання повідомлення про політику програми Ширококуткового доступу та розгортання (BEAD), яке забороняє використання певних коштів на ширококутковий доступ штатам, які підтримують «обтяжливі» правила щодо ШІ; (3) директива для всіх грантових агентств розглянути можливість пов'язати подальше надання дискреційних коштів з утриманням штатів від застосування або призупиненням застосування суперечливих заходів щодо ШІ; (4) розробка правил Федеральною торговою комісією (FTC), також до 10 березня 2026 року, щодо федерального стандарту розкриття інформації та звітності, який би випереджав розбіжні вимоги штатів; (5) рекомендації FTC, також заплановані на березень, що роз'яснюють, коли державні мандати, які змушують системи ШІ змінювати правдиві результати, вважаються «недобросовісними або оманливими» відповідно до Закону про FTC; та (6) підготовка законопроекту, який широко замінить закони штатів про ШІ, за винятком таких сфер, як безпека дітей, інфраструктура центрів обробки даних та державні закупівлі...

Компаніям та іншим зацікавленим сторонам рекомендується взяти участь у майбутньому процесі Федеральної комісії з питань зв'язку (FCC), висловити свої зауваження щодо оцінки Міністерства торгівлі, стежити за судовими процесами робочої групи, відстежувати умови фінансування та залучати законодавців до розробки федерального закону про штучний інтелект» (**Mark Brennan, Katy Milner, Scott Loughlin, Melissa Levine, Jaclyn Rosen. White House issues executive order to establish a federal AI policy and preempt state laws // Hogan Lovells** (<https://www.hoganlovells.com/en/publications/white-house-issues-executive-order-to-establish-a-federal-ai-policy-and-preempt-state-laws>). 17.12.2025).

«Двопартійний закон про реформу авторського права візуальних художників (VACARA), представлений у Сенаті США Маршею Блекберн (R-TN) і Пітером Велчем (D-VT), кардинально змінить спосіб реєстрації робіт американських фотографів, ілюстраторів та інших візуальних творців...

Основні положення:

- Підвищити ліміт для групової реєстрації з 750 до 3000 творів, з можливістю подальшого збільшення.
- Дозволити авторам відкласти офіційну перевірку Бюро авторських прав, надавши їм дату негайної реєстрації за половину звичайної плати та сплачуючи залишок лише в разі необхідності подальшої перевірки.
- Запропонувати опціональну модель передплати, щоб автори, які створюють великий обсяг творів, могли подавати кілька реєстрацій за фіксовану плату замість оплати за кожну подачу.
- Доручити Реєстру авторських прав створити реєстр фотографій з можливістю пошуку та дозволити подання до затверджених реєстрів третіх сторін...

Законопроект, який наразі перебуває на початковій стадії законодавчого процесу, отримав потужну підтримку від таких організацій, як Американське товариство медіафотографів та Професійні фотографи Америки, які вважають ці реформи, що ґрунтуються на здоровому глузді, давно необхідними для творців, які прагнуть отримати повний захист у рамках системи авторського права США» (**Hillary K. Grigonis. A proposed law could allow photographers to buy a subscription for US Copyright registration // yahoo!** (<https://www.yahoo.com/news/articles/proposed-law-could-allow-photographers-164137732.html>). 23.12.2025).

Федеративна Республіка Бразилія

«Федеральна податкова служба Бразилії видала Тлумачний декларативний акт № 03/2025, який стандартизує митну практику в

масштабах всієї країни та надає посадовим особам чіткі повноваження затримувати та конфісковувати товари, які підозрюються у підробці торговельних марок або неправдивих вказівок про походження, без попереднього отримання судового наказу. Тепер митниця може покладатися на докази та інформацію, надані безпосередньо власниками торговельних марок під час адміністративних проваджень, і повинна накладати конфіскацію, коли імпортовані товари загрожують суспільним інтересам, таким як здоров'я, національна безпека, навколишнє середовище, конкуренція або захист споживачів, як передбачено Декретом-законом 37/1966 та Митним регламентом...

Закон усуває попередні невідповідності — деякі митні пости все ще вимагали судового підтвердження — і підтверджує, що ці заходи відповідають TRIPS, оскільки вони входять до суверенних обов'язків держави щодо захисту суспільства та економіки. Він також уточнює роль власника бренду: якщо правовласник не звертається за судовим арештом протягом встановленого законом строку, митниця може вимагати додаткових доказів для підтримання підозри, забезпечуючи, щоб виконання не затримувалося з процедурних причин...

Загалом, нове правило забезпечує більшу правову визначеність, швидкість і однорідність, сприяючи захисту ринку, чесній конкуренції та безпеці споживачів. Перші результати є багатообіцяючими: у 2025 році Daniel Advogados надала допомогу органам влади у 43 випадках вилучення, в результаті яких з ланцюгів постачання було вилучено понад 785 000 підроблених товарів — і ця цифра, як очікується, зросте завдяки більш чіткій і швидкій системі» (*Rafael Marques Rocha and Lays Serpa. Novo Ato da Receita Federal fortalece medidas de combate à falsificação nas fronteiras brasileiras* // Daniel Law (<https://www.daniel-ip.com/pt/client-alert/novo-ato-da-receita-federal-fortalece-medidas-de-combate-a-falsificacao-nas-fronteiras-brasileiras/>). 05.12.2025).

Федеративна Республіка Нігерія

«Нігерія офіційно оприлюднила свою Національну політику та стратегію у сфері інтелектуальної власності (NIPPS) на 2025–2030 роки — загальнодержавну програму, яка переосмислює інтелектуальну власність як економічну інфраструктуру, а не вузьке юридичне питання. Затверджена Федеральною виконавчою радою 6 листопада 2025 року та представлена в Абуджі міністром промисловості, торгівлі та інвестицій Джумоке Одуволе, ця політика має на меті перетворити багату творчість та інновації країни, які зараз забезпечують понад половину ВВП за рахунок послуг та креативної економіки, на прибуткові, масштабовані бізнеси...

Ключові моменти

- Загальнодержавний підхід: стратегія охоплює сфери промисловості, торгівлі, юстиції, культури, освіти, науки та технологій, щоб забезпечити ефективну реєстрацію прав, надійний захист, практичну комерціалізацію та справедливе дотримання.
- Орієнтованість на людей та готовність до цифрової ери: стратегія спрямована на творців, винахідників, малі та середні підприємства та інвесторів, а також стосується онлайн-платформ, штучного інтелекту, творчості на основі даних та транскордонних послуг...
- План дій: 57 програм на період від одного до п'яти років, включаючи перегляд Закону про патенти та промислові зразки/торговельні марки, повне запуск Бюро захисту сортів рослин та поглиблення зв'язків з інноваційними центрами та науково-дослідними інститутами.
- Внесок зацікавлених сторін: понад 200 груп взяли участь у розробці остаточного переглянутого проекту, який забезпечує «рівні умови» для спільноти інтелектуальної власності Нігерії.
- Континентальна узгодженість: NIPPS підтримує роль Нігерії як лідера цифрової торгівлі в рамках Африканської континентальної зони вільної торгівлі (AfCFTA); країна першою ратифікувала протокол про цифрову торгівлю блоку...

Чиновники представили цю політику як один із стовпів програми «Нова надія» президента Бола Тінубу, спрямованої на диверсифікацію економіки, залучення капіталу та запобігання «дешевому викупу» нігерійських ідей іноземними гравцями» (*Isaac Chibuike. Nigeria unveils National Intellectual Property policy to drive economic growth // GUARDIAN Newspapers (<https://guardian.ng/business-services/nigeria-unveils-national-intellectual-property-policy-to-drive-economic-growth/>). 22.12.2025*).

Спори та судові розгляди щодо порушення прав інтелектуальної власності

Україна

«...Господарський суд міста Києва відмовив у позові ТОВ "МУН РЕКОРДС" до ТОВ "КУЗЬМА СКРЯБІН" про стягнення компенсації у розмірі 605 600 гривень за нібито порушення авторських та суміжних прав...

Спір виник у зв'язку з Договором про передачу авторських і суміжних майнових прав від 1 січня 2017 року, за яким ТОВ "КУЗЬМА СКРЯБІН" (управляючий спадщиною Андрія Кузьменка) передало ТОВ "МУН РЕКОРДС" права на 27 музичних творів, які були реміксами або каверами пісень гурту "Скрябін" (похідні твори).

Позивач стверджував, що відповідач передав права, якими не володів або володів не в повному обсязі, оскільки частина прав на ці похідні твори (створені CJ Mars, DJ Melloffon, гуртом "Один в каное" та іншими) вже належала ТОВ "МУН РЕКОРДС" за окремими договорами, укладеними у 2014-2016 роках.

Позивач вказав, що незважаючи на спірність прав, він здійснив виплату відповідачу винагороди за використання цих творів у розмірі 68 557 гривень за три квартали 2017 року.

Відповідач заперечував факт порушення, стверджуючи, що включення похідних творів до договору становило реалізацію його власних авторських прав на оригінальні твори гурту "Скрябін", які були перероблені...

Господарський суд дійшов висновку про необґрунтованість позовних вимог, оскільки:

- Сам факт укладення договору про передачу прав, якими сторона не володіє, не є доказом неправомірного використання твору.
- Позивач не надав належних доказів того, що відповідач вчиняв інші дії з розпорядження чи використання спірних прав без дозволу.
- Позивач не довів факту порушення своїх авторських та суміжних прав у розумінні статті 53 Закону України "Про авторське право і суміжні права", яка вимагає доведення конкретних видів порушень.

На підставі вищевикладеного, Господарський суд міста Києва ухвалив рішення про повну відмову у стягненні з ТОВ "КУЗЬМА СКРЯБІН" компенсації на користь ТОВ "МУН РЕКОРДС"...» (*Сюзанна Аль Маріді. Спадщина Кузьми Скрябіна: суд поставив крапку у скандальному спорі за авторські права // LLC «UBT MEDIA» (<https://www.rbc.ua/rus/entertainment/spadshchina-kuzmi-skryabina-sud-postaviv-1766152373.html>). 19.12.2025).*

«...Верховний Суд у складі Касаційного цивільного суду дійшов висновку, що реєстратор доменних імен правомірно відмовляє у перед делегуванні доменного імені та зміні його власника, якщо існує рішення Центру арбітражу та посередництва Всесвітньої організації інтелектуальної власності (ВОІВ) про передачу спірного доменного імені іншій особі. Це підтверджено у справі № 757/39395/17...

Позивачі — власник домену cryomес.com та українська компанія «Кріомек» — звернулися до суду з вимогою визнати їхнє право на домен, стверджуючи, що реєстратор безпідставно відмовив у перед делегуванні домену на компанію, посилаючись на розпочатий швейцарською компанією Fives Cryomес AG UDRP-процес у ВОІВ. Позивачі наполягали, що відмова була необґрунтованою, оскільки швейцарська компанія не мала зареєстрованих торгових марок в Україні...

Суди першої та апеляційної інстанцій, з чим погодився Верховний Суд, відмовили у задоволенні позову. ВС КЦС зазначив, що на момент звернення позивачів до реєстратора вже існувало обов'язкове до виконання рішення ВОІВ про передачу домену cryomex.com швейцарській компанії Fives Cryomex AG. Реєстратор, діючи відповідно до сервісної угоди та принципів розгляду спорів про доменні імена, не мав права здійснювати переделегування всупереч міжнародному арбітражному рішення. Таким чином, відмова реєстратора в переделегуванні не порушила майнових прав позивачів, оскільки спір щодо доменного імені вже був вирішений у міжнародній арбітражній процедурі...» ***(Право інтелектуальної власності — постанова КЦС ВС про процедуру переделегування домену // Судово-юридична газета (https://sud.ua/uk/news/sudebnaya-praktika/348891-pravo-intellektualnoy-sobstvennosti-postanovlenie-kgs-vs-o-protsedure-peredelegirovaniya-domena). 19.12.2025).***

«У справі № 910/12284/24 ТОВ «Гравітіфол» (раніше — ТОВ «Космолот») просило Господарський суд м. Києва визнати недійсними два договори купівлі-продажу виключних майнових прав на торговельну марку та витребувати ці права назад, посилаючись на те, що документи підписав фінансовий директор із перевищенням статутних повноважень і без згоди загальних зборів. Суд першої інстанції, а згодом і апеляційний суд, відмовили в позові; Верховний Суд залишив ці рішення без змін...»

Касаційна інстанція погодилася, що директор справді вийшов за межі своїх повноважень, однак наголосила: з 2020-го до вересня 2024 р. товариство та його учасники фактично схвалили спірні договори мовчазною згодою, не вживаючи жодних кроків для їх оскарження. За статтею 241 Цивільного кодексу правочин, укладений представником із перевищенням повноважень, набуває чинності з моменту укладення, якщо згодом схвалений особою, яку представляють, причому така згода може виражатися діями, що свідчать про прийняття правочину до виконання. Щоб домогтися визнання угоди недійсною, позивач мав довести, що контрагент знав або повинен був знати про обмеження повноважень директора й що надалі товариство не схвалило угоду; цього зроблено не було...

ВС також зауважив, що одночасна вимога витребувати майнові права на знак і водночас припинити ці самі права є взаємовиключною і не відновлює попередній стан. Крім того, позивач не продемонстрував, яким чином відчуження марки завдало йому реальної шкоди чи призвело до змішування товарів та послуг, адже цінність ТМ виникає насамперед від фактичного використання, а не лише від реєстрації. Отже, відсутність активних дій понад чотири роки розцінили як мовчазне схвалення, що унеможливлює визнання спірних договорів недійсними й повернення прав на торговельну марку» ***(Визнання недійсним правочину про передачу права власності на ТМ,***

схваленого представником юридичної особи з перевищенням повноважень: висновок Верховного Суду // Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) (<https://nipo.gov.ua/peredacha-prava-tm-nediisna/>). 22.12.2025).

«...Тернопільський міський суд розглядає позов відомого українського художника Івана Марчука, який вимагає визнати недійсною ліцензійну угоду на тій підставі, що чотири особи — Сергій Павленко, Михайло Синиця, Ігор Апостол і Тамара Стрипко — намагалися привласнити його авторські права. На нещодавньому засіданні відповідачі попросили повернути справу на підготовчу стадію, щоб вони могли додати нові докази, зокрема аудіозаписи та інформаційні матеріали... Посилаючись на статті 189, 197, 258, 261, 263 та 268 Цивільного процесуального кодексу, суддя Тарас Якимець задовольнив клопотання Павленка та Синиці, повернувши справу на стадію підготовки. Суд вперше відкрив провадження 11 липня 2025 року, а колишній депутат Ігор Апостол публічно заперечив реєстрацію авторських прав на твори Марчука...» (*Ukrainian Court Returns Copyright Dispute Case of Ivan Marchuk to Preparatory Stage // mezza* (<https://mezza.net/eng/bukvy/ukrainian-court-returns-copyright-dispute-case-of-ivan-marchuk-to-preparatory-stage/>). 23.12.2025).

«Верховний Суд (ВС) у справі № 910/11011/23 за позовом компанії LEGO A/S до фізичної особи — підприємця (ФОП) ухвалив ключове рішення щодо застосування превентивних способів захисту авторського права...

Справа стосувалася реалізації ФОПом дитячих конструкторів, дизайн упаковки яких відтворював оригінальні художні дизайни упаковок LEGO (лінійки CITY, FRIENDS та CREATOR EXPERT). Незважаючи на те, що суди першої та апеляційної інстанцій визнали факт порушення, вони відмовилися від LEGO A/S у програмі, яка заборонила подальше використання спіральних дизайнів, мотивуючи це тим, що ФОП добровільно припинив порушення та видалив інформацію про товари з веб-сайту до надсилання повідомлення...

Верховний Суд не погодився з цією відмовою, наголосивши, що заборона є превентивним способом захисту, спрямованим на недопущення завершення у майбутньому. Факт порушення добровільного припинення не усуває предмет спору, а встановленим судом факт порушення саме по собі є достатньою підставою для застосування заборони, щоб запобігти ризику повторного порушення прав правовласника.

Отже, ВС частково задовольнив касаційну скаргу, скасувавши рішення судів попередніх інстанцій у відмові від заборони та зобов'язавши ФОП

утриматися від подальшого відтворення та розповсюдження товарів, які порушують авторські права...

Водночас, Верховний Суд залишив без змін рішення нижчих інстанцій щодо:

Відмови у вилученні та знищенні товарів, після чого позивач не надав доказів їх фактичної наявності у відповідь на момент розгляду справи.

Розмір компенсації (40 260 грн) та штрафу (10 % від цієї суми), визнавши їх співмірними з характером порушення...» (Верховний Суд у справі LEGO: заборона є допустимим способом захисту авторських прав на майбутнє // Судово-юридична газета (https://sud.ua/uk/news/sudebnaya-praktika/348979-verkhovnyy-sud-v-dele-lego-zapret-yavlyaetsya-dopustimym-sposobom-zaschity-avtorskikh-prav-na-budushee#google_vignette). 21.12.2025).

«Верховний Суд 18 грудня 2025 року розглянув справу за позовом ТОВ «Фармація Києва» щодо оскарження змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва лікарських засобів, оптової та роздрібною торгівлі лікарськими засобами, внесених Кабінетом Міністрів України у липні 2023 року...

ТОВ «Фармація Києва», яке на законних підставах використовує зареєстровані торговельні марки «АПТЕКА ОПТОВИХ ЦІН» та «АПТЕКА НИЗЬКІ ЦІНИ № 1», оскаржило урядові обмеження, що забороняли аптекам розміщувати на вивісках назви брендів, які натякають на рівень цін («оптові ціни», «низькі ціни»), орієнтованість на певні соціальні групи або містять порівняння з іншими закладами. Позивач вважав, що Кабмін, діючи через підзаконний акт, незаконно обмежив його право власності на інтелектуальну власність...

Верховний Суд визнав ключові обмеження, внесені Кабміном до Ліцензійних умов, протиправними та нечинними, керуючись наступними тезами:

- Пріоритет закону та підзаконний характер постанов: Постанови Кабінету Міністрів України є підзаконними актами і не можуть встановлювати нові обмеження чи змінювати права, не передбачені законами.
- Недопустимість дублювання норм: Закон про ліцензування забороняє включати до ліцензійних умов вимоги, що вже є обов'язковими для всіх суб'єктів господарювання.
- Захист інтелектуальної власності: Використання зареєстрованої торговельної марки на вивісці є базовим правом її власника, закріпленим Цивільним кодексом та спеціальним законодавством.
- Презумпція законності ТМ: Торговельна марка, що пройшла державну експертизу та отримала свідоцтво, за презумпцією не вводить споживачів в оману і відповідає публічному порядку; Уряд не має повноважень встановлювати додаткові критерії її використання у ліцензійних умовах.

- Дискримінаційний характер: Заборона використовувати вже зареєстровані знаки на вивісках створює дискримінаційне та невідгідне становище для їхніх власників...

Верховний Суд частково задовольнив касаційну скаргу Кабміну, але скасував незаконні обмеження щодо вказівки цін чи порівнянь. Таким чином, ключова частина норми — перелік заборон щодо згадок про ціни та соціальну орієнтованість — була визнана протиправною та нечинною, захистивши право бізнесу на використання своїх зареєстрованих брендів» (*Віталій Городній. Захист права на бренд: як Верховний Суд дозволив «низькі ціни» на аптечних вивісках // Інформаційне агентство "ЛІГА:ЗАКОН" (https://biz.ligazakon.net/news/241185_zakhist-prava-na-brend-yak-verkhovniy-sud-dozvoliv-nizk-tsni-na-aptechnikh-vivskakh). 26.12.2025).*

Австралійський Союз

«Повний федеральний суд Австралії закрити двері для продовження терміну дії патентів (PTE) на все, крім патентів, що стосуються активного фармацевтичного інгредієнта (API) самого лікарського засобу. У справі Otsuka Pharmaceutical Co Ltd проти Sun Pharma ANZ Pty Ltd [2025] FCAFC 161 (1 грудня 2025 р.) суд скасував додатковий термін дії патенту компанії Otsuka на препарат арипіпразолу з контрольованим вивільненням, постановивши, що термін «фармацевтична речовина» в Законі про патенти 1990 року обмежується API, яка чинить хімічний або фізико-хімічний вплив на організм. Історія парламентських дебатів, попередні апеляційні рішення (наприклад, Boehringer, Alphapharm проти Lundbeck) та політична логіка — компенсація інноваторам за тривалий і дорогий процес затвердження нового активного інгредієнта — вказували на одне й те саме: переформулювання розробляються швидше і дешевше, і ніколи не мали на меті винагороджувати додатковим монопольним правом...

Це рішення скасовує рішення судів першої інстанції, які дозволили PTE для переформулювання (Spirit, Pharmacia, Cipla), і миттєво перетворює десятки зареєстрованих розширень формулювань на «зомбі- PTE»: вони залишаються в реєстрі, але тепер є вразливими. Згідно зі статтею 191A, комісар з патентів може скасувати такі розширення ex officio; як альтернатива, компанії-виробники генериків можуть подати недорогі запити на виправлення, замість того щоб подавати повну апеляцію до Федерального суду.

Наслідки

- Компанії-розробники повинні перевіряти портфелі на предмет продовження терміну дії патентів на основі формулювання і готуватися до можливої передчасної втрати ексклюзивності.

- Виробники генериків та біосимілярів можуть перевіряти реєстр на наявність «зомбі» РТЕ та швидко вживати заходів для їх видалення або виходу на ринок з ризиком.
- Патентне відомство повинно вирішити, чи видаляти «зомбі» самостійно, чи доручити це завдання третім сторонам.
- Компанія Otsuka може звернутися до Вищого суду з проханням про спеціальний дозвіл на апеляцію; термін подання заяв закінчується на початку січня 2026 року, але в разі відсутності успішної апеляції це рішення встановлює нове правило...

Стратегії управління життєвим циклом в Австралії тепер повинні спиратися на незалежні патенти на продовження терміну дії (наприклад, на рецептури, схеми дозування, пристрої), а не на продовження базового терміну» (*Rosemary Manhire-Heath. Formulation Patents Lose Patent Term Extension Eligibility in Australia: What You Need to Know // MBIP (<https://www.mbip.com.au/formulation-patents-lose-patent-term-extension-eligibility-in-australia/>). 09.12.2025*).

Європейський Союз

«10 вересня 2025 року Загальний суд Європейського Союзу виніс важливе рішення у справі T-288/24 (BVG проти EUIPO) щодо реєстрації звукових знаків, зокрема скасувавши відмову EUIPO зареєструвати короткий, двосекундний джінгл для берлінського оператора громадського транспорту Berliner Verkehrsbetriebe (BVG). Чотиритонова мелодія була відхилена експертом EUIPO та П'ятою апеляційною палатою на тій підставі, що вона була занадто короткою, простою та функціональною, щоб слугувати позначенням походження транспортних послуг...

Загальний суд не погодився з цим, підтвердивши, що звукові знаки підпадають під ті самі критерії, що й інші типи знаків, і що сама лише стислість або простота не є достатньою підставою для відмови відповідно до статті 7(1)(b) EUTMR. Суд пояснив, що «банальність» не є синонімом відсутності розпізнаваності. Він визнав, що джінгли є звичними в транспортному секторі, функціонують аналогічно до візуальних логотипів, і що споживачі звикли асоціювати такі звуки з конкретними постачальниками послуг. Оскільки мелодія не імітувала природні звуки транспорту і не була продиктована технічною необхідністю, Суд визнав її оригінальною, нефункціональною і від природи розпізнавальною. Це рішення узгоджується з попередніми успішними реєстраціями коротких джінглів у транспортному секторі, таких як джінгли для Deutsche Bahn і аеропорту Мюнхена...

Це рішення має більш широке значення, що виходить за межі звукових знаків, і є спростуванням відмов на підставі нібито банальності інших простих знаків, таких як форми, кольори або слогани. Вирішальним фактором

залишається те, чи може знак сприйматися відповідною аудиторією як вказівка на походження...» (*Michael Shaw and Christophe van Zyl. BVG v EUIPO: A Sound Mark Judgment That Resonates Beyond Melody // Marks & Clerk* (<https://www.marks-clerk.com/insights/latest-insights/102lw8y-bvg-v-euipo-a-sound-mark-judgment-that-resonates-beyond-melody/>). 02.12.2025).

«Юридичний комітет парламенту в середу проголосував за те, щоб не рекомендувати подавати позов проти Комісії за її рішення відкликати Директиву про відповідальність за штучний інтелект...

Запропонований закон мав на меті уточнити, хто нестиме відповідальність у разі заподіяння шкоди системами штучного інтелекту. Однак у лютому виконавчий орган ЄС оголосив, що відкликає закон, а також відмовляється від окремої пропозиції щодо патентів.

Несподіваний крок Комісії вже призвів до судових суперечок з Парламентом щодо скасування закону про патенти, і минулого місяця депутати Європарламенту проголосували за подання позову проти виконавчої влади ЄС за відкликання цієї пропозиції...» (*Maximilian Henning. Parliament won't take Commission to court for ditching AI liability law // Euractiv* (<https://www.euractiv.com/news/parliament-wont-take-commission-to-court-for-ditching-ai-liability-law/>). 03.12.2025).

«Єдиний патентний суд (UPC) виніс рішення, яке блокує діяльність китайського продавця, а НР забезпечує попередні заходи по всій території ЄС.

UPC виніс попередню ухвалу, яка забороняє китайській компанії Zhuhai Ouguan Electronic Technology продавати картриджі для принтерів HP серії 937 на більшій частині території Європи.

Місцевий відділ UPC у Дюссельдорфі постановив, що компанія «швидше за все» порушила два патенти НР, що стосуються інтерфейсу картриджа для рідини та технологій вирівнювання. Суд визнав нагальність вимоги НР про те, що дешевші клони становлять ризик довгострокового знецінення ринку та шкоди репутації.

Zhuhai Ouguan повинна припинити продаж у десяти державах ЄС, розкрити деталі ланцюжка поставок протягом чотирьох тижнів і сплатити штраф у розмірі до 250 000 євро (приблизно 291 500 доларів) на день за невиконання рішення.

НР повинна розпочати основне судове провадження протягом місяця, щоб заборона залишилася в силі» (*HP wins injunction in the Unified Patent Court // The Recycler* (<https://therecycler.com/posts/hp-wins-injunction-in-the-unified-patent-court/>). 03.12.2025).

«У справі Raccords et Plastiques Nicoll проти First Plast France місцевий відділ UPC в Парижі застосував узагальнений підхід до перевірки на порушення прав на основі еквівалентності. Ця справа виникла на підставі звинувачень компанії Raccords щодо порушення її патенту на «невидимі» кришки для водостічних жолобів продуктами компанії First Corporation у багатьох країнах. Суд мав вирішити, який національний тест на еквівалентність застосовувати, оскільки сторони представили різні підходи: компанія Raccords виступала за тест, що відповідає практиці Франції, Німеччини та Італії, а компанія First Corporation пропонувала голландський тест...

Через відсутність конкретного тесту в Угоді про UPC, суд обрав підхід на основі гармонізованої доктрини еквівалентів (DoE), визначивши, що модифіковані або замінені засоби повинні виконувати ту саму функцію для досягнення того самого ефекту. Це рішення зберегло можливість для майбутніх сторін домовлятися про різні підходи, як це було в попередніх справах, але підкреслило необхідність спільного стандарту, коли немає консенсусу...

Суд оцінив буквальне порушення на основі встановлених принципів з попередніх рішень UPC, підкресливши, що патентні вимоги повинні тлумачитися в контексті, з урахуванням точки зору кваліфікованих фахівців у цій галузі. Суд підкреслив, що заяви, зроблені під час розгляду патенту, можуть обмежувати сферу захисту. Врешті-решт, суд не виявив буквального порушення і, оцінивши аргумент про еквівалентність, визначив, що продукція, яка нібито порушує патент, не відтворює заявлену функцію, що призвело до повного відхилення вимог Raccords» (*Rachel Montagnon, Katherine Kerr. The UPC confirms the applicable doctrine of equivalence test when parties cannot agree one and applies a form of file wrapper estoppel on literal infringement claims // Herbert Smith Freehills Kramer LLP (https://www.hsfkramer.com/notes/ip/2025-12/the-upc-confirms-the-applicable-doctrine-of-equivalence-when-parties-cannot-agree-one-and-applies-a-form-of-file-wrapper-estoppel-on-literal-infringement-claims). 04.12.2025).*

«Суд Європейського Союзу (CJEU) надав важливі роз'яснення щодо того, коли утилітарні предмети, такі як меблі, підпадають під захист авторського права згідно із законодавством ЄС, у рамках судових справ, що розглядаються в Швеції та Німеччині (C-580/23 та C-795/23). Рішення у справі Mio/konektra роз'яснює, що поріг для авторського права в прикладному мистецтві є еквівалентним порогу для інших творчих робіт, створюючи прецедент для дизайнерської та меблевої галузей...

Шведська справа стосується Galleri Mikael & Thomas Asplund, які стверджують, що обідні столи Mio дуже схожі на їхні дизайни і повинні бути визнані творами прикладного мистецтва, що заслуговують на захист авторських прав. У Німеччині швейцарська дизайнерська фірма USM U. Schärer Söhne

стверджує, що Konektra скопіювала її модульні меблі, знову заявляючи про право на авторські права на свій дизайн...

CJEU підкреслив, що захист авторських прав не розрізняє типи творів і що прикладне мистецтво може бути захищене, якщо воно відповідає критерію оригінальності, тобто повинно бути результатом інтелектуальної творчості автора і відображати його індивідуальність. Суд уточнив, що якщо дизайн в першу чергу диктується технічними обмеженнями або функціональними потребами, він не підлягає захисту...

Крім того, суд відхилив твердження, що прикладне мистецтво повинно мати більшу оригінальність, ніж інші твори, щоб бути захищеним авторським правом, стверджуючи, що підвищених стандартів не існує. Визнання в професійних колах дизайну або художній задум не є необхідними для отримання авторського права, оскільки акцент робиться на вираженні дизайном особистої та впізнаваної творчої свободи.

При оцінці порушення авторських прав суд визначив, що основна увага повинна приділятися тому, чи були відтворенні характерні елементи твору впізнаваним чином, а не загальній схожості або ступеню оригінальності твору...

Датський юрист з питань інтелектуальної власності Йохан Лёе зазначив, що рішення CJEU гармонізує стандарти захисту авторських прав та порушення авторських прав у державах-членах, усуваючи суворі національні тлумачення. Це рішення є особливо актуальним для індустрії моди, де баланс між функціональністю та художнім виразом часто є розмитим. Підтвердження того, що прикладне мистецтво не вимагає більш високого рівня оригінальності, може надати брендам можливість застосовувати більш суворі вимоги щодо авторських прав на дизайн, захищаючи свої творчі активи на конкурентному ринку, який все більше страждає від імітації» (**CJEU Confirms: Applied Art Has Same Copyright Standard as Other Works // TFL Media, Inc.** (<https://www.thefashionlaw.com/cjeu-confirms-applied-art-subject-to-same-copyright-standard-as-other-works/>). 05.12.2025).

«У двох знакових, скоординованих рішеннях, винесених 25 листопада 2025 року (Meril проти Edwards та Amgen проти Sanofi), Апеляційний суд Єдиного патентного суду (UPC) встановив новий цілісний підхід до оцінки винахідницького рівня, відійшовши від традиційної методології «проблема-рішення» Європейського патентного відомства (ЕРО)...

Триетапний тест UPC спочатку вимагає визначення кваліфікованої особи та її загальних знань, потім встановлення «об'єктивної проблеми» винаходу на основі самого патенту, і нарешті оцінки того, чи кваліфікована особа, виходячи з «реалістичної відправної точки» у попередньому рівні техніки, дійшла б (а не просто могла б дійти) до заявленого рішення. Це структурно відрізняється від підходу ЕРО, який спочатку визначає «найближчий рівень техніки», а потім

формулює проблему на основі відмінних ознак, що може суттєво змінити аналіз. Апеляційний суд також роз'яснив, що винахід не обов'язково повинен демонструвати поліпшення порівняно з рівнем техніки, щоб бути винахідливим; достатньо наявності неочевидної альтернативи...

Застосувавши цю нову систему, суд визнав обидва патенти дійсними, підкресливши, що, незважаючи на існування різних національних підходів до оцінки винахідницького рівня, вони повинні в ідеалі приводити до одного і того ж висновку, хоча ще невідомо, чи буде це справедливо в паралельних провадженнях в UPC та UPC» (*Rachel Bateman and Rebecca Price. Inventive step at the UPC: Court of Appeal sets definitive test // D Young & Co* (<https://www.dyoung.com/de/wissensbank/artikel/upc-inventive-step-appeal-definitive-test>). 10.12.2025).

«...В європейському законодавстві відбувається тиха трансформація, оскільки правила, написані для людей, все частіше інтерпретуються машинами. Прикладом цього є неоднозначність статті 4(3) Директива (ЄС) 2019/790 про авторське право на єдиному цифровому ринку (Директива DSM), яка дозволяє видобуток тексту та даних, якщо правовласник «явно не зарезервував» це право «належним чином». Суд Європейського Союзу (CJEU) зараз просять роз'яснити це в справі Like Company Kft проти Google Ireland Ltd (C-250/25)...

У державах-членах вже з'явилися суперечливі рішення: Німецький регіональний суд Гамбурга у справі Kneschke проти LAION постановив, що чітка заява, зрозуміла для людини (Erklärung), може бути достатньою для застереження, розглядаючи закон як декларацію, спрямовану на людину. Навпаки, окружний суд Амстердама (Нідерланди) у справі DPG Media проти Knowledge Exchange постановив, що для контенту, який є загальнодоступним в Інтернеті, застереження має бути викладено у формі, зрозумілій для комп'ютера (наприклад, метадані або теги), фактично розглядаючи юридичну комунікацію як технічний протокол, що виконується за допомогою коду...

Ці висновки виявляють фундаментальну дилему: чи є закон декларацією людини чи протоколом машини. Рішення CJEU у справі Угорщини визначить, чи підпадають навчання моделей ШІ та практично все автоматизоване читання веб-сторінок під дію статті 4, а також що становить «відповідне» застереження. Як потенційне примирення пропонується контекстуальний стандарт: вимагати машиночитабельності для відкритого веб-контенту, але приймати зрозумілі для людини заяви для матеріалів з контрольованим доступом. Це відповідає Закону ЄС про штучний інтелект (Регламент (ЄС) 2024/1689), який вимагає від постачальників штучного інтелекту загального призначення ідентифікувати та поважати застереження в обох формах. Контекстуальне тлумачення поєднає систему авторського права з управлінням ШІ. Без цього жорстка формальність створює ризик нерівності, надаючи перевагу великим видавцям, які можуть

кодувати застереження, тоді як проста мова сама по собі покладає на розробників нереальне навантаження щодо дотримання вимог. Рішення Європейського суду не тільки прояснить питання авторського права, але й визначить, як законодавство ЄС передає наміри в епоху автономних систем, диктуючи, чи законність залежить виключно від технічного протоколу, чи закон залишається двомовним, зрозумілим як для людей, так і для машин...» **(Ian Gauci. *AI and the Redefinition of Law in Code: The Future of Legal Intention under Article 4 DSM // University of Oxford* (<https://blogs.law.ox.ac.uk/oblb/blog-post/2025/12/ai-and-redefinition-law-code-future-legal-intention-under-article-4-dsm>). 15.12.2025).**

«...Апеляційний суд Єдиного патентного суду (UPC) затвердив критерії UPC щодо винахідницького рівня, схваливши «цілісну» триступеневу структуру, яка відрізняється від підходу ЕРО до вирішення проблем, але в цілому є сумісною з ним...

По-перше, суд повинен визначити «об’єктивну проблему» винаходу або винахідницьку концепцію, порівнявши заявку в цілому (з урахуванням опису та креслень) з рівнем техніки з точки зору кваліфікованого фахівця на дату пріоритету і без урахування подальшого розвитку подій...

Далі, він визначає всі «реалістичні вихідні точки» у попередньому рівні техніки — будь-які вчення, до яких кваліфікована особа дійсно звернулася б для вирішення цієї проблеми. Винахід повинен бути неочевидним з кожної такої вихідної точки...

Нарешті, суд запитує, чи міг би фахівець без особливої уяви, прагнучи вирішити об’єктивну проблему, просунутися від реалістичної вихідної точки до заявленого рішення з розумними очікуваннями успіху. Це вимагає чіткого вказівника або мотивації в попередньому рівні техніки та раціональної основи (наукова передбачуваність, фізіологічна правдоподібність, керовані витрати та складність) для очікування, що цей крок буде ефективним. У недосліджених галузях або там, де технічні перешкоди, витрати або невизначеності мають велике значення, поріг очікувань є вищим...

Тягар доказування лежить на стороні, яка стверджує очевидність: вона повинна продемонструвати як вказівку, так і передбачуваний успіх. Умовні твердження, простий інтерес до досліджень або сучасні зусилля інших осіб є недостатніми, а критерієм залишається «не міг би». Хоча послідовність дій UPC (спочатку проблема, потім рівень техніки) та відмова від єдиного «найближчого рівня техніки» відрізняються від методу ЕРО, обидві системи мають на меті запобігти ретроспективному аналізу і в більшості випадків повинні сходитися в результатах. Керівництво, яке вважається дещо пропатентським, надає сторонам у судовому процесі чіткі критерії для формування аргументів щодо очевидності або захисту винахідницької цінності перед UPC...» **(Tom Edwards, Frits Gerritzen, Nicolas Handrick, Lukas Paysan, Beverley Potts. *The UPC’s***

approach to inventive step // A&O Shearman
(<https://www.aoshearman.com/en/insights/the-upcs-approach-to-inventive-step>).
17.12.2025).

«...Зі створенням Єдиного патентного суду (UPC) було створено Центр патентного посередництва та арбітражу (РМАС) як спеціалізований орган альтернативного вирішення спорів (ADR), який, як очікується, почне функціонувати на початку 2026 року...

Штаб-квартира РМАС розташована в Любляні та Лісабоні. Ця організація надаватиме інституційну підтримку в посередництві та арбітражі у патентних спорах, що підпадають під юрисдикцію UPC, пропонуючи гнучку, ефективну та конфіденційну альтернативу судовому розгляду. Її інституційна інтеграція з UPC, включаючи можливість для суддів передавати справи на дружнє врегулювання, створює новий процедурний інтерфейс між судовим розглядом та врегулюванням спорів за взаємною згодою. Хоча статутна компетенція РМАС пов'язана з патентами, що належать до сфери компетенції UPC (такими як єдині патенти), проект правил дозволяє функціональне розширення на «пов'язані спори», що потенційно включає національні патенти або інші права інтелектуальної власності, які фактично або юридично пов'язані, сприяючи економії процедурних витрат шляхом консолідації глобальних спорів щодо портфеля...

РМАС також покликаний відігравати значну роль у вирішенні спорів щодо стандартних патентів (SEP), особливо після відкликання запропонованого ЄС Регламенту щодо SEP. Хоча він не може повторити обов'язковий механізм досудового примирення, передбачений проваленим регламентом, його добровільна структура пропонує нейтральний форум, який може сприяти прийняттю рішень щодо FRAND, а готовність сторін брати участь у процедурах РМАС слугує доказом їхньої готовності вести переговори в дусі доброї волі в рамках справи Huawei проти ZTE...

Крім того, нещодавнє рішення Європейського суду у справі BSH/Electrolux, яке розширює юрисдикцію судів держав-членів щодо винесення рішень про порушення та дійсність патентів з інших країн ЄС та країн, що не входять до ЄС, може підвищити привабливість РМАС для вирішення складних транскордонних спорів. Поєднуючи процедурну близькість до UPC з міжнародною силою виконання його рішень відповідно до Конвенцій Нью-Йорка та Сінгапуру, РМАС має потенціал стати центром передового досвіду в галузі альтернативного вирішення патентних спорів в Європі, забезпечуючи швидші, комерційно обґрунтовані та міжнародно визнані результати...» (*Heinz Goddar, Melanie Müller. Potential of the Patent Mediation and Arbitration Centre (PMAC) of the Unified Patent Court (UPC) // IP Helpdesk* (<https://intellectual-property-helpdesk.ec.europa.eu/news-events/news/potential->

«Через два з половиною роки після свого створення Єдиний патентний суд (UPC) почав чітко окреслювати межі європейських патентних судових спорів. Статистика показує, що в першій інстанції трохи більше половини позовів про порушення закінчуються підтвердженням патенту (у наданому або зміненому вигляді) та визнанням порушення, тоді як приблизно чверть позовів закінчуються визнанням відсутності порушення, а ще чверть — визнанням недійсного патенту. У випадках виключно скасування патенту 36 % патентів скасовуються. Приблизно 65 % запитів про попереднє судове заборону задовольняються, і майже всі накази про збереження доказів виконуються. В апеляційній інстанції Апеляційний суд (CoA) скасував трохи більше 25 % рішень, включаючи два з шести рішень по суті, які він переглянув...

Юрисдикція з широкою сферою дії. Рішення Європейського суду справедливості у справі BSH проти Electrolux (лютий 2025 р.) підтвердило, що суди ЄС можуть розглядати позови про порушення прав на іноземні патенти виключно на підставі місця проживання відповідача, навіть якщо питання про дійсність патенту має розглядатися в іншому місці. UPC використовує цю логіку для надання транскордонної правової допомоги, яка може поширюватися на держави, що не входять до UPC, такі як Велика Британія та Іспанія. Недавні рішення судів Мангейма та Парижа (Hurom проти NEC, Keesex) поширили це на відповідачів, проти яких подано позов за місцем порушення, а не лише за місцем їх проживання...

Винахідницький рівень та достатність. Два рішення Апеляційного суду від листопада 2025 року — Amgen проти Sanofi та Meril проти Edwards — встановили власний тест винахідницького рівня для Єдиного патентного суду. Суд визначає «об’єктивну проблему» з патенту, вибирає «реалістичну відправну точку», яка цікавить кваліфікованого фахівця, і запитує, чи зможе ця особа (а не просто чи могла б) досягти заявленого рішення з розумною очікуваною ймовірністю успіху. Щодо достатності, Апеляційний суд зазначив, що патент є дійсним, якщо кваліфікована особа може відтворити винахід без винахідницьких зусиль або надмірного навантаження; зазвичай достатньо одного працездатного шляху, а функціональні формули не повинні передбачати «всі можливі» варіанти втілення.

Механізм виконання. У справі Kodak проти Fujifilm Апеляційний суд роз’яснив, що для виконання штрафних санкцій необхідне окреме «рішення про стягнення штрафу», що створює двоступеневий процес: спочатку необхідно отримати рішення про стягнення штрафу, а потім, у разі порушення цього рішення, розпочати процедуру виконання.

Процесуальні результати. Більше половини справ про порушення прав і більше третини справ про скасування прав вирішуються до винесення рішення в першій інстанції. Приблизно 33 % рішень апеляційної інстанції щодо суті справи скасовують рішення першої інстанції...

Механізм виконання. У справі Kodak проти Fujifilm Апеляційний суд роз'яснив, що для виконання штрафних санкцій необхідне окреме «рішення про стягнення штрафу», що створює двоступеневий процес: спочатку необхідно отримати рішення про стягнення штрафу, а потім, у разі порушення цього рішення, розпочати процедуру виконання.

Процесуальні результати. Більше половини справ про порушення прав і більше третини справ про скасування прав вирішуються до винесення рішення в першій інстанції. Приблизно 33 % рішень апеляційної інстанції щодо суті справи скасовують рішення першої інстанції...» (*Chris de Mauny, Juliet Hibbert. Examining Developments and Trends at the Unified Patent Court in 2025 // IPWatchdog, Inc. (<https://ipwatchdog.com/2025/12/22/upc-developments-trends-2025/>). 22.12.2025*).

Канада

«У спорах щодо торговельних марок головна мета власників брендів зазвичай полягає у негайному припиненні порушення, оскільки повні судові процеси можуть тривати роками. Попередній судовий наказ (тимчасовий або проміжний) забезпечує тимчасове рішення, але його дуже важко отримати в Канаді, оскільки для цього потрібно надати значну кількість доказів на основі тричастинного тесту RJR-MacDonald...»

По-перше, позивач повинен довести, що існує «серйозна проблема, яка підлягає розгляду», тобто що позов не є безпідставним. Однак, якщо заборона є обов'язковою — вимагає від відповідача вжити позитивних заходів, таких як видалення матеріалів, що порушують права, — стандарт підвищується до «високої ймовірності успіху». Суди зосереджуються на практичному ефекті постанови, а не на її формулюванні; постанова, яка змінює статус-кво, змушуючи відповідача припинити маркетинг або зняти вивіски, часто класифікується як обов'язкова.

По-друге, позивач повинен довести наявність «непоправної шкоди», яка не може бути компенсована грошовим відшкодуванням. Це найпоширеніша причина відмови, оскільки шкода діловій репутації або втрата розпізнаваності повинні бути підтверджені чіткими доказами, а не лише висновуватися з наявності плутанини...

По-третє, «баланс зручності» повинен бути на користь позивача, з урахуванням таких факторів, як тривалість перебування кожної сторони на ринку та хто змінив статус-кво.

Нещодавнє рішення Федерального суду у справі Schlegel Health Care Inc. проти Edgewood Health Network Inc. підкреслює складність отримання судових заборон щодо незареєстрованих торговельних марок. Компанія Schlegel, яка не мала реєстрації своєї торговельної марки «GUARDIANS», не змогла довести достатнє використання на ринку для встановлення дійсних прав на торговельну марку для позову про недобросовісну конкуренцію. Крім того, суд класифікував їхній запит про припинення використання Edgewood «EHN GUARDIANS» як обов'язковий судовий наказ, оскільки це змусило б Edgewood демонтувати свою рекламу та вивіски, що вимагало б від Schlegel дотримання більш високого стандарту «високої ймовірності успіху», чого компанія не змогла зробити...

Щоб підвищити свої шанси на успіх, власники торговельних марок повинні якомога раніше зареєструвати основні марки, щоб скористатися презумпцією дійсності, уникнути непотрібних затримок у застосуванні заходів для запобігання зміні статусу-кво на свою некористь та вести ретельну документацію щодо використання торговельних марок для обґрунтування вимог щодо незареєстрованих марок» *(Barry Fong, Mat Brechtel, Daniel Hnatchuk and Angela Kaiser. Pre-trial trademark injunctions: hard to get but worth the squeeze? // Osler, Hoskin & Harcourt LLP (<https://www.osler.com/en/insights/updates/pre-trial-trademark-injunctions-hard-to-get-but-worth-the-squeeze/#page=1>). 02.12.2025).*

«Міський пейзаж Монреалю прикрашають численні вуличні мурали, які значною мірою сприяють формуванню ідентичності міста. Хоча художники створюють ці твори на замовлення, їхнє бажання зберегти цілісність свого мистецтва часто суперечить планам реконструкції власників нерухомості. Випадок з муралом Bachand підкреслює цей конфлікт і важливість моральних прав відповідно до Закону про авторське право...

У цьому випадку художник виявив, що його фреска, створена шість років тому, була закрита новою будівлею, зведеною біля стіни. Художник подав позов проти власника нерухомості та організації Mural, яка замовила фреску. Угоди регулювалися двома окремими контрактами, але вони не були однорідними щодо терміну захисту фрески, а одна з умов дозволяла власнику нерухомості реконструювати ділянку, про що художник не знав...

Суд визнав, що фреска є художнім твором відповідно до Закону про авторське право, надавши художнику моральні права, зокрема право на цілісність його твору. Коли фреска була заблокована, це було визнано зміною, що завдає шкоди честі художника, що дало підстави для припущення про наявність шкоди без необхідності надання конкретних доказів з боку художника. Хоча власник нерухомості виконав умови договору, захищаючи фреску протягом одного року, він не міг бути притягнутий до відповідальності, оскільки вважав, що Mural отримав необхідну згоду художника...

І навпаки, компанія Mural була визнана винною в порушенні моральних прав художника, оскільки вона обіцяла художнику більше прав, ніж отримала від власника нерухомості, що призвело до недостатньої впевненості щодо потенційних перешкод. Незважаючи на відсутність доказів реальної шкоди, суд присудив художнику 2500 доларів США в якості компенсації...

Цей випадок підкреслює важливі уроки для сторін договору, наголошуючи на необхідності ретельного розгляду моральних прав. Договори можуть містити положення, що стосуються моральних прав, які залишаються за окремим художником, якщо він явно не відмовився від них. Це також служить нагадуванням про те, що пов'язування творів художника з комерційною діяльністю може порушувати його моральні права, якщо це впливає на його репутацію...» (*Audrey Berteau. Moral rights and contractual gaps: the case of a hidden mural // Smart & Biggar (https://www.smartbiggar.ca/insights/publication/moral-rights-and-contractual-gaps-the-case-of-a-hidden-mural). 05.12.2025).*

«У справі Adeia Guides Inc. проти Videotron Ltd. (14 листопада 2025 р.) Федеральний суд вперше в Канаді застосував патентну відповідальність на підставі «порушення за загальним задумом». Компанія Adeia, власник чотирьох патентів на інтерактивні програмні гіді, подала позов проти Videotron після того, як остання запустила платформу Helix TV у партнерстві з двома американськими підрядниками: Comcast, яка надала основну технологію, та Brightcove, яка здійснювала потокову передачу OTT-контенту. Videotron заперечувала порушення і оскаржила дійсність патентів; Adeia заперечила, що Videotron та її підрядники спільно вчинили порушення...

Спираючись на рішення британського суду (Fish & Fish проти Sea Shepherd), суд постановив, що відповідач несе спільну відповідальність, якщо він (i) сприяє вчиненню протиправного діяння та (ii) робить це відповідно до спільного задуму з основним порушником. Знання про патент не є обов'язковим, але позивач повинен довести співпрацю, спрямовану на вчинення протиправного діяння. Докази показали, що Videotron і Comcast спільно планували і реалізували запуск функції «Resume Viewing» (продовження перегляду) Helix TV, адаптуючи програмне забезпечення Comcast до специфікацій Videotron і активно співпрацюючи для надання послуги канадським абонентам... Цього було достатньо для встановлення спільного дизайну, тому компанія Videotron була визнана винною у порушенні патентів № 2 967 187 та № 2 775 674, незважаючи на те, що деякі порушення відбулися на серверах Comcast у США, а Comcast не була стороною у судовому процесі. На відміну від цього, Adeia програла справу проти Brightcove: у матеріалах справи не було встановлено участі Videotron у розробці інтерфейсу VRAI Brightcove, тому критерії загального дизайну не були виконані...

Справа Adeia проти Videotron підтверджує, що канадські позивачі тепер можуть посилатися на спільний задум для виявлення схем спільного порушення прав; не обов'язково називати всіх відповідачів, але успіх буде залежати від конкретних доказів спільного планування або договірної координації, що виходять за межі пасивного постачання або «простого субпідряду». (*Chantal Saunders, Beverley Moore and Michael Mitchell. Infringement by common design found in Canadian case // Borden Ladner Gervais LLP* (<https://www.blg.com/en/insights/2025/12/infringement-by-common-design-found-in-canadian-case>). 08.12.2025).

«Суд провінції Онтаріо виніс важливе рішення у справі Toronto Star Newspapers Limited проти OpenAI Inc., дозволивши продовжити розгляд позовів проти OpenAI про порушення авторських прав, безпідставне збагачення та порушення договору на підставі своєї юрисдикції. Суддя Кіммель підтвердив, що суд провінції Онтаріо має предметну юрисдикцію щодо позовів та особисту юрисдикцію щодо деяких операційних компаній OpenAI...

Хоча це рішення не вирішило питання про те, чи підпадають заявлені претензії щодо авторських прав під територіальну сферу дії Канадського закону про авторське право (ССА), воно прояснило важливі правові принципи. OpenAI намагалася закрити справу, стверджуючи, що суд не має юрисдикції, не розглядаючи принцип територіальності відповідно до ССА. Суд постановив, що він є вищим судом загальної юрисдикції, здатним розглядати широке коло позовів, якщо це не обмежується законами або угодами...

При оцінці особистої юрисдикції суд провів двоступеневий аналіз, встановивши, що деякі відповідачі OpenAI вели діяльність в Онтаріо, де, як стверджується, відбулися порушення авторських прав, і що договори, пов'язані з суперечкою, були укладені в цій провінції. У рішенні проводилися паралелі з попередніми рішеннями щодо віртуальної присутності, відзначаючи ділову діяльність OpenAI в Онтаріо, включаючи онлайн-діяльність та договірні угоди. Однак посилення суду на певні прецеденти та тлумачення територіальної сфери застосування ССА викликало сумніви щодо обґрунтованості його висновків. Зокрема, суд не взяв до уваги більш пізні справи щодо необхідності фізичної присутності для встановлення юрисдикції у справах про господарську діяльність...

У рішенні також зазначалося, що видавці мали обґрунтовану претензію до OpenAI відповідно до їхніх умов використання за несанкціоноване копіювання їхніх веб-сайтів. Проте суд не розглядав більш широкі питання щодо обізнаності про умови договору та їх прийняття користувачами, які є критично важливими для укладення договору в контексті веб-сайтів...

OpenAI має намір оскаржити це рішення, вважаючи, що триваючі юридичні дискусії допоможуть прояснити ці важливі питання в галузі права

інтелектуальної власності, оскільки вони стосуються розвитку технологій та цифрових практик» (*Barry B. Sookman. OpenAI Toronto Star jurisdiction decision // Barry Sookman (<https://barrysookman.com/2025/12/10/openai-toronto-star-jurisdiction-decision/>). 10.12.2025*).

Китайська Республіка (Тайвань)

«На Тайвані торгові марки, що містять географічні назви, часто не проходять реєстрацію, оскільки експерти побоюються, що такий термін може ввести споживачів в оману щодо походження, суперечити суспільним інтересам або не мати властивої йому розпізнаваності... Нещодавній спір щодо «YORKSHIRE TEA» ілюструє, як такі марки можуть все ж вижити, якщо вони набули вторинного значення. Британський власник, Bettys & Taylors Group, забезпечив реєстрацію марки в Тайвані в класі 30 (чай) у 2017 році. Місцева компанія Full Fill Industrial згодом спробувала оскаржити реєстрацію, стверджуючи, що «Yorkshire» може ввести покупців в оману і функціонує лише як назва місця. Тайванське відомство з інтелектуальної власності та Суд з питань інтелектуальної власності та комерції відхилили оскарження.

Суд з питань інтелектуальної власності (2024 Shing-Shang-Su-Zi № 40) підкреслив, що набута розпізнаваність повинна оцінюватися комплексно: тривалість і послідовність використання, канали збуту, рекламні зусилля, частка ринку і, що найважливіше, фактичне сприйняття споживачами. Докази показали, що «YORKSHIRE TEA» використовується з кінця 1970-х років, продається в Тайвані з 2000 року через супермаркети, кафе та електронну комерцію, а також активно просувається; тайванські споживачі зараз визнають його як бренд, а не лише географічне позначення. Суд також застеріг від покладання лише на абстрактне тлумачення слів; розпізнаваність повинна оцінюватися в конкретному контексті ринку...

Рішення містить рекомендації для власників торговельних марок: (1) уникати реєстрації знаків, що складаються виключно з географічного терміна; (2) підсилювати розпізнаваність шляхом додавання унікальних словесних або графічних елементів; (3) вибирати класи, в яких назва місця не є безпосередньо описовою для товарів або послуг; та (4) збирати надійні докази використання — дані про продажі, упаковку, рекламу та опитування споживачів — для демонстрації вторинного значення» (*George J. H. Huang. The Court's New View on Geographical Names: Analyzing Acquired Distinctiveness in the YORKSHIRE TEA Invalidation Case // Wisdom International Patent & Law Office (<https://www.wisdomlaw.com.tw/m/405-1596-124612,c12252.php?Lang=en>). 04.12.2025*).

Малайзія

«...У Малайзії переможець у патентній суперечці автоматично отримує судовий наказ та «відшкодування збитків» відповідно до розділу 60(1) Закону про патенти 1983 року, який передбачає, що суд «присуджує відшкодування збитків та видає судовий наказ... та будь-які інші засоби правового захисту». На відміну від патентного законодавства Великої Британії або Сінгапуру, малайзійський закон ніколи не згадує про облік прибутку — засіб правового захисту, що дозволяє позивачеві забрати прибуток порушника замість того, щоб вимагати компенсацію збитків. Тим не менш, малайзійські суди послідовно розглядають облік прибутку як один із «інших засобів правового захисту», що надають успішному власнику патенту звичний вибір Співдружності: отримати відшкодування збитків або прибуток, але не те й інше одночасно, і після того, як вибір зроблено, його не можна скасувати...

Недавні рішення ілюструють ці правила. У справі *Kendek проти Dip Chan* (2024) Високий суд дозволив патентовласнику вибрати між відшкодуванням збитків або рахунком; у справі *Karen Yap проти Binary* (2023) Апеляційний суд скасував рішення, яке надавало обидва види відшкодування; у справі *Manjung Aquatic* (2025) позов про відшкодування збитків був відхилений, оскільки позивач вже вибрав рахунок. Щоб забезпечити обґрунтований, а не спекулятивний вибір, суди можуть наказати після судового розгляду розкрити фінансові документи відповідача (*Kingtime проти Petrofac*, 2020)...

Слово «повинен», яке здається обов'язковим у розділі 60(1), не забороняє таку практику. Малайзійський прецедент показує, що «повинен» не завжди є обов'язковим і що закони повинні тлумачитися цілеспрямовано, щоб уникнути несправедливих або абсурдних результатів: судді навіть відмовили у видачі судового наказу, коли обставини це виправдовували (*Billion Prima проти Nuctech*, 2019). Хоча Федеральний суд ще не виніс рішення з цього питання, авторитет нижчих судів у поєднанні з фразою «будь-який інший правовий засіб захисту» підтримує розгляд обліку прибутку як законної альтернативи відшкодуванню збитків у малайзійських справах про порушення патентних прав. Для патентовласників практичне послання є чітким: перемога дає вибір, але тільки один, і його слід реалізувати після повного розкриття фінансової інформації, щоб обраний засіб захисту дійсно максимізував відшкодування» (*Lee Lin Li, Ng Kim Poh and Erin Yew. Show Me the Money: Account of Profits in Malaysian Patent Law // Tay & Partners* (<https://taypartners.com.my/show-me-the-money-account-of-profits-in-malaysian-patent-law/>). 12.2025).

Нова Зеландія

«Новозеландський виробник іграшок Zugu, що належить Мету і Ніку Моубрей, виграв багаторічну судову тяганину з гігантом індустрії Lego

після того, як Апеляційний суд скасував рішення Вищого суду від 2023 року. Конфлікт стосувався використання Zuru на упаковці своїх будівельних кубиків Max Build More напису «Сумісний з кубиками Lego» (Lego brick compatible)...

Спочатку Lego надіслала листи з вимогою припинити порушення у 2018 році, що призвело до тимчасового вилучення продукції Zuru з The Warehouse. Однак, коли Zuru знову ввела пряме посилення у 2021 році, розпочалася судова тяганина. Апеляційний суд постановив, що використання Zuru не порушувало торговельну марку Lego, оскільки воно не використовувалося для вказівки походження цеглинок Zuru, а скоріше для їх розрізнення шляхом зазначення їх сумісності. Судді Елліс і Палмер дійшли висновку, що споживачі 21 століття «усвідомлюють значення бренду» і не будуть введені в оману або заплутані, і вирішили, що заява про сумісність чітко вказує на походження продукту як цеглини «Max Build More», а не Lego» (*Natasha Gordon. Toy brick battle: Zuru overturns Lego trademark ruling in court victory // NZME Radio Limited (<https://www.newstalkzb.co.nz/news/business/zuru-wins-trademark-appeal-over-lego-brick-compatible-label/>). 10.12.2025*).

Республіка Індія

«...Високий суд Делі видав заборонний наказ проти Telecommunications Consultants India Limited за звинуваченнями у піратському програмному забезпеченні для систем спостереження та безпеки...

Позов було подано компанією Mirasys India Private Limited, яка стверджувала, що компанія використовувала програмне забезпечення в кількох місцях після незаконного отримання його від колишнього співробітника одного з дистриб'юторів Mirasys...

Компанія Mirasys стверджувала, що використання порушує як їхні авторські права, так і торговельні марки. Однак вони дізналися про порушення лише тоді, коли представники компанії звернулися до них за підтримкою щодо несправності...» (*Soibam Rocky Singh. Delhi HC cracks down on alleged use of pirated surveillance software at Udyog Bhawan // THG PUBLISHING PVT LTD (<https://www.thehindu.com/news/national/delhi-hc-cracks-down-on-alleged-use-of-pirated-surveillance-software-at-udyog-bhawan/article70407581.ece>). 17.12.2025*).

«...Вищий суд Делі підтвердив, що просте розміщення слів «WESTEND GREENS» на вивісках фермерських господарств не порушує права на торговельну марку, якщо це маркування не використовується «в процесі торгівлі». Товариство Westend Green Farms Society, яке володіє зареєстрованою торговельною маркою «WESTEND GREENS» (клас 45), подало

позов проти власників сусідніх фермерських господарств за порушення прав на торговельну марку та недобросовісну конкуренцію після того, як вони встановили вивіски з тими самими словами. Господарський суд відхилив позови на підставі Положення VII Правила 11(a) Цивільного процесуального кодексу 1908 року за відсутністю підстав для позову, і товариство подало апеляцію...

В апеляційній інстанції суд постановив, що стаття 29 Закону про торговельні марки вимагає наявності доведеного комерційного зв'язку: «Стаття 29 стосується не просто торгівлі, а використання торговельної марки в процесі торгівлі». Позов містив лише голі твердження про те, що відповідачі намагалися підвищити вартість нерухомості або ввести в оману потенційних покупців; у ньому не було зазначено жодної фактичної господарської діяльності, пов'язаної з вивісками. Суд додав, що позов про недобросовісну конкуренцію також не може ґрунтуватися на нечітких твердженнях про неправдиве представлення, не пов'язаних з ідентифікованими товарами або послугами. Оскільки товариство не навело жодних фактів, що свідчать про комерційне використання або введення в оману, Вищий суд відхилив усі апеляції та підтвердив рішення суду нижчої інстанції...» (*Ruchi Sharma. Using Westend Greens of Name Plates do not constitute TM Violation, Read Judgment // Lexidem Veritas Pvt. Ltd. (<https://www.latestlaws.com/case-analysis/hc-using-westend-greens-of-name-plates-do-not-constitute-tm-violation-read-judgment-232552/>). 23.12.2025*).

Республіка Сінгапур

«...Кількість спорів щодо ліцензування інтелектуальної власності зростає, а традиційні судові процеси — повільні, дорогі, публічні та шкідливі для ділових відносин — часто підривають саму цінність, яку покликане створити ліцензування. Сінгапур став світовим зразком вирішення таких конфліктів за допомогою медіації, пропонуючи систему, яка є конфіденційною, швидкою, дієвою та комерційно прагматичною...

Цілеспрямована національна стратегія

- З 1990-х років суди Сінгапуру виступають за медіацію; у 1997 році було засновано Сінгапурський центр медіації (SMC).
- У 2010 році Центр арбітражу та медіації BOIV відкрив там азіатське представництво, а в 2014 році — Сінгапурський міжнародний центр медіації (SIMC).
- Закон про медіацію 2017 року надає медіаційним угодам таку саму силу, як і судовим рішенням.
- Державні субсидії (наприклад, Програма сприяння медіації IPOS) та заохочення з боку судової влади спонукають сторони спочатку звертатися до медіації...

Чому медіація підходить для вирішення спорів щодо ліцензування

- Конфіденційність захищає ставки роялті, запатентовані технології та конкурентні дані.
- Співпраця сприяє збереженню довгострокових відносин між ліцензіаром і ліцензіатом.
- Швидкість і нижчі витрати — часто лічені години або дні замість років у суді — дозволяють компаніям швидко відновити свою діяльність.
- Результати відповідають комерційним реаліям, а не жорстким правовим засобам захисту...

Доказ на практиці

Конфлікт щодо торговельної марки між трьома сінгапурськими оптометричними фірмами було вирішено за один день в рамках Програми посередництва ВОІВ-Сінгапур АСЕАН, що дозволило заощадити два роки ймовірних судових розглядів і зберегти ділові зв'язки; витрати на посередництво були компенсовані субсидіями в розмірі до 8000 сінгапурських доларів.

Елементи, які можуть наслідувати інші юрисдикції

- Спеціалізовані комісії: SIMC та WIPO Сінгапур надають посередників, які добре обізнані у складних питаннях ліцензування інтелектуальної власності.
- Законодавча сила: Закон про посередництво усуває побоювання, що угоди можуть бути розірвані.
- Фінансові стимули: субсидії знижують бар'єри для входу на ринок для малих та середніх підприємств.
- Інтеграція судів: судді активно спонукають сторони до посередництва, інтегруючи альтернативне вирішення спорів у систему правосуддя...

Виклики та запобіжні заходи

Сінгапур протидіє дисбалансу сил за допомогою кваліфікованих, неупереджених посередників та підтримує довіру громадськості завдяки суворим стандартам сертифікації та етики. Постійна освіта допомагає боротися з уявленням, що посередництво є «другим кращим» варіантом...

Комплексна система Сінгапуру, що включає спеціалізовані знання, правову підтримку, судову підтримку та фінансові стимули, демонструє, що медіація є не додатковим заходом, а необхідним першочерговим інструментом для підтримки інновацій та комерційного співробітництва. Інші юрисдикції, які прагнуть захистити цінність інтелектуальної власності, зменшити навантаження судів та сприяти дружнім ліцензійним відносинам, можуть безпосередньо скористатися прикладом Сінгапуру: зменшити суперечки, досягти кращих результатів у бізнесі» (*Aditya Jain. Resolving Licensing Conflicts: Lessons from Singapore's IP Mediation Success // Khurana & Khurana (<https://www.khuranaandkhurana.com/resolving-licensing-conflicts-lessons-from-singapore-s-ip-mediation-success>). 19.12.2025*).

Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії

«Ведмедик Паддінгтон — це не просто ввічливий персонаж, який любить мармелад, а й ретельно захищений об'єкт інтелектуальної власності. Його правовласники — компанія Studiocanal (яка придбала як бізнес Паддінгтона, так і його ліцензійного агента) та спадкоємці творця Майкла Бонда — подали позов до Вищого суду Великої Британії проти продюсерів сатиричного шоу Spitting Image після того, як у скетчі на YouTube Паддінгтона перетворили на лайливого ведучого подкасту. Вони стверджують, що пародія порушує авторські права та права на дизайн у Великій Британії, а також підриває репутацію, яку так ретельно вибудовували навколо бренду. Ця справа може встановити важливі межі того, наскільки далеко може зайти онлайн-пародія на відомих вигаданих персонажів, чий візуальний дизайн та репутація захищені законом...

Тим часом Studiocanal демонструє комерційні переваги жорсткого контролю над інтелектуальною власністю за допомогою мюзиклу «Паддінгтон», постановки Вест-Енду, яка базується на книгах і популярній кінотрилогії. Повне право власності на інтелектуальну власність персонажа дозволяє компанії ліцензувати товари, виробляти фільми (включно з «Паддінгтоном у Перу» 2024 року) і тепер адаптувати бренд для сцени, зберігаючи його свіжість і прибутковість у нових медіа.

Взяті разом, ці два випадки ілюструють три моменти: (1) відомі вигадані персонажі не є суспільним надбанням; істотні зміни можуть спричинити позови про порушення авторських прав, прав на дизайн та репутацію; (2) результат справи «Паддінгтон проти Spitting Image» вплине на майбутнє використання захищених персонажів у пародіях та онлайн-контенті; та (3) всебічне володіння правами інтелектуальної власності забезпечує довговічність та еволюцію бренду, дозволяючи правовласникам використовувати персонажів у книгах, фільмах, товарах та театрі, одночасно захищаючи їх від несанкціонованих переосмислень, які можуть зашкодити цінності бренду» *(Phil Jeffrey. Paddington's IP: Points to Bear in Mind // MBIP (<https://www.mbip.com.au/paddingtons-ip-points-to-bear-in-mind/>).02.12.2025).*

«...Нещодавнє рішення призначеної особи IPO у Великобританії підкреслює серйозні ризики використання ШІ в судових процесах після того, як обидві сторони подали скелетні аргументи, що містили сфабриковані або неправильно представлені цитати з судових справ. Компанія Pro Health Solutions, представлена позивачем-особою доктором Суфіаном, використовувала ChatGPT для підготовки аргументів, цитуючи шість реальних справ з «цитатами», яких не існувало, а також додаткові справи з неправильними посиланнями або істотно неправильно представленими

результатами. Професійний представник Prohealth Inc процитував три справжні, але нерелевантні справи, не надав посилань на підтверджуючі параграфи під час слухання, а згодом не зміг обґрунтувати свої юридичні аргументи, що викликало підозри у використанні ШІ, хоча це і не було підтверджено...

Призначена особа присвятила цій поведінці шість із дев'яти сторінок, підкресливши, що великі мовні моделі, такі як ChatGPT, не можуть проводити надійні юридичні дослідження і часто дають правдоподібні, але неправильні відповіді з неіснуючими цитатами. Професійні представники повинні перевіряти джерела, створені штучним інтелектом, на точність так само ретельно, як і роботи стажерів, і навіть сторони, які ведуть судову справу самостійно, не можуть вимагати поблажливості за цитування повністю неправдивих законів або прецедентів. Доступні санкції включають направлення до поліції, неповагу до суду, марні витрати, позашкальні витрати та направлення до професійних органів...

Цього разу призначена особа відмовилася направляти будь-яку зі сторін до регуляторних органів, але винесла суворе попередження: у разі успіху доктор Суфіан мав би понести надмірні витрати, а професійний представник отримав догану за те, що не знав джерела своїх юридичних пропозицій і посилався на застарілі підручники. Після цього рішення Бюро інтелектуальної власності Великобританії тепер включає в повідомлення про слухання чіткі попередження про зловживання штучним інтелектом, сигналізуючи, що в майбутньому порушники будуть піддаватися більш суворому покаранню» (*Sarah Neil. Can your Trade Mark Attorney be replaced with AI? // Venner Shipley (<https://www.vennershipley.com/insights-events/can-your-trade-mark-attorney-be-replaced-with-ai/>). 09.12.2025*).

«У рішенні від 4 грудня 2025 року суддя Мелісса Кларк підтвердила дійсність декількох реєстрацій торговельних марок у Великобританії, що містять слово «Dryrobe», які належать компанії Dryrobe Limited, у справі про порушення прав, порушеній проти Caesar Group Limited...

Компанія Dryrobe Limited стверджувала, що використання Caesar назви «D-ROBE» та схожого логотипу на дуже схожих халатах для переодягання порушувало їхні права на торговельну марку. Caesar заперечувала, що «Dryrobe» стало загальним терміном для позначення халатів для переодягання, що, згідно із законодавством Великої Британії, робить торговельну марку недійсною — така доля раніше спіткала такі бренди, як ASPIRIN та ESCALATOR. Однак Dryrobe успішно захистила свої торговельні марки, надавши численні докази своїх активних зусиль щодо збереження статусу індикатора походження. Це включало активне виправлення користувачів у соціальних мережах, які застосовували цю назву до продуктів конкурентів, та використання символу «Dryrobe®» у рекламі. Суддя Кларк дійшов висновку, що, хоча деяке загальне використання було очевидним, спільні зусилля Dryrobe запобігли тому, щоб

знаки стали повністю загальними, і постановив, що використання Caesr «D-ROBE» є порушенням. Це рішення є важливим нагадуванням про те, що власники брендів, які домінують на ринку, повинні активно інформувати споживачів, щоб їхній бренд сприймався як показник походження, а не як загальний термін для продукту...» (*Tim Greenwood. Dryrobe avoids “genericide” in High Court decision // Boulton Wade Tennant LLP (<https://www.boulton.com/bulletin/dryrobe-avoids-genericide-in-high-court-decision/>). 17.12.2025*).

«...У глобальному патентному спорі з Nokia щодо технології кодування відео, тайванські компанії Acer і Asus, а також китайська Hisense, домоглися рішення Вищого суду Лондону, яке встановлює їх право на тимчасову ліцензію, поки суд визначає остаточні «справедливі, розумні та недискримінаційні» (FRAND) умови. Суддя Джеймс Меллор заявив, що ліцензіар, який перебуває в положенні Nokia, погодився б на цю короткострокову ліцензію, встановивши тимчасову плату в розмірі 0,365 долара за кожен проданий пристрій, що перевищує суму в 0,03 долара, запропоновану технологічними компаніями, але значно нижча за вимогу Nokia в розмірі 0,69 долара...

Це рішення відображає останні тенденції в англійських судах, які дозволяють тимчасові ліцензії на патенти до повного визначення FRAND, хоча Nokia висловила тверде рішення оскаржити це рішення, навіть у Верховному суді Великобританії, з метою скасування історичного рішення 2020 року, яке дозволяє англійським судам встановлювати глобальні умови FRAND. Цей судовий процес відбувається паралельно з окремими позовами про порушення патентів, які Nokia подала раніше цього року в США та Європі проти тих самих компаній щодо стандартів, що підвищують ефективність потокового відео» (*Acer, Asus and Hisense win UK court ruling in video streaming patent dispute with Nokia // Reuters (<https://www.reuters.com/legal/litigation/acer-asus-hisense-win-uk-court-ruling-video-streaming-patent-dispute-with-nokia-2025-12-18/>). 19.12.2025*).

«Підрозділ Disney Lucasfilm успішно виграв судовий процес у Лондоні щодо використання образу покійного актора Пітера Кушинга у спін-офі фільму «Зоряні війни: Бунтар Один» 2016 року. Кушинг, який помер у 1994 році, був «воскрешений» за допомогою візуальних ефектів, щоб повторно зіграти свою роль Гранд-Моффа Таркіна. Позов був поданий британською компанією Tyburn Film Productions, яка стверджувала, що втратила приблизно 250 000 фунтів стерлінгів, звинувачуючи у безпідставному збагаченні на підставі угоди 1993 року, яка, на думку Tyburn, надавала їй право першою воскресити Кушинга за допомогою візуальних ефектів...

Після того, як перші спроби Lucasfilm закрити справу провалилися, Апеляційний суд у четвер виніс рішення на користь дочірньої компанії Disney. Суддя Сью Карр заявила, що «неможливо визначити будь-що, що належало Tyburn і що можна було б вважати переданим» Lucasfilm або її дочірній компанії Lunak Heavy Industries, тим самим перешкодивши продовженню справи» **(Lucasfilm wins bid to throw out UK lawsuit over ‘resurrection’ of ‘Star Wars’ character // Reuters (<https://www.reuters.com/business/media-telecom/lucasfilm-wins-bid-throw-out-uk-lawsuit-over-resurrection-star-wars-character-2025-12-18/>). 18.12.2025).**

Сполучені Штати Америки

«Верховний суд США розглядає питання про посилення правового захисту інтернет-провайдерів (ISP) у справах про авторське право, розглядаючи великий позов, в якому музичні компанії подали в суд на компанію Cox Communications за те, що вона не відключила повторно порушуючих авторські права користувачів. Підрозділи Sony, Warner і Universal стверджують, що вони задокументували понад 160 000 випадків незаконного завантаження пісень абонентами Cox у 2013–2014 роках і стверджують, що Cox навмисно уникнув розірвання договорів з цими клієнтами, надавши їм до 14 «попереджень», а потім неофіційно поновивши їхні облікові записи, тим самим зробивши Cox співучасником порушення... Суд присяжних присудив лейблам 1 мільярд доларів, а 4-й окружний апеляційний суд підтвердив відповідальність за співучасть у порушенні прав, одночасно скасувавши частину вироку та присудженої компенсації. Під час усних дебатів кілька суддів висловили занепокоєння щодо позицій обох сторін. Суддя Семюел Аліто висловив думку, що підхід нижчої інстанції може накласти надмірне навантаження на інтернет-провайдерів, запитавши, як провайдер повинен контролювати величезні облікові записи, наприклад, університет з 70 000 користувачів. Cox стверджує, що згідно з рішенням Верховного суду у справі Grokster 2005 року, він не може нести відповідальність, якщо він не сприяв або не мав наміру сприяти піратству... Знання Cox про триваюче порушення є достатнім. Суддя Емі Коні Барретт поставила під сумнів, який стимул матимуть інтернет-провайдери діяти, якщо переважатиме більш захисний стандарт Cox, а суддя Соня Сотомайор заявила, що їй некомфортно вибирати між «двома крайнощами». Суд може повернути справу до нижчих судів для повторного розгляду, що потенційно може скасувати перемогу музичних компаній, не припиняючи судовий процес остаточно. Остаточне рішення, яке має бути винесено до липня у справі Cox Communications проти Sony Music Entertainment (24-171), може вплинути на відповідальність інтернет-провайдерів в інших незавершених справах, включаючи подібний позов проти Verizon» (Greg Stohr. Supreme Court

Questions \$1 Billion Music Piracy Suit Against Cox // Bloomberg Industry Group, Inc. (<https://news.bloomberglaw.com/us-law-week/supreme-court-questions-1-billion-music-piracy-suit-against-cox>). 01.12.2025).

«Рада США з питань авторських прав постановила, що квотербек команди «San Francisco 49ers» Мак Джонс не порушив авторські права психолога Кіта Белла на текст «WIN Passage», коли в 2016 році, будучи 17-річним учнем середньої школи, опублікував цей мотиваційний текст у Twitter/X. Рада визнала, що використання тексту Джонсом було справедливим і, отже, не порушувало авторських прав. Белл, спортивний психолог, який у 1982 році написав книгу «The Win Book» і окремо зареєстрував авторські права на уривок із приблизно 230 слів під назвою «Winning Isn't Normal (Перемагати — це не нормально)» («WIN Passage»), має довгу історію судових спорів щодо цього уривка, подавши понад два десятки позовів — часто проти шкіл та некомерційних організацій — за його публікацію в соціальних мережах. Він описав цей уривок на своєму веб-сайті як «ймовірно найчитаніший і найпоширеніший літературний твір в історії», що раніше викликало скептицизм і різку критику з боку окружного судді США Майкла Міллса в попередній справі, яку Белл порушив — і програв — проти тренера футбольної команди LSU Лейна Кіффіна...

У випадку Джонса Рада встановила, що квотербек перепостив цей уривок просто «щоб надихнути інших спортсменів», не продаючи нічого, не прагнучи комерційної вигоди і навіть не знаючи, що Белл є автором. Хоча Белл стверджував, що цей твіт, який отримав 18 ретвітів і 65 лайків, могли побачити мільярди людей, він не надав жодних доказів фактичної економічної шкоди або втрачених доходів від ліцензування... Рада підкреслила, що Джонс скопіював лише одну сторінку — приблизно 1,5 % книги «The Win Book» — і що сам Белл протягом багатьох років широко і вільно поширював уривок з книги «WIN», що є факторами, які мають велике значення на користь справедливого використання. Белл виявив твіт Джонса в 2020 році, а через два роки надіслав йому листа з вимогою припинити порушення і виплатити 249 975 доларів; Джонс видалив пост після отримання листа. У своєму рішенні Рада не тільки відхилила позов Белла, але й попередила, що продовження судових розглядів щодо того самого уривка може бути розцінено як переслідування або неналежна мета, повторивши попереднє застереження судді Міллса про те, що суди не повинні використовуватися «як майданчик для зловмисних позовів з метою вимагання грошей». (*Michael McCann. Mac Jones Defeats Copyright Claim Over WIN Passage Tweet // Sportico Media, LLC.* (<https://www.sportico.com/law/analysis/2025/mac-jones-win-passage-copyright-law-ruling-1234878041/>). 02.12.2025).

«...У недавньому рішенні у справі August Storck KG проти Florend Indústria e Comércio de Chocolates LTDA (TTAB 2025) Апеляційна рада з питань торговельних марок (TTAB) відхилила заперечення, подане власником торговельної марки «MERCİ» проти реєстрації «DANKE» для шоколаду, незважаючи на те, що обидві марки перекладаються як «дякую» французькою та німецькою мовами відповідно. Хоча TTAB застосувала доктрину іноземних еквівалентів, визнаючи, що звичайні покупці перекладатимуть обидва терміни англійською мовою, вона в кінцевому підсумку дійшла висновку, що спільне значення «дякую» є концептуально слабким у контексті шоколаду, продукту, який часто використовується для вираження вдячності... Ця слабкість, підкріплена численними випадками використання слова «thank you» сторонніми особами у назвах шоколадних виробів, означала, що ймовірність заплутати споживачів була низькою. Крім того, Рада зазначила, що знаки були несхожими на вигляд і звучання, не мали спільних елементів або вимови, крім перекладеного значення. Хоча ця справа залишає відкритими питання про те, як ця доктрина може застосовуватися до більш фонетично схожих термінів, таких як «GRAZIE» і «GRACIAS», або в галузях, менш пов'язаних з вдячністю, вона підкреслює важливість для власників брендів враховувати міжмовні конфлікти та галузеве використання при прийнятті знаків іноземною мовою. Зрештою, рішення підтверджує, що, незважаючи на мовні відмінності, «MERCİ» і «DANKE» можуть співіснувати на ринку шоколаду...» (John Carl "JC" Zwisler and Meredith Wickenheiser. Say Thank You with Chocolate: MERCI and DANKE Not Confusingly Similar, Says the TTAB // Seyfarth Shaw LLP (<https://www.gadgets-gigabytes-and-goodwill.com/2025/12/say-thank-you-with-chocolate-merci-and-danke-not-confusingly-similar-says-the-ttab/>). 04.12.2025).

«В останні роки OpenAI зазнала низки судових позовів щодо порушення авторських прав, найвідомішим з яких є позов від The New York Times, яка звинувачує OpenAI та Microsoft у використанні її журналістських матеріалів без дозволу та компенсації для навчання ChatGPT. OpenAI стверджує, що використання загальнодоступного онлайн-контенту для навчання є справедливим використанням і вже відхилила деякі позови: у 2024 році федеральний суддя Нью-Йорка відхилив окремий позов від таких ЗМІ, як Raw Story та AlterNet, визнавши, що вони не продемонстрували, звідки OpenAI отримала конкретний контент, і зазначивши, що справжньою шкодою, про яку йшлося, було використання їхніх статей без компенсації для створення ChatGPT, що не було чітко визначено положеннями про авторські права, розглянутими судом...»

Однак справа Times переходить у більш інтрузивну стадію розкриття інформації. Американський магістратський суддя Она Ван наказала OpenAI надати 20 мільйонів журналів чатів користувачів ChatGPT, щоб допомогти

визначити, чи і як система відтворювала вміст Times, відхиливши аргумент OpenAI про те, що таке розкриття інформації порушуватиме давні заходи захисту конфіденційності, та наголосивши, що з огляду на чутливість даних було вжито багаторівневих заходів безпеки. OpenAI оскаржує це рішення в окружному суді США під головуванням судді Сідні Стейна...

Суперечка розгортається на тлі визнання генерального директора Сема Альтмана, що навчання систем, таких як ChatGPT, без використання матеріалів, захищених авторським правом, є «практично неможливим», а також зростаючої критики з боку ЗМІ, що бізнес-модель OpenAI залежить від «крадіжки у працюючих журналістів», як висловився редактор MediaNews Group Френк Пайн. Результат справи Times може вплинути на те, як суди ставитимуться до навчання штучного інтелекту на творах, захищених авторським правом, в той час, коли провідні лабораторії, за повідомленнями, відчувають нестачу високоякісних навчальних даних і досліджують нові моделі отримання доходів, такі як реклама в ChatGPT» (*Kevin Okemwa. Judge forces OpenAI to produce 20 million chat logs in copyright lawsuit — CEO Sam Altman's "fair use" defense relies on this // Future US, Inc. (<https://www.windowcentral.com/artificial-intelligence/openai-chatgpt/judge-forces-openai-to-produce-20-million-chat-logs-in-copyright-lawsuit>). 05.12.2025*).

«Патентні спори в США часто супроводжуються паралельними судовими розглядами в двох інстанціях: федеральних окружних судах та Комісії з розгляду патентних спорів та апеляцій (РТАВ), зокрема через процедуру перегляду між сторонами (Inter Partes Review, IPR). РТАВ пропонує швидший та економічно вигідніший метод оскарження дійсності патенту з нижчим стандартом доказування, а 80–90 % оскаржених патентів є предметом паралельних судових розглядів. Хоча окружні суди часто призупиняють судові розгляди до завершення перегляду РТАВ, практика значно відрізняється залежно від юрисдикції: деякі (наприклад, Каліфорнія) надають дозвіл на дострокове призупинення, а інші (наприклад, Техас) відмовляють у цьому, якщо графік РТАВ не збігається з датою судового розгляду...

Останні зміни надали директору USPTO право прямого перегляду рішень інституції, що часто призводить до необґрунтованих «коротких повідомлень», які ускладнюють стратегічне планування. Ключові стратегічні відмінності між форумами вимагають ретельної координації: хоча обидва зараз використовують стандарт інтерпретації претензій Phillips, РТАВ все ще оцінює дійсність без презумпції дійсності. Розкриття інформації також значно відрізняється: воно є широким в окружному суді, але вузьким і зосередженим на початку процесу в РТАВ...

Найбільш важливим наслідком є естопель, який не дозволяє заявникам піднімати в окружному суді будь-які підстави щодо дійсності, які вони

піднімали або могли б обґрунтовано підняти перед РТАВ, після винесення остаточного письмового рішення. Заяви до РТАВ також надають значну перевагу в укладанні угоди, погрожуючи визнанням позовів недійсними. Для успішного судового розгляду необхідно розглядати окружний суд і РТАВ як частини єдиної стратегії, управляючи ризиками, пов'язаними з узгодженістю тлумачення позовів, обмеженим розкриттям інформації та наслідками естопеля...» (*Michele Schechter. When Patent Validity Moves to Two Courts // National Law Forum, LLC* (<https://natlawreview.com/article/when-patent-validity-moves-two-courts>). 08.12.2025).

«...Рішення Апеляційного суду США по федеральному округу у справі In re Motorola Solutions підтверджує широкі, в основному непідконтрольні повноваження директора USPTO відхиляти клопотання про перегляд між сторонами (IPR), навіть після того, як Патентна апеляційна комісія (РТАВ) розпочала перегляд. Це рішення підкріплює існуючу тенденцію до дискреційних відмов, що значно знижує передбачуваність і стратегічну цінність IPR для тих, кого звинувачують у порушенні патентних прав...»

Справа виникла після того, як виконуючий обов'язки директора USPTO Кок Морган Стюарт відхилив вісім поданих Motorola петицій про порушення прав інтелектуальної власності, посиляючись на проблеми ефективності, пов'язані з паралельними судовими процесами, та скасував попередні рекомендації, які сприяли порушенню справи, коли було запропоновано угоду Sotera (про згоду не подавати позови з тих самих підстав про недійсність до окружного суду). Федеральний апеляційний суд одностайно відхилив аргументи Motorola про те, що зміна політики порушує належну правову процедуру, постановивши, що порушення прав інтелектуальної власності є за своєю суттю дискреційним і тому не підлягає перегляду в апеляційному порядку...

Таке «коливання маятника» грає на користь власників патентів, які отримують перевагу в переговорах про укладення угоди, і збільшує ризик для опонентів, які тепер повинні виправдовувати значні початкові витрати на IPR з меншою впевненістю в успіху. Крім того, очікується, що це зменшить ймовірність надання районними судами відстрочки судових розглядів, прискорить провадження в районних судах і змусить опонентів переоцінити, чи є альтернативні оборонні стратегії, такі як дострокове укладення угоди або ліцензування, більш вигідними, ніж дорога петиція про IPR...» (*Nathan Brunette, Jonathan Barnard. Motorola Ruling Favoring US Director Is a Win for Patent Owners // Bloomberg Industry Group, Inc.* (<https://news.bloomberglaw.com/us-law-week/motorola-ruling-favoring-us-director-is-a-win-for-patent-owners>). 09.12.2025).

«Федеральний апеляційний суд підтвердив рішення суду (CAFC) штату Делавер про відсутність порушення прав та рішення як питання права (JMOL) на користь Shopify у справі Shopify Inc. проти Express Mobile, скасувавши вердикт присяжних на суму 40 мільйонів доларів. Shopify домогалася декларативного рішення про відсутність порушення п'яти патентів на дизайн веб-сайтів (№ 755, № 287, № 397, № 168, № 044), і окружний суд виніс рішення про відсутність порушення патентів № 397 і № 168 до початку судового розгляду. Пізніше присяжні визнали порушення прав на патенти '755 і присудили 40 мільйонів доларів, але суд виніс рішення JMOL на користь Shopify; Express Mobile подала апеляцію...

Щодо патентів № 397/168 (дизайн веб-сторінок на основі браузера) CAFC погодився, що Express Mobile не зміг довести, що Shopify використовував заявлений «файл виконання», «завантажений або створений, коли браузер переходить на веб-сторінку». Експерт Express Mobile визнав, що файли шаблонів Liquid Shopify не завантажуються в браузер, і запропонував теорію «інстанціювання», згідно з якою «копія» була створена і завантажена, що суд визнав остаточним висновком і, навіть якщо це правда, таким, що не відповідає вимогам, оскільки патент вимагає, щоб файл виконання «генерував команди віртуальної машини», а не «заповнювався» HTML/JS/CSS (що означало б, що файл генерується сам). Таким чином, суд підтвердив рішення про відсутність порушення.

У справі щодо сімейства «755» (системи для генерації коду для відображення вмісту) ключовим терміном позову був «визначений об'єкт інтерфейсу користувача», який одночасно приймає вхідні дані та відображає вихідні дані. Під час судового розгляду компанія Express Mobile визначила окремі елементи (кнопки, текстові поля, зображення, відео) як об'єкти інтерфейсу користувача, але не продемонструвала, що будь-який з цих елементів виконує обидві функції. У JMOL компанія перейшла до аргументу, що ціла «сторінка продукту» або «віджет YouTube Video» є об'єктом інтерфейсу користувача, але жодна така теорія або експертна підтримка не була представлена присяжним. CAFC постановив, що аргументи адвоката не є доказом, і, з огляду на технічну складність, необхідні свідчення експертів; він підтвердив JMOL про відсутність порушення...

Суд також відхилив як безпредметні частини апеляції, пов'язані з претензіями, які вже були визнані непатентоспроможними РТАВ (в IPR та ex parte reexams) і раніше підтверджені CAFC. Рішення було частково відхилено, частково підтверджено, а витрати були присуджені Shopify» **(Rose Esfandiari. CAFC Affirms Non-Infringement Finding for Shopify, Scrapping \$40 Million Jury Verdict // IPWatchdog, Inc. (<https://ipwatchdog.com/2025/12/09/cafc-affirms-non-infringement-finding-shopify-scrapping-40-million-jury-verdict/>). 09.12.2025).**

«...У судових спорах щодо патентів у США позивач повинен відповідати вимогам статті III — фактична шкода, можливість відстеження та можливість відшкодування — проте Федеральний апеляційний суд додав специфічне для патентів уточнення: позивач повинен володіти принаймні одним «виключним правом» на заявлений патент. Ця концепція, вперше сформульована в справах, що передували справі Lexmark, таких як Morrow і WiAV, ґрунтується на законодавчому праві забороняти іншим особам виготовляти, використовувати або продавати винахід; порушення цього права є необхідною умовою для визнання шкоди. Це відрізняється від критерію «істотних прав» згідно з 35 U.S.C. § 281, який визначає, чи є сторона «патентовласником» для цілей статутної підстави для позову. Після рішення Верховного суду у справі Lexmark та рішення Федерального апеляційного суду у справі Lone Star, недолік у статусі істотних прав може бути виправлений після початку судового розгляду, але недолік у конституційній правовій позиції — ні, тому ці два питання необхідно розглядати окремо...

Оскільки ні Федеральний апеляційний суд, ні окружні суди не склали остаточного переліку того, що вважається виключним правом, аналіз став фактично інтенсивним і специфічним для кожного контракту, що призвело до неоднорідних результатів. Вважається, що власники патентів зберігають виключні права, якщо вони не передали всі такі права, але суди не можуть дійти згоди щодо того, чи достатньо збереженого права на примусове виконання, права вето на субліцензування або права на повернення. Недавні рішення окружних судів ілюструють розбіжність: у справах Rescor Medical і Deere ліцензіари не мали права на позов, незважаючи на збережені права на примусове виконання та вето, тоді як у справах Ingenus і Chr. Hansen подібні застереження були визнані достатніми. Виключні ліцензіати, як правило, мають право на позов, якщо їхня договірна ексклюзивність дозволяє їм заборонити конкретному відповідачу — навіть якщо ліцензіар також використовує патент або може надавати інші ліцензії — тоді як прості ліцензіати, власники права на позов або правонаступники, які мають лише роялті, такого права не мають...

Деякі суди зводять традиційний аналіз шкоди, можливості відстеження та відшкодування до єдиного питання, чи має позивач виключне право; інші ж все ще розглядають ці три елементи окремо, іноді посиляючись на грошові збитки або шкоду конкурентоспроможності як додаткову конкретну шкоду. Оскільки конституційна правосуб'єктність може бути оскаржена в будь-який час, відповідачі часто ретельно вивчають весь ланцюжок прав власності та попередніх ліцензій, щоб довести, що названий позивач ніколи не отримував виключного права. Успішні оскарження призвели до відхилення позовів, винесення судових рішень у спрощеному порядку і навіть скасування судових рішень після судового розгляду...

Доки Федеральний апеляційний суд не узгодить ці розбіжні підходи (кілька справ перебувають на стадії апеляції), практикуючі юристи повинні (і)

скласти перелік усіх прав, наданих відповідно до всіх відповідних угод, (ii) доводити та підтверджувати не тільки виключні права, а й повну тріаду статті III, та (iii) стежити за новими прецедентами, що розрізняють конституційні «виключні права» та статутні «істотні права». (*Michelle G. Rice and Erik R. Puknys. Standing to Sue for Patent Infringement: Where Do We Stand on the “Exclusionary Right” Requirement? // Finnegan, Henderson, Farabow, Garrett & Dunner, LLP (<https://www.finnegan.com/en/insights/articles/standing-to-sue-for-patent-infringement-where-do-we-stand-on-the-exclusionary-right-requirement.html>). 12.2025).*

«...Інтернет-підробники використовують електронну комерцію та соціальні мережі для продажу підроблених товарів, змушуючи власників брендів вступати в дорогі цикли «гри в моль», що полягають у закритті сайтів та індивідуальних судових позовах, які рідко приносять тривале полегшення. Більш ефективною тактикою США, започаткованою в Північному окрузі Іллінойсу і зараз широко копіюваною, є судовий процес за «Schedule A». Замість того, щоб подавати позови до кожного продавця окремо, власник торгової марки або патенту на дизайн подає одну скаргу проти десятків або навіть сотень анонімних магазинів, чиї онлайн-псевдоніми, URL-адреси та ідентифікатори на ринку перелічені в запечатаному додатку під назвою «Schedule A». Суд дозволяє таке масове об'єднання відповідно до Федерального правила 20, оскільки поведінка відповідачів — використання одного і того ж знака на одних і тих же платформах — впливає із загальної серії транзакцій і порушує спільні юридичні питання...

Стратегія базується на швидкості. Позивачі вимагають винесення тимчасового заборонного рішення *ex parte* відразу після подання позову; судді задовольняють це прохання на тій підставі, що попереднє повідомлення дозволило б відповідачам переказати кошти, відкрити нові рахунки та знищити докази. Тимчасовий заборонний наказ заморожує баланси платіжних систем продавців, закриває їхні інтернет-магазини та конфіскує запаси, і зазвичай перетворюється на попередній судовий наказ на слуханні, яке більшість відповідачів ігнорують. Оскільки вручення документів через Гаазьку конвенцію було б марним або повільним — багато порушників діють з Китаю — суди дозволяють альтернативне повідомлення електронною поштою, через платформи обміну повідомленнями або через самі платіжні системи, що відповідає вимогам належної правової процедури...

Оскільки в суді з'являється лише кілька відповідачів, справи зазвичай закінчуються заочними рішеннями, які передбачають: (1) постійну заборону, що підлягає виконанню на основних ринках; (2) встановлені законом збитки — до 200 000 доларів США за кожен підроблений торговельну марку (або 2 мільйони доларів США за умисне використання) та порівнянні суми відповідно до закону про авторське право; (3) розморожування заморожених коштів для

виконання рішення; та (4) знищення підроблених товарів і передачу доменів, що порушують права, власнику бренду. Об'єднуючи багато цілей в одному судовому процесі, заздалегідь заморожуючи активи та використовуючи електронні послуги, судовий процес за Schedule A значно скорочує витрати на виконання рішення, позбавляє підробників прибутку, перш ніж вони зникнуть, і забезпечує швидкий та потужний стримуючий ефект, якого рідко досягають традиційні одноразові дії» (*Ron DiCerbo. Schedule A litigation provides an efficient means to combat online counterfeiters // Reuters (<https://www.reuters.com/legal/legalindustry/schedule-litigation-provides-an-efficient-means-combat-online-counterfeiters--pracin-2025-12-12/>). 12.12.2025*).

«Апеляційний суд США для федерального округу скасував рішення Комісії з розгляду спорів щодо торговельних марок (ТТАВ), яка відмовила в реєстрації торговельної марки КАНВА для кафе та кав'ярень, вважаючи, що доктрина іноземних еквівалентів є непридатною. Компанія Bayou Grande Coffee Roasting Co. подала заявку на реєстрацію торгової марки КАНВА, але експерт відмовив, стверджуючи, що марка є описовою або загальною, оскільки КАНВА означає «кава» арабською мовою. Хоча ТТАВ підтвердив відмову, він зробив це на підставі аргументу Bayou, що КАНВА відноситься до конкретного виду кашмірського зеленого чаю...

Федеральний апеляційний суд скасував рішення ТТАВ, дійшовши висновку, що рішення про загальність не має достатніх доказів, оскільки, згідно з матеріалами справи, жодна кав'ярня чи кав'ярня в США фактично не продає каву кахва, що робить розуміння відповідних споживачів про чай недостатнім для встановлення загальності. Суд також визнав, що рішення про суто описовий характер не має підстав, оскільки кахва не є продуктом чи особливістю, які зазвичай пропонують кав'ярні в США. Нарешті, суд постановив, що доктрина іноземних еквівалентів, яка дозволяє перекладати іноземні торговельні марки англійською мовою для оцінки, не застосовується, оскільки КАНВА має безперечне, загальноприйняте альтернативне значення англійською мовою (кашмірський зелений чай), що робить арабський переклад нерелевантним для аналізу описового характеру» (*Kavya Rallabhandi. Coffee, tea, or doctrine of foreign equivalents? // McDermott Will & Schulte (<https://www.ipupdate.com/2025/12/coffee-tea-or-doctrine-of-foreign-equivalents/>). 18.12.2025*).

«...Журналіст-розслідувач Джон Керіру (John Carreyrou), відомий викриттям шахрайства Theranos, разом з п'ятьма іншими авторами подав позов проти кількох провідних компаній у галузі штучного інтелекту, зокрема xAI, Anthropic, Google, OpenAI, Meta Platforms та Perplexity. У позові, поданому до федерального суду Каліфорнії, стверджується, що ці

компанії незаконно використовували книги, захищені авторським правом, зокрема бестселер Керіу «Bad Blood», для навчання своїх великих мовних моделей без згоди авторів та компенсації...

Це перший випадок, коли компанія xAI Ілона Маска фігурує в такій справі про порушення авторських прав. На відміну від багатьох інших подібних судових спорів, позивачі подають індивідуальні позови, а не колективні, аргументуючи це тим, що широкі угоди часто призводять до значного зниження розміру компенсації для творців і її недостатності. Ця справа додається до зростаючої хвилі судових спорів, що ставлять під сумнів етичність і законність практик навчання ШІ, і має на меті перевірити баланс між захистом авторських прав і швидким розвитком генеративного ШІ» (*Theranos whistleblower-reporter sues top AI firms over alleged use of pirated books // Storyboard18* (<https://www.storyboard18.com/how-it-works/theranos-whistleblower-reporter-sues-top-ai-firms-over-alleged-use-of-pirated-books-86374.htm>). 23.12.2025).

«...У 2026 році законодавство про авторське право опиниться на перетині інтересів великих технологічних компаній, політики та мільярдних збитків. Три головні суперечки визначатимуть цей рік:

Навчання генеративного штучного інтелекту

- Десятки позовів від авторів, художників та медіа-компаній, поданих з 2023 року, пройдуть процедуру розкриття інформації. Два окружні судді висловили суперечливі думки: один назвав масштабне копіювання з піратських сайтів явно незаконним, інший заявив, що навчання все ще може бути справедливим використанням. Жоден апеляційний суд ще не виніс рішення, але Третій окружний апеляційний суд розгляне першу апеляцію щодо справедливого використання ШІ (Ross Intelligence проти Thomson Reuters), а компанія Anthropic сподівається укласти угоду з письменниками на суму 1,5 млрд доларів США. Те, як апеляційні судді визначать поняття «справедливе використання» для навчання моделей, вплине на економіку ШІ та розваг...

Відповідальність інтернет-провайдерів за музичне піратство

- Верховний суд США готується винести рішення у справі Sony Music/UMPG проти Cox Communications, розгляд якої відбувся в грудні. Музичні видавці виграли судовий процес на суму 1 млрд доларів США, переконавши присяжних, що Cox мав би відключити абонентів, які неодноразово порушували авторські права; інтернет-провайдери стверджують, що відключення домогосподарств або університетських мереж на підставі лише звинувачень є необґрунтованим. Судді, здається, намагалися знайти «золоту середину», але їхнє рішення змінить баланс «безпечної гавані» Закону про авторське право в цифрову епоху та вплине на паралельні судові процеси проти інших провайдерів, таких як Grande Communications...

Трамп звільнив реєстратора авторських прав

- Шира Перлмуттер стверджує, що тільки бібліотекар Конгресу може звільнити її, і що Дональд Трамп перевищив свої повноваження, коли замінив її одразу після того, як вона подала проект звіту про штучний інтелект та авторські права. Окружний суд округу Колумбія тимчасово поновив її на посаді, посилаючись на можливі порушення принципу поділу влади. Рішення по суті справи — і, можливо, перегляд Верховним судом — може переглянути ступінь політичного контролю президентів над Бюро авторських прав...

Додаткові гарячі теми

- Авторство штучного інтелекту: комп'ютерний вчений Стівен Талер звернувся до Верховного суду з проханням дозволити його системі штучного інтелекту володіти авторськими правами на власні зображення; суд вирішить, чи розглядати цю справу, після того, як уряд надасть відповідь у січні.

- Добросовісне використання в документальних фільмах: Netflix звертається до Десятого окружного апеляційного суду з проханням переглянути рішення про те, що короткий уривок у фільмі «Король тигрів» може порушувати авторські права; студії заявляють, що негативне рішення поставить під загрозу весь жанр документального кіно...

За цими гучними суперечками стоїть спільна проблема: як узгодити доктрини авторського права 20 століття з технологіями та бізнес-моделями 21 століття. До кінця 2026 року суди можуть переглянути межі щодо даних для навчання штучного інтелекту, піратства, що створюється користувачами, і навіть щодо того, хто — або що — може бути «автором». (*Kyle Jahner. Music Piracy, AI Lawsuits Top 2026 Copyright Litigation Calendar // Bloomberg Industry Group, Inc. (<https://news.bloomberglaw.com/ip-law/music-piracy-ai-lawsuits-top-2026-copyright-litigation-calendar>). 23.12.2025*).

Федеративна Республіка Бразилія

«...Кримінальний суд в Сан-Паулу виніс, як видається, перше в світі кримінальне звинувачення проти спеціалізованого сервісу з копіювання відео з YouTube. У 21-сторінковому рішенні суддя Ева Лобо Чаїб Діас Жорже визнала мешканця Коннектикуту Джонатана Надера, розробника та оператора популярного порталу з копіювання відео Yout.com, винним у масштабному порушенні авторських прав відповідно до Закону Бразилії про авторське право. Призначений судом експерт Рікардо Капоцці свідчив, що Yout спеціально створений для обходу технічних заходів захисту YouTube, а не для того, щоб діяти як нейтральний «інтернет-DVR», і суддя відхилив аргументи про справедливе використання. Оскільки бразильські користувачі мільйони разів заходили на цей сайт, суд заявив, що наслідки порушення відбулися на території країни, що надає Бразилії юрисдикцію, незважаючи на те, що сервери Надера і Yout знаходяться в США...

Раніше прокуратура запропонувала закрити справу, якщо Надер сплатить близько 1,9 млн реалів ($\approx$ 400 000 доларів США); він відмовився, і подальші клопотання захисту про закриття справи були відхилені. Надер був засуджений до трьох років і чотирьох місяців тюремного ув'язнення, але, оскільки він був вперше засуджений, покарання було замінено на альтернативне відповідно до статті 44 Кримінального кодексу Бразилії: сплата 200 щомісячних мінімальних заробітних плат до Фонду стимулювання громадської безпеки (приблизно 300 000 реалів або 55 000 доларів США, хоча точна сума не вказана в рішенні суду). Невиконання цього рішення може призвести до поновлення терміну ув'язнення...

Цей вердикт є знаковою перемогою для звукозаписних компаній, які вважають стримінг-ріпінг домінуючою формою музичного піратства на сьогоднішній день, і підкреслює готовність бразильських судів застосовувати екстериторіальну юрисдикцію, коли це стосується внутрішніх користувачів. Yout.com залишається заблокованим бразильськими інтернет-провайдерами, а Надер, який все ще веде цивільний позов проти RIAA в США, заявив, що оскаржить рішення бразильського суду» (*Ernesto Van der Sar. Brazilian Criminal Court Convicts Yout.com Owner in Landmark Stream Ripping Case // TorrentFreak* (<https://torrentfreak.com/brazilian-criminal-court-convicts-yout-com-owner-in-landmark-stream-ripping-case/>). 23.12.2025).

«...Суд у бразильському штаті Мінас-Жерайс виніс попередню ухвалу на користь бразильської компанії Coffee++, зобов'язавши міжнародного гіганта Nestle негайно припинити використання бренду Coffee+. Суддя Клаудія Гелена Батіста винесла попереднє рішення, посилаючись на можливість «плутанини» серед споживачів між ідентичними торговими марками, і попередила Nestle, що компанія може зіткнутися з невизначеними штрафами, якщо не прибере всі товари з логотипом Coffee+ як з фізичних, так і з онлайн-точок продажу...

Coffee++, яка з 2020 року є законним власником торгової марки в сегменті кави і зареєструвала бренд у понад 30 країнах, наразі готується до міжнародної експансії. Компанія пообіцяла боротися в судовому спорі, щоб захистити «суверенітет бразильських брендів», зазначивши, що Nestle 24 вересня подала позов з метою визнання торгової марки Coffee++ недійсною в Бразилії після того, як менша компанія спробувала вирішити спір у позасудовому порядку...» (*Roberto Samora. Court in Brazil's Minas Gerais slaps down Nestle copyright lawsuit // Reuters* (<https://www.reuters.com/world/americas/court-brazils-minas-gerais-slaps-down-nestle-copyright-lawsuit-2025-12-19/>). 20.12.2025).

Сучасний стан авторського права в Україні та світі

«...Рубіново-червоні туфлі Дороті, увічнінені у фільмі MGM «The Wizard of Oz» (Чарівник країни Оз) 1939 року, не з'являються у новому фільмі «Wicked» (Чародійка), оскільки самі туфлі є захищеною інтелектуальною власністю...

- У романі Л. Френка Баума 1900 року туфлі були срібними; MGM змінила їх на рубінові, щоб продемонструвати Technicolor, і ця творча зміна захищена авторським правом.
- В результаті корпоративних поглинань авторське право зараз належить Warner Bros. Згідно з чинними продовженнями, воно не закінчиться до 2034 року.
- Щоб уникнути оплати ліцензії, франшиза Wicked повертається до срібних туфель Баума, що є суспільним надбанням...

Warner посилила свій контроль, зареєструвавши слова «RUBY SLIPPERS» як торговельні марки в США, Великобританії, ЄС та Новій Зеландії, хоча (поки що) не зареєструвала візуальний образ. Авторське право та обмежена, але стратегічна охорона торговельної марки дозволяють Warner заборонити іншим світовим студіям використовувати рубінові туфлі, що ілюструє, як ретельно застосовані права інтелектуальної власності можуть впливати на творчі рішення в усьому світі і як авторське право може захищати навіть такі, здавалося б, незначні елементи дизайну, як взуття персонажа...» *(Sarah Neil. Wicked: For Good – The tale of the missing ruby slippers // Venner Shipley (<https://www.vennershipley.com/insights-events/wicked-for-good-and-the-tale-of-the-missing-ruby-slippers/>). 02.12.2025).*

Україна

«...Щоб заробляти на творі, авторові чи іншому правоволодільцю замало самого факту створення – необхідно добре орієнтуватися у двох площинах: авторському праві та договірних відносинах. Вибір типу договору залежить від мети сторін і визначає, яким способом майнові права вводяться в обіг. Українське право передбачає дванадцять правочинів щодо розпорядження такими правами, однак базуються вони на чотирьох ключових конструкціях...

- Договір про передання (відчуження) майнових прав (ст. 1113 ЦК). Автор остаточно передає частину або весь обсяг прав, втрачаючи можливість отримувати роялті в майбутньому. Аналог продажу квартири.

- Ліцензійний договір (ст. 1109 ЦК). Найпоширеніший: ліцензіар дозволяє ліцензіатові використовувати твір певним способом, на визначений строк і територію, за винагороду. Порівнюється з орендою майна.
- Субліцензійний договір. Ліцензіат, діючи в межах отриманої основної ліцензії, надає третім особам дозвіл, що не може перевищувати його власних повноважень. Вимагає особливої обережності, аби не втратити контроль над твором.
- Договір замовлення (ст. 1112 ЦК). Автор створює твір «під ключ» для замовника у встановлений строк, отримуючи окрему винагороду за сам факт створення й за передачу прав або ліцензію...

Будь-яка усна угода, окрім договорів із періодичними виданнями, є нікчемною, тож усі інші договори оформлюються лише письмово (у т. ч. електронно). Порухення письмової форми позбавляє сторони будь-яких прав і обов'язків.

Спеціальні випадки.

- Автор-підприємець: через обмеження щодо роялті з ним укладають лише договори відчуження прав чи замовлення, а ліцензійні та субліцензійні не застосовуються.
- Службовий твір: права можуть належати автору, роботодавцю або спільно залежно від етапу та умов трудового договору.
- Твори із застосуванням ІІІ: ліцензійні угоди потребують додаткових умов, що мінімізують ризики порушення прав на згенерований контент...

Додаткові інструменти.

- Попередній договір (ст. 635 ЦК) фіксує намір сторін укласти основний договір у майбутньому, якщо твір ще не створений або тривають переговори.
- Опційний договір дає потенційному набувачеві право, але не обов'язок, укласти в обумовлений строк договір про відчуження прав чи ліцензію, сплачуючи неповоротну суму за таку опцію...

Таким чином, правильний вибір і належне оформлення договору – запорука законного й прибуткового використання творів, захисту інтересів автора та зменшення ризиків для користувачів...» *(Володимир Коноваленко. Який договір укласти із користувачем твору: варіанти на вибір // ТОВ «Юридична газета» (<https://yur-gazeta.com/publications/practice/zahist-intelektualnoyi-vlasnosti-avtorske-pravo/yakiy-dogovir-uklasti-iz-koristuvachem-tvoru-varianti-na-vibir.html>). 19.12.2025).*

«Український інститут національної пам'яті (УІНП) публічно підтримав відомого художника Івана Марчука у його судовому позові щодо привласнення права на використання всіх його творів, включаючи право виключної ліцензії, політиком та громадським діячем Михайлом Апостолом. УІНП наголосив, що позиція ґрунтується на заяві митця про те, що ліцензійний договір 2020 року був підписаний під впливом обману, на вкрай

невигідних і непропорційних умовах, що порушують його авторське право. Оскільки роботи Марчука становлять невід’ємну частину культурної спадщини України, їхнє привласнення є серйозним посяганням на національну цінність та шкодить авторитету держави...

Іван Марчук, якому у травні 2026 року виповниться 90 років, 8 грудня повідомив, що Михайло Апостол "шляхом обману із використанням шахрайських прийомів" змусив його підписати документ, який, як Марчук був упевнений, був лише "документом про наміри". Художник стверджує, що він одразу просив визнати договір недійсним і отримав запевнення, що документ не чинний. Проте через кілька років він дізнався, що інші особи використовують його роботи, називаючи себе власниками прав. У липні 2025 року Марчук подав позов до суду з вимогою визнати договір недійсним і повернути авторське право. Тим часом Михайло Апостол у відповідь звинуватив у шахрайстві помічницю Марчука, Тамару Стрипко. УІНП висловив сподівання, що спір буде вирішено в межах українського законодавства з дотриманням принципів законності та справедливості» *(Український інститут національної пам’яті відреагував на спробу привласнення творів художника Івана Марчука // ТОВ «ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «МЕДІА-ДК» (<https://nv.ua/ukr/ukraine/events/ivan-marchuk-oskarzhuye-dogovir-pro-avtorske-pravo-poziciya-uinp-50570218.html>). 21.12.2025).*

«Упродовж 2025 р. Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ, ІР-офіс) зосередився на двох ключових напрямках: законодавчому зближенні з ЄС і розбудові сервісів для креативної економіки...

Головним євроінтеграційним результатом став пакет пропозицій до нової редакції Закону «Про авторське право і суміжні права», підготовлений для імплементації низки директив ЄС (про інформаційне суспільство, супутникове мовлення, бази даних, комп’ютерні програми, строк охорони тощо). З травня до грудня ІР-офіс провів понад десяток фахових дискусій із міністерствами, архівною та медіа-спільнотою, ОКУ, міжнародними експертами проєкту EU4IP та BRDO, поступово вбудовуючи їхні зауваги у фінальний текст, який наприкінці року передано Мінекономіки для подальшого погодження з Європейською комісією...

Паралельно офіс залишався головним адміністратором системи державної реєстрації: із 10 855 поданих заявок зареєстровано 9 030 авторських прав і 319 договорів. Оновлений Порядок реєстрації (наказ № 337 від 27.08.2025) скоротив строки розгляду, запровадив окреме свідоцтво на договори та можливість безпроблемної заміни помилкових документів...

Антипіратський фронт охоплював ініціативу WIPO ALERT: за рік розглянуто 18 звернень правовласників, ухвалено 16 висновків про «піратство»,

а 15 сайтів занесено до міжнародної бази ВОІВ, що ускладнило монетизацію нелегального контенту через рекламу...

Ще одна площина роботи — супровід креативних індустрій. Підрозділи УКРНОІВІ організували або підтримали 30 тематичних заходів, видали типові ліцензійні договори для архітекторів, видавців, перекладачів, дизайнерів та художників, консультували архіви й музеї щодо оцифрування колекцій і документування подій війни. У музичній сфері офіс став співорганізатором національного форуму-діалогу «Українська музична індустрія: слухай, захищай своє» та запустив разом із ГО «УААСП» освітній проєкт United for IP...

Щоденну допомогу підтверджують цифри: понад 4 200 індивідуальних консультацій, причому найчастіше клієнти питали про штучний інтелект і правонаступництво майнових прав. Крім того, IP-офіс долучився до державного проєкту створення української великої мовної моделі, опрацьовуючи IP-ризики машинного навчання.

Таким чином, 2025 рік позначився для УКРНОІВІ системною роботою над «європейським» пакетом реформ, модернізацією реєстраційних процедур, посиленням антипіратського захисту та розгалуженою підтримкою творчих секторів, що разом формують нову екосистему авторського права в Україні» *(Авторське право і суміжні права – 2025: євроінтеграція, законодавство, державна реєстрація, креативні індустрії та WIPO ALERT // Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) (<https://nipo.gov.ua/avtorske-pravo-i-sumizhni-prava-2025/>). 24.12.2025).*

Канада

«Канадське видання Maclean's Magazine опублікувало вибачення та врегулювало суперечку щодо авторських прав з фотографкою Джекі Дайвс після того, як журнал найняв ілюстратора для створення та публікації зображень на основі фотографій Дайвс без її згоди. Спочатку Дайвс звернулася до Maclean's з пропозицією використати її фотографії для статті про постачання наркотиків, але відкликала дозвіл, коли один із героїв відмовився дати згоду. Незважаючи на її категоричну відмову, Maclean's опублікував ілюстрації, які були «дуже, дуже схожими» на оригінали...»

Дайвс, яка документує делікатну проблему кризи передозування, стверджувала, що ці дії підірвали її здатність будувати довірчі відносини з героями своїх репортажів і становили явне порушення авторських прав. Вона заявила, що обхід прав фотографів знецінює їхній важливий внесок у публікації. У вересні 2025 року журнал Maclean's публічно вибачився у Twitter, визнавши, що порушив її авторські права. Дайвс найняла адвоката і досягла позасудової угоди з журналом...» *(Matt Growcott. Photographer Refuses Magazine's Request to Publish Images, So It Draws Them // PetaPixel Inc.*

(<https://petapixel.com/2025/12/07/photographer-refuses-magazines-request-to-publish-images-so-it-draws-them/>). 07.12.2025).

Республіка Корея

«У К-поп індустрії хореографія відіграє важливу роль, поєднуючи візуальні елементи з музикою; проте визнання хореографів залишається недостатнім. Лія Кім, відома хореографка з 1Million Dance Studio, підкреслила цю проблему під час лекції, організованої Корейською асоціацією авторських прав хореографів (КССА). Вона зазначила, що, хоча композитори та автори текстів пісень отримують визнання під час музичних програм, хореографи часто залишаються непоміченими, незважаючи на існуючі законодавчі заходи захисту, які вимагають зазначення їхніх імен на запит. Кім наголосила на важливості належного визнання творців танцю та висловила сподівання на покращення дотримання цих заходів захисту...»

До неї приєдналися такі відомі особистості, як хореограф Чой Йонг-джун, який ретельно вивчив законодавство про авторське право, щоб виступати за посилення захисту, та депутат Чін Чон-о, олімпійський чемпіон, який став законодавцем і вніс законопроект про внесення змін до Закону про авторське право, щоб офіційно визнати хореографію як творчу роботу, що підлягає захисту. Чін заявив, що хореографи відіграють важливу роль у створенні повноцінних вистав, проте їхні права часто залишаються невизнаними. Під час обговорення учасники підкреслили необхідність створення середовища, яке підтримує творців, просуває К-поп та корейську культуру на світовій арені»
(SHIN HA-NEE. *Star dancers, lawmaker call for better choreography copyright protection* // JoongAng Ilbo Co., Ltd. (<https://koreajoongangdaily.joins.com/news/2025-12-04/entertainment/kpop/Star-dancers-lawmaker-call-for-better-choreography-copyright-protection/2470239>). 04.12.2025).

«...Купівля картини не є рівнозначною купівлі авторських прав на неї. У Кореї, як і в більшості юрисдикцій, художник зберігає права на демонстрацію, відтворення, публікацію або інше використання зображення навіть після того, як фізичний твір переходить до іншого власника. Це означає, що колекціонер, який згодом хоче позичити твір для виставки, опублікувати його в каталозі, встановити на постійній основі в холі готелю або розмістити в соціальних мережах, все одно повинен отримати дозвіл художника (і, в принципі, сплатити винагороду)...

Дотепер ці збори в основному ігнорувалися: у 2023 році мистецтво становило 36 відсотків нових реєстрацій авторських прав у Кореї, проте роялті за використання були настільки незначними, що їх навіть не відображали в

офіційній статистиці. Опитування, проведене Корейською службою управління мистецтвом, показало, що як митці, так і користувачі звинувачують у цьому вакуумі «нечіткі стандарти» і що понад 80% творців — і більшість користувачів — підтримують створення колективної організації з управління правами (СМО) для встановлення та збору стандартних зборів за виставки та ліцензування зображень...

Потреба в цьому зростає, оскільки приватні колекціонери все частіше влаштовують власні виставки або встановлюють твори в корпоративних, готельних та багатофункціональних культурних просторах. Тому в контрактах у точці продажу має бути чітко зазначено, що покупець може, а що не може робити з зображенням твору; безпечніше припускати, що нічого не дозволено, якщо це не зазначено прямо. Чіткі умови також захищають майбутню вартість перепродажу, мінімізуючи ризик подальших суперечок.

Майбутнє право на роялті від перепродажу в Кореї (яке набуде чинності в 2027 році) посилить розмежування між правом власності та авторським правом, гарантуючи, що художники отримуватимуть частину прибутку від будь-якого подальшого продажу. Тим часом твори мистецтва, створені за допомогою штучного інтелекту, перебувають у сірій зоні: оскільки вони не мають визнаного людського автора, вони наразі взагалі не підпадають під дію авторського права, що робить їх порівняно вільними від цих обмежень — принаймні на даний момент...» (*SONG Kyungeun. Even If You Own the Artwork, You Can't Always Do as You Wish: Permission Required for External Exhibitions [Art Market User Guide] // Maeil Business News Korea (<https://www.mk.co.kr/en/culture/11504131>). 22.12.2025*).

Малайзія

«...Система авторського права Малайзії, закріплена в Законі про авторське право 1987 року та адмініструється Корпорацією інтелектуальної власності Малайзії (MyIPO), забезпечує всебічний захист як традиційних, так і цифрових творчих творів. Закон визначає категорії творів — літературні, музичні, художні, фільми, звукозаписи, теле- і радіопередачі та спеціальні твори — і встановлює терміни захисту: як правило, протягом життя автора плюс 50 років або 50 років з моменту публікації/фіксації для фільмів, записів і теле- та радіопередач. «Публікація» суворо визначається як надання дозволених копій для задоволення суспільного попиту; самі по собі живі виступи або виставки не враховуються...

Власники авторських прав користуються п'ятьма основними виключними правами — на відтворення, публічне сповіщення, публічне виконання, розповсюдження та комерційну оренду, — тоді як виконавці мають паралельні права на свої виступи. Стаття 13 обмежує ці права положеннями про справедливе використання для досліджень, критики, висвітлення новин, освіти,

пародії тощо, що оцінюються за метою, характером, обсягом використання та впливом на ринок.

Органи, що видають ліцензії, повинні зареєструватися в МуІРО; Трибунал з питань авторського права затверджує схеми ліцензування, вирішує спори та може вимагати надання дозволу, якщо орган, що видає ліцензії, безпідставно відмовляє в цьому. Виконавці мають право на «справедливу винагороду» у разі комерційного використання їхніх записів, а Трибунал має повноваження встановлювати або коригувати розмір виплат...

Реєстрація авторських прав не є обов'язковою, але творці можуть подати «повідомлення про авторські права», щоб підкріпити докази права власності. Порухення охоплює несанкціоноване використання, імпорт або розповсюдження копій, що порушують авторські права. Засоби правового захисту включають цивільні позови — судові заборони, відшкодування збитків, відшкодування прибутку та встановлені законом збитки в розмірі до 25 000 малайзійських ринггітів за кожну роботу (з обмеженням до 500 000 малайзійських ринггітів) — та суворі кримінальні покарання. Перше комерційне порушення може каратися штрафом у розмірі 2000–20 000 малайзійських ринггітів за кожну копію або позбавленням волі на строк до п'яти років; повторні порушення караються подвійним штрафом і позбавленням волі на строк до десяти років. Покарання посилюються за виготовлення засобів порушення авторських прав, обхід технологічних засобів захисту, зміну інформації про управління правами або незаконну зйомку на відеокамеру.

Загалом, система Малайзії забезпечує баланс між правами творців та інтересами суспільства за допомогою чітко визначених прав, винятків щодо справедливого використання, механізмів реєстрації ліцензій, винагороди виконавцям та суворого цивільно-кримінального правозастосування, сприяючи розвитку культурних та творчих галузей Малайзії та забезпечуючи належне управління правами» (*Daisy Qin. A Practical Guide to Copyright Protection in Malaysia // Chang Tsi & Partners (https://www.changtsi.com/news/insight/3920.html). 10.12.2025).*

Нова Зеландія

«...Нещодавно завершена виставка NZ Sculpture OnShore наповнила форт Такапуна сотнею вражаючих творів, зібравши кошти для організації Women's Refuge NZ. За лаштунками кожна робота — від триметрової мідної скульптури Whakaruruhau Даніеля МакКерроу до світлодіодної скульптури Karahaka Queen Нгароми Райлі — автоматично захищена Законом про авторське право Нової Зеландії 1994 року як «художній твір». Авторське право надає скульпторам виключне право на відтворення, публікацію та демонстрацію своїх творів; коли твір продається, авторське право зазвичай

залишається за художником, якщо воно не переуступлено в письмовій формі. Художники також мають невід'ємні моральні права на визнання авторства та заперечення проти принижуючого ставлення до своїх творів, хоча вони можуть відмовитися від цих прав, якщо бажають...

Відвідувачі можуть вільно робити панорамні фотографії або випадкові знімки для соціальних мереж, на яких скульптури з'являються випадково, але комерційне використання зображень крупним планом, наприклад, на товарах або в рекламі, вимагає дозволу художника. Щоб уникнути порушення авторських прав, організатори та творці повинні: (1) укласти чіткі угоди про авторські права та використання зображень; (2) отримати письмові ліцензії перед використанням зображень скульптур для промоції або збору коштів; (3) завжди вказувати ім'я художника та консультуватися з ним перед переміщенням або зміною твору; та (4) надавати художникам рекомендації щодо захисту їхніх прав.

Таким чином, навіть коли експонати виставки переїжджають до своїх нових домів, авторське право залишається тихою гарантією, яка дозволяє мистецтву Аотеароа процвітати, забезпечуючи при цьому художникам контроль над їх творчою спадщиною та визнання їх заслуг...» (*Sophie Thoreau, Amy Irvine. Chisel out the rules: Copyright at NZ Sculpture OnShore // Buddle Findlay* (<https://www.buddlefindlay.com/insights/chisel-out-the-rules-copyright-at-nz-sculpture-onshore/>). 03.12.2025).

Республіка Індія

«...Ремейки фільмів займають сіру зону між даниною поваги та крадіжкою. Згідно із законом про авторське право, сценарій фільму, діалоги, музика, персонажі та конкретні сцени є «вираженнями», що захищаються як кінематографічні твори; основна ідея — скажімо, «закохані з ворогуючих сімей, яким не судилося бути разом» — не захищається. Тому для законного ремейку продюсер повинен отримати ліцензію або передачу прав на оригінальний фільм; в іншому випадку він ризикує отримати позови про порушення авторських прав та плагіат...

Індійська юриспруденція ілюструє ці межі. Верховний суд у справі RG Anand проти Deluxe Films (1978) підтвердив дихотомію ідеї та вираження: якщо пересічний глядач вважає дві роботи істотно схожими, порушення доведено. Вищий суд Калькутти (Shree Venkatesh Films проти Vipul Shah, 2008) заблокував бенгальський фільм, який був визнаний несанкціонованою копією Namaste London, а позов Fox 2010 року щодо Knock Out (що повторює Phone Booth) був вирішений поза судом. Ці випадки показують, що «натхнення» стає незаконним, коли занадто багато захищеного вираження є запозиченим...

Тому продюсери забезпечують собі права на ремейк на договірній основі, визначаючи територію, роялті, кредити та захист моральних прав; такі хіти на

хінді, як «Дрішям» і «Кабір Сінгх», пішли цим шляхом. Міжнародні ремейки також повинні дотримуватися Бернської конвенції та ТРІПС, оскільки зміна обставин або імен персонажів не скасовує порушення, якщо тільки така трансформація не є справді новою.

Захист на підставі справедливого використання — критика, рецензія, пародія — рідко застосовується до комерційних ремейків. Порушники стикаються з цивільними судовими заборонами, відшкодуванням збитків і навіть кримінальним покаранням відповідно до Закону Індії про авторське право. Офіційне ліцензування не тільки дозволяє уникнути судових розглядів, але й дає можливість як оригінальним, так і новим творцям ділитися доходами та репутацією...» (*Prem Raj. Legal Aspects of Film Remakes: When Inspiration Turns into Infringement // Khurana & Khurana* (<https://www.khuranaandkhurana.com/legal-aspects-of-film-remakes-when-inspiration-turns-into-infringement>). 03.12.2025).

«...Індійська скарбниця пісень з фільмів «золотої епохи» хінді, виконаних Латою Мангешкар, Мохаммедом Рафі, Кішором Кумаром, Ашею Бхосле та іншими, вже давно ліцензована такими лейблами, як Saregama, для використання в готелях, на заходах та на цифрових платформах. Однак авторські права на ці звукозаписи є обмеженими: згідно з розділом 27 Закону про авторське право 1957 року, захист триває 60 років з 1 січня року, наступного за роком першої публікації. Тому записи, випущені наприкінці 1950-х і на початку 1960-х років (наприклад, «Abhi Na Jaو Chhodkar», «Lag Ja Gale», «Chaudhvin Ka Chand Ho»), втрачають чинність, переходять у суспільний надбання і більше не потребують ліцензій...

Ця зміна була висвітлена в жовтні 2025 року, коли організатор заходу Bignet Solutions звернувся до Вищого суду Делі після того, як Novex Communications зажадав ліцензію на пісні, випущені до 1965 року. Novex повідомив суду, що не застосовує права на твори, що є суспільним надбанням, і захід відбувся без оплати. На повторному слуханні в листопаді компанія підтвердила, що не претендує на права на записи, опубліковані до 1965 року, і суд закритий справу...

У міру того як все більше старовинних треків перетинають 60-річний рубіж, організатори, мовники та підприємства потребують чіткості щодо того, які записи все ще захищені авторським правом. Опублікування точних дат випуску та даних про власність допоможе користувачам відрізнити захищені твори від тих, які зараз є вільними для публічного використання, забезпечуючи дотримання законодавства та дозволяючи ширше поширювати музичну спадщину Індії — саме так, як це передбачено законом» (*Saurabh Balwani. Who owns the golden age? Delhi HC clarifies no licences needed for pre-1965 Bollywood songs // Bar and Bench* ([https://www.barandbench.com/view-point/who-](https://www.barandbench.com/view-point/who-owns-the-golden-age)

owns-the-golden-age-delhi-hc-clarifies-no-licences-needed-for-pre-1965-bollywood-songs). 24.12.2025).

«В Індії дизайнери продуктів повинні стратегічно орієнтуватися у взаємодії між авторським правом (яке автоматично захищає оригінальні художні твори протягом усього життя автора плюс 60 років) та правами на промисловий дизайн (які захищають естетичний вигляд промислово застосовуваних дизайнів протягом максимум 15 років). Основна проблема полягає в розділі 15(2) Закону про авторське право 1957 року, який застосовує «правило 50 репродукцій»: якщо дизайн, який може бути зареєстрований відповідно до Закону про дизайн, промислово відтворюється на більш ніж 50 виробках без офіційної реєстрації, його захист авторським правом припиняється назавжди...

Важливі судові рішення, такі як Microfibres Inc. проти Girdhar & Co. та Ritika Pvt. Ltd. проти Viba Apparels, міцно закріпили це правило, зобов'язавши дизайнерів у таких галузях, як мода та текстиль, подавати заявки на реєстрацію дизайну для масово вироблених комерційних принтів та візерунків. І навпаки, Верховний суд у справі Inox India Ltd. проти Cryogas уточнив це розмежування, запропонувавши, що суто функціональні технічні креслення, які не мають візуальної привабливості як основної мети, можуть зберігати свою оригінальну захист авторських прав, звільняючи їх від заборони, передбаченої розділом 15(2)...

Тому дизайнери повинні застосовувати «подвійний тест», заснований на стратегічній меті їхньої роботи: якщо ключові особливості роботи застосовуються в промисловості більше 50 разів, а її основною метою є естетична функція, вони повинні вибрати більш короткий термін реєстрації дизайну, щоб забезпечити монопольне право проти комерційного копіювання. Покладання на авторське право для таких масово вироблених творів вважається стратегією з високим ризиком, що призводить до ненавмисної втрати інтелектуальної власності. Це суворе обмеження на подвійний захист змушує дизайнерів робити своєчасну реєстрацію необхідною комерційною передумовою...» (*Navigating Dual Protection: When Should Designers Opt for Design Registration Over Copyright? // De Penning & De Penning* (<https://depenning.com/blog/navigating-dual-protection-when-should-designers-opt-for-design-registration-over-copyright/>). 23.12.2025).

Республіка Індонезія

«Індонезія офіційно затвердила загальнонаціональну систему роялті за фонову музику. Новий циркуляр Міністерства права та прав людини класифікує будь-яку пісню або музику, що звучить у ресторанах, кафе, готелях,

торгових центрах, розважальних закладах, транспортних службах та подібних приміщеннях, як «комерційне використання». Відповідно, оператори цих підприємств повинні сплачувати роялті через Національну організацію колективного управління (LMKN), яка через афілійовані колективні організації передаватиме гроші композиторам, виконавцям та іншим правовласникам...

Генеральний директор з інтелектуальної власності Хермансія Сірегар заявив, що це правило забезпечує економічні права творців і підтримує музичну екосистему країни, а комісар LMKN Марсель Сіахаан підкреслив, що система єдиного вікна для оплати забезпечить прозорість для бізнесу та гарантуватиме прозорий розподіл. Цей циркуляр підкріплює Постанову уряду № 56/2021 про управління музичними роялті; управління з інтелектуальної власності продовжуватиме інформаційно-просвітницьку роботу для підвищення рівня дотримання вимог та обізнаності...» ***(RI Govt mandates music royalty payments in commercial spaces // ANTARA (<https://en.antaranews.com/news/397969/ri-govt-mandates-music-royalty-payments-in-commercial-spaces>). 29.12.2025).***

Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії

«Різдвяна реклама у Великій Британії — це багатомільярдна індустрія, яка, за оцінками, у 2025 році становитиме 12 мільярдів фунтів стерлінгів, де бренди в значній мірі покладаються на мерчендайзинг персонажів — використання рис характеру персонажа для підвищення прихильності споживачів та продажів продукції. Цього року культовий персонаж Грінч (Grinch), створений доктором Сьюзом (Theodor “Dr Seuss” Geisel), був використаний у великих рекламних кампаніях Asda та McDonald’s, що підкреслило правові рамки, на яких базується такий ризикований маркетинг. Хоча він вперше з’явився в 1957 році, цей персонаж залишається захищеним у Великобританії авторським правом щонайменше до 2061 року (протягом життя автора + 70 років) та кількома реєстраціями торговельних марок для таких товарів, як іграшки, одяг та мультимедіа. Тому будь-яке використання імені, зображення або фраз Грінча вимагає ліцензії від спадкоємців Сьюза...

Такі кампанії ілюструють «мерчендайзинг персонажів» — практику використання популярності персонажа для продажу не пов’язаних з ним товарів, техніку, яка набула поширення з тих пір, як Міккі Маус вперше з’явився на товарах у 1930-х роках. За святковою веселістю стоять надійні ліцензійні угоди, які: (i) встановлюють стандарти контролю якості для збереження цінності інтелектуальної власності; (ii) підтверджують право власності на авторські права та торговельні марки; (iii) визначають сферу, територію та засоби використання; та (iv) розподіляють відповідальність. Роялті, розмір яких визначається популярністю персонажа та його комерційною привабливістю, надходять до правовласника...

Для британських рекламодавців уроки очевидні: перед використанням улюбленого персонажа необхідно отримати ліцензії як на авторські права, так і на торговельні марки, а також переконатися, що угоди містять чіткі положення щодо використання та контролю якості...» (*Gillian Farmer. How The Grinch won Christmas: character merchandising and IP in Christmas adverts // Boulton Wade Tennant LLP (<https://www.boulton.com/bulletin/how-the-grinch-won-christmas-character-merchandising-and-ip-in-christmas-adverts/>). 16.12.2025*).

Сполучені Штати Америки

«...Суспільне надбання пропонує скарбницю інтелектуальної власності, яка готова до адаптації в JRPG, незважаючи на складнощі уникнення конкретних версій, захищених авторським правом, таких як фільми Діснея. Культові франшизи, які мають увійти або вже увійшли в публічну сферу, надають багаті налаштування для основних елементів жанру: розлогі світи, великі списки персонажів та мелодраматичні розповіді...

Зокрема, більша частина «Конана-варвара» до 2028 року повністю перейде у суспільний надбання США, як ідеальну основу для розлогої фентезійної JRPG, дія якої відбувається в Кіммерії, з такими персонажами, як Валерія, Беліт, Тулса Дум і вже належний до суспільного надбання Кулл, що забезпечують багату динаміку партії та філософські конфлікти між персонажами... «Три мушкетери» Олександра Дюма пропонуються як реалістична, покрокова, авантюрна JRPG, дія якої відбувається під час Французької революції, з акцентом на політичному гнобленні, товаристві та фехтуванні, без необхідності в монстрах чи важкій фентезії... Класичні монстри жахів — Франкенштейн, Дракула, Невидима людина та інші, як вони з'являються в оригінальних романах, — пропонуються як група архетипових героїв JRPG (танк, розбійник тощо), за умови, що розробники уникають конкретної кіноіконографії Universal. Неверленд з «Пітера Пена» представлений як готовий світ JRPG, повний піратів, русалок, фей і Загублених Хлопчиків, з капітаном Гуком в ролі надмірного лиходія, тоді як Країна Чудес Льюїса Керролла пропонує сюрреалістичне, багате на персонажів середовище, де Аліса, Божевільний Капелюшник, Чеширський Кіт і Білий Кролик протистоять помпезній тиранці Королеві Сердець — класичний матеріал для JRPG... У статті також висвітлюються пригоди героїв популярної літератури, зокрема Аллана Квотермейна з роману «Копальні царя Соломона», чиї мандри світом могли б стати основою для серіалізованої JRPG з декількома сюжетними лініями, та Джона Картера з Марса, чия сага про Барсум описується як недооцінений, повністю реалізований фантастичний світ, ідеальний для ризикованих пригод у складі групи разом з Деєю Торіс, Тарсом Таркасом та іншими...

Загалом, з появою більшої кількості значних інтелектуальних прав, ніж будь-коли раніше, у відкритому доступі, розробники мають рідкісну можливість створювати нові JRPG на основі вічних історій, за умови, що вони поважають права, пов'язані з конкретними кіно- та телеверсіями» (*Maddie Fisher. 7 Public Domain IPs That Could Make Great JRPGs // Valnet Inc. (<https://www.dualshockers.com/public-domain-ips-that-could-make-great-jrpgs/>). 01.12.2025*).

«Бюро з авторських прав США випустило оновлені «Робочі листи з авторського права для дітей» — ресурс для друку, призначений для дітей віком до дванадцяти років, який знайомить їх з основами авторського права за допомогою ігор та головоломок. Ці аркуші, представлені на Національному книжковому фестивалі, містять завдання на розфарбовування та пошук, які показують, що підлягає захисту, лабіринти, що простежують шлях від ідеї до авторства та власності, сторінки «знайди відмінності» із зображенням Статуї Свободи (одного з найбільших творів, що коли-небудь реєструвалися), а також підказки для дітей, щоб вони могли створити власні історії або малюнки... У матеріалах підкреслюється, що кожен є одночасно користувачем і власником авторських прав, що для володіння авторськими правами не встановлено мінімального віку, і що творці будь-якого віку можуть реєструвати свої твори в Бюро. На підтримку мети агентства зробити авторське право легким для розуміння, робочі листи можна роздрукувати з веб-сайту Бюро; освітяни та громади також можуть запланувати відвідування виставок або запросити лекторів для проведення занять у класах та заходів» (*Alison Hall. Copyright Is for Kids: New Resource for Parents, Teachers, and Librarians // Library of Congress (<https://blogs.loc.gov/copyright/2025/12/copyright-is-for-kids-new-resource-for-parents-teachers-and-librarians/>). 04.12.2025*).

«...Інформація про управління авторськими правами (СМІ) — це «п'ята» форма захисту інтелектуальної власності, створена ДМСА, яку вже використовують багато творців — наприклад, позначка © на книзі або водяний знак на фотографії американських гірок. Відповідно до 17 U.S.C. §1202(c), СМІ широко охоплює вісім категорій інформації, що передається разом із твором, яка ідентифікує твір, автора, власника авторських прав, зазначених авторів, умови використання, ідентифікатори/посилання на цю інформацію та будь-які додаткові дані, які може вимагати Реєстр (крім даних користувача)...

СМІ не обмежується автоматизованими системами або цифровими файлами: суди визнають позови про фальсифікацію або видалення СМІ «незалежно від форми, в якій ця інформація передається». На відміну від порушення авторських прав, для подання позову відповідно до §1202 про

видалення або фальсифікацію СМІ не потрібна федеральна реєстрація; ці позови відрізняються від позовів про порушення авторських прав і можуть супроводжувати їх. СМІ має значення, оскільки засоби правового захисту є потужними: §1203 дозволяє стягувати фактичні збитки та прибуток або встановлені законом збитки в розмірі від 2500 до 25 000 доларів за кожне порушення, а суди, як правило, враховують кожне порушення (наприклад, видалення водяного знака та поширення зміненого зображення на декількох платформах), а не кількість одержувачів, що швидко збільшує ризик викриття. Практично будь-яка інформація про твір або разом із твором, яка вказує на право власності або умови використання, може бути захищена СМІ, а фальсифікація такої інформації може спричинити значну відповідальність навіть до реєстрації авторських прав або незалежно від неї...» (*Glenn G. Pudelka, A. Tucker Davison. Copyright Management Information: The Intellectual Property You Didn't Know You Have // Troutman Pepper Locke* (<https://www.troutman.com/insights/copyright-management-information-the-intellectual-property-you-didnt-know-you-have/>). 08.12.2025).

«...Хоча фільм «Пароплав Віллі» 1928 року (і його найперша чорно-біла версія Міккі Мауса (Mickey Mouse) у 2024 році перейшов у суспільне надбання США, Disney все ще контролює цього персонажа завдяки розгалуженій мережі прав на торговельні марки та програм ліцензованої продукції («Disneyana»)... У липні 2025 року компанія Disney подала позов проти гонконгського ювеліра Satéur, чиї каблучки та підвіски з колекції «Mickey 1928» відтворювали образ миші Steamboat Willie та продавалися як ідеальний вибір для «шанувальників Disney».

Disney стверджує, що використання Satéur зображення та слів «Mickey 1928» порушує зареєстровані торговельні марки та вводить споживачів в оману, змушуючи їх думати, що ювелірні вироби мають офіційну ліцензію. Хоча статус публічного домену дозволяє будь-кому творчо використовувати кадри зі старих фільмів, закон про торговельні марки все ще може блокувати комерційне використання, яке виступає ідентифікатором бренду або натякає на

спонсорство Disney. Disney вимагає судового заборони та відшкодування збитків; Satéur вилучив товари з продажу...

Основні моменти спору:

- Авторське право проти торгової марки: термін дії авторського права на фільм закінчився (за винятком деяких країн), але торгові марки Disney «Mickey Mouse» та пов'язані з ними зображення залишаються чинними і можуть забороняти несанкціонований продаж сувенірної продукції.
- Обмеження публічного домену: комерційні продукти, які натякають на офіційний зв'язок, можуть порушувати права на торгові марки, навіть якщо базова робота не захищена авторським правом.
- Фан-арт проти порушення прав: некомерційна данина поваги зазвичай допускається; однак, якщо створені фанатами дизайни продаються, їх автор ризикує бути притягнутим до відповідальності.
- Стратегія захисту бренду: Disney використовує торговельні марки, ліцензування товарів та судові позови, щоб зберегти контроль і забезпечити споживачам можливість відрізнити справжні товари, якість яких контролюється...

Mickey може бути вільним від кайданів авторського права, але закон про торговельні марки утримує знаменитого мишеня в домі Disney» (*Nishaat Slamdien. How Free is Mickey Mouse? Disney Draws the Line on Mickey Jewellery // Spoor & Fisher (<https://spoor.com/mickey-mouse-jewellery/>). 09.12.2025*).

«Стівен Кінг, найбільш відомий як майстер жахів і автор таких класичних творів, як «Воно» та «Сяйво», також написав деякі з найзворушливіших драм і фентезі в американській літературі, кілька з яких, такі як «Зелена миля», «Стій біля мене» та «Життя Чака», стали відомими фільмами. Найулюбленішим з них, мабуть, є «Втеча з Шоушенка», екранізація Френка Дарабонта 1994 року, яка широко вважається одним з найкращих фільмів, коли-небудь знятих... Ця історія зараз знаходиться в центрі великої судової тяганини щодо авторських прав, оскільки Кінг посилається на свої права на припинення дії авторських прав у США проти Warner Bros., яка контролює Shawshank з моменту придбання Castle Rock Entertainment у 1996 році. Відомий тим, що суворо контролює свій каталог і наполягає на поверненні прав, коли студії утримують права на твори, Кінг використовує положення, яке дозволяє авторам через 35 років вимагати повернення своїх творів і переглянути умови або перенести їх в інше місце. Подібне використання прав на припинення ускладнило франшизу «П'ятниця 13-те», коли сценарист Віктор Міллер відвоював внутрішні права на оригінальний сценарій, що призвело до розділення прав і затримки виходу нових фільмів на кілька років. У випадку з «Втечею з Шоушенка» можливі два основні результати: Warner Bros. може поспішити з ремейком або перезапуском, щоб отримати нові авторські права і

зберегти частку у франшизі, повторивши стратегію Paramount з ремейком «Кладовище домашніх тварин» 2019 року; або студія може шукати нову угоду з Кінгом, заплативши за збереження прав і уникнувши потенційно гіршого перезапуску. Якщо переговори проваляться і права повернуться, Кінг може продати Shawshank іншій студії або стрімінговому сервісу для нової екранізації — можливо, престижної мінісеріалу — або вирішити взагалі відмовитися від прав, зберігши спадщину фільму 1994 року...» (**Marco Vito Oddo. One of the Highest-Rated Movies of All Time Might Actually Get Rebooted After Surprise Copyright News // ComicBook.com** (<https://comicbook.com/movies/news/one-of-the-highest-rated-movies-of-all-time-might-actually-get-rebooted-after-surprise-copyright-news/>). 11.12.2025).

«Правова структура захисту інтересів творців у Сполучених Штатах встановлена федеральним законом, насамперед Законом про авторське право 1976 року, який уніфікував регулювання авторського права відповідно до Розділу 17 Кодексу США, замінивши колишні подвійні системи федерального та штатного загального права. Захист авторських прав автоматично поширюється на «оригінальні авторські твори, зафіксовані на будь-якому матеріальному носії», такі як літературні, музичні або аудіовізуальні твори, з моменту їх фіксації, хоча для подання позову про порушення авторських прав необхідна реєстрація в Бюро з авторських прав США, що дає право власнику на відшкодування збитків та оплату послуг адвоката...

Закон надає власнику авторських прав виключний «пакет прав», що включає права на відтворення твору, створення похідних творів, контроль за розповсюдженням, а також контроль за публічним виконанням та показом. Порушення відбувається, коли хтось здійснює будь-яке з цих прав без дозволу. Ця монополія обмежується Доктриною справедливого використання, законодавчою нормою, яка дозволяє неліцензійне використання для таких цілей, як критика, коментарі, висвітлення новин, викладання або дослідження. Суди оцінюють справедливе використання в кожному конкретному випадку, використовуючи гнучкий аналіз чотирьох факторів, який в значній мірі сприяє використанню, яке є «трансформативним» і не замінює ринкову вартість оригінального твору. Нарешті, Закон про авторське право в цифрову епоху (DMCA) 1998 року модернізував правову базу для епохи Інтернету, запровадивши положення про запобігання обходу і встановивши захист «безпечної гавані» для постачальників онлайн-послуг (OSP), які негайно видаляють матеріали, що порушують авторські права, після отримання відповідного запиту «повідомити і видалити»...» (**Copyright Legislation: Protecting Creative Works // LegalClarity** (<https://legalclarity.org/copyright-legislation-protecting-creative-works/>). 17.12.2025).

«Бюро авторського права США створило новий варіант групової реєстрації, відомий як Групова реєстрація двовимірних творів мистецтва, або GR2D, щоб дозволити художникам реєструвати групу опублікованих двовимірних творів мистецтва, подаючи депозит, що містить одну повну цифрову копію кожного твору в групі. Остаточне правило розширює варіанти реєстрації, доступні наразі художникам, і дозволяє реєструвати кілька творів за допомогою однієї заявки та одного реєстраційного збору.

Запропоноване правило дозволяло б заявникам зареєструвати до десяти робіт, опублікованих протягом тридцятиденного періоду. На основі пропозицій коментаторів та для сприяння ширшій участі в системі реєстрації, остаточне правило дозволяє заявникам зареєструвати до двадцяти робіт, якщо всі роботи в групі були вперше опубліковані протягом одного календарного року. Остаточне правило також оголошує про нову онлайн-заявку на реєстрацію для цього групового варіанту.

Остаточне правило набуває чинності 17 лютого 2026 року, що збігається з очікуваним завершенням розробки відповідної системи та освітніх ресурсів...» **(U.S. Copyright Office Issues Final Rule to Create New Group Registration Option for Two-Dimensional Artwork // U.S. Copyright Office (<https://www.copyright.gov/newsnet/2025/1078.html>). 19.12.2025).**

Федеративна Республіка Нігерія

«...Нігерійська комісія з авторського права (NCC) знищила піратські книги вартістю 141 550 000 найр (100 000 доларів США) під час кількох рейдів по всій країні...

Рейди були спрямовані на кілька книгарень протягом трьох років. NCC стверджує, що їм вдалося відрізнити піратські книги від оригінальних, розглядаючи різні елементи, такі як палітурка та колір. Коли у відповідних магазинів попросили надати чеки про покупку, вони не змогли надати жодних доказів законної покупки...

Члени Асоціації видавців Нігерії привітали ці дії, заявивши, що книжкове піратство зашкодило їхній можливості заробляти на життя. Книги, про які йде мова, були подрібнені, а не спалені, щоб захистити довкілля...» **(Adedapo Adesanya. Nigeria's Copyright Agency Destroys Pirated Books Valued at N141.5m // BusinessPost (<https://businesspost.ng/education/nigerias-copyright-agency-destroys-pirated-books-valued-at-n141-5m/>). 17.12.2025).**

Підсумки наукових конференцій, нарад та інших організаційних заходів

«Конференція з відкритої науки 2025 (8–9 жовтня, Гамбург) зібрала понад 200 учасників з 27 країн, щоб розглянути, як принципи відкритої науки перетинаються зі штучним інтелектом. Голова конференції Клаус Тохтерманн закликав учасників «ставити складні запитання» та ділитися успіхами та невдачами. Головний доповідач Ерік Шультес (GO FAIR) стверджував, що надійний штучний інтелект залежить від високоякісних даних FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable — знахідні, доступні, сумісні, придатні для повторного використання), і продемонстрував, як його команда використовувала платформу SENSICENCE для «FAIR-іфікації» магістерської роботи та дозволила агенту штучного інтелекту створити статтю, гідну рецензування, інтерактивний дослідник даних та подкаст. Він також описав нанопублікації та проект FAIR AI Attribution, який позначає контент, згенерований ШІ, для забезпечення прозорості, і попередив, що сьогоднішній Інтернет заповнений низькоякісними результатами роботи ШІ...

Соня Шиммлер (Fraunhofer/Технічний університет Берліна) підкреслила, що надійні інфраструктури даних та компетенції є основою відповідального штучного інтелекту. Такі проекти, як NFDI4DS, Центри компетенції з даних та QUADRIGA, пов'язують методи ШІ з екосистемами даних FAIR, графіками знань та автоматизованими метаданими, щоб зробити набори даних і моделі доступними для пошуку, надійними та придатними для повторного використання. Вона розглядала відкриту науку не лише як обмін даними, а як культурну зміну, засновану на принципах FAIR, CARE та TRUST...

Інтерактивні дискусії та сесії з пошуку рішень, а також панельна дискусія щодо захисту досліджень були присвячені конкретним способам узгодження розвитку ШІ з цінностями відкритої науки. Учасники дійшли висновку, що для досягнення надійного та етичного ШІ необхідні як FAIR-дані на вході, так і FAIR-анотовані результати ШІ на виході, підкріплені сумісними інфраструктурами та широкою обізнаністю у сфері даних» (*Open Science Conference 2025: Shaping a Bright Future for Open Science and AI // ZBW MediaTalk* (<https://www.zbw-mediataalk.eu/2025/12/open-science-conference-2025-shaping-a-bright-future-for-open-science-and-ai/>). 10.12.2025).
